

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİMİN KÜLTÜREL TEMELLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİMİN SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ BİLİM DALI**

**YURT DIŞINDAKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ TÜRK GENÇLERİNİN
SOSYALLEŞME SORUNLARI (Viyana Üniversitesi Örneği)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeliha İNALTEKİN GÜRLEK

**Ankara
Temmuz, 2009**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİMİN KÜLTÜREL TEMELLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİMİN SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ BİLİM DALI**

**YURT DIŞINDAKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ TÜRK GENÇLERİNİN
SOSYALLEŞME SORUNLARI (Viyana Üniversitesi Örneği)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeliha İNALTEKİN GÜRLEK

Danışman: Prof. Dr. İsmail DOĞAN

**Ankara
Temmuz, 2009**

KABUL ONAY SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne,

Bu alışma j¼rimiz tarafındanAnabilim Dalında
Y¼KSEK LİSANS TEZİ / DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan

.....(İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

¼ye.....(İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

¼ye.....(İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

¼ye.....(İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

¼ye.....(İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../20...

(İmza Yeri)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı
Enstit¼ M¼d¼r¼

ÖNSÖZ

Lisansüstü eğitimimde yüksek lisans tez çalışmamı zevkle hazırlamamda ve tamamlamamda bana büyük destek veren tez danışmanım değerli hocam Prof. Dr. İsmail DOĞAN'a,

Konu seçiminden itibaren tezimin son aşamasına kadar her aşamada bilgi, ilgi, görüş ve önerilerini benden esirgemeyen çok değerli amcalarım Halit İNALTEKİN ve Abdullah İNALTEKİN'e

Yüksek lisansım süresince bana birçok bilgiyi kazandıran tüm hocalarım ve her başvurduğumda yardımlarını esirgemeyen bölümümdeki tüm akademisyenlere,

Araştırmamın uygulama aşamasında yardımcı olan canım kardeşim Sefa İNALTEKİN'e

Araştırmamda etkinliklerin hazırlanması ve değerlendirilmesi aşamasında yardımcı olan değerli eşim Yunus GÜRLEK'e

Son olarak bana çocukluğumdan itibaren her konuda örnek olan ve bu aşamaya gelmemde çok büyük emekleri olan canım anneme ve babama öğrenim yaşamım boyunca hep arkamda oldukları için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Zeliha İNALTEKİN GÜRLEK

ÖZET

YURT DIŞINDAKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ TÜRK GENÇLERİNİN SOSYALLEŞME SORUNLARI (Viyana Üniversitesi Örneği)

Gürlek İnaltekin, Zeliha

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danıőmanı: Prof. Dr. İsmail DOĞAN

Temmuz 2009, 213+xiv sayfa

Sosyal ve kültürel çevre bireyin kişiliği ve kimliği üzerinde önemli rol oynamaktadır. Birey, bir kültür çevresi içinde doğup yetiştiğinden kültüre özgü davranış kalıplarını ve düşünceler sistemini, dolayısıyla da kişiliğini ve kimliğini kazanır. Bu durum bireyin ulusal, toplumsal, kültürel ve tarihi yönden ait olduğu toplum içinde yaşadığı zaman söz konusu olabilmektedir. Oysa gerek ekonomik gerekse eğitim amacıyla göç ederek farklı bir toplum ve kültür içinde yaşamak durumunda kalan birey, ailesinden ve sosyo-kültürel çevresinden gelen farklı değerlerle karşı karşıya kalmakta ve yeni toplumun değer ve semboller sistemi karşısında problem yaşayabilmektedir.

Çeşitli araştırmalar kapsamında Almanya başta olmak üzere Avrupa ülkelerindeki Türk gençlerinin uyum sorunları öteden beri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu sorunlardan yola çıkarak Avusturya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin, yaşadıkları toplum ve kültüre uygun kişilik kazanırken bunun kendi kişilikleri ve yaşadıkları sorunların sosyalleşmeleri üzerindeki olumlu olumsuz etkileri ele alınmaktadır.

Araştırma, "tarama modeli" şeklindedir. Tarama modeli içinde 'genel tarama modeli' yaklaşımıyla ele alınmıştır. Çalışmamızın ikinci bölümünde, sosyalleşme, göç, din faktörü, gettolaşma, anomi ve yabancılaşmanın teorik olarak geniş bir biçimde sosyolojik analizi yapılmaya çalışılmıştır ve bu çerçevede, tümdengelim yöntemi kullanılmıştır. Çalışmamızın dördüncü bölümünü oluşturan uygulama kısmı ise, tümevarım yöntemi ile anket

usulüyle toplanan verilerin, belirlenen varsayımlara göre, analizi ve bulgularını içermektedir.

Araştırmanın genel evreni Avusturya'da yaşayan üniversite eğitimi gören üçüncü kuşak ve orada üniversite eğitimi gören Türk gençleri; çalışma evreni ise Viyana'da yaşayan 17–25 yaşları arasındaki Viyana'da yaşayan Statistik Austria 2003 ¹ verilerine göre sayısı 1200 olduğu bilinen üniversiteli Türk gençleridir; Araştırmanın örnekleme ise, Viyana Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinden 2009 mart ve nisan aylarında tesadüfi örnekleme tekniğine ve yansızlık kuralına uygun olarak seçilen gençlerden 82 kişilik bir araştırma grubu oluşturulmuştur ve bu gençlere anket uygulanmıştır. Araştırmada söz konusu olacak gençlerden hazırlanmış olan anketle sosyalleşme sorunları hakkında bilgi alınmıştır. Anket soruları açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşmuştur.

Anketten elde edilen bilgiler(%), frekans (N) uygulanarak analiz edilmiştir. Uygulanan anketlerin SPSS (Statistical Packet Social Sciences) programında istatistikleri çıkarılmış ve değerlendirmelere ilişkin belli sonuçlar elde edilmiştir. Buna ek olarak ankette aralarında ilişki bulunabilecek sorulardan hareketle yurt dışında üniversite eğitimi alan gençlerin sosyalleşme sorunlarının analizinde, Avusturya'da gurbetçi olarak eğitim alan gençler ile yurt dışına yalnızca üniversite eğitimi almak için Türkiye'den giden gençler arasında elde edilen verilerden hareketle doğum yerleri ile eğitim dili olan Almancayı konuşma-anlama düzeyleri ve Alman toplumuna bakış açıları arasında anlamlı farklılıklar görülmüş; bu farklılıkları tespit etmek amacıyla bu noktada çapraz tablo ve ki kare testi kullanılmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, uyum sorunları gurbetçi gençlikte kendi öz- kültürünü sürdürme çabası ile yabancı kültürün bireyi kendi içerisinde "eritme(asimilasyon)- uydurma (entegrasyon) "politikası arasında doğan mücadele sonucunda "kimlik sorunu" yaşayabildiği şenlindeyken; bununla birlikte yine bir tür göç olan eğitim amaçlı yurt dışında yaşayan

¹Bunun için bkz: Ek-12

gençlerimizde bahsedilen sorunlara ek olarak dil sorunu, barınma sorunu, ekonomik sorunlar, aile ve yakın çevre(arkadaş, öğretim elemanları...) ile ilişkilerde sorunlar şeklindedir.

Anahtar Sözcükler: göç, gençlik, yabancılaşma, kültür, sosyo- kültür, Avusturya, sosyalleşme.

ABSTRACT**SOCIALIZATION PROBLEMS OF TURKISH UNIVERSITY STUDENTS
ABROAD (THE SAMPLE OF VENICE UNIVERSITY)**

Gürlek İnaltekin, Zeliha

DEPARTMENT OF CULTUREL FOUNDATIONS OF EDUCATIONAL

THESIS ADVISORS: Prof. Dr. İsmail DOĞAN

July 2009, 213+xiv pages

Social and cultural environment play a great role on an individual's character and identity. Because an individual is born and grows up in a cultural environment, he develops behavior patterns and thought systems particular to culture and creates his character and identity accordingly. This situation is a matter of fact if the individual lives in a society to which he belongs nationally, socially, culturally and historically. However, the individual being obliged to live in a different society and culture emigrating either for education or economical reasons is faced with different values transmitted from his family and socio-cultural environment and faces with different problems in new society's values and symbols system.

In the scope of variable studies, it has been tried to determine compliance problems of Turkish youngsters living especially in Germany and the other European countries for a long time. Considering these troubles, the problems which Turkish university students in Austria experience while developing their identity consistent with the society and culture and the positive and negative effects of these problems on their characters and socialization process are discussed.

The study is as a searching model. In searching model 'general searching model' is used. At the second part of the study an extent sociological analysis of socialization, emigration, religion factor, gettolaşma,

anomy and alienation is tried to made, and at his framework deduction method is used. At the fourth part that contents practice part includes analysis and findings gathered data's by questionnaires and induction method.

General universe of the study is third generation that university educated people in Austria and The study universe is 17-25 aged Turkish young university students that live in Venice that that known as 1200 according to Statistik Austria 2003 datas. 82 Youngsters are conducted to questionnaire that is chosen suitable with unbiased rule and coincidental technique at various faculties of Venice University in April and May. At the study informations gathered about the socialization problems of the related youngsters by the questionnaire. Questionnaire is consist of open ended and close ended questions.

Informations that are gotten from the questionnaire analyzed by using(%), frequency (N).Statistics of conducted questionnaires are brought out at the program of SPSS (Statistical Packet Social Sciences) and got some results related to evaluations.In addition to this, at the analysis the socialisation problems of youngsters who educated abroad, with the help of some questions that can be some relations between at the questionnaire, some differences are seen between the students that are only at there for educational purposes and stranger students. These differences are speaking and understanding level of German and view angle to the German society; çapraz table and ki kare test are used with aiming to determine these differences.

The findings that achieved from this study the conformity problems can be occurred as "identity problems" in consequence of a struggle emerging between guest youngsters' attempt to maintain their self-culture and "the assimilation-integration" policy of the foreign culture. In addition to problems talked above, our youngsters living abroad for educational purposes—a kind

of emigration- experience language problem, housing problem, economical problems, family and immediate environment (friend, instructor...) problems also.

Key Words: emigration, youth, alienation, culture, socio-culture, Austria, socialization

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv

BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç	5
Önem	7
Varsayımlar	8
Sınırlılıklar	9
Tanımlar	10
2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR 12	
Sosyalleşme İle İlgili Kuramsal Açıklamalar	12
Sosyalleşme nedir	12
Sosyalleşme Problemleri	19
Kültür	22
Yabancılaşma	23
Kültürel yabancılaşma	25
Göç Kavramı İle İlgili Kuramsal Açıklamalar	26
Türklerde göçün tarihi süreci	27
Göç yolu ile değişen sosyo-kültürel çevre ve bunun bireyin kişilik ve kimliğinin oluşum ve gelişimi üzerinde etkisi	31
Göç yaşantısı ile ilgili bazı kuramlar	36
Sosyal İzolasyon Kuramı:	36
Kültürel Şok Kuramı:	37
Kültürel Değişme Kuramı:	37
Yurt dışı göçün uyum üzerindeki etkisine ilişkin bazı görüşler	38
U-Eğrisi Görüşü:	38
W-Eğrisi Görüşü:	38
V-Eğrisi Görüşü:	38
Göçmenlerin yaşadıkları duygular	39

İlgili Araştırmalar	41
Gettolaşma	53
Avusturya'daki Türklerin Özgeçmişi	58
Tarihçe, göç ve nedenleri	58
Avusturya'da Sosyo- ekonomik Hayat	60
Gençlik	65
Gençliğin Tanımı	65
Gençlik kavramı ile ilgili bilimsel yaklaşımlar ve teoriler	66
Gençlik sorunları ve anomi	67
Gençlik ve medya	73
Üniversite gençliği	74
Avusturya'da Üniversite Eğitimi	80
Viyana Üniversitesi	84
Viyana Üniversitesinin fakülteleri	85
Örgütlenme	88
Dernekler	89
3. YÖNTEM	99
Araştırmanın Modeli	99
Araştırma Grubu	100
Verilerin Toplanması	105
Verilerin Analizi	107
4. BULGULAR VE YORUMLAR	109
Sosyo-Ekonomik Durum	111
Aile ve Yakın Çevre	121
Sosyo-Kültürel Düzey	131
Dil	137
Kavramların Çağırışım Gücü	140
Kültür	142
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	151
Sonuç	151
Kimlik	151
Sosyo- ekonomik Durum:	152
Aile ve Yakın Çevre	154
Sosyo-Kültürel Düzey	156
Dil	158
Kavramların Çağırışım Gücü	159

Kültür	160
Öneriler.....	162
KAYNAKÇA	165
EKLER.....	178

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Araştırma Grubunun Yaşa Göre Dağılımı	101
Tablo 2: Araştırma Grubunun Cinsiyetlere Göre Dağılımı	102
Tablo 3: Araştırma Grubunun Doğum Yerine Göre Dağılımı	102
Tablo 4: Araştırma Grubundan Doğum Yeri Türkiye Olanların İllere Göre Dağılımı	104
Tablo 5: Araştırma Grubunun Medeni Durumlarının Dağılımları	110
Tablo 6: Araştırma Grubundaki Gençlerin Kiminle Birlikte Yaşadıklarının Dağılımları	111
Tablo 7: Araştırma Grubunun Kardeş Sayısına Göre Dağılımı	112
Tablo 8: Araştırma Grubundaki Gençlerin Türkiye’de Bulunmalarına Göre Dağılımları	112
Tablo 9: Araştırma Grubunun Aylık Geçim Kaynaklarına Göre Dağılımları	113
Tablo 10: Araştırma Grubunun Babalarının Yaşlarına Göre Dağılımı	113
Tablo 11: Araştırma Grubunun Babalarının Doğum Yerlerine Göre Dağılımı	114
Tablo 12: Araştırma Grubunun Babalarının Mesleğe Göre Dağılımı	115
Tablo 13: Araştırma Grubunun Babalarının Kendi İş Yeri Olma Durumuna Göre Dağılımları	115
Tablo 14: Araştırma Grubunun Babalarının Viyana’da Yaşadıkları Yıllara İlişkin Dağılımları	116
Tablo 15: Araştırma Grubunun Annelerinin Yaşlarına Göre Dağılımı	116
Tablo 16: Araştırma Grubunun Annelerinin Doğum Yerlerine Göre Dağılımı	118
Tablo 17: Araştırma Grubunun Annelerinin Mesleğe Göre Dağılımı	119
Tablo 18: Araştırma Grubunun Annelerinin Kendi İş Yeri Olma Durumuna Göre Dağılımları	119
Tablo 19: Araştırma Grubunun Annelerinin Viyana’da Yaşadıkları Yıllara İlişkin Dağılımları	120
Tablo 20: Araştırma Grubunun Anne-Baba Medeni Durumlarına İlişkin Dağılımları	120
Tablo 21: Araştırma Grubunun Ailelerinin Aylık Ortalama Gelir Dağılımı ..	121
Tablo 22: Araştırma Grubunun Anne-Babalarının Hangi Durumlarda Baskı Yaptıklarına	122
Tablo 23: Araştırma Grubunun Annelerinin Kendilerine Karşı Olan Davranışlarına Göre Dağılımları	124
Tablo 24: Araştırma Grubunun Babalarının Kendilerine Karşı Olan Davranışlarına Göre Dağılımları	126
Tablo 25: Araştırma Grubunun Türk Arkadaşlarını Değerlendirmelerine Göre Dağılımları	127
Tablo 26: Araştırma Grubunun Kız/Erkek Arkadaşlığı Konusundaki Düşüncelerine Göre Dağılımları	128
Tablo 27: Araştırma Grubunun Sıkıntı Ve Bunalımlarını Anlattıkları Kişilere Göre Dağılımları	128

Tablo 28: Araştırma Grubunun Çevrelerindeki İnsanlardan Sıkılıp, Hayatı Boş Ve Anlamsız Bularak Kimsenin Kendilerini Tanımadığı Bir Yere Gitmek İstemelerine Göre Dağılımı	129
Tablo 29: Araştırma Grubunun Geleceğe Güvenle Bakabilmesi İçin En Önemli Etmen	130
Tablo 30: Araştırma Grubunun Üniversite Öğretim Üyelerinin Türk Öğrencilere Karşı	131
Tablo 31: Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Değerlendirme Durumlarına Göre	132
Tablo 32: Araştırma Grubunun En Çok Ne Okuduklarına Göre Dağılımları	133
Tablo 33: Araştırma Grubunun En Çok Hangi Tür Gazete Ve Dergi Okuduklarına Göre	134
Tablo 34: Araştırma Grubunun Diledikleri Kadar Okuyamama Sebeplerine Göre	135
Tablo 35: Araştırma Grubunun Günlük Ortalama TV İzleme Saatlerine Göre Dağılımları	136
Tablo 36: Araştırma Grubunun TV'de En Sık İzledikleri Programlara Göre Dağılımları	136
Tablo 37: Araştırma Grubunun Almanca Dışında Konuştukları Dillere Göre Dağılımları	137
Tablo 38: Araştırma Grubunun Almanca Soru Sorulduğu Zaman Nasıl Cevap Verdiklerine Göre Dağılımları	138
Tablo 39: Araştırma Grubunun Hangi Dilde Daha Rahat Konuşabildiklerine Göre	139
Tablo 40: Araştırma Grubunun Almanca Okuma-Yazma Bilme Durumlarına Göre Dağılımları	139
Tablo 41: Araştırma Grubunun Üyesi Oldukları Dernek Ya Da Sivil Toplum Örgütlerine Göre Dağılımları	140
Tablo 42: Kavramların Çağrışım gücü (Anomi)	140
Tablo 43: Kavramların Çağrışım gücü (Yabancılaşma)	141
Tablo 44: Kavramların Çağrışım gücü (Aile)	141
Tablo 45: Araştırma Grubunun Alman Yaşam Biçimi İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımları	142
Tablo 46: Araştırma Grubunun Yabancılara Türkiye Cumhuriyeti'ni Anlatma Durumlarına Göre Dağılımları	143
Tablo 47: Araştırma Grubunun Doğum Yerlerine Göre Almanca Soru Sorulduğunda Nasıl Cevap Verdiklerine İlişkin Dağılımları Ve Ki-Kare Testi	144
Tablo 48: Araştırma Grubunun Doğum Yerlerine Göre Daha Rahat Konuşabildikleri İle İlişkin Dağılımları ve Ki-Kare Testi	145
Tablo 49: Araştırma Grubunun Doğum Yerlerine Göre Almanca Okuma-Yazma Düzeylerine İlişkin Dağılımları Ve Ki-Kare Testi	146
Tablo 50: Araştırma Grubunun Doğum Yerlerine Göre Alman Yaşam Biçimi İle İlgili	147
Tablo 51: Araştırma Grubunun Doğum Yerlerine Göre Yabancılara Türkiye Cumhuriyeti'ni Anlatma Durumlarına İlişkin Dağılımları Ve Ki-Kare Testi ..	148
Tablo 52: Araştırma Grubunun Avusturya'da Bulunma Sebeplerine Göre Üniversitelerdeki	149

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Araştırma Grubunun Yaşa Göre Dağılımı.....	101
Şekil 2: Araştırma Grubunun Doğum Yerine Göre Dağılımı	103
Şekil 3: Araştırma Grubunun Medeni Durumlarının Dağılımları	110

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem

İnsan tüm varlıkların içinde toplu halde yaşama ihtiyacı olan yegâne varlıktır. İnsanoğlunun yaşam savaşında kuşkusuz onun için en tartışılmayacak olan boyut onun çevreye uyum çabasıdır. Bu anlamda insanlar için toplu yaşama ya da sosyalleşme önemli yer tutmaktadır. İnsanoğlu geçmişten günümüze yaşadığı çevreye, ait olduğu topluma ve sürekli değişen dünyaya uyum sağlama çabası içinde olmuştur. Bu çaba ilkel insanlarda fiziki bir nitelik taşıyarak ilerleyen süreçte değişen dünyayı algılama ve yorumlama yeteneğinden geçiren insanda fiziki ortamdaki sosyal ortama yönelmiştir.

İnsanın sosyal ve kültürel çevreye uyum çabasında denge, insan ve toplumun huzur ve mutluluğunu sağlamış; denge insan aleyhinde bozulduğu zaman ise kişisel ve toplumsal huzursuzluklara neden olmuştur. İnsanın çevresine uyum sürecinde dikkat etmesi gereken hususlar nelerdir? Böyle bir soru sosyal çevreyi oluşturan temel unsurların neler olabileceğini akla getirmektedir. Belirli bir toplumda yaşayan insanın, kişiliğini ve kimliğini de oluşturan bu etkenler, insanın cinsiyeti ile birlikte ele alınmak üzere şöyle sıralanabilir:"

- a) Aile
- b) Mahalle ve sokak
- c) Okul(eğitim ve öğretim kurumları)
- d) İçinde yaşanılan şehir(köy, kasaba, kent)
- e) Bir ülke(vatan)
- f) Sosyal örgütlenme biçimleri

- g) Yaşama biçimi ve tüketim alışkanlıkları
- h) Ekonomik yapı
- i) Eğitim kurumları” (Alicik, 1995)

“Aileden sonra sosyalleşmenin diğer ortamları, mahalle, sokak, okul(eğitim), kültürel ortamlar(kitapevleri, kütüphane ve kıraathane ”okuma evleri, panel ve sempozyum benzeri tartışma platformları), siyasi partiler ve siyasi ortamlar, medya(yazılı ve sözlü/görsel iletişim araçları), dini ortamlar(cami, kilise, tarikat benzeri oluşumlar), mesleki kuruluşlar(loncalar, ahi birlikleri, mesleki dayanışma örgütleri, sendika ve dernekler), modern kulüpler, alt kültürler...”(İ. Doğan, 2007). Esasen bu maddelerle sosyal çevrenin sınırları biraz daha genişletilmiş olmaktadır. Bu duruma bundan böyle sosyo- kültürel çevre demek daha uygun olabilir. Buradan hareketle toplumsal sınıf ve dini faktörlerle birlikte sosyo- kültürel çevrenin insanın kişilik ve kimliği üzerinde tartışılmaz bir etkisi vardır.

Her bireyin içinde bulunduğu kültürel bir yapı vardır ve bu yapıdan yaşam boyu etkilenir. Bireyin idealleri, ilgileri kültürel yapı tarafından şekillendirilir. Bu idealler ve ilgiler ise kişiliğin oluşumunda etkindir. Bazı davranışsal özellikler ise kültürel yapıyla birlikte değişir ve gelişir. Geleneklere göre kişiliğin oluşumunda kültürel faktörler biyolojik faktörlerden daha önemli bir yer tutar. Öğrenme kişilik gelişiminde en önemli rolü oynar. Yukarıda saydığımız faktörlerin yanında bireyin çevresindeki kişiler, gruplar ve özellikle örgütler kişiliğin oluşumunda büyük etkiye sahiptirler. Yaygın olarak sosyalleşme süreci olarak isimlendirilen bu süreç, özellikle örgütsel davranış açısından çok önemlidir; çünkü çocukluk dönemlerinden ziyade, tüm yaşamı içine alır.

Sosyalleşme anne ile başlar, bebeklikten sonra ailenin diğer üyeleri, yakın akrabalar, aile arkadaşları, komşular ve sosyal gruplar (yaşlılar, okul

arkadaşları ve çalışma grubu üyeleri) etkili rol oynar. Belli bir sosyal yapı içinde her bireyin eğitim ve benzeri gelişme faktörleri açısından farklı olanaklara sahip olması, kişilik farklılıklarını doğurmada da etkindir. Bireylerin, sosyal gruplara bağlılık dereceleri kişiliklerinin şekillenmesinde önemli bir faktördür. Bireyin bazı özellikleri bağlı oldukları sosyal grup ya da gruplar bilinmeden tahlil edilebilir; ancak bazı özellikler bunu gerekli kılar. Kişi bulunduğu ortam ve çevreye göre farklı özelliklerini keşfedip açığa çıkarabilir. Sosyal çevre, davranışların şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir. Belli grup ve çevrelerin belli davranış tipleri vardır. Günlük yaşantısı içinde birey, her an hem çevresiyle, hem de kendisiyle sürekli etkileşim halindedir. Kişi, bu tür etkileşimlerde bulunurken; kendine özgü duygu, düşünce ve davranış özellikleri gösterir.

Sosyal çevre bireyin hareket ve davranışlarını kontrol eder ve yargılar. Toplumsal olarak, insan davranışını düzenleyen iki kaynak vardır. Bunlardan biri, grup içindeki davranışın yapısı, diğeri grubun kültürüdür; grup üyelerini bütünleştiren ortak inanç ve yönelimlerdir. Toplum, her yaştan insanı içine alan, organlaşmış, herhangi bir sözleşme eseri olmayıp ortak inançlar ve kurumlara dayanan tabii bir kurumdur. Diğeri bir deyimle cemiyet; bir muamele ve usuller sistemi, otorite ve karşılıklı yardımlar, birçok gruplaşma ve bölümler, insan davranışının kontrol ve hürriyetleri sistemidir. Ferdi, adetler, nizamlar ve yasaklarla kuşatan cemiyet, sosyal münasebetler ağıdır ve daima değişme halindedir.

Rousseu'nun dediği gibi cemaat, insan vücutlarının topluluğu değil, ruhların birlik içinde toplanmasıdır. İnsan organizması ile cemiyet arasında bünye farklılığına rağmen fonksiyon birliği söz konusudur. Her insanın mutlaka sosyal bir dünyası vardır. Bu sosyal çevrenin de kendisine göre bir yasası vardır. Bu yasalar toplumsal bir varlık olan bireyi etki altına almaktadır. Kişi,

toplumun değer yargısını hesaba katmazsa, rahatsız edilebilir. Cemiyet, fertlerden teşekkül ettiği için, cemiyetin olgunluğu da fertlerin yetişmesi ile mümkün olabilir. Toplumun, ferdi bazı noktalarda dizginlediği ve onu keyfine göre hareket etmekten alıkoyduğu bir vakıadır. İnsan neyin iyi, neyin kötü olduğunu belirlerken, toplumun kendisine karşı takındığı tavırdan etkilenir. Toplumun bu kontrol ve yaptırımını ne kadar olumlu olursa; ortaya çıkacak insan ve davranış tipi de o kadar olumludur. Belirli bir oranda toplum kurallarına uyma, toplu halde yaşamak için gereklidir ve bunun karşıtı durumlar bireyin kendisi için de zararlı olabilir. Ancak, yalnızca toplumun onayına yönelik davranışlar, kişiliğin ortadan silinmesine neden olabilir ve dışarıdan gelen etkilerle değişen insan kaliteyi yakalayamaz ve bu değişim devamlılık arz etmez. Bunun için kişinin şahsiyet değerlerini rencide etmeyecek, aksine onu geliştirecek zeminlerin oluşturulması toplumsal verimlilik açısından gereklidir” (Sert, 2000).

Buradan hareketle bu araştırma ile yurt dışında üniversite eğitimi alan Türk gençlerinin içinde buldukları yeni kültür karşısında yaşadıkları sosyal sorunlar, Alman eğitim ve kültürü aracılığı ile sosyo- kültürel çevrelerine uygun kişilik kazanırken, bunun ulusal ve şahsi kimlikleri üzerine etkisi ele alınmıştır. Bu etkiye kimlik, yabancılaşma, asimilasyon başlıklarından yola çıkılırken, ulusal kimlik göstergeleri olarak da: Aileleriyle, Türk ve yabancı akran gruplarıyla, sosyal çevreleriyle(üniversite, sokak, sanat ortamları...) olan ilişkileri, kültürel faaliyetleri, dil ve İslam dinindeki bilişsel ve davranışsal düzeyleri ile ele alınarak betimlenmeye çalışılmıştır.

Amaç

“Toplumsallaşma(sosyalleşme) kavramı bireyin topluma uyumunda ve kendi gelişim sürecinde önemli unsurlardan biridir. İnsan, çevresinden etkilendiği gibi çevresini de etkileyen bir varlıktır. Bu etkileşimin özellikle birey açısından toplumun davranış kalıpları(yapma, duyma, verimli düşünme) öğrenilmektedir. Bunun sonucunda bireyin ait olduğu topluma uyumu toplumsallaşmanın”(İ.Doğan, 2007), “insanın, tecrübelerinin ışığında kişiliğinin doğal yapısı ile yaşadığı toplumun sosyo-kültürel öğelerini yaşamı sırasında içselleştirdiği ve insani kişiliğinin farkına vardığı, bunun yanı sıra anlamlı toplumsal görevlerle yaşamak zorunda olduğu toplumsal çevreye uyumunu sağlayan bir süreçtir (Rocher, 1968). Sosyalleşme aynı zamanda toplumun kültürünü öğrenmektir. Toplumun kültürünü öğrenenler ise yetişmekte olan fertlerdir. Aile, okul, eğitim kurumları, sosyal kurum ve kuruluşlar kültürü aktarmaktan sorumlu toplumsal öğelerdir.

Yukarıda belirtildiği gibi sosyalleşme fertlerin toplum hayatına uyumudur.

Bu tanımlama ile birlikte Viyana’da okuyan üniversiteli Türk gençliği göz önünde bulundurulduğunda Viyana üniversitesinde okuyan toplam 185 bin öğrenci içinde 1200 Türk öğrenci bulunmaktadır. Araştırmada söz konusu olacak bu gençlerin içinde yaşadıkları yabancı toplum ile sosyalleşme sorunlarının olduğu bilinmektedir. Öğrenciler, öncelikle adaptasyon sorunu yaşamaktadırlar. Farklı dil, kültür, ülke, şehir ve farklı insanlar ile yeni arkadaşlıklar kurma gibi hadiselerin neden olduğu sorunlar sayılabilen başlıca sorunlardır. Bunların her biri kendi içinde avantaj ve dezavantajlar barındırır. Bu araştırma ile Viyana merkeze alınarak Avrupa’da yaşayan Türk gençlerinin sosyalleşme sorunları mercek altına alınmış ve böylece genel bir değerlendirmeye varılmıştır.

Bu araştırmanın temel amacı Viyana'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin farklı sosyal çevreye uyumu ile bu etkileşimin onların kişilikleri üzerinde olan etkilerini ve içinde buldukları yeni kültür karşısında yaşadıkları sorunları saptamaktır. Bu araştırma ile üzerinde çok çalışılmamış bir konu olan yurt dışındaki üniversiteli Türk gençlerinin sosyal alanda karşılaştıkları sorunlar incelenmiştir. Esasen burada söz konusu olan "uyum" un bir sorun olarak görülmesinden çok; bu uyum sürecinin yabancılaşma, asimilasyon, kendi kimliğinden uzaklaşma gerçeğine dönüşmesi kaygısıdır. Bu araştırma ile söz konusu dönüşümün ne denli gerçekleştiği ve olası boyutları üzerinde gerçekçi bulgulara ulaşılmaya çalışıldı. Bu amaç doğrultusunda araştırma ile şu probleme cevap aranmıştır. Yurt dışında üniversite eğitimi alan Türk gençlerinin içinde buldukları yeni kültür karşısında yaşadıkları sosyal sorunlar nelerdir?

Bu genel amaç çerçevesinde ise şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Viyana'da üniversite eğitimi alan Türk gençlerinin içinde buldukları toplumsal çevreyle olan ilişkileri nedir?
 - a) Aileleriyle olan ilişkileri nedir?
 - b) Üniversite çevresiyle olan ilişkileri nedir?
 - c) Türk ve yabancı akran gruplarıyla ilişkileri nedir?
 - d) Alt kültür gruplarıyla ilişkileri nedir?
 - e) Sosyal aktiviteleri, eğilimleri, tercihleri nedir?

2. Viyana'da üniversite eğitimi alan Türk gençlerinin yaşadıkları toplumda kimlik problemlerine yol açacak tercih ve eğilimlerinin niteliği nedir?
3. Viyana'da üniversite eğitimi alan Türk gençlerinin kendilerinden kaynaklanan güçlükleri nelerdir?
4. Türk ve Alman kimliğine bakışlarının niteliği nedir?
5. Türk diline karşı tutumları, bilgi ve alışkanlıkları nedir?
6. Viyana'da üniversite eğitimi alan Türk gençlerinin ailelerinin üniversitede eğitim- öğretime verdiği maddi, psikolojik, kültürel desteğin derecesi nedir? Bu destek ne tür niteliklere sahiptir?
7. Avusturya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerin devlet tarafından karşılanan eğitim olanakları nelerdir?
8. Avusturya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin almış oldukları eğitim sonucunda geleceğe güvenle bakabilmesi için en önemli etmenler nelerdir?

Önem

Araştırma ile toplanacak verilerle, özellikle;

- Avusturya'da yaşayan üçüncü kuşak ve orada eğitim alan üniversiteli Türk gençlerinin içinde buldukları toplum içerisindeki durumun incelenmesi ve mevcut durumun betimlenmesi,

- Avusturya'da yaşayan üçüncü kuşak ve orada eğitim alan üniversiteli Türk gençlerinin eğitim olanakları güncelleştirilip, üzerinde düşünme, tartışma ve yeni araştırma olanakları yaratacağı,

- İçinde yaşadıkları topluma uyum sağlayarak, ulusal kimliklerine yabancılaşmanın önlenmesi, kimlik sorunu, kültürel yabancılaşma ve kültürleşmeyi sağlamak için eğitim aldıkları ülkede uygun eğitim hizmetleri, program, politika ve metotların geliştirilmesine ve uygulanmasına yardımcı olacağı,

- Var olan çalışma ve etkinlikler hakkında daha gerçekçi değerlendirmelerin yapılmasına yol açacağı düşünülmektedir.

Dolayısıyla mevcut durumun gerçekçi bir değerlendirmesine yol açacağı umut edilmektedir.

Varsayımlar

Bu araştırmada, aşağıdaki varsayımlardan(sayıtlılardan) hareket edilmiştir.

1. Üniversite eğitimi almak için Avusturya'da yaşayan Türk gençlerinin anket sorularına verdikleri yanıtlar gerçek ve samimi görüşleri yansıtmaktadır.

2. Avusturya'da üniversite eğitimi alan gurbetçi gençlik ile Türkiye'den eğitim amaçlı giden gençler arasında uyum sorunlarının niteliği farklılık göstermektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, Avusturya'nın başkenti olan Viyana'da yaşayan 17- 29 yaş arası üçüncü kuşak ve üniversite eğitimi amacıyla orada yaşayan üniversiteli Türk öğrencileri ile sınırlıdır. Bu bakımdan çeşitli nedenlerle Avusturya'da ikamet eden T.C. , diğer Türk cumhuriyetleri ve farklı eğitim-öğretim kademelerinde okuyan öğrencileri kapsamamaktadır.

1.Araştırma, Avusturya'da yaşayan üçüncü kuşak üniversite eğitimi alan Türk işçi ailelerinin çocuklarını ve Viyana'ya eğitim almak için giden Türk gençleri yalnızca Viyana örneğinden inceleme alanıyla sınırlıdır.

2.Araştırmada söz konusu üniversitede eğitim alan gurbetçi çocuklarının ve Avusturya'ya üniversite eğitimi almak için giden Türk gençlerinin sosyalleşme sorunları incelenecek bunlarla bağlantılı olarak kültürel, sosyal ve maddi verilere de yer verilmiştir.

3.Araştırmada 15- 22 Mart 2009 tarihinde sayıları 1200 olan Avusturya'da yaşayan Türk işçi ailelerinin üniversite eğitimi alan üçüncü nesil çocuklarını ve oraya üniversite eğitimi almak amacıyla giden 82 Türk genci ile Viyana üniversitesi özelinde inceleme konusu etmiştir.

Tanımlar

- **Gençlik:** “Buluğa erme sebebiyle, biyo-psikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan 12- 24 yaşları arasında kalan grup” (Öskan, Taylan, Bulut, Çağdaş, 1986).

“Gençlik her şeyden önce insanoğlunun hayat bütünlüğü içinde yer alan bir çağıdır. Başlama ve bitişi ile ilgili sınırları olduğu gibi bu çağa özgü ifade ve etkinlik biçimlerine sahiptir” (M.Doğan,2002).

- **Gurbetçi:** “Gurbete çıkan, geçimini gurbette kazanan kimse” (TDK, 1988).

- **Üçüncü Kuşak Gençlik:** Bir bireye göre daha genç olan bireylerin (torun vb.) oluşturduğu kuşak.

- **Üçüncü Kuşak Türk Gençliği:** Türkiye Cumhuriyetinden göç ederek yabancı ülkelere yerleşen(Almanya, Avusturya...) Türklerin yabancı ülkelerde doğan ve orada yaşayanların çocukları.

- **Sosyalleşme:** “Bir süreç olarak bireyin doğumundan itibaren içinde yaşadığı toplumun üyeliğinin kazanmasında geçirdiği aşamalardır” (İ.Doğan, 2007).

- **Sosyo-kültür:** “ Manevi kültür(anlamlar, değerler, kurallar), maddi kültür(bio-fiziksel araçlar) ve toplumsal ilişkiler(anlamalı etkileşim) bütünü” (Kongar, 1978).

- **Kimlik:** “Bir insanın başkaları tarafından nasıl görülüp, hangi değerlerin biçildiği; o vitrini kuran insan kimliği ile ahenkli ise, kendi kimliği ile ilgili problemleri şaşırtıcı değilse, toplum yargılarının büyük bir kısmı doğrudur, toplum o kişiyi tanımıştır” (Tural, 1993).

- **Kişilik:** “Bireyin toplumsal yaşamı içinde edindiği alışkanlıkların ve davranışların tümü” (Ozankaya, 1984).

- **Ulusal Kimlik(Milli Şuur):** “Bir insan topluluğunun kendileri hakkındaki mensubiyet gururu, önceki nesillere atfeden(atıf şuur) devam etme inancına bağlı, duygu, düşünce ve hayallerdir; bu kavram kişilerden her birinin, yabancılar karşısında, toplumu adına, toplumuna güven duygusu beslemesidir” (Tural, 1993).

- **Yabancılaşma:** “Belli tarihsel koşullarda insan ve toplum etkinlikleri ürünlerinin (emeğin, paranın, toplumsal ilişki sonuçlarının, insan özelliklerinin ve yeteneklerinin) bu etkinliklerden bağımsız ve bunlara, egemen ya da özlerinden olduklarından değişik biçimde tanımlanması” (Ozankaya, 1984).

- **Kültürel Yabancılaşma:** “Kişinin yabancı ve farklı bir toplumun ürünü olan “yabancı ruhlu duygular”, “elemeler”, “acılar” a yönelmesi” (İ.Doğan, 2007).

- **Asimilasyon (Assimilation):** “Yeni bir kültürün fert veya zümreyi kendi içinde eritmesi” (Ülken, 1969).

- **Ulusal Kültür(Milli Kültür):** “Milli kültür halkın geleneklerinden, yapa geldiği şeylerden, örflerinden, sözlü ve yazılı edebiyatından, dilinden, musikisinden, dininden, ahlakından, estetik ve ekonomik ürünlerinden ibarettir. Bir millet için yaşamaya değer kılan şeylerin toplamı kültürdür” (İ.Doğan, 2007).

“Bir toplumu diğerlerinden ayırmakta bir marka hizmeti görür, toplumun kimlik kartı yerine geçer; toplumun değerlerini bir araya getirir, bütünleştirir ve az çok sistemli bir şekilde ifade eder; toplumsal dayanışmanın en önemli etmenlerinden birini oluşturur; toplumsal yapının hem planını hem de malzemesi verir, kişilerin, grupların, davranışları arasında eş- güdümü sağlar. Toplumsal kişiliğin doğuşunda en baskın etmen kültürdür. Her toplumun insanları o kültürün etkisini taşırlar” (M.Tan, 1981).

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, önce sosyalleşme, kültür, yabancılaşma, göç kavramı, Türklerde göçün tarihi süreci, göçmenlik yaşamı, yurt dışına göçün uyum üzerine etkisi, gettolaşma, Avusturya Türklerinin öz geçmişi ve gençlik kavramları ile ilgili kuramsal açıklamalar ele alınmıştır. Daha sonra ise, Avusturya'da üniversite eğitiminin ve öğrenci dernekleri ile ilgili bazı araştırmalara yer verilmiştir.

Sosyalleşme İle İlgili Kuramsal Açıklamalar

Sosyalleşme nedir

Sosyalleşme bireyin bahsedilen uyum çabasının en genel ifadesidir. Sosyalleşme insanın içinde yaşadığı topluma uyum sağlaması, toplumla bütünleşmesi ya da özdeşleşmesidir. Doğuştan psikolojik bir varlık olan insan, zamanla sosyal bir varlık haline gelir. İşte sosyalleşme, insanın psikolojik varlıktan sosyal varlığa doğru geçişini meydana getiren bir dizi süreçler toplamıdır. İnsanı “ben” olarak düşünürsek, bunun “biz” olan topluluk haline getirmek sosyalleşmedir.

“Sosyalleşme, bireyin içinde yaşadığı toplumun kültürünü ve toplumdaki rolünü öğrenerek, toplumla bütünleşmesi anlamına gelen temel bir sosyal süreçtir. Sosyalleşme, çocuğun toplum içinde yer almasını sağlar. Bu süreç doğumdan sonra başlar ve yaşam boyu devam eder. Çocuk sosyalleşirken, davranışlarındaki bütünlük de gittikçe karmaşıklaşır”(Aral, Baran, Bulut ve Çimen, 1981). Bir başka ifade ile “Toplumsallaşma bir süreç olarak bireyin doğumundan itibaren içinde yaşadığı toplumun üyeliğini kazanmasında geçirdiği aşamalarıdır. Çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık bu sürecin karakteristik aşamalarıdır” (İ.Doğan, 2007).

Bu açıklama çerçevesinde sosyalleşmenin değişik birtakım tanımları verilebilir;

- Bireyin belirli bir grup veya topluluğa katılarak, o grubun yaşama tarzını öğrenmesidir.
- Bireylerin kendi aralarında, ferdi grupla, grupların kendi aralarındaki ilişkiler ve etkileşimi sırasında bazı davranış kalıplarının öğrenilmesidir.
- Toplumun değerlerini, normlarını, beklentilerini önce öğrenip daha sonra kişiliğinin bir parçası haline getiren bireylerin, topluma mal olması sürecidir.
- Sosyalleşme çocuğun ve gencin belirli amaçlar doğrultusunda, bazen serbestçe, bazen de plânlı ve programlı bir şekilde eğitilmesidir.

“Din ve sosyal sınıflar gibi etmenleri de içine alarak sınırları genişleyebilen sosyo-kültürel çevre bireyin kimliğinin oluşumunda yadsınamaz etkilere sahiptir. Çevresel nitelikler taşıyan tüm bu faktörler birey özelinden bakıldığında bireyin çevresinden kaynaklanan sorunlar şekline dönüşebilir. Bahsedilen bu sorunlar, a) gerek bireyin içerisinde yaşadığı sosyo-kültürel çevrede törelerin, gelenek ve göreneklerin değişim yönünde ivme kazanması, b) gerekse sosyal, politik, ekonomik vb. nedenlerle göç edilerek yeni bir sosyo-kültürel çevreye girmesi şeklinde ele alınabilir”(Alicik, 1995).

Bilgi sosyolojisi açısından göz önünde bulundurulması gereken nokta sosyal yapının veya toplumun sosyalleşme esnasında sosyal problemleri nasıl yarattığıdır. Günümüzün merkezi problemleri, esasta sosyalleşme hatalarından kaynaklanmaktadır. “Sosyalleşme kavramının geniş tarihsel ve düşünsel arka planına bakıldığında; bu bölümde genel olarak sosyalleşme ele alınmakla birlikte bilgi sosyolojisi açısından bazı yaklaşımlar vurgulanmaktadır. Diğer klâsik analizler sosyalleşmeyi genellikle sosyal değerlerin aktarılması süreci olarak işlemektedirler. Bu süreç zarfında toplum sürekli olarak yeniden şekillenmektedir. Makro tarihi perspektiften bakıldığında toplum yapısında büyük değişikliklerin ortaya çıktığı görülmektedir. Hatta birbirini takip eden iki nesil arasında bile kolaylıkla

müşahede edilebilmektedir. Bilgi sosyolojisi gerek fert gerekse toplum açısından düşünceleri, üretilen yeni bilgi bakımından tüm farklılıkları işleyen bir bakış açısına sahiptir. Toplumsal açıdan, sosyalleşme esnasında yaratılan bilginin toplumsal bilgi haline gelmesi ve sonra da sosyal yapıyı şekillendirmesi bilgi sosyolojisinin yaklaşımıdır. Bu yaklaşımla, farklılıkların nasıl ortaya çıktığı ve yapılandığı incelenebilir. Belli bir sosyal rol mefhumunun veya kimliğin gelişimini yönlendiren faktörlerin neler olduğu da yine bu yaklaşımla tespit edilebilir.

Genel bir değerlendirme ile bu farklılıklar her toplumun kendine has özelliklerine dayanmaktadır. Millî karakter, insan unsuru ve bilime atfedilen önem belirleyici faktörlerin başında gelmektedir. Bu gibi faktörler çerçevesinde, toplumlar arasındaki farklılıklar tezahür eder. Pek çok sosyolojik araştırma, gençlik hareketlerini ya aile sosyalleştirme modeliyle ya da yapısal fonksiyonel model ile açıklamaktadırlar. Yeni nesillerin yeterince sosyalleşmediğinden dolayı meydana gelen sosyal değerler boşluğunun, bu tür hareketlerin sebebi olduğu ifade edilmektedir veya teknoloji gibi endüstri çağının birtakım özelliklerinin sosyal yapıda meydana getirdiği değişmelerin gençlik hareketlerine sebep olduğu öne sürülebilir.

Bir örnek olarak verebileceğimiz Mannheim'ın Bilgi Sosyolojisi Teorisi nesil hareketlerinin makro-tarihi karakterini açıklayan bir yaklaşımdır. Mannheim'ın yaklaşımında, herhangi bir tarihi çağın bilinci ve fertteki grup etkisi vurgulanmıştır. Her nesil bir öncekinden farklı düşünce ve ideolojik sistem üretmektedir” (Star, 1980). Böylece bir sosyal hareket, sadece bir model ile açıklanmakla kalmayıp, tarihi süreç içindeki yerine de oturtulmaktadır. Başka bir deyişle, vakıa sosyalleşmeden alınarak farklı bir düşünce sisteminin üretilmesi seviyesine çıkarılmaktadır. Bu durum, sosyal olayları bir bütün olarak ele almaktaki eksikliklerin bilgi sosyolojisi tarafından kısmen giderilmesidir. Sosyoloji, sosyal psikoloji ve antropoloji çerçevesindeki değerlendirmeleri, bilgi sosyolojisi açısından ele almak, bu sahanın yaklaşımını ortaya koyacaktır. Genel olarak, insanların sosyal dünyalarının davranışlar, normlar, kurallar ve değerler standartlarıyla şekillenmesi prosesleri, sosyalleşme olarak terimlendirilir.

“Sosyalleşme, ferdî tutum ve davranışlarının, bir veya daha fazla sayıdaki fertlerle bir sosyal çevrede etkileşimi sonucu meydana gelmektedir. Literatürde çoğu kere, sosyal gelişme kavramı ile aynı anlamda da kullanılmaktadır. Sosyalleşme veya toplumsal değerlerin aktarımı ve yaygınlaştırılmasıyla, sosyal hayatın yaşanması ve geleceğe doğru bir devamlılığı sağlanmaktadır. Bu süreçler, ferdin bebeklik çağlarından başlayarak hayatı boyunca devam eder ve çocuğun yetiştirilmesi, eğitim, meslek edinilmesi, propaganda ve beyin yıkama gibi birbirinden çok farklı alanları kapsar. Sosyalleşme ile ilgili değişkenlerden bazıları eğitim, doğum yeri ve iş tecrübesidir” (Hui-Sheng-Lin, 1988). “Eğitim yoluyla sosyalleşme prosesi öğrenci kimliğini etkilemektedir”(Naranjo, 1983).”Bu bakımdan sürecin incelenmesi gerekir. Bilgi sosyolojisi yaklaşımı eğitimdeki sosyalleşme ile işteki sosyalleşmenin farklarını vurgulamaktadır” (Oramaner, 1985).

Birçok disiplinde kullanılan ortak bir kavram olmakla birlikte sosyalleşmeyi tüm boyutlarıyla açıklayan bir genel teori henüz ortaya konamamıştır. Sosyoloji, sosyal antropoloji ve psikoloji disiplinleri kendi görüş açılarını koruyarak, sürecin çok boyutlu ve karmaşık yapısından dolayı, birbirlerinin kavram ve yaklaşımlarını kullanmaktadırlar. Fert ve toplum ilişkisini ifade eden sosyalleşme, bir bakıma bu disiplinler arasındaki köprüyü de kurmaktadır. “Sosyal psikoloji daha ziyade sosyal olarak şahsiyetin gelişmesiyle veya ferdin sosyal gelişmesiyle ilgilenmektedir. Çocukluk döneminden erişkin bir sosyal varlık oluncaya kadarki dönemi kapsayan aslı (primary) ve daha genel anlamda kültürün aktarıldığı tâli (secondary) sosyalleşme, bu sürecin iki değişik formudur” (Newcomb, 1950). “Psikoloji, özellikle aile-çocuk ilişkisinde görülen etkileşim prosesini; antropoloji kültür transferi prosesini; sosyoloji ise birer sosyalleşme ajanları olarak kurumlar ve alt kültürleri incelemektedirler. Bilgi sosyolojisi ise, tüm kültürel bilginin niteliği, üretimi, müessiriyeti ve aktarımı hakkında araştırmalar yapmaktadır” (Mandel, 1986).

Sosyalleşme ferdin sosyal boyutta ortaya çıkmasıyla var olan bir süreçtir. Toplumun bulunduğu her zaman ve mekân biriminde bu süreç de

mevcuttur. Böylece toplum kendi varlığını sağlamakta ve sürdürmektedir. “Bu yaklaşım bilgi sosyolojisi açısından değerlendirildiğinde, hem fert hem de toplum bakımından ayrı, ayrı ele alınabilir. Fert açısından düşünüldüğünde ferdin toplum içinde, topluma göre sosyalleşmesi; toplum açısından bakıldığında ise toplumun ferdi sosyalleştirmesi, onu sosyal değerlerle donanımlı kılması söz konusudur. Fert açısından sosyalleşme çocukluk çağlarında çok hızlı bir öğrenme, ileri yaşlarda ise -şahsiyet belirginleştikçe- hızını kaybeden bir süreç olarak bütün hayat boyunca devam etmektedir. Ferdin dünyaya gelmesiyle birlikte ileride öğrenmeyi mümkün kılacak ve sosyalleşecek olan biyolojik yapı gelişmeye başlamakta ve bu dönemdeki gelişim çok büyük önem taşımaktadır” (McAuliffe, 1985).

“Çocukluğundan itibaren fert üzerindeki sosyal etkiler, şahsiyetinin ve sosyal tutum ve davranışlarının gelişmesini sağlar. Bu, aslında, ferdin toplum içinde bir kimlik edinme sürecidir. Sağlıklı, dengeli ve güçlü bir şahsiyet, sosyal veya ferdi kimlik edindiği takdirde psikolojik bozukluklar, tutum ve davranışlarda sosyal sapmalar olmayacaktır. Özellikle rol ilişkilerinde sergilenen sosyal kimlikler, tutum ve davranışlara anlam vermekte ve onları yönlendirmekte, böylece endişeler, depresyon ve düzensiz davranışlar önlenmektedir” (Thoits, 1983). Ferdin toplum içinde ne tür sosyalleştirmenin göstergesi, toplum tarafından aktarılmış sosyal değerlerin ve normların, ferdin tutum ve davranışlarında yansıması ve bu davranışların müşahade edilebilirliğidir.

“Sosyalleştirmede, toplumu belli bir tarzda şekillendirme amacı vardır. Sosyal, siyasî veya iktisadî yönlerse bazı niteliklerin yapılandırılması amaç edinilmiş olabilir. Bu aynı zamanda farklılıkların işlenmesi anlamına da gelmektedir. Zira toplum açısından kültürel orijinalliğin korunması esastır. En küçük sosyal birimden milletler arası birliklere kadar her alandaki sosyal politikalar, tespit edilmiş olan prensipler doğrultusunda sosyalleştirmeyi amaçlamaktadırlar. Böylece bir siyasî tutum ortaya çıkmaktadır. Meselâ, Avrupa topluluğu liderleri, Avrupa'nın başarısını sağlamak için gerekli olan sosyalleştirme prensiplerini belirlemişlerdir. Buna göre Avrupa birliğini homojenlikten, aşırı kuralcılıktan, çok güçlü devlet kontrolünden ve bu yönde

sosyalleşmekten korumak amaçlanmaktadır”(Benoits, 1989). “Siyasi sosyalleşme hakkında bir başka örnek de Deng Xiaoping döneminde Çin komünist partisinin siyasi doktrin ve reformlardaki aksaklıkları gidermek amacıyla parti örgütünün sosyalleştirici bir gençlik teşkilatına dönüştürülmesidir”(Rosen, 1985).

Bazı yazarların ve ekollerin konuya ışık tutacak analizlerine kısaca göz atmakta fayda vardır. “Yüzyılımızın ortalarına kadar yapılan çalışmaların pek çoğu psikanalizci teoriden etkilenmiş ve daha ziyade ferdin yetişkinliğe kadarki dönemini kapsamaktadır. Psikanaliz teorisi çerçevesinde yapılan çalışmalar sosyal olayların sebep-sonuç ilişkilerini aile çevresiyle sınırlandırmıştır. Yakın dönemlerdeki sosyalleşme araştırmaları ise, ferdin yetişkinlik çağlarını da dahil ederek tüm hayatını kapsayacak şekilde genişleterek, daha az global teoriler ve farklı yaklaşımlar kullanmıştır. Araştırmalar göstermektedir ki, fert hayatının ilk dönemlerindeki sosyalleşmeler ortak özelliklerin, sonraki sosyalleşmeler ise ferdi farklılıkların elde edilmesi olarak değişik proseslerdir”(Jahoda, 1993). Newcomb’a göre “sosyalleşme, ferdin çocukluğundan itibaren kapasitesi ölçüsünde toplumdaki sosyal ilişkilere girerek elde ettiği tutum ve davranışlardır” (Newcomb, 1950). “Bu proses, temelde bir tür öğrenmedir. Ancak, bu tanım tüm sosyal öğrenmeyle birlikte daha ziyade ferdi sosyalleşmeyi ifade etmektedir. Diğer yazarlara göre ise sosyalleşme daha çok grup değerlerinin öğrenilmesidir. Çocuk, diğer insanlarla bir araya gelerek kültürlerinin etkisi altına girer; toplumun bir üyesi olur ve insan şahsiyeti elde eder. Sosyalleşme, insanın şahsa doğru bir olgunlaşma prosesini ifade eder” (Ogburn ve Nimkoff, 1940, 131). Sosyal niteliği vurgulama açısından bu yaklaşım daha uygundur. Farklılık iki noktada ortaya çıkmıştır: Sosyalleşme, grup değerlerinin mi, yoksa sosyal tutum ve davranışlarının mı öğrenilmesidir? Her iki husus da birbirine bağlıdır. Fert, ancak sosyal değerleri öğrenerek tutum ve davranışlarını sergileyebilir. Bu bakımdan sosyalleşmeyi, toplumun mevcut kültürel değerlerinin fert tarafından öğrenilmesi ve özümsemesi süreciyle birlikte sosyal çerçevede bir benlik edinmesi şeklinde ifade edilebilir.

“ Sosyoloji açısından vurgulanması gereken nokta T. Persons ve R. F. Bales'in de işaret ettiği gibi ferdin üyesi bulunduğu toplumun kültürünü içselleştirmesidir” (Persons ve Bales, 1955, 17). Bu yazarları da etkilemiş olan Freudcu görüşte ise, “çocuğun ebeveyninin normlarını içselleştirmesi ve bir süper ego elde etmesidir” (Hinkle, 1957).

“İçselleştirme (internalization) kavramının sosyal bilimlerde ne anlamlarda kullanıldığını belirtmek sosyalleşme vakiasının daha açık ortaya konmasını sağlayacaktır; çünkü söz konusu olan malumat edinme şeklinde basit bir bilgi edinme değil, edinilen bilginin sosyal varlığı meydana getirmesidir. Bazı yazarlar bu öğrenmenin niteliğinin bir tür şartlanma olduğunu ileri sürmektedirler. Öğrenme ve içselleştirme, nedensellik bakımından aynı anlamdadır. Çalan zille birlikte verilen elektrik şokunun tezahürleri arasında köpeğin kurduğu ve içselleştirdiği bağlantı bu nitelikte bir öğrenmedir. Sosyal psikolojide ise kendiliğinden bir dikkatle ve sübjektif olarak sosyal rollerin bilincinin edinilmesi anlamında kullanılmaktadır” (Swanson, 1964).

“Temel kimlik unsurları özellikle ilk dönem sosyalleşmenin sağlandığı aileden müşahede edilerek alınmakta ve oyun vasıtasıyla da tecrübe edilmektedir”(USA Today, 1992). Oyun çocuğun sosyalleşmesinde en önemli araçlardan biridir. “Çocuğa değişen çevresini bir dereceye kadar kontrol etme ve yetişkinlerin sosyal düzeninde hareket edebilmesine imkân sağlamaktadır. Çocuk, oyun arkadaşları arasında bir statü kazanmakta ve grubunu diğerlerinden farklı olarak oluşturmaktadır. Sosyalleşmenin en önemli fonksiyonları olan statü kazanmak ve farklı bir grup yapısı oluşturmak bu şekilde ortaya çıkmaktadır. Diğer yönden arkadaş grupları birer sosyalleştirme ajanları olarak tutum ve davranışların belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Çocuk, kabul edilebilir sınırlardaki ahlakî davranışları, zaman içinde ihtiyaçları doğrultusunda benliği değişirken edinmektedir” (Gary, 1986). Başka bir deyişle her sosyalleşme vakiasında mevcut bilgi özüm senerek orijinal bir bilgiye dönüştürülmektedir. “Bilginin güç sağlaması şeklindeki temel güdü bu fonksiyonu yerine getirmektedir. Bazı yazarlara

göre insan, güç edinmeye meyillidir ve bu eğilimin kaynağı ise ailedeki ana ve baba rollerindeki gücün özümsemesidir” (Sojacy, 1985).

“Sembolik-etkileşimci (symbolic-interactionist) yaklaşım sosyalleşme prosesinde ferdin diğer insanlarla ilişkilerini temsil eden sembollerin, özellikle konuşmanın rolüne önem vermektedir. Çocuk iletişim kurmaya başladıktan sonra lisan faktörü vasıtasıyla toplumun diğer fertleri tarafından etkilenmekte ve onları etkilemektedir”(Lindesmith ve Straus, 1956, 124). Ancak sadece gözlem vasıtasıyla da öğrenme gerçekleşebilir. Bu ekole göre sembollerin anlamlarının kavranması bir sosyalleşme sürecidir. Daha ileriki dönemlerde ise lisan aracılığıyla bu süreç devam etmektedir.

Konumuz itibariyle sembolik ekolün önemi, mefhumların anlamlarına göre sosyalleşmeyi vurgulamasında yatmaktadır. Mefhumlar da ait oldukları kültür sistemi içinde adeta yaşayan canlılara benzemekte ve zaman içinde anlamları nitelik itibariyle değişmektedir. Kültürel yönleriyle kavramları doldurmak uzun sürelere ihtiyaç duymaktadır.

Sembolik ekolün lisan yaklaşımının bazı yönlerden hatalı olduğu açıktır. Farklı lisan sistemleri farklı zihin yapılarına dayanmakla birlikte, her zaman için ayrı lisan sistemleri ayrı kültürlerin olmasını gerektirmemektedir. Nitekim ABD'de yaşayan Avrupalı ve Asyalı etnik gruplar kendi lisanlarını konuşmalarına rağmen aynı kültür sistemi içinde bulunmaktadır ve yeni nesiller sosyalleşirken lisan konusunda bir çatışma çıkmamaktadır. Bu yaklaşım açısından kültürü, toplumun tüm farklılıklarıyla birlikte ürettiği uyumlu bir bütün olarak ele almak gerekecektir.

Sosyalleşme Problemleri

Sosyal yapının veya toplumun sosyalleşme esnasında sosyal problemleri nasıl yarattığından yola çıkarak sosyalleşme problemlerinden bazıları bilgi sosyolojisi yaklaşımıyla kısaca analiz edilebilir. Özellikle “temel eğitim kurumlarındaki diğer eğitim konularının yanı sıra, uzun dönemde

işsizlik, refah devletinden sosyal programlara kadar, geniş bir alanda toplumun her tür problemiyle koordineli olarak ele alınabilir”(Marzollo, 1988).

“Sosyal problemlerin en önemlilerinden biri suçluluk kimliğidir. Toplumdaki suç ve suçluluk kimliği konusunda bir düşünce olarak genellikle iki yaklaşım mevcuttur. İlki, insanın doğuştan barışçı olduğu, zulme ve suça bozuk sosyal çevrenin sebep olduğuna dair teoridir. Bu düşünce suçlu kesim ile ilgili olaylarda suça bir bakış açısı olarak kullanılmaktadır. Suçlar, zulme ve adaletsizliğe karşı bir isyan şeklinde görülmekte, bozuk yapı unsurlarının ve yanlış düşünce sistemlerinin giderilmesine çalışılmaktadır. Diğer yaklaşımda ise, insanın içgüdüsel olarak saldırgan olduğu ve toplumun temel amacının onların zorbalıklarını gidermek olduğunu işleyen geleneksel siyasi felsefenin ışığında suç, farklı bir şekilde gözükmektedir. Polis, hâkim ve mahkûmlar caydırıcı kimselerdir, fakat nihaî olan en güçlü engel kültürel olarak yüklenilmiş dâhili mekanizmalardır”(Magnet-Mayron, 1993). Yani inanç veya ahlâk sistemleri gibi tüm sosyal değerlerdir.

Netice itibariyle günümüzdeki suç hareketleri sosyal zulümden, baskıdan dolayı değil, alt sınıfların zayıf aile yapısının bir tezahürü olarak ferdin yetersiz sosyalleşmesinden dolayı ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyişle sosyal yapı suç vakiasını ve dolayısıyla da suçlu kimliğini üretmektedir.

Bir diğer sosyal problem de işsizlik neticesinde yaratılan işsiz kimliğidir. “İşsizlik karamsar, sorumluluktan kaçan, içe kapanık bir psikolojik hale sebep olmaktadır. Çalışmayan kesim olarak ele alındığında iş bulamayanlar, çalışma çağının dışında olanlar ve bunların ailelerinden oluşan oldukça büyük bir kitleyi etkilemektedir. İşsizlik gelir düzeyini düşürmekte, eğitimi engellemekte, aile düzenini sarsmakta ve sosyal ilişkileri bozmaktadır. Böyle bir çevrede sağlıklı sosyalleşme beklentisi oldukça zordur. Ayrıca, Batı dünyasında çalışabilir nüfusun genel nüfus içindeki oranı hızla düşmekte ve artan yaşlılar kitlesi büyük bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Sosyal yardımlaşma, sosyal borçtan ortaya çıkan görev duygusu ihmal edilmektedir. Sosyal dayanışma sistemi bu yönde bir sosyalleşme ile kurulabilir” (Cantor,

1985). “Ayrıca, böyle bir borcun inkârı karşılıklılık sürecini sekteye uğratmaktadır”(Wynne, 1986). “İşsiz ve malî yönden zor durumdaki ebeveynin ailelerinde de çocukların sosyalleşmesi büyük problemlerle karşılaşmaktadır. Her şeyden önce ekonomik zorluklar ebeveynin çocukları yetiştirmekteki tutumlarını olumsuz etkilemektedir”(Goldsmith, 1986).

Yukarıda kısaca değinilen problemler, yanlış sosyalleşmiş ve bunalımlı bir kesimin yeniden sosyalleşmesini gerektirmektedir. Yeniden sosyalleşme veya grup sosyalleşmesi, kendine has metotlarla hataların çözümlendiği programların yaygın eğitim yoluyla aktarılmasını sağlamaktadır. Belirli problemler çerçevesinde benzeri niteliklere sahip bir grup insanın bir araya gelerek ortak bir amaç doğrultusunda sosyalleşmeleri grup sosyalleşmesidir. Grup içindeki üyeler, problemin çözümü doğrultusunda rol yüklenmektedirler.

Bazı yazarlar bu tür grupların zararlı olduğunu, “bir tür beyin yıkama formuna dönüştüğünü belirtmektedirler”(Hurley, 1988); ancak, benzeri programlar toplumun pek çok kesiminde uygulanmaktadır. Örneğin, “zenci kesiminin hali hazırdaki sosyalleşme tarzları neticede problemler ve büyük sosyal patlamalar yaratmaktadır. Los Angeles ayaklanması bir kesimin, farklı yaşama şartlarının neticesidir. Bu kesimleri müessir ve yeni bir kimlikle tekrar sosyalleştirmek için belli bir unsurun veya koordineli olarak birkaç unsurdan teşkil ettirilmiş merkezi temaların esas olduğu sosyalleşme programları düşünülmektedir. Eğitim programları, doğrudan ferdî kaynaşma, ırk bilinci eğitimleri ve politika gruplarının yapılanmaları gibi unsurları amaçlayan sosyalleştirmeler yoluyla bu kitleler yeniden düzenlenmeye çalışılmaktadır” (Majors ve Marcini, 1992, 50-1).

“Yetişkinler ve çocukların birlikte oluşturdukları gruplar, pek çok sosyal problemin düzenlenmesi için, eğitim kurumlarının yanı sıra, düzenli ve yaygın eğitim programları uygulamaktadırlar. Bu problemler yeni nesillerin fizikî olarak deforme olmasından, televizyonun sebep olduğu aktivite bozukluğuna, yüksek boşanma oranlarından suçluluğa kadar mevcut bütün problemler alanına yayılmış gözükmektedir. Bu sınıflarda uygun eğiticiler, çocuklar ve

yetişkinler için probleme yönelik sosyalleştirme faaliyetleri yapmaktadırlar” (Bloom, 1987).

Kültür

“Bir ulusun tarihi boyunca birikip, kendine özgü bir şekil verdiği zihni, manevi, sanatsal, tarihi, edebi, dini ve duygusal birikimlerinin semboller, işaretler, gelenekler, adet, sosyal yaşantı ve anıtlar şeklinde ortaya çıkmasıdır. Bu birikimler o ulusun acılarını, itilimlerini, karakterlerini, sosyal özelliklerini, hayat tarzını, sosyal ilişkilerini ve ekonomik yapısını simgeler” (Şerati, 1980). Böylece;

“Kültür, bireyin ait olduğu toplumsal grup ve yapı içinde şekillenen özgün yaşama biçim ve alışkanlıklarının ruhsal ve toplumsal algı yoluyla ortaya koyduğu imgesel, düşünsel ve toplumsal bir süreçtir”(İ.Doğan, 2007).

Özetle, topluma ait gelenek, görenek, töre, âdet, ahlâk, değer gibi ortak temel davranış kalıplarının bireye aktarılması, bireyin toplumsallaşmasını sağlamaktadır.

Bir başka deyişle bireyin o toplumun bir parçası haline gelmesini sağlamaktadır.

Farklı kültürologlara göre “kültür” şöyle tanımlanmaktadır:

“Bir toplulukta, örf ve adetlerden, davranış ve tarzlardan, teşkilat ve tesislerden kurulu ahenkli bir bütündür(Tnudurwald); bir toplumun hayat tarzıdır(Linton); bir grubun yaşama biçimidir”(Tural, 1993).

Kültür birey özelinde karakteri, toplum genelinde ise sosyal hayatı karakterize ederken; kültür değişimi kavramı bu noktada sorgulama konusunu edilince;

“Kültürel değişme kültürün dinamik yapısıyla ilgilidir. Bu nedenle kültür değişmeleri kaçınılmaz bir toplumsal gerçektir. Zorunlu ve özgür(serbest) olmak üzere iki farklı kültür değişmesinden söz edilmektedir. Bir toplum ya da toplumsal grubun yabancı bir kültüre sahip grup veya toplumla ilişkisi halinde olması sonucu hiçbir baskı altında kalmaksızın kişisel öğelerle beraber söz konusu kültürün belirli bir kısmını alıp benimsemesi sonucunda bünyesinde meydana gelen değişmelerdir”(İ.Doğan, 2007).

Bu noktada ortaya çıkan yabancılaşma, felsefi anlamda kişinin kendisini kendisi olarak değil, daha çok kendi yerinde bir başkasını algıladığı durumdur. Kişinin, kendi yerine yabancı kültür ve medeniyeti koyması ise “kültürel ve toplumsal yabancılaşmayı” ortaya çıkarmaktadır.

Yabancılaşma

İki farklı kültür arasında kalan birey, kendi sahip olduğu değerlerden uzaklaşarak kendine yabancılaşmaya başlamakta ve zamanla kültürel yabancılaşma şeklini almaktadır.

Yabancılaşma kapitalist üretim biçiminin zorunlu bir yasasıdır. Esas olarak ekonomik yanı ağır basan bir kavram olarak yabancılaşma, işçi sınıfının kendi ürettiği malı alamayışı veya kendi ürettiği ürünlerin, karşısına para olarak çıkışı ile biçimlenen yabancılaşma hakim güçler tarafından insan kaynağını ulusal veya sınıfsal kişiliğinden koparma işlevi ile bilinçli bir etkinlik halinde “kültürel yabancılaştırma” olarak amaçlı araçlı ve denetimli bir süreç haline sokulur.

“İşte, yabancı kültürle temas ve değişen sosyo- kültürel çevre; bireyin önce kendi öz-kültürüne, kimliğine yabancılaşmasına, daha sonra da o kültür tarafından asimile edilmesine neden olacaktır. Birey, bu süreç içerisinde öz-

kültürünü ve kimliğini sürdürmek isteğiyle kimlik sorunu yaşayabilmektedir”(Alicik, 1995).

Nitekim, “yabancı kültürle temas ve bu çerçevede ortaya çıkan kimlik sorunu; İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra başta ekonomik, siyasal ve sosyal nedenlerle Avrupa ülkelerine başlayan göçler sonunsa oluşan etnik azınlıkların önemli sorunlarından biri olmuştur. Bu durum SSCB’nin dağılmasından sonra daha da önem kazanmıştır. Soğuk savaş dönemi boyunca bireyler kimliklerini bağlı oldukları ideolojilere göre tanımlarken, son dönemde bu ideolojik ölçütün terk edilerek kültür ve uygarlık planındaki mensubiyet ölçütünün geçerli olmaya başladığı öne sürülmektedir. Daha somut yaklaşmak gerekirse ideolojik dönemin ünlü taraftarlık söylemi olan “Hangi taraftansınız?”, “Hangi ideoloji taraftarısınız?” sorusu, yerini bundan böyle ”Kimsiniz? Şeklini kültür ve uygarlık çağrışımına dönük soru ve sorgulamalara bıraktığından söz edilmektedir”(Hunhington, 1993).

Yabancılaşma geniş anlamda; “bireyin toplumsal, kültürel ve doğal çevresine olan uyumunun azalması, özellikle de bireyin üzerindeki çevre denetiminin kalkması, bu denetim ve uyumun giderek azalması, bireyin yalnızlık ve çaresizliğine yol açması olarak tanımlanır”(Kongar, 1979).

“Sosyal yönden yabancılaşma ise dar bir kesimin geniş kitlelere göre ekonomik ve kültürel yönden ileri aşamalara ulaşmasıyla oluşur. Bu bakış açısına göre; yabancılaşma toplumsal bir aşamadır” (Coşturoğlu, 1973).

Toplumsal boyut içinde düşünülen yabancılaşma biçimlerini şöyle sıralamak mümkündür:”

1. Kültürel yabancılaşma
2. Bürokratik yabancılaşma
3. Aydın yabancılaşması
4. Halk yabancılaşması
5. Sanatta yabancılaşma (Kitch ve taklit).

6. Sanayide yabancılaşma(İ.Doğan, 2007).

Bütün bu toplumsal öğelerin temel belirleyicisi kültürdür. Araştırmanın önemli bir boyutu olarak “kültürel yabancılaşma” ise ancak sağlıklı bir kavram analizi ile mümkün olabilir.

Kültürel yabancılaşma

‘Kültürel yabancılaşma’ genellikle göç olgusuyla ilişkilendirilmiştir. İnsanlık tarihinin büyük bir bölümü coğrafi yer değiştirme olarak nitelendirilebilecek göçlerden oluşmaktadır. Göçler coğrafi olmasının yanı sıra ekonomik ve kültürel nitelik de taşır.

Göç sonucu kültürlerin çatışması, bazen iki kültürün karışımı, bazen sıkıntının kaynağı, bazen uyum ve entegrasyonun yolu, bazen hasta bir zihniyete geçiş olur. Bu yüzden makro düzeyde toplumu, mikro düzeyde bireyi sarsan bir durumdur.

Ancak “birey ait olduğu toplumun karakteristik özelliklerini kazanamadığı takdirde, bunların yerine yabancı ve farklı bir toplumun ürünü olan “yabancı ruhlu duyguları”, “elemeleri” ve “acıları” koyar. Kendi öz kültürünü ve benliğini hissetmek yerine, yabancı benliği duyar. Kültürel yabancılaşma ise bu noktada başlar. Böylece;

Herhangi bir kökten yoksun, tarihinden, dininden uzaklaşmış, soyuna, tarih ve kültürüne yabancı, kendi insani özelliklerinden sıyrılmış, tüketim şekli ve aklı değiştirilmiş, insan meydana gelir” (Şerati, 1980). Bunun sonucunda ise “yeni kültür, birey ve topluluğu kendi içinde asimile eder” (Ülken, 1969).

"Kendi yetiştiği ülke ve kültürden farklı bir yerde yaşayan kişilerin ruhsal sıkıntılar sonucu ortaya çıkan yakınmalarında tip, sayı ve ağırlık açısından gerek kültüre özgü, gerekse yabancılikten kaynaklanan belirgin farklar

olduğunu ortaya koymuştur. Almanya'da yaşayan Türklerle yapılan çalışmalarda ise bu sıkıntıların somatik semptomlar şeklinde dışavurumunun anlamlı olarak yüksek olduğu bildirilmektedir” (Diefenbacher ve Heim, 1994, s.56). “Ancak bu çalışmaların hemen hepsinde göç etmiş Türkler kendi ülkelerinde yaşayan Almanlarla karşılaştırılmıştır. Böyle bir karşılaştırmanın sadece kültürel değişkenler sonucu bile anlamlı farklılıklar ortaya koyması şaşırtıcı değildir. Oysa temelde aynı kültürü almış kişiler arasında da sadece göçmen olma ve yaşamını farklı bir kültürde sürdürmenin etkilerine bağlı olarak kimi farklılıklar beklenebilir”(Akbiyık, Mendel, Önder ve Cording, 1999).

Göç yolu ile değişen sosyo-kültürel çevre ve bunun bireyin kişilik ve kimliğinin oluşum ve gelişimi üzerindeki etkisi ele alınacak olursa; araştırmanın önemli bir boyutu olan “göç” ise ancak sağlıklı bir kavram analizi ile mümkün olabilir.

Göç Kavramı İle İlgili Kuramsal Açıklamalar

İsteğe bağlı veya zorunlu uluslararası insan göçü, tarihin her döneminde rastlanan ve günümüzde de devam ederek sosyal, kültürel ve ekonomik değişimlere neden olan yaygın bir olgudur. “Savaş, sel, yangın ve deprem gibi felaketler, refah ve istihdam arayışı gibi ekonomik nedenler ile baskılardan kurtulma, düşünce ve fikir hürriyeti elde etme uğruna güvenli ve özgür bir ülke arayışı gibi siyasal nedenler geçmişte olduğu gibi günümüzde de nüfus hareketlerine ve göçlere neden olmaktadır”(Kritz, Keely ve Tomasi, 1992).

“Göçlerin neden olduğu geniş çaplı ve derin değişimler sosyolojik araştırmaların en önemli konuları arasında yer almaktadır (Jansen, 1970). “Her ne kadar ulus devletlerin ortaya çıkışı ile bağımsızlık ve egemenliğin birer göstergesi olan sınırlar ortaya çıkmış, nüfus hareketliliğinin önüne engeller örülmüş ise de yasal veya yasal olmayan yollardan çok sayıda insan sınırları aşarak farklı ülkelere göçmüş, oraya yerleşmiş ve çoğunlukla da göç

ettikleri ülke toplumlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmişlerdir” (Joppke, 1999).

Türklerde göçün tarihi süreci

İnsanların zorunlu ya da gönüllü olarak ülke değiştirmelerini açıklayan göç kavramı, yarattığı toplumsal hareketlilikle birlikte birtakım kültürel problemleri de beraberinde getirmektedir. Gerek Sovyetler Birliği'nin dağılması gerekse Avrupa ülkelerine yapılan göçler 'kültürel kimlik' sorunu hususunda kalıcı sonuçlara sahiptir.

Göç olgusunun Türklerin yaşamında önemli bir yere sahip olduğu muhakkaktır. Geçmişten günümüze bu süreç önce Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya ve Anadolu'dan da Avrupa'ya olmak üzere bir tarihi seyir izlerken aynı zamanda kalıcı ve derin bir kültürlenme sürecini de beraberinde getirmiştir. Ancak, büyük ölçüde ekonomik etkenlerle açıklanabilen ve bir tür iş gücü transferi niteliği taşıyan Almanya ve Kuzey Avrupa'ya yapılan göçler bu yeni kültürlenme süreci içerisinde kısa sürede kimlik sorununu niteliği kazanmıştır.

“Batı Avrupa ülkeleri, İkinci Dünya Savaşının sebep olduğu sosyal ve ekonomik çöküntüyü onarmak için savaştan sonra yoğun bir kalkınma çabasına girdiler. Bu hızlı gelişmenin gerektirdiği insan gücünü, önceleri kendi kaynaklarından karşılayan Avrupa'nın sanayileşmiş ülkeleri 1950'lerde tam istihdama ulaştınca, Akdeniz ülkelerinden işçi talep etmeye başladılar. Batı Avrupa ülkelerinin işçi talebi, 1950'li yıllarda zaten bir iç göç olayı yaşamış olan ülkemizi de etkilemiştir. Bu sebeple yurt dışına işçi göçünü 1950'lerde başlayan iç göçlerin bir devamı olarak düşünmek mümkündür. Türk işçilerinin resmi yoldan ve kitleler halinde Batı Avrupa'ya gitmeleri, ancak 1961 yılında Türkiye ile Batı Almanya arasında imzalanan 'İş Gücü Anlaşması' ile başlamıştır” (Kaya, 1982).

“1950'lerden itibaren Batı Avrupa ülkelerine gereksinim oranında insan gücü alımı özellikle bu ülkeleri çevreleyen Güney Avrupa ülkelerinden ve İngiltere, Fransa, Hollanda ve Belçika'nın eski sömürgeleri olan Uzak Asya ve Afrika ülkelerinden yapılmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan ve büyük zararlar gören Almanya, yeniden kendini onarabilmek ve hem de üstün rekabet gücüne sahip olup dünya pazarlarına açılabilmek için 1954 yılında başlayarak, sırasıyla Yunanistan, İspanya, Portekiz, Türkiye, Yugoslavya ve Tunus gibi ülkelerden hareketli, genç, ucuz ve sağlam insan gücü transferi yapmıştır. Bu göçün temel nedeni, hızla endüstrileşen bölgelerde ortaya çıkan iş gücü ihtiyacı ile ekonomik güçlükler içinde bulunan bölgelerde sosyal ve ekonomik yaşanı koşullarının iyileştirilmesi ihtiyacından kaynaklanmıştır (C.Şahin, 2001).

Türkiye nüfusunun yaklaşık %8'nin ülke dışında yaşadığı tüm dünyadaki Türklerin en kalabalık grubu Federal Almanya'da yaşamaktadır.

“Avrupa'da Türklerin yerleşik olmasında etkili faktörler, geri dönenlerin Türkiye'de yaşadıkları olumsuzluklar, çocukların eğitimi, Türkiye'de yaşam ve iş kurmak için gereken birikimin sağlanamamış olması ile Türkiye'ye karşı artan oranda kültürel ve sosyal yabancılaşmadır. Ancak bunun yanında, genelde göz ardı edilen başka önemli faktörler de vardır: Türkiye'ye mekânsal uzaklığı kısaltan teknolojik ilerleme ve özellikle telekomünikasyon alanındaki gelişmeler özellikle Almanya'daki Türklere, göçün ilk zamanlarında gecikmeli olarak ulaşan Türkiye gündemini eş zamanlı olarak takip etme imkânını sağlamıştır. Bugün Almanya'da yayımlanan 9 Türkçe günlük gazetenin yanı sıra, kablo ve uydu antenleri aracılığıyla çok sayıda (yerel birçok kanal da dâhil olmak üzere) televizyon kanalı, Almanya'daki Türklere Türkiye gündemini takip etme olanağı sunmaktadır” (Fien, 2005).

“Federal Almanya'ya akan Türk işçi göçünün dört ayrı dönem geçirdiğini görüyoruz. İlk dönemde göçmenlerin büyük çoğunluğunu, geride eşlerini bırakarak giden erkek işçiler oluşturmuştu. İkinci dönemde, belirli koşullar altında eşlerin bir araya gelmelerine izin verilmişti. Üçüncü dönemde kadın

işçiye öncelik tanındığından, hem tek başına kadınların göçü hem de eşlerin bir arada yaşamaları kolaylaşmış oldu. Hala sürmekte olan dördüncü dönemde ise, işçi alınmasına son verildiği gibi önemli sayıda işçi geriye gönderildi; böylece yurt dışında kalan işçiler daha türdeş bir niteliğe büründü. İlerleyen çağ ve küreselleşen dünya ile birlikte yeni bir boyut olarak eğitim amaçlı gerçekleştirilen göç çağımızın gereksinimi haline geldi.

Göçle birlikte başlayan bu yeniden yapılanma süreci “bir yandan mevcut kültüre uyma isteği, diğer yandan kimliğini koruma isteği arasında oluşan gerilimi bir ortamda gerçekleşir” (Uzun, 1993).

Bu ortam içerisinde “büyük ölçüde Doğu ve İslam kökenli ikinci kuşak, içinde yaşadıkları ülkenin kültürel kimliğini kazanmakta güçlük çeker. Genellikle sürdürdükleri “Getto” yaşamı ile kendi içine kapanmakta ve çevreden soyutlanmaktadır” (Tanilli, 1989). Örneğin; “Berlin’de Kreuzberg, Duisburg’da Hüttenheim yetmişli yıllar boyunca getto semtleri haline dönüşmüşlerdir. Bugün Türkler tercihen getto yaşamının dışına çıkmak istemektedirler; ancak ev sahiplerinin olumsuz tutumu ile pek başarılı olunamamıştır” (Şen, 1993).

Yaklaşık otuz yıl önce Türkiye’den Almanya’ya çalışmak, ‘biraz para biriktirip geri dönmek’ için giden gurbetçiler, gittikleri yerde geçen zaman içinde, ‘yabancı’ nüfus arasında ilk sıraya yerleştiler.

“1960’lı yılların sonunda başlayan yurt dışına işçi göçü ülkenin ekonomik sorunlarının çözümünde yardımcı etkenlerden birisi olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca devlet tarafından yurt dışı istihdam politikaları ile de özendirilmiştir. Göç alan ülkelerde bu yönde politikalar geliştirerek ve alanda uygulamalar yaparak işçi göçünü teşvik etmiştir” (İşçimen, 1999).

“Yurt dışına çalışmaya gidenlerin bir bölümü ileriki yıllarda ülkeye kesin dönüş yaparken, büyük çoğunluğu da “konuk işçi” iken, “göçmenleşti”; buldukları ülkelerde yerleşti” (Mütevellioğlu Schulze, 1996).

"Yoghurt" ve "Kruzitürken" gibi sözcüklerin, Strudel, Türkensterz ve Kipfel gibi yemeklerin (yemek adlarının) nereden çıktığını göz önünde bulundurduğumuzda Avusturya ve Türkiye tarihindeki çok çeşitli ilişkilerin meydana getirdiği doku dikkat çekicidir. "Viyana yüzyıllarca Osmanlı İmparatorluğu ile sınır komşusu olan bir imparatorluğun başkentiydi. İlk önceleri bu komşuluk bir tehdit unsuru olarak görünmüş ve bu kentin iki kez Türkler tarafından kuşatılmış olması bunu açıkça ortaya koymuşsa da, 1683 yılında Viyana önlerinde Hıristiyan ordularının başarıyla sürdürmüş olduğu mücadele tarihi bir dönüm noktasına sebep olmuştu. Türklerle olan komşuluk artık bir tehdit unsuru değil, aksine ilginç ve çekici konuma gelmişti; "allaturca" motifli besteler ve tablolar yapmak modern bir anlayış haline gelerek, Türkler müzikte, sanatta ve edebiyatta sürekli bir konu olarak işlenmiştir. Günümüzde Viyana'da yaşamakta olan Türkler bu kentin yaşamına canlı bir çeşitlilik ve zenginleşme kattığı geçmişteki çatışmalar unutulmuş, bir zamanların ayırıcı unsurları artık bağlayıcı birleştirici hale gelmiştir" (Tomenendal, 2000).

Böylece, bugün gurbetçi Türklerin ve özellikle üniversite eğitimi için gençlerin öncelikli tercih ettikleri ülkelerden biri olan Avusturya, 83.859 km²'lik yüzölçüme ve 2005 sayımına göre 8.131.400 kişilik nüfusa sahiptir" (www. statistik. at). Çeşitli sosyo-ekonomik ölçütlere göre belirlenen insan gelişmişlik endeksine (human development index- HDI) göre dünyada 162 ülke arasında 16. sırada (www. statistik. at) olan Avusturya'da kişi başına düşen yıllık milli gelir 23 bin doların üzerindedir. Avusturya eyaletlere dayalı federal yönetim yapılanmasına sahiptir.

"Yönetim yetkisi merkezi federal hükümet ve eyaletler arasında paylaşılmıştır. Bu bakımdan Avusturya, yönetimde merkeziyetçiliği ve yerelleşmeyi belli ölçülerde uygulayan bir ülkedir. Türkiye ise geniş coğrafyasına ve büyük nüfusuna rağmen merkezden yönetilir" (Memduhoğlu, 2008).

Göç yolu ile değişen sosyo-kültürel çevre ve bunun bireyin kişilik ve kimliğinin oluşum ve gelişimi üzerinde etkisi

Bireyin ülkesinde, yakınlarından ve bir anlamda kişilik ve kimliğini oluşturan ve koruyan sosyo-kültürel çevresinden ayrılması ve yeni bir topluma göç etmesi, “yeni insan ilişkileri ve özellikle de yeni bir dil ile karşılaşması, benlik bilinci gücünün ileri ölçülerde zorlanmasına ve hatta bazı zaman benlik bilincinin yetmezliğe girmesine neden olabilmektedir” (Teber, 1993). Böylelikle göçmenlik yaşamı;

“Süreklilik kazanmış örseleyici yaşam koşulları altında ortaya çıkan benlik bilinci güçsüzlüğü, son bir savunma denemesiyle yeni bir kişilik değişimini zorunlu kılabilir. Kişilikteki bu yeni değişiklik, gerçekte benlik bilincinde, kimlik duygusunda süregelen yaygın huzursuzlukları, kaygıları, dengesizlikleri sergilemektedir; göçmenlerde yıllar içinde süreklilik kazanmaya başlayan bu davranışlar alışkanlık haline geldikçe, kişiliklerde de bir değişim ortaya çıkabilmekte; benlik yeni bir görünüm alabilmektedir” (Teber, 1993). Bu konuda bir kavram analizi yapmak gerekirse;

Ana Britannica (1990)'nın tanımına göre göç; “doğal, ekonomik, siyasal vb. zorluklar sonucunda yaşadığı topluluğu değiştirmesidir. Göç, ekonomik ve toplumsal ya da siyasî sebeplerle bireylerin ya da toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, muhaceret (TDK, 1998) olarak tanımlanabilir.

“Göç, ekonomik, toplumsal ve siyasal nedenlerle insanların bireysel ve kitlesel olarak yer değiştirme eylemi ya da yaşanılan yerin değiştirilmesi eylemidir. İster kısa süreli, ister uzun süreli olsun bu yer değiştirme hareketleri çoğu kez aynı toplumsal sistem içinde "iç göç" biçiminde gerçekleşir. Bazen de kendine özgü koşulları nedeniyle toplumsal sistemler arasında "dış göç" biçiminde ortaya çıkarlar” (Tekeli ve Erder, 1978, 17).

“Göçler otoriter ya da doğal bir zorlanmadan ötürü "zorunlu göç" veya kişilerin kendi iradesiyle serbestçe gerçekleştirdikleri "gönüllü göç" niteliğinde olabilirler” (Göndere, 1978).

Tanımdan da anlaşılacağı üzere göç, zorunlu ya da gönüllüdür. “*Gönüllü göç*, insanların kendi istekleri ve beklentileri yönünde bir ketten diğerine ya da bölgeye olan hareketliliğini dile getirir. Zorunlu göç ise, bireylerin istekleri dışında çeşitli kuvvetlerin etkisi veya zorlamasıyla gerçekleşir” (Akkayan, 1979).

En genel anlamıyla *göç*, şahıs veya toplulukların fiili ikametgâhlarını isteyerek ya da zorla, kalıcı veya belirli bir süreyi kapsayıcı şekilde gerçekleşen fiziki mekân değişikliğidir.

“Ulusal ve uluslararası göç olgusu tarih boyunca toplumların ve bireylerin yaşamını ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal ve psikolojik bakımdan çok yönlü ve karmaşık bir biçimde etkilemiştir” (Özkara, 1990).

“Göç, toplumun sosyal, kültürel, ekonomik, politik, eğitimsel vb. tüm yapısıyla yakından ilişkili bir olgudur. Bu yönüyle göç, antropologların sosyal bilimcilerin, eğitim bilimcilerin, psikologların ve psikolojik danışmanların ilgisini çeken ve incelemelerine yol açan bir konu olmuştur” (C. Şahin, 1999).

Türkler yaklaşık yarım yüzyıldır Avrupa’da göçmen işçi olarak bulunmaktadır, bununla birlikte bugün Avrupa eğitim sistemi içinde üçüncü kuşak çocuklarımız eğitim görmektedir.

Günümüzde Avrupa’ya yönelik işçi göçünün yarattığı krizler yoğun olarak yaşanmaktadır. Bu krize “1960- 1970 yıllarında yoğunlaşan göçün etkili olduğu bilinmektedir. Bu göç, hızla sanayileşen ülkelerde ortaya çıkan iş gücünün karşılanması talebi ile ekonomik sıkıntılar içinde bulunan ülkelerdeki

insanların sosyal ve ekonomik yaşam koşullarının iyileştirilmesi isteğinden doğmuştur” (Abadan Unat, 1979).

“Avrupa Birliği ülkelerine 1960-70’li yıllarda yaşanan emek göçü sonucu günümüzde yaklaşık 3,2 milyon insanımız bu ülkelerde yaşamaktadır. Bunun 2,1 milyonu Almanya’da olup, yarıya yakını (%46) kadındır. Göçün başlangıcından bu yana geçen uzun sürede göçmenlerin eğitim alanındaki ve iş gücü piyasasındaki konumlarına bakıldığında aslında durumlarının fazla değişmediği, geçmişte yaşanan türden sorunların günümüzde de yaşanmaya devam ettiği görülmektedir” (Toksöz, 2001).

“Almanya 1950’li yılların sonuna doğru o zamanki ekonomik koşullarının sonucu olarak çoğu Türkiye’den olmak üzere Yunanistan, Portekiz, İspanya ve Yugoslavya’dan yaklaşık iki milyon yabancı işçi çalıştırmaya başlamıştır” (Suzuki, 1981). “1976 yılında işçi alımı durdurulduğunda Türk işçilerin Almanya’daki iş gücünün %13’ünü oluşturdukları saptanmıştır. Bu süreç Almanya’nın işçi alımı ile ilişkili olduğu kadar, aynı dönemde Türkiye’de de ekonomik kaygılarla köyden kente göçün bir uzantısı gibi değerlendirilmektedir” (Koen, 1989).

“Türkiye’ye dönüş planları sadece mitolojik bir niyet olarak kalmış ve aile birleşmeleri ile Avrupa’daki Türk nüfusu her yıl gittikçe artmıştır” (Abadan Unat, 1976). “Günümüzde Avrupa’da 3,5 milyondan fazla Türkiye kökenli insan yaşamaktadır. Avrupa’daki Türk nüfusun büyük bir çoğunluğu buldukları ülke vatandaşlığına geçmiş ve göçmenlik statüsünü terk etmek suretiyle bu ülkelerde yerleşik hayat sürmeye başlamıştır” (Castles, Booth ve Wallace, 1987).

“Avrupa’da doğup büyüyen genç kuşaklar da eğitimlerini bu ülkelerde almakta, bu ülkelerin okullarında sosyalleşmeye başlamaktadırlar. Anne babalar için genç kuşakların farklı kültürel ortamlarda sosyalleşmeleri ‘kültürel kimlik’ gelişimi açısından birtakım kaygılara neden olmaktadır. Ancak bu kaygıların ne kadar haklı olduğunu, Avrupa’daki Türk gençlerinin gerçekten ‘kültürel kimlik’ eksenli sorunlar yaşayıp yaşamadıklarını değerlendirebilmek

için gençlerin Türk kültürel değerleri hakkında neler düşündükleri konusunda yeter sayıda kapsamlı araştırmalar yapıldığını söylemek zor görünmektedir. Bununla beraber son yıllarda Avrupa'daki Türk gençlerini konu alan sosyolojik ve antropolojik araştırmaların ivme kazandığını da belirtmekte yarar vardır” (Kağıtçıbaşı, 1987).

Böylece büyük ölçüde tarımsal karaktere sahip ve az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkeden; ekonomik, sosyal, politik, kültürel etkenlerle başka bir topluma göç edilmesi,” sadece yeni ekonomik alışkanlıklar yaratmakla kalmaz, gruplar ölçüsünde etkili bir sosyo-kültürel; bireyler ölçüsünde ise kişilik ve kimlik değişimine de başlangıç teşkil edecektir” (Abadan Nermin, 1964). Böylelikle;

“Belli bir sosyal gruba her birey hayatı boyunca üç farklı kesime ayrılan kültürel uyum (cultural adjustment) durumları ile karşı karşıya kalabilir.

1. Çocuk olarak ailesi ile yuvasına uyma hali,
2. Çocuk, genç ve yetişkin olarak kendi kültürel çevresi içinde yabancı gruplara uyma zorunluluğu,
3. Dış ülkelere yolculuk, göç ve ailesi ve başka gruplara dolaylı olarak tesir eden yabancı kültüre uyma durumu.

Bu üç farklı davranış tarzı içinde “Egemenlik uyumu” ikincisine “Grup uyumu” ve üçüncüsüne “Yabancı kültüre uyum” terimi kullanılabilir” (Abadan Nermin, 1964). Böylece “göç” ile “yabancı kültürü benimseme” kavramları arasında bağ ortaya çıkmaktadır.

Ekonomik nedenlerle başlayan bu ilişkiler; beraberinde din, dil, ırk... Yönünden farklı birçok toplumun etkileşim içerisine girmesine yol açar. Dil, din, ırk... gibi bütün bu toplumsal özelliklerin temel belirleyicisi kültürdür. Bu çerçevede birey, girdiği sosyo- kültürel çevreye uyum sağlamak durumunda kalmaktadır. Yani dil, din... yönünden farklı olan yeni sosyo- kültürel çevreye uyum sağlama çabası bireyde kültürel değişimi zorunlu kılacaktır.

“ İki dilli ve çok kültürlü ortamda yetişen çocuklar için benlik saygısının gelişimi son derece önemlidir; çünkü kendi kültürel benliğini kazanan bireyler, yaşadıkları toplumun değerlerine de saygı duyarlar ve yaşadıkları toplumun değerleri ile de uyum içinde yaşarlar. Sağlıklı gelişmiş bir kültürel benlik, farklı kültürel değerlere sahip olan ortamlara uyum sağlamayı kolaylaştırır. Çocuklarda sağlıklı bir kültürel benlik yerleşmezse, kendilerine güvenleri azalır, kendi kültürel değerlerini kaybedeceği korkusuna kapılırlar ve kendi bazı değerlerine sıkı sıkıya sarılarak, yaşadıkları toplumdan uzaklaşıp içlerine kapanabilirler. İki kültür arasında cinsiyet rolleri, disiplin anlayışı, kendine güven gibi değerlerin farklılığı aile ve okulda verilen değerlerin çatışmasına yol açabilir” (Bott, Merkens ve Schmind, 1990).

Ayrıca, “Almanya'daki iki dilli Türk çocuklarının okuma olgunluğu düzeyinin Türkiye'deki tek dilli Türk çocuklarının okuma olgunluğu düzeyinden daha düşük olduğu görülmüştür. Araştırmacı, iki dilli ve tek dilli çocuklarda dil gelişim düzeyi iyi olan çocukların okuma olgunluk düzeyinin de ileri olduğunu savunmuştur” (Yazıcı, 1999).

2002 yılı istatistiklerine okul öncesi döneminde 88 bin Türk göçmen çocuğunun iki dilli ve çok kültürlü ortamda yaşadığını görmekteyiz. Bu çocukların 37.266'sı Almanya'da, 6.862'si Avusturya'da (Milli Eğitim Bakanlığı istatistikleri, 2002), 324' ü Norveç'te (Statistics Norway, 1998) ve geri kalan 44.128 'nin diğer Avrupa ülkeleri, Amerika ve Avustralya' da yaşadığı görülmektedir.

Oysa yabancı gençlerin iki dilli ve kültürlü olması kimi alanlarda işletmelerin çok işine yarayabilecekken henüz işletmeler bunun farkına varmamış görünmektedir. “Hedef gruba yönelik ciddi dil desteği sunulan

model programlarda yarıda bırakma oranı azalmakta ve sınavlardaki başarı derecesi yükselmektedir” (Bericht der BBfA, 1998).

“Sosyal ve kültürel değişme, kentleşme, modernleşme, kültürleşme, asimilasyon, adaptasyon ve yaşam stresi üzerinde yapılan çalışmalar, göç yaşantısı ile psikolojik bozukluk arasında önemli bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır” (S. Doğan, 1998).

Göç yaşantısı ile ilgili bazı kuramlar

Göç yaşantısı ile ilgili yapılan çalışmalar bir yandan göç olgusuyla ilgili geniş bir literatürü oluştururken, bir yandan da çok sayıda kuramın gelişmesine neden olmaktadır.

Göç yaşantısının psikolojik sağlık üzerindeki etkisini açıklayan çeşitli kuramlar vardır. Bunlardan sosyal izolasyon, kültürel şok ve kültürel değişme kuramları açıklanmıştır:

Sosyal İzolasyon Kuramı:

Bu kurama göre göç, “bireyin sadece fiziki ayrılığı değil, aynı zamanda bireyin alıştığı bir dizi haklardan, kurallardan ve sosyal etkileşim örüntülerinden ayrılmasıdır. Kişinin alıştığı ortamdan ayrı kalması onun yalnızlık, yabancılaşma ve kendini değersiz görme gibi duyguları yaşamasına neden olabilmektedir” (S. Doğan, 1998).

“Binder (1978), bireyin göç ettiği toplumla iletişim ve etkileşim bakımından kısıtlanmakta olduğunu ve dolayısıyla sosyal rollerini yerine getirirken strese girdiğini ileri sürmektedir” (Esentürk Ercan, 1998). Stres durumu da dolaylı ve dolaysız olarak onların psikolojik sağlıklarının bozulmasına neden olabilmektedir.

Kültürel Şok Kuramı:

“Yabancı bir ülkede ya da çevrede yaşamanın psikolojik sağlık üzerindeki etkisini açıklayan diğer bir kuram da kültürel şok kuramıdır. Bu görüşe göre, kültürel farklar bireyin uyum güçlüğü çekmesine neden olmaktadır. Eğer içine girilen yeni çevre kendi kültürüne benziyorsa daha az, benzemiyorsa daha fazla uyum sorunu ile karşılaşılacaktır. Göçten hemen sonra şokun daha büyük olduğunu ve göçmenler geldikleri toplumun kültürüne alışıkça ruh hastalıklarının da azalacağını savunan bu görüş, göçmenlerdeki sağlık sorunlarının oluşmasında yer değiştirme faktöründen çok kişinin ailesinden ve kültüründen ayrılmasının rol oynadığını ileri sürmektedir. “Fresse (1977)’e göre, kırsal kesimden gelen göçmenler, kentlerden gelen göçmenlere oranla daha fazla kültürel şoku yaşamaktadır” (Esentürk Ercan, 1998).

Kültürel Değişme Kuramı:

“Yabancı bir ülkede yaşamanın psikolojik sağlığa etkisini açıklayan diğer bir kuram, kültürel değişme kuramıdır. Göçmenlerin kültürel değişme nedeni ile stresli bir yaşam geçirdiklerini kabul eden bu kuram, bu durumun diğer aile üyelerinin kişiliklerini de olumsuz yönde etkilediğini kabul etmektedir. Kou (1976)’a göre, bu durumda yabancı topluma uyum sağlaması için zorlanan bireyin kendi kültürü ile aşırı bir özdeşleşmeye ve kendi kültürünü daha üstün tutmaya yöneldiğini belirtmektedir” (S. Doğan, 1998).

Bireylerin kültürel, politik, ekonomik, sosyal ve eğitimsel geçmişleri ve deneyimleri göç ettikleri ülkelerde uyum sağlamalarını güçleştirmekte ya da kolaylaştırmaktadır.

Yurt dışı göçün uyum üzerindeki etkisine ilişkin bazı görüşler

“Yeni bir kültüre uyum sağlamayı açıklayan Amerika' da geliştirilmiş çeşitli görüşler vardır. Bunlar, "U-Eğrisi", "W-Eğrisi" ve "V-Eğrisi" görüşleridir:

U-Eğrisi Görüşü:

Bu yaklaşıma göre, gidilen ülkede kalış süresine göre uyum aşamaları vardır. Bunlardan birinci aşama, 6 aylık süreyi, ikinci aşama 6-18 ayları, üçüncü aşama ise, 18. aydan ayrılıncaya kadar geçen süreyi kapsamaktadır. Bu görüşe göre, her aşama göçmenlerin uyum derecesini belirlemektedir. İlk aşama boyunca göçmenler, Amerika'ya uyum yaşantılarını pozitif yönde görmekte, başarılı ve rahat olduklarını belirtmektedirler. İkinci aşamada (kriz aşaması), öğrenciler olumsuz düşünceler içerisindedirler. Kendini uyumsuz, yalnız ve umutsuz hissetmektedirler. Üçüncü ve son aşamada ise başarılı bir uyum dönemi geçirmektedirler.

W-Eğrisi Görüşü:

Bu görüşe göre, 6 aydan fazla Amerika'da yaşayan kişilerin ülkesine dönüp dönmekte tereddüt geçirdikleri ve gerilime girdikleri düşünülmektedir. Bu nedenle de uyumda bir düşüş olmakta ve bu devre atlatıldıktan sonra uyumda yine yükselme olmaktadır.

V-Eğrisi Görüşü:

Bu görüşe göre, Avrupa ülkelerinden gelmeyen öğrencilerin uyumunun V-Eğrisi oluşturduklarını, ilk aylarda morallerinin düştüğünü ve daha sonraki aylarda yükseldiğini ve bir yılın sonuna doğru ise tamamen buldukları ülkeye uyum sağladıklarını belirtmektedirler.

“Bir göçmenin yaşı, cinsiyeti, göç nedeni, üyesi olduğu toplumsal sınıf, eğitim düzeyi ve kültürel geçmişi ne olursa olsun ve ülkede kalma süresi ne kadar olursa olsun göçmenlik durumundan dolayı, onun iç dünyasında birtakım değişiklikler meydana gelir” (Esentürk Ercan, 1998).

Göçmenlerin yaşadıkları duygular

Yabancılık Duygusu: Tüm göçmenler, göç ettikleri ülkede birer yabancıdırlar. Göçmenin dünyasındaki her şey, iklim, çevre, kültür, dil farklıdır. Kişinin dış dünyasında çok somut olan bu yabancılık durumu onun iç dünyasına da yansır. Kendi iç dünyasına da yabancılaşarak bir şeye ve bir yere ait olamam duygusu yaşar.

Yalnızlık Duygusu: Yalnızlık duygusu, kişinin bilinçli ya da bilinçsiz geride bıraktığı yakınlarının yokluğu ve onları bırakmasından ötürü kendini suçlu hissetmesinden kaynaklanır. Bu yalnızlık duygusu, üzüntülü bir anda olduğu kadar sevinçli bir anda da görülebilir.

Boşluk Duygusu: Göçmen kişi zaman, zaman, bilinçli ya da bilinçsizce geçmişte bıraktığı şeylerin yokluğunu hisseder.

Özlem Duygusu: Göçmen bilinçsiz olarak kişileri, doğayı, burada olmayan ve orada olan her şeyi özler. Özlem, kimi zaman göçmenin kişiliğinin bir parçası haline gelir.

Kişilik Sorunu: Kişinin kendi ülkesindeki kişiliği ile yeni ülkedeki kişiliği çatışır. Zaman, zaman düşmanlık duyguları içinde bocalar. İki ayrı kültürün kişinin benliğinde çatışması, göçmenin çocuklarının giderek yeni toplumun bir parçası olması ile derinleşir.

Köksüzlük: Göçmen zaman, zaman bir yere ait olmama duygusu içinde bocalar. İçinde yaşayıp kök saldıği toplumdan ve onun verdiği güvenden yoksundur.

Anavatandaki Değer Yargılarının Aşağılanması: Göçmen eski toplumunda doğal ve önemli olan yargılarının yeni toplumda anlamsızlaştığını görür. Yeni topluma kök salabilmek için eski toplumun değer yargılarını aşağılamaya başlar. İki toplumun değer yargıları arasında yaptığı kıyaslama, göçmenin iç dünyasında ve aile yaşamında çelişkilere neden olur.

Aşağılık Duygusu: Göçmen kendi dilinin, yaşayış biçiminin, çalışma yaşamındaki ve boş zamanlarındaki alışkanlıklarının çevreyle ilişki biçiminin eskisi gibi anlam taşımadığını ve aynı değerde sayılmadığını fark eder. Kendini yetersiz ve yeteneksiz hissetmeye başlar. Dil yetersizliği bu duyguyu güçlendirir. Kişi önceki yaşamında bu duyguyu, belki de, çok kısa bir süre için hissetmiştir; ama kaldığı ülkede sık, sık yaşar.

Ana dilinin Aşağılanması: Dil kişiliği, kişinin kendine verdiği değeri, duyguyu ve güveni etkileyen bir duygudur. Göçmen yeni topluma uyum sağlamak için yepyeni bir dil öğrenmek zorundadır.

Kuşkuculuk: Yeni bir ülkede, yeni bir toplum içinde, sık, sık bilinmeyenle karşı karşıya kalan göçmende kuşku duyguları yoğunlaşır. Kuşkuculuk bir davranış biçimini olmaya başladığında tehlikelidir. Giderek nevroz ve psikoz durumlarına yol açar.

Kırgınlık: Zaman geçmesine karşın bir türlü geri dönüşü gerçekleştiremeyen göçmen kırılır. Çoğu zaman çevresindeki insanları, ailesini, dostlarını kırar ve mutsuz eder.

Suçluluk Duygusu: Göçmen yeni ülkeye geldiğinde geride bıraktığı kişiler ve değerler karşısında suçluluk duygusuna kapılır ya da yeni yaşamında mutlu olması gerektiği halde, mutlu olmadığı için suçluluk duygusu altındadır.

Ön Yargı: Yeni ülkenin doğal bir parçası olmayan göçmen, ülke ve topluma karşı olumsuz duygu ve davranışlar içine girer ve ön yargılı davranır. Alexander (1951)'e göre, her birey sağlıklı ve mutlu bir yaşam ister. Bireylerin

yaşamlarını sağlıklı ve verimli bir biçimde sürdürebilmeleri ise onların kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ve çevre ile uyumlarıyla yakından ilgili olduğunu belirtilmektedir. Bir kişinin uyumu, kendisi ile sosyal çevresi arasında harmonik bir ilişki kurabildiği oranda sağlıklıdır” (Esentürk Ercan, 1998). Kısaca, sağlıklı uyum, başarılı ve mutlu bir yaşam sürdürmedir.

“Genel olarak kuram ve görüşler, yeni bir topluma yerleşme sürecinin stres yaratıcı olduğunu ve uyum sağlama çabalarının yarattığı gerginliğin göçmen bireylerin yabancı topluma ayak bastığı andan itibaren başladığını ve çok uzun yıllar sürdüğünü kabul etmektedirler” (Göhler, 1990).

İlgili Araştırmalar

Buradan hareketle Avusturya’da yaşayan Türklerin uyum sorunlarını T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar genel Müdürlüğü Avusturya Çalışma Ziyareti Raporu’nda şöyle sıralar:”

1. Çoğunluğu akraba olan “ithal” gelin ve damatların Avusturya’ya uyum sağlayamaması.
2. Özellikle ikinci ve üçüncü nesil Türkler arasında boşanma oranlarının artması.
3. Türkiye’deki kültürün devam ettirilmesi sonucu Avusturya’da yaşama uyumun zorlaşması: entegrasyon sorunu.
4. Annelerin Almancayı öğrenmemesi sonucu çocukları ile aralarında iletişim sorunun ortaya çıkması.
5. Çalışan ebeveynlerin iş yoğunluğundan çocuklarıyla gereği gibi ilgilenememeleri çocukların dış çevreyle kontrolsüz yoğun ilişki kurmaları ve bunun Türkler arasında suç oranını artırması.
6. Avusturya genelinde 120 Türk Derneği faaliyette bulunmakla birlikte Avusturya’daki Türkler arasında birlik beraberliğin sağlanamaması.

7. Türk gençler arasında uyuşturucu ve alkol kullanımının yükselmesi.
8. Ana-baba eğitiminin yetersiz olması.
9. Çocukların önlerinde başarılı olmuş, örnek alabilecekleri doğru rol modellerinin bulunmaması.
10. Türk toplumunun seçimlere katılımının düşük oranlarda kalması dolayısıyla demokratik güçlerini yeterince kullanamamaları.
11. Türk çocuklarının Almancayı yeteri kadar iyi bilmemeleri sonucu eğitim hayatında geri kalmaları ve birçoğunun Avusturyalı eğitimciler tarafından düşük seviyedeki öğrencilerin gittiği okullara yönlendirilmesi.
12. Akraba evlilikleri sonucu özürsüz çocuk sayısının yüksek olması.

T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Avusturya Çalışma Ziyareti Raporu'nda uyum sorunlarına yönelik önerilerini şöyle sıralar:

1. Türk temsilcileri arasında birliğin sağlanması, Türk kültürünün hem Avusturyalılara hem de Türklere en doğru şekilde aktarılması için Devlet tarafından bir Kültür Merkezi kurulmalıdır.
2. Avusturya'da doğmuş Türk gençleri için Türkiye'ye kültür gezileri düzenlenmelidir.
3. Avusturya'da Türkler için ana-baba okulu programları düzenlenmelidir.
4. Avusturya-Türkiye arasında 1963'de imzalanan eğitim anlaşması gözden geçirilerek değişen şartlara uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.
5. Türklerin oy kullanma bilinci geliştirilmelidir.
6. Türkiye'den Avusturya'ya gelen gelin ve damatların Almanca öğrenmesi sağlanmalıdır.

7. Türk Öğrenciler için Türkçe-Almanca eğitim veren bir Türk İlköğretim Okulu ve Lisesi kurulmalıdır.
8. Türk Gençlerin sorunları bilimsel olarak daha detaylı bir şekilde araştırılmalıdır.
9. Türk ailelerin sorunları hakkında kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır.

Avusturya'da yaşayan Türklerin bu ülkede karşılaştıkları en önemli sorun; birinci nesil için eğitim düzeylerinin düşük olması, (Almanca bilmemeleri vb) ikinci ve üçüncü nesillerin ise buna bağlı olarak birinci nesille iletişim kopukluğu ve genel olarak entegrasyon sorunudur. Bu sorunun aşılmasında Avusturya'da yaşayan Türklerin kendi aralarında birlik sağlayamamaları önemli bir etkidir. Sorunun aşılabilmesi ve Avusturya'da Türk Kültürünün tanıtılabilmesi amacıyla bir Türk Kültür Merkezi kurulması için Başbakanlık ve Dış İşleri Bakanlığı nezdinde gerekli girişimlerde bulunulması uygun olacaktır" (Eyikoçak, Türkarıslan, Yetişen, Çiçekli, Hasköyler ve Sezgin, 2005).

Türkiye Avusturya Büyükelçiliği Avusturya kamuoyu ile diyalog içine girmek amacıyla Eylül ayının sonunda başlattığı "Türkeidialog" (www.tuerkeidialog.at) projesi başlatmıştır. 19 Eylül 2006- 22 Ocak 2007 tarihleri arasında ilk dört aylık dönemde 123 binden fazla kişi siteyi ziyaret etmiş; 2670 kişi anketi cevaplamıştır. Ziyaret edenlerin ortalama 10-13 dakika arasında sitede kaldıkları görölmektedir. Ankete katılanların profillerine bakıldığında çoğunluğunun, genç, Viyanalı, erkek, öğrenim seviyesi yüksek bir grup olduğunu söylemek mümkündür. Anket sonuçları özetle:"

-Avusturya'da yaşayan Türk toplumunun karşı karşıya bulunduğu entegrasyon sorununun Türk toplumun entegre olmak istememesinden kaynaklandığı görüşünün hakim olduğunu ve sorumluluğun Türk toplumunda göröldüğünü göstermekte,

- Ankete katılanların yüzde 48,7 gibi bir çoğunluğunun, Türk toplumunun etnik kimliğini kaybetmekten korktuğu için entegre olmak istemediğini

düşündüğü, yüzde 21,5'unun ise, "Türk toplumunun Avusturya toplumu tarafından kabul edilmediği hissini taşıdığı" görüşünde olduğu,

-Ankete katılanların çoğunluğunun Türk toplumunun entegrasyon sorununa çözüm bulunabileceğine ilişkin olarak karamsarlık içinde olduğu ve bu sorunun çözümünün bulunmadığı görüşünü taşıdığı,(yüzde 48,7); ikinci büyük çoğunluğun ise, çözümün şu andakinden farklı bir entegrasyon politikası izlenmesinde yattığını (yüzde 21,5) düşündüğü, sonucuna varılmıştır"(Türkiye Cumhuriyeti Viyana Büyükelçiliği, 2009).

Uyum konusunda karşılaşılan başlıca sorunlar şöyle sıralanabilir:

a) İçe kapanma neticesinde göçmenler ile yerleşikler arasında temassızlık; her ne kadar diğer ülkelerdeki gettolaşma Avusturya'da görülme bile göçmenlerin bir arada yaşamayı tercih etmeleri kendilerini buldukları toplumdan uzak tutmakta, benimsenmeyi ve yakınlaşmayı engelleyen önemli bir unsurdur.

b) İki tarafın da beklentilerinin yüksek olması; yerleşikler göçmenlerin mevcut koşullara hemen uyum göstermelerini beklerken, göçmenler de karşıdan anlayış beklemektedir. İki taraf da ilk adımın karşıdan gelmesini istemektedir.

c) Entegrasyonun neyi kapsayacağını tam bilinmemesi; kültürler nasıl yaşayacak, iç içe mi, yan yana mı? Dini özellikler ortaya çıkınca bu soru daha fazla önem kazanmaktadır. Örneğin bir caminin minareli yapılıp yapılmaması büyük tartışma yaratabilmektedir.

d) Aşırıları tarafından işlenen ilkel ön yargılar ve korkular; iki tarafın da diğeri hakkında çoğu bilgisizlikten kaynaklanan düşünceleri körüklediği görülmektedir. Karşılaşılan sorunların özellikle sorumlu politikacılar ve yöneticiler tarafından dengelenmesi ve düzeltilmesine çalışılması gerekmektedir.

e) Eğitim ve istihdamda karşılaşılan zorluklar; göçmenlerin en büyük zorlukları çocuklarda eğitim alanında olmakta burada daha fazla anlayışa ihtiyaç vardır. Keza kamu sektöründe göçmenlere daha fazla fırsat tanınırsa (polis, itfaiyeci gibi) bunların da olumlu örnekler teşkil edeceği kuşkusuzdur. Bütün bu sorunların temelinde öncelikle dil konusundaki eksiklik yatmaktadır. Türk yetkililer olarak gelecek kuşaklara bunu sağlamak için mümkün olduğu kadar erken yaşlarda yuvaya gidilmesini teşvik ederek, hem ilerideki eğitim ve iş imkanları bakımından kazançlı çıkılacağı mesajı verilmektedir. Tabi bu sırada orta ve ileri yaşa gelmiş göçmenlerin de lisan bilgilerini artırarak daha nitelikli bir yaşam seviyesi elde etmelerinin temini özendirilmektedir. Bu meseleleri aşmaya yardımcı olabilecek olumlu bir gelişme olarak göçmenler arasında da zaman içinde ortaya çıkan onlarca sivil toplum örgütleri gösterilebilir. Sivil toplum örgütleri eğitim başta olmak üzere kadınların sosyal hayata daha fazla katılmaları gibi çeşitli alanlarda entegrasyon için yardımcı olmaktadır. Nihayetinde göçmenler kendi sorunlarını çözmek için birleşmişlerdir. İster Avusturya vatandaşlığına geçmiş, ister geçmemiş olsun, burada oturmayı kabul eden, burada hayatını idame ettiren insanların uyum konusunda atacakları en önemli adım öncelikle çevreleriyle ilgilenmeleridir. Bu husus özellikle Avusturya vatandaşlığına geçenler için söz konusudur.

f) Tek taraflı olmamalı; büyükelçilik, buraya yerleşen vatandaşlarımızın yaşadıkları toplumla iletişim içinde olmaları, bu topluma katkıda bulunmaları telkin edilmektedir. Uyum sırasında kendi kimliklerini kaybetmeyecekleri, ancak yeni ülkelerine zenginlik katacakları vurgulanmaktadır. Artık Avusturya'daki gelişmeleri takip etmelerini, katkıda bulunmaya çalışmalarını ve aidiyet duygusuna sahip olmalarına çalışılmaktadır. Burada tabi ki el ele çalışmak elzemdır. Avusturyalıların da katkısı gereklidir. Zira çözüm bulmak tek başına yapılabilecek bir husus değildir. İlk adımın belki göçmenlerce atılması gerekir, ancak onların da bu konuda desteklenmelerinin gerektiği şüphesizdir” (Yenel, 2008).

Avusturya Türklerinin yaşantısı incelendiğinde bu tip bulgulara tanık olunmaktadır. 31 Ocak 2009 tarihinde yayınlanan “ Yeni hareket Gazetesi” nin “Avusturya'daki Türkler: Uzun Zamandan Beri Burada, Buna Rağmen Yabancı “ adlı yazısında şöyle denilmektedir: “Avusturya’da göçmen kökenli 1,4 milyon kişi yaşıyor (ya kendileri, ya da anne veya babaları yurt dışında doğmuş). Bunlardan 250 bini Türk, yarısı Türk vatandaşı. Avusturya’daki istatistiklerde yalnız Türk vatandaşı olanlar Türk, onların Avusturya vatandaşı olan çocukları ise Avusturyalı sayılıyor. Bu yüzden Avusturya’da Türk toplumunun tümünü kapsayan geniş çaplı bir araştırma yok. Eğitim düzeyi ve işsizlik konularında Türkler Avusturyalılar ile Avusturya vatandaşı olmayan diğer yabancılara kıyasla çok daha kötü durumdadır. Uzmanlar Avusturya vatandaşı olan Türklerin durumunun da bundan farklı olmadığından yola çıkıyor.

“Viyana Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü’nden Thomas A.Bauer, Kurier gazetesinin, Viyana’daki Türk ailelerin entegrasyonunu konu alan, ancak henüz açıklanmamış olan bir araştırmaya göz atmasına izin verdi. Bauer, İkinci ve üçüncü kuşakta da Türkiye’ye vatan gözüyle bakıyor. Bu insanların iyi entegre olabilmeleri için ne kadar yapısal şart yaratılırsa yaratılsın, kendilerini hep gurbette hissediyorlar” diyor. Araştırma çerçevesinde kendilerine soru yöneltilenlerin çoğu daha iyi eğitim almayı arzu ettiklerini söylüyor. Çoğunluğu Almanca bilgilerinin yetersiz olduğu kanısında. Yeşiller partisinden Eyaletler Meclisi Üyesi Efgani Dönmez, entegrasyonun yetersiz kalmasının bir başka nedeninin de önemli alanlarda çeşitli Türk grupları arasında birlik ve beraberliğin olmayışı olduğuna işaret ediyor ve buna örnek olarak, Türk kökenli çocukların sorunlarına eğilecek bir okul aile birliğinin bulunmamasını gösteriyor. Say, her iki tarafın da entegrasyon konusunda karşılaşılan sorunlarda payı olduğu görüşünde. “Hükümetin daha iyi bir konut politikasıyla gettoların oluşmasını engellemesi gerekirdi” Türk toplumundan da talepte bulunan Say, “Birçok genç dıştan bakıldığında modern görünüyor, ama geleneksel düşünüyor. Müslüman olmayan Avusturyalılara “dinsiz” gözüyle bakıyorlar” diyor” (Kuruer, 2009).

Böylece Türklerin Avusturya'ya göç ettikleri tarihten bu yana entegrasyon sorunun hemen hemen her yaş grubunda ve Türk toplumunun her kemsinde görülmektedir.

Bununla birlikte Avusturya'da üniversite eğitimi almak isteyen gençlere daha başvuru aşamasında eğitim acenteleri yurt organizasyonları yapmaktadır. Avusturya'daki bu yurtların en bilineni aynı zamanda bir kuruluş olan Wonder ve Juwa dernekleridir; adı geçen dernekler muhafazakâr nitelik taşımakta ve birçok üniversite öğrencisi tarafından tercih edilmektedir. Araştırmalar esnasında çocuğu İslami içerikli bir derneğe mensup anne-baba ile yapılan yüz yüze görüşmede, bu tür dernekleri tercih etme sebepleri İslam din bilgisi, İslam kültürünü aktarma ve Türk-İslam sentezinin bu vesile ile daha iyi kavranacağı düşüncesi olduğu belirtilmiştir.² Bu durum ise anne-babaların, çocukları göç ederken götürdüğü değer yargıları ile davranışları, içinde yaşadıkları çevre ve anayurttaki değişimleri dikkate almadan, asimilasyon endişesiyle çocuklarına empoze etmeye yöneltebilmektedir. Oysa tüm bunlar göz ardı edilerek, gencin sosyal çevresi ile olan ilişkilerine Türk ve İslam değerlerine dayanarak yasak koyma ve baskı uygulama onun anlığında hiçbir şey ifade etmeyecek ve "saçma" olarak nitelendirilmesine yol açacaktır.

Avusturya'da başlangıçta Türk öğrencilerin eğitim hayatını şekillendiren 2 ana etken vardır. Bunlar gittikleri almanca kursu ve kaldıkları yerdir.

Viyana'da bir kısmı öğrenim ve diğer bir kısmı eğitim gören Türkiye kökenli üniversite öğrencilerini 5 ana grupta toplamak mümkündür:

1- Türkiye'den gelme cemaate bağlı üniversite öğrenciler,

2- Türkiye'den gelme çoğunluğu büyük şehirlerden ve maddi durumu oldukça iyi ve genelde bir ticari eğitim danışmanlığı üzerinden tüm işlerini ekonomik yönden rahat haleden öğrenciler,

² 07.11.2007 Tarihinde Avusturya'da Dernek Üyesi Bir Öğrenci İle Yapılan Söyleşiden.

3- Türkiye”de Avusturya Lisesi mezunları,

4- Türkiye”den kendi imkânları ile bir şekilde gelmiş ve çalışma ile üniversite arasında kalmış çoğunluğu mastır eğitimi alan öğrenciler,

5- Doğma büyüme Avusturya’da yaşayan Türk öğrencileri

Türkiye’den gelme cemaate bağlı üniversite öğrencileri, Türkiye’den gelme çoğunluğu büyük şehirlerden ve maddi durumu oldukça iyi ve genelde bir ticari eğitim danışmanlığı üzerinden, tüm işlerini para vererek hallettirmiş öğrenciler ve Türkiye’den kendi imkânları ile bir şekilde gelmiş ve çalışma ile üniversite arasında kalmış çoğunluğu mastır eğitimi alan öğrenciler üniversiteye başlayabilmeleri için 1 yıllık bir Almanca hazırlık eğitimi ya da doğru bir tabir ile Almanca yeterlilik sınavını verecek düzeyde Almanca bilgisine sahip olmaları gerekmektedir. Bu aşamada 3 çeşit Almanca kursu üniversite tarafından önerilir:

- a) Üniversitelerin ortak dil okulu
- b) Viyana Üniversitesi dil okulu
- c) Orient kelimesi ile başlayan dil okulları³

Üniversitelerin ortak dil okulu kurslar içerisinde en iyi kurs olup, her üniversiteye sınırlı sayıda kontenjan ayırır ve kayıtları 1-2 gün içerisinde dolmaktadır. Eğitimleri işinin ehli eğitilmiş kişiler verir ve günde 5 saat dil eğitimi verilir. Ücreti 380 eurodur. Dönem içerisinde normal testleri başarı ile geçen bir kişi doğrudan üniversiteye başlamaya sınavsız hak kazanır.

Viyana Üniversitesi dil okulu üniversitelerin ortak dil okulu kursları içerisinde yer bulamayan öğrenciler içindir. Buranın da sınırlı sayıda öğrencisi vardır ve eğitimi günde 2,5–3 saat kadardır. Ücreti 780 euro olup, kişi bu kursun normal sınavlarını geçse bile üniversiteye başlayabilmek için Almanca Yeterlilik sınavına girmek zorundadır.

³ 07.11.2007 Tarihinde Avusturya’da Dernek Üyesi Bir Öğrenci İle Yapılan Söyleşiden.

Orient kelimesi ile başlayan dil okulları öğrencilerin dönemlerini açıkta geçirmemeleri, geç kalan öğrenciler için bir kurs olup yapılan sınavların aslında öğrencilere bir şey getirmeyeceği büyük ölçüde bilinen, öğrencilerin Almanca Yeterlilik sınavına girmek zorunda olduğu ve bu sınavı bu kurstan başarı oranının genelde çok düşük bir yüzdesi olan kurslardır. Ücreti 380 eurodur. Her üç kurs içinde, her sınıftaki Türk öğrenci sayısı sınıf mevcudunun %50–90 arasındadır.

Türkiye'den gelme cemaate bağlı üniversite öğrencileri topluluk psikolojisi ile hareket ettikleri ve birbirlerini sürekli bilgilendirdikleri için genelde 'üniversitelerin ortak dil okulu' kurslarına zamanında kayıt yaptırabilirler; ancak sonraki dönemde genelde kızlar ve erkekler ayrı yurtlarda kaldıkları için ve kendi ortamlarında sürekli Türkçe konuştukları için Almanca bilgisini ilerletme ve iletişim noktasında sorun çekerler.

Türkiye'den gelme çoğunluğu büyük şehirlerden ve maddi durumu oldukça iyi ve genelde bir ticari eğitim danışmanlığı üzerinden gelen öğrenciler eğitim danışmanlığı firmaları yardımı ile geldikleri için ve onları Avusturya'ya getiren bu kurumların asıl amaçları, öğrencilerin üniversite belgelerini düzenleyip, kabullerini alıp öğrencilerden daha çok maddi destek sağlamak için, öğrencinin Avusturya geldikten sonraki durumlarıyla pek ilgilenmemektedir. Bu kursların öğrencileri genellikle Viyana 'Üniversitesi dil okulu' ya da 'Orient kelimesi ile başlayan dil okullarına katılırlar. Genelde birçok ulustan insanların olduğu yurtlarda ya da kendi kiraladıkları evlerde 2–3 arkadaş olarak kalmaktadırlar.

Türkiye'den kendi imkânları ile bir şekilde gelmiş ve çalışma ile üniversite arasında kalmış çoğunluğu mastır eğitimi alan öğrenciler eğitimlerinin her aşamasında kendileri bir şeyler yapmaya çalıştıkları için genelde iyi gözlemleyip en ideal yolu bulanlardır. Yani 'Üniversitelerin ortak dil okulu' kursuna gitmektedirler, diğer milletler ile ortak olan yurtlarda kalırlar ve üniversitede en az hasarla görevi tamamlayanlardır.

Almanca kursunun ve kalınan yerin bu süreci hızlandırma ya da yavaşlatmadaki rolü burada çok önemlidir.

Türkiye'den gelme cemaate bağlı üniversite öğrencileri, Türkiye'den gelme çoğunluğu büyük şehirlerden ve maddi durumu oldukça iyi ve genelde bir ticari eğitim danışmanlığı üzerinden öğrencilerin içinde birçok görenci maalesef almanca kursunu dahi tamamlayamamak ya da doğru bir tabirle yanlış yönlendirmeler sonunda çok fazla zaman kaybederek, Türkiye'ye dönmek zorunda kalmışlardır ve bugünde hala dönmektedirler.

Böylece; Türkiye'den gelme cemaate bağlı üniversite öğrenciler Almanca bilgisi konusunda çok sorun yaşamaktadır. Türkiye'den gelme çoğunluğu büyük şehirlerden ve maddi durumu oldukça iyi ve genelde bir ticari eğitim danışmanlığı üzerinden öğrenciler çok olmasa da sorun yaşamakta; Türkiye'de Avusturya Lisesinde okuyan öğrenciler genellikle sorun yaşamakta; Türkiye'den kendi imkânları ile bir şekilde gelmiş ve çalışma ile üniversite arasında kalmış çoğunluğu mastır eğitimi alan öğrenciler az da olsa sorun yaşamakta ve doğma büyüme Avusturya'da yaşayanlar sorun yaşamamaktadır.

İlk yılın sonunda ders veremediği ya da okulu bitiremeyeceğini düşündüğü için Türkiye'den gelme cemaate bağlı üniversite öğrencilerden az ve Türkiye'den gelme çoğunluğu büyük şehirlerden ve maddi durumu oldukça iyi ve genelde bir ticari eğitim danışmanlığı üzerinden tüm işlerini ekonomik yönden rahat haleden öğrencilerde çok fazla öğrenci Türkiye'ye geri dönmektedir. Sonuç itibariyle bu öğrenciler genelde dil okulu için 3 dönem ve 1 yıllık üniversite eğitimlerinde de 2 dönem olmak üzere genelde 5 dönem ya da 2,5 yılı boşa geçirmiş, beklenen vize süresi vb. durumlar da eklendiğinde ortalama 3 yıllık bir Almanca öğrenme macerası yaşamış ve ciddi maddi kayıp elde etmiş olmaktadır.

Maddi Yetersizlik konusunda Türkiye'den gelme cemaate bağlı üniversite öğrenciler sorun yasar, ancak cemaat içinde olduğu için çok ekonomik koşullarda yaşamını sürdürme şansı vardır. Türkiye'den gelme

çoğunluğu büyük şehirlerden ve maddi durumu oldukça iyi ve genelde bir ticari eğitim danışmanlığı üzerinden öğrenciler genelde sorun yaşamamakta; Türkiye’de Avusturya Lisesinde okuyan öğrenciler sorun yaşamamakta; Türkiye’den kendi imkanları ile bir şekilde gelmiş ve çalışma ile üniversite arasında kalmış çoğunluğu mastır eğitimi alan öğrenciler sorun yaşamakta; doğma büyüme Avusturya’da yaşayan Türk öğrencileri çünkü sorun yaşamaz, zaten devletten eğitim yardımı ve aile yardımı almaktadırlar.

Eğitimde başarı durumunda, Türkiye’den gelme cemaate bağlı üniversite öğrenciler normal şartlarda çok zorlanmakta; ancak kalabalık bir topluluk halinde yaşadıkları için kopya şansı ve hazır ödev bulma şansı çok yüksektir. Bu sayede yavaş, yavaş yollarına devam eder. Türkiye’den gelme çoğunluğu büyük şehirlerden ve maddi durumu oldukça iyi ve genelde bir ticari eğitim danışmanlığı üzerinden öğrenciler en çok sorun yaşayan gruptur ve belli bir süre sonra Türkiye’ye dönmektedirler. Avusturya Lisesinde okuyan öğrenciler çok fazla sorun yaşamazlar. Türkiye’den kendi imkânları ile bir şekilde gelmiş ve çalışma ile üniversite arasında kalmış çoğunluğu mastır eğitimi alan öğrenciler hem çalışıp hem okumak zordur; ancak yine de çok sorun yaşamazlar. Doğma büyüme Avusturya’da yaşayan Türk öğrencileri ana dil avantajını kullanır; fakat yine de sistemin verdiği rahatlıktan çok hızlı ilerleyemezler.

Sosyal hayat hususunda, Türkiye’den gelme cemaate bağlı üniversite öğrenciler dernek içi aktivitelerle zaman geçirmekte; Türkiye’den gelme çoğunluğu büyük şehirlerden ve maddi durumu oldukça iyi ve genelde bir ticari eğitim danışmanlığı üzerinden öğrenciler, Avusturya Lisesinde okuyan öğrenciler ve Türkiye’den kendi imkânları ile bir şekilde gelmiş ve çalışma ile üniversite arasında kalmış çoğunluğu mastır eğitimi alan öğrenciler oldukça aktif yasarlar; Doğma büyüme Avusturya’da yaşayan Türk öğrenciler ise kendilerine ait çok kültürlü yaşamlarında aktif bir yaşamları vardır.

Yıllar geçtikçe üniversite kaydı sırasında tüm resmi işlemlerin zorlayıcı bir noktaya geldiğine tanık olunmaktadır. 2004 yılı başlangıcında üniversiteye başlayan bir öğrencinin okula kabulü 2 hafta içinde gerçekleşirken,

öğrencilerden alınan bilgilere göre yeni yapılan başvurulara cevap yaklaşık 2–3 ayda gelmekte, önceleri vize 2 günde alınmaktayken, şimdi 3–6 ay arasında alınabilmektedir. 5 yıl öncesinde öğretim görevlileri Türkiye’den gelen öğrencileri el üstünde tutuyorken, sınavlarda çok sıklıkla olmuyor, öğrencilerin ödevlerinde kolaylık gösteriyorken; son yıllarda gelip başarısız olmuş, ödevlerini başkasından alıp hocaya vermiş, kopya çekmiş vs. öğrencilerden dolayı artık ihtiyatlı yaklaşmaktadır.

Tüm yakın bölümlere kolaylıkla geçiş yapılırken, artık bazı istisnalar dışında, bu durum imkânsız hale gelmiştir. 2005 senesine kadar Avusturya’da ki üniversitelerde okuyan Türk öğrenciler eğitim harcından muaf tutulmaktaydı. 2005 senesi itibariyle yapılan eğitim reformuyla tüm Avusturya ve Avrupa Birliği vatandaşı öğrenciler 380 Euro dönemlik harç ücreti öderken, Türklerin ödemesi gerekli harç miktarı 760 Euro ya çıkarıldı, kaldı ki üçüncü dünya ve gelişmekte olan ülkeler kategorilerinde yer alan ülkeler halan bu harçtan muaf tutulmuşlarken buradaki akıllara gelen ilk soru: Peki Türkiye hangi kategoride bir ülkedir?

Avusturya eğitim politikalarında başlangıç itibariyle daha fazla öğrenci gelmesinin sağlanmaya çalışılması orta vadede yararlı gibi gözükse de artık bu sektörün ciddi maddi getirileri ön planda tuttuğu görülmektedir. Viyana üniversitelerinin öğrenci alınımda artık bir sınır tanımadıkları ve bu ülkede 2000 yılı sonları 2001 yılı başlarında Viyana üniversitelerinde elle sayılır bir Türk öğrenci sayısı mevcutken, bugün itibariyle 3000’e yakın öğrenci kayıtlı durumdadır ve genelde belli bölümlerde yığılmalar olmuştur.

Bir başka dikkat çekici nokta ise 2009 kış dönemi kabul süresi boyunca (3 aylık süre) yalnızca Türkiye’den Teknik Üniversite’ye yapılan başvuru sayısı 750’dir. Dönemlik 380 euro harç ile Avrupa da üniversite eğitimi almak Türkiye’de harcanması gereken paraya eş değerdir. Özellikle özel ya da vakıf üniversitesine giden öğrenciler için Avusturya’da eğitim çok daha ucuza gelmektedir. Buna ek olarak gözden kaçan bir ayrıntı, Avusturya’da kendi vatandaşları için üniversite seviyesine gelmek çok zor bir durumdur; çünkü çok zorlu sınavlardan ve Matura denen lise olgunluk sınavını geçmek şartı ile

istedikleri üniversiteye, istedikleri bölüme kayıt yaptırabilirler. Türkiye’den gelen öğrenciler ise işin kolay yanından, onlardaki bir açığı kullanarak kabul edilmektedir. Yani Türkiye’de ÖSS sınavına girip, az bir puanla istemedikleri bir üniversitesinde istediği ya da istemediği bir bölümü ya da paralı programını kazanan kişi, buradaki yasa gereği kendi ülkesinde kazanmış olduğu bölümü Avusturya’da okuma hakkını kazanmış olmaktadır. Ancak Türkiye’de az bir puanla üniversiteyi kazanan bir öğrencinin Avusturya’daki üniversitede ne kadar başarılı olacağı sonucu yoruma açık bir konudur gerek ülkemizin eğitim politikalarında gerekse ailelerin temennileri kendini eğitim noktasında ispatlamış, eğitim düzeyini bir üst noktaya taşıyacak, zihinsel donanımına sahip, motivasyon düzeyleri yüksek gençler yetiştirmektir. Viyana’daki Türk öğrencilerinin üniversitedeki başarılarına, motivasyon ve uyum düzeylerine geri dönüş oranına baktığımızda bu durumun istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir.

Gettolaşma

Göçmenlerin kentin belli bölgelerinde ve okullarında yoğunlaşmaları çocukların ve gençlerin eğitimleri açısından dezavantaj yaratmaktadır. Çocukların ve gençlerin eğitim sistemine ve mesleki eğitime entegrasyonlarının kötüleştiğine dair bulgular mevcuttur. Oysa bunlar iş gücü piyasasındaki fırsatlar açısından ön koşul niteliğindedir. “Birkaç yıl içinde çok sayıda yabancı öğrenci Almanlara kıyasla daha kötü eğitilmiş olarak eğitim sisteminden ayrılacak ve meslek eğitim yeri ya da iş yeri bulmakta zorlanacaktır. Bu nedenle eğitim sisteminde ciddi değişiklikler gereklidir; eğitimini tamamlamayanlara, dışarıdan bitirme imkânlarının genişletilmesi, aktif iş gücü piyasası önlemlerinin daha etkin kullanılması gündeme gelmelidir” (Hönekopp, 2003). Bu noktada Avusturya’da yaşayan Türkler konumuz özelinde ise üniversiteli Türk gençleri göz önüne alındığında ülkede belli bir gettonun oluşmadığı sadece göçmen Türklerin sayı bakımından yoğun olarak 16. Viyana başta olmak üzere 2., 9, 10, 20, 21 Viyana’da yaşadıkları görülmektedir. Bu noktada en belirgin örnek F. Almanya örneğidir:

“Yabancıların, özellikle de Türklerin, F. Almanya’da kendi içinde kapalı bir grup olarak yaşadıkları, Alman kamu kuruluşlarının araştırmalarında da vurgulanan bir olgudur. Daha önce sözü edilen 1995 tarihli kurum araştırmasında, Türklerin önemli bir bölümünün Alman işçiler ve aileleri ile hiçbir ilişki ve iletişim içinde bulunmadıkları saptanmıştır” (Bericht der BBfA, 1998). Yabancıların, özellikle Türklerin önemli bir kısmının, yaşadıkları kentlerin belirli semtlerinde yoğunlaştıkları, iş dışı tüm zamanlarını kendi çevreleri içinde geçirdikleri, kendi dernek, kahve vb. buluşma yerlerinde bir araya geldikleri, özetle toplumsal ilişkilerinin hemen tümü ile kendi aralarındaki ilişkilerle sınırlı olduğu bilinmektedir. Son yıllarda yoğunlaşan yabancı düşmanlığına, dışlanmalarına ve önceki bölümlerde değinilen diğer sorunlarına karşı Türk topluluğunun büyük çoğunluğunun tepkisi, bir savunma refleksi göstererek daha çok kendi içine çekilmek yönünde olmaktadır.

Bu kolonileşmenin boyutlarının en açıklayıcı göstergelerinden birisi, çoğu Almanya doğumlu, iyi Almanca bilen, orada orta öğrenimini başarıyla bitirip üniversiteye girebilen Türk gençlerinin toplumsal ilişkileri olsa gerektir. Türkiye Araştırmalar Merkezi'nin Üniversite Araştırması'nda (1994) bu gruptaki gençlerin de kendi içinde kapalı bir grup oluşturduğu saptanmıştır. Anılan gruptaki gençlerin %70,8'i, ders dışı özel konularda Alman öğrencilerle ilişki kurmayı istemediğini belirtmiştir” (Türkiye Araştırmalar Merkezi, 1997). Gençlerin tümüne yakını, sosyal çevrelerinin en önemli bileşenleri olarak sırasıyla ailelerini, üniversitedeki Türk arkadaşlarını ve diğer Türk çevrelerini göstermiştir” (TAM,1997).

Uyum-mantığının ötesinde göçmenler uzun zamandan beri kendi transnasyonal yaşam tasarımları için mekânlar oluşturdular ve bunu yaparken de katılan toplumları tümünden değiştirmişlerdir; çünkü göçün kültürel sonuçları karşısında Almanların ulusal çoğunluğu bundan hiç etkilenmeden kalmayı başarırken, bunu bizzat göçmenlerin üstesinden gelmesi gereken bir sorun olarak gören uyum modelinin geçerliliğini korumadığı görülmektedir. Gerçekte göç, kültürel bir küreselleşmedir, yani yerli vatandaşların yerel bakış açısından gözlemlenirse: Kültürel bir çoğullaşım; çünkü göçmenlerin

birçok farklı transnasyonal projesiyle yeni bir kültürel çeşitlilik oluşturmaktadır. Bu çeşitlilik, ne ulusal bir modelin ne de tek tip bir , “küresel köy” kültürün boyunduruğu altına girmekte ve aynı şekilde ulusal kökenlere göre ayrıştırılmış çok kültürlükle de (Multikultur) pek fazla ortaklık oluşturmaktadır. Kültürel küreselleşme öncelikli olarak kültürlerin kendi kendilerinin de harekete geçmesi ve bu hareket sürecinde yeniden oluşturulmaları anlamına gelmektedir. Küresel mekânda kültürel akrabalıklar Berlin’deki Alman-Türk gençlik kültürü, söz konusu kültürel küreselleşmenin bir kesitidir. Aynı zamanda da Alman-Türk hip-hop ve rap müzik türleri bu arada Alman dinleyici kitlesinde bile bir yenilikçi ses getiren gelişmeler olarak geçerlidir. Alman-Türk hiphopçular Afro-Amerikan gençlik kültürü ile bir bağlantı içindedir. Kreuzberg ve Brooklyn, küresel alanda kültürel akrabalıkların bir simgesi olmaktadır. Bu gelişmeler Avrupa çapında da benzerlerine sahiptirler, göç alan her ülkede göçmen gençlerin birbirleriyle karşılaştırılabilecek ürünleri ortaya çıkarmaktadır – İtalya veya Fransa’da farklı göçmen tarihsellikleri kapsamında küresel Hip-Hop içine kaydedilen ”European Rap” hareketi bunun örneğidir.

Özellikle göçmenlerin 2. kuşağı kendisini kamusal bir alanda daha etkin bir biçimde dile getirmeye ve bu arada politik bir tavır almaya da başladığı görülmektedir. Onların sözcüleri müzisyenler, film yapımcıları ve Feridun Zaimoğlu gibi Kanak Sprak takdim edilebilir duruma getiren edebiyatçılar veya politik eylem grubu olan Kanak Attak. *Ghetto Kid* sını dil ve kültürü her halükarda gettoda dışarı çıkıp artık ticari Alman çok kültürlülüğünün bir parçası haline dönüşmüş örnekleridir.

“ ‘Çok kültürlülük’ nostaljisinin ötesinde transnasyonalleşme olgusu diğer Alman-Türk mekânlarında da bulunabilmektedir: Şehir içinde pahalı yörelerde ortaya çıkan cafe ve kulüpler, yani Mainstream’ın ortasında konumlanan ve böyleyken çoğunluk Türklerden oluşan bir müşteri kitlesine, özellikle de yerleşik orta sınıfa hitap eden yerlerdir. Bu tip yerlerde çoğunlukla İstanbul veya Ankara’da rastlandığı gibi çalınan Türk popu; iç dekorasyonu incelikli ve bir stil taşımaktadır. Burada ne bir getto sahnelemesi vardır, ne de arabesk folklor yapılmaktadır. Bu kesimin imaj olarak örnek aldığı şey,

çağdaş ve Avrupalı olan ince ruhlu Türkiye'dir. Bu tip yerden Frankfurt'ta ve Offenbach'ta da bulunmaktadır; ancak Almanlar bundan pek az haberdardır. Alman çok kültürünün diğer kurumları vardır: Kelimenin gerçek anlamında suflaki pişiren, sirtaki oynayan ve duvarlarda çoban kilimleri asılı olan, "Griechen-Yunan" tavernasıdır bu tür mekanlar; ancak orada çalışmıyorsa eğer hiçbir Yunanlının adını atmayacağı bir kurumdur. Frankfurtlu genç Yunanlılar, bu tür bir Alman çok kültür nostaljisinden uzak durmaktadır, tercih ettikleri lokaller, kendi ince ve çağdaş anlayışlarına daha uygun düşen, olsa olsa New York veya Atina'yı anımsatan yerler olmakta, romantize edilmiş Akdeniz köy kültürünü değildir. Tüm bu yerlerde kesimlerde toplumumuzun kültürel küreselleşmesi ve transnasyonalleşmesi sürmekte ve yeni bir çeşitlilik üretmektedir, bu ürün ise ne uluslararası ürün pazarlamanın ne de ulusal öncü kültür tasarımlarının önünü alabileceği bir olgudur, bu daha çok etiketinde kendi ürünümüzdür yazan bir referans olma özelliği taşımaktadır" (Römhild, 2005).

Din öğesinin ön plana çıktığı Avrupa'da, uyumu din ile bağlamak, uyum konusundaki adımları oldukça zorlaştırmaktadır. İslam'ın Avrupa'da kötü algılanıyor olmasının en önemli nedenlerinden ve taşıyıcıların bir tanesi göç almış Batı Avrupa ülkelerinde gözlemlenen uyum sorunudur.

"Hıristiyan Avrupa kimliğinden çok uzak olmayan bazı ülkelere gelen göçmenlerde benzer uyum sorunları mevcut olsa da, toplumda göze batanlar genellikle Hıristiyan Avrupa kimlik tanımlamasından birkaç adım daha uzakta olan Türkler olmaktadır. Özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra Müslümanlar hakkında yapılan genellemeler ve İslam ile terörün çok sık bir biçimde beraber anılır hale gelmesi, göçmenlerin entegrasyonu için gösterilen yoğun çabasını göz ardı etmektedir. Uyum ile ilgili iyi atmosferin ortadan kalkmasına yol açan bu süreç, tarafların kendi bölgelerine çekilmesine neden olmuş ve gettolaşma sürecini hızlandırmıştır. Müslümanların Avrupa kamuoyundaki yansımalarına bakıldığında, ortaya çıkan tablo insan haklarını benimsemeyen, sorunlu, şiddet eğilimli ve demokrasiden uzak bir toplumu betimler biçimindedir. Avrupa'da gelişen 'İslamofobi' den büyük ölçüde etkilenen ülkeler olarak Fransa, Hollanda,

Almanya ve Avusturya' da İslam' a karşı ön yargı her geçen gün daha da ortaya çıkarak artmaktadır. Avrupa'daki Müslüman göçmenler arasında İslam anlayışı, Avrupa' da yaşanan tüm bu gelişmelere ve dindarlık seviyesinin artmasına rağmen, değişime uğramaktadır. Modernleşme ve göç etkisi, göçmen Müslümanlarda daha çok dini ve kültürel anlayışın değişime uğramasına yol açmaktadır. Bu değişimin yer almadığı grup ise, yaşlı ve yeteri kadar eğitim almamış olanlar ve toplumsal uyuma ayak uydurmak için gençlerde görülmektedir. Bu kesimin dini bağlarının değişmemiş olması ve hatta giderek artması, yaşadıkları ülkedeki toplumsal ve sosyal yaşama aktif olarak katılmamasından ve dini içerikli derneklerin tutumundan kaynaklanmaktadır. Avrupa'da göçmen olarak yaşayan Müslüman bir bireyin Batılı modern gelişmeye ters düşmeyecek bir İslam anlayışı nasıl olabilir sorusu da hemen akla gelmektedir. Son yıllarda adından çok söz ettiren ve Avrupalılar tarafından kabul gören "Euro- İslam ya da başka bir deyişle "Avrupa İslamı" yavaş yavaş değişen İslam anlayışını mı gösteriyor yoksa bu sadece bilimsel bir terimden mi oluşuyor? Müslüman göçmenlerle ana toplum iç içe yaşamalarına rağmen, iki toplum arasındaki ilişki tüm bu gelişmeler ışığında da iyi ve ideal olduğu söylenemez. Buna göre Avrupa'daki çoğulcu İslam'ı desteklemek burada yaşayan Müslümanların yararına ve uyum sağlamalarına destek olacak bir tablo çiziyor. Türkiye Araştırmalar Merkezi Vakfı araştırmaları da bunu göstermiştir: Dindarlık bir yandan artarken, "Euro-İslam" diyebileceğimiz bu normatif çerçevede, Müslüman Türkler;

1. İslami yaşam tarzını, sanayi toplumunun normlarına uyarlama,
2. Yaşanılan ülkenin anayasasına sadık kalma,
3. Çoğulcu Demokrasiyi benimseme,
4. Laikliği benimseme ve
5. Şeriatı reddetme

tarafıdır.

Avrupa'da yaşayan Müslüman göçmenlerin, gelecekte İslam'ın yeni şekillerde yaşanması nedeniyle, ortak bir Euro-İslam anlayışıyla buluşacağı şimdiden söylenemez; ancak gelişmenin buna göre olduğu söylenebilir. Şu

da kesindir ki; Avrupa' da yaşayan Müslümanlar arasında dinsel bir hareketlilik vardır ve bu hareketin yönü, kökten dinci İslam'a doğru değildir. Bu çerçevede uyumdan, Avusturya anayasal düzen temelinde, Avusturya'daki ortak yaşamın temel ilke ve kuralları üzerinde sağlam ve karşılıklı anlayış olarak söz etmek gerekmektedir. Bu bağlamda uyum, bir noktada tamamlanmayan, sürekli desteklenmesi gereken bir süreçtir. Entegrasyon kavramı, bu nedenle yalnızca göçmen nüfusa ilişkin olmayıp, çoğunluk toplumuna ait tüm kurum ve örgütlerin göçmenlere ait kurum ve örgütler gibi bu sürece dâhil olmaları gerekmektedir” (Fien, 2005).

Aileden sonra, arkadaş grubunun sosyal ve kültürel kodlarının etkisini yaşayan genç bir arayış içindedir. Ailesinin, arkadaş grubunun, okulun ve medyanın sunduğu sosyal ve kültürel modelleri anlamlı bir bütünlük içinde değerlendirip, özümseyen gençler sağlıklı kişilik geliştirirler; ancak, bağlı olduğu sosyal gruplar ve kurumların birbirinden çok farklı etkide bulunmaları sonucunda genç, anomik ve yabancılaşmış kişilik geliştirebilmektedir.

Avusturya'daki Türklerin Özgeçmişi

Tarihçe, göç ve nedenleri

“Türklerin Batı Avrupa ülkelerine göç süreci 1950 sonları ve 1960'ların ilk yıllarından başlayarak devam etmiştir. 1973 yılındaki petrol krizine dayalı ekonomik duraklama göç hareketini bir süreliğine kesintiye uğratmakla birlikte aile birleşimi şeklinde dışarıya göç hareketi ivme kazanarak devam etmiştir. Türkiye'ye dönüş planları sadece mitolojik bir niyet olarak kalmış ve aile birleşmeleri ile Avrupa'daki Türk nüfusu her yıl gittikçe artmıştır” (Abadan Unat, 1976).

Avusturya ile Türkiye arasında 1960'larda yapılan "İş gücü Anlaşması"nın ardından Türkiye'den gelen işçilerdeki temel eğilim, biraz para kazandıktan sonra Türkiye'ye geri dönmektir; ancak bu süreç ne gelenlerin, ne de getirenlerin düşündüğü gibi gelişti. 1980'in ilk yarısında işçi alımının

Avusturya tarafından durdurulması ve geriye dönüşün teşvik edilmesine rağmen, burada yaşayan Türkiyelilerin sayısında ciddi bir azalma görülmediği gibi daha sonraki yıllarda özellikle aile birleşimi ve doğumlar yoluyla Türkiyelilerin sayısında ciddi bir artış yaşandı.

"Misafirlikten" kalıcılığa geçişle birlikte, yaşam tarzı, alışkanlıklar ve davranış biçimlerinde önemli değişimler ve yenilenmeler gündeme geldi. Türkiye'de kullanılmaya başlanan tasarruf etmenin ve "nasıl olsa döneceğiz" eğiliminin getirdiği sınırlanmışlıkların yerine, buraya yerleşme eğiliminin bir sonucu olarak, Avusturya'daki yaşama ve gelişmelere daha yakın ilgi ve katılım gösterme konusunda ciddi bir değişim yaşandı. Bugün Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli gençlerin ve çocukların ezici çoğunluğu Avusturya doğumludur. Avusturya vatandaşlığına geçenlerin sayısı ise 50 bini geçmiş durumdadır. Gerek ayrımcı politikalar ve göç gerçeğine denk düşmeyen uygulamalar, gerekse dinci ve milliyetçi kuruluşların faaliyetleri nedeniyle birtakım sorunlar yaşanmaya devam etse de, Türkiyeli göçmenler Avusturya'nın sosyal gerçeği haline gelmişlerdir" (Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu, 2006).

Çalışma ve eğitim amacıyla Avusturya'da bugün bulunan Türk toplumunun geçmişi çok uzun değildir. Bunları belki üç gruba ayırmak mümkündür:

Ekonomik amaçla iş bulmak için gelenler; bu gelenler arasında sürekli kalanların (yerleşenlerin) yeni kuşakları, aile birleştirmeleri; eğitim amaçlı gelenler; Avusturya lisesinden sonra eğitimini sürdürmek isteyenler ve Türkiye'de yüksek eğitimi çeşitli nedenlerle sağlayamayanlar ya da yurt dışı eğitimi için Avusturya'yı tercih edenler.

"30 – 40 yıl önce Avusturya'ya gelenlerin temel amacı iş bulmak içindi. Sayıları zamanla artmış, dönenler de olmasına rağmen sonra kalıcı bir hale gelmişlerdir. Bugün 300 binden fazla olan Türkiye kökenlilerinden bu rakamın neredeyse yarısı Avusturya vatandaşlığına geçmiştir. Türkler bu ülkede her ne kadar artık kalıcı pozisyonda bulunsalar da geçmiş Türk ve Avusturya

hükümetleri bunları geç anlamıştır. O bakımdan ne hazırlık safhasında ne de sonradan sistematik anlamda söz konusu toplumun uyumu için herhangi bir yardım yapılmamıştır. Bugün Avusturya sathında yeknesak bir uyum politikasının olmaması gelişmelerin dengesiz olmasına yol açmıştır. Belediye ve eyaletler hep kendi çaplarında, el yordamıyla çaba sarf etmişlerdir. Bunlardan kimisi daha başarılı kimisi daha mütevazı neticeler almıştır. Bununla birlikte artık bu eksikliğin fark edilmiş olduğunu ve Avusturyalı idarecilerinin bunu giderici politikalar üretmekte olduklarını görülmektedir” (DİF, 2006).

Nedenler ekonomik olsa bile artık burada yeni kuşaklar yetişmektedir. Yeni göçmenler ise artık sadece aile birleştirmesi çerçevesinde gelebilmektedir. İş amacıyla gelenler ise ekonomik olarak fakir yerlerden geldiklerinden dolayı uyumları biraz daha zaman almakta ve kolay olmamaktadır. Bununla birlikte, son yıllarda uyum konusunda bir bilinçlenme gözlenmektedir.

Avusturya’da Sosyo- ekonomik Hayat

Avusturya Türkleri Avusturya sınırları içinde yaşayan Türkleri için kullanılan sıfattır. Avusturya 2007 nüfus sayımına göre ülke nüfusu 8.316.487 olup Türklerin sayısı 300.000'den fazladır. Türkler Avusturya'ya özellikle çalışıp para kazanma amacıyla gelmiş olup Almanya, Fransa, Hollanda ve Belçika gibi ülkelerde olduğu gibi bu ülkeye yerleşmişlerdir. Türklerin tüm Avusturya nüfusuna oranı %0,9'dur. Türkler Avusturya'da iskan eden en büyük yabancı millettir. Avusturya Türkleri Avusturya içinde özellikle Vorarlberg eyaletinde yoğun olmakla birlikte ayrıca Salzburg ve başkent Viyana'da da yoğunurlar. Başkent Viyana'daki ilçelerden Wieden'de nüfusun %2,3'ü. Innere Stadt (merkez)'ta nüfusun %2'sini Türkler oluşturur. (Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü, 2009)

Avusturya (Federal Avusturya Cumhuriyeti) toplam dokuz eyaletten oluşmaktadır (Burgenland, Tirol, Oberösterreich, Niederösterreich, Kaernten, Salzburg, Steiermark, Vorarlberg ve Viyana) ve toplam 8 milyon 65 bin nüfusa sahiptir. Ülkenin başkenti Viyana'dır ve yaklaşık 1,6 milyonluk nüfusuyla ülkenin insan yoğunluğu en fazla olan kentidir. 1918'den beri parlamenter /demokratik cumhuriyet ve konfederatif bir politik yapıya sahiptir; devlet yasaları millet meclisi ve federal meclis tarafından, eyalet yasaları ise eyalet meclisleri tarafından çıkarılır. Avusturya'daki inanılan dinler şu şekilde sıralanabilir: Roma Katolik %49,2, Mezhepsiz %25,6, İslam %7,8, Ortodoks %6,0, Protestan %4,7, Yahudilik %0,5 şeklindedir. Ayrıca federal meclis eyaletlerin devlet düzeyindeki temsilciliğini yapmaktadır. Gerek Cumhurbaşkanı, gerekse eyalet başkanları halk tarafından doğrudan seçilir. Resmi dil Almanca'dır. Kaernten eyaletinin güneyinde ayrıca Slovence ve Burgenland eyaletinde Hırvatca ve az da olsa Macarca konuşulur. Kişi başına düşen gayri safi milli hâsıla 23.940'dır. (OECD, 2009)

83.858 kilometrekare bir alan üzerine yayılmış olan ve İsviçre, Liechtenstein, Almanya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan, Slovenya ve İtalya tarafından çevrilmiş olan ülkenin yarısı ormanlık alandır. Avusturya gerek yazın gerekse kışın rağbet gören bir turizm ülkesidir. Kayak, dağ ve göl bölgeleri, gezi parkürleri ve kültür/sanat/müzik etkinlikleri ile her yıl çok sayıdaki turisti çeker. Avrupa'da en fazla ormana sahip olan Avusturya gerek tarih gerekse sanat kokan birbirinden güzel ve ilginç Viyana, Graz, Salzburg ve Wels gibi kentlere sahiptir. 1995'ten beri AB üyesi olan Avusturya, 8 milyona yakın nüfusuyla, iki ülke arasındaki özel bir anlaşmayla üniversite eğitiminin çok ucuza mal edildiği bir Orta Avrupa ülkesidir. Hayat kalitesinin yüksek olduğu bu kentler, öğrencilere sundukları büyük kolaylık ve indirimler, sorunsuz alt yapı ve düşük suç oranlarıyla diğer Avrupa kentlerinden belirgin bir şekilde ayrılmaktadırlar. (OECD, 2009)

Avusturya'nın başşehri Viyana'da yaşayan insanların yarıdan fazlası göçmen kökenlidir. Viyana nüfusu yaklaşık 1,6 milyondur ve bu nüfusun 840.892 kişisi göçmen kökenlilerden oluşturmaktadır. Viyana'daki 840 bin göçmenden 523 bini Avusturya vatandaşlığına geçmiş durumdadır. 318 bini

ise geldiği ülkenin vatandaşlığını korur durumdadır. Viyana'da toplam 108.265 Türk yaşıyor. Bunlardan 69.112'si Avusturya vatandaşı olmuş durumda ve 39 bin Türk ise mavi pasaport taşımaya devam etmektedir. Toplam Viyana Nüfusu 1.600.000'dir. Dünyanın hiçbir devletinde olmadığı kadar sanat ve kültürü teşvik eden Avusturya, bu alanda yüzlerce seçenek sunmaktadır. Bir sanat ve öğrenci şehri olan Viyana bunların en başında gelmektedir. Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü'nün yaptığı bir araştırmaya göre, "Avusturya doğumluların üniversite mezunu olma oranı, göçmenlerin üniversite mezunu olma oranından daha düşüktür" (OECD, 2009).

Araştırma, "Avusturyalıların yüzde 10,9'unun, göçmenlerin ise 11,3'ünün üniversite mezunu olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, Avusturya'nın yanı sıra birçok Avrupa Birliği (AB) üyesi ülke için de aynı durumdadır. Avusturya'daki göçmen Türkler ise mezuniyet oranı en düşük olanlardır. Avusturya'da yaşayan göçmenlerden Almanların yüzde 19,1'i, Polonyalıların yüzde 16,7'si, Çeklerin ise yüzde 13'ünün üniversite mezunu olduğu belirtilirken, Yugoslavların yüzde 3,9'u, Türklerin ise yalnızca yüzde 2,1'inin üniversite mezunu olduğu belirtilmektedir" (OECD, 2009).

Batı Avrupa ülkelerine yönelik Türk işçi göçünün tipolojisini değişik açılardan incelemek mümkün görünmektedir. Batı Avrupa'ya Türk göçünün boyutlarını ve bu tipolojinin yapısında meydana gelen değişiklikleri incelerken Avrupa'ya "göç" üç farklı aşama geçirmiştir denebilir: Bunlardan birinci aşama 1961–1973 yılları arasında Türkiyelilerin Avrupa'da "konuk İşçi" (Gastarbeiter) aşamasıdır. Yeni bir çevre, algılama ve şaşkınlık dönemi 1974–1981 yılları arası ikinci aşamadır. Bu dönem aile birleşmesi neticesinde göçmenlikten yerleşik hayata geçişin sancılarının başlangıç dönemidir. İmkânların arttığı ve yerleşik hayata intibak sürecinin hızlandığı bir dönemdir. Üçüncü dönem ise 1982'den başlayan ve halen devam eden süreçtir ki, bu döneme de yerleşik toplumdaki sancılı süreçtir denebilir. Nasıl bir yaşam, entegrasyondaki sorunlar, gelecek tasavvurlarının bulanıklığı ve bugünkü durumu tanımlama, geçmişe yönelik eleştirel bakış olarak göçmen Türkler tarafından sergilenmektedir.

Bugün Avrupa'nın batı yakasında yaşayan Türkiyeliler sosyal, kültürel ve demografik açıdan oldukça heterojen bir görünüm arz etmektedirler; ama hepsini birleştiren tek ortak nokta yaşanan ülkelerdeki olumlu-olumsuz süreçlerdir.

Avrupa Topluluğu ülkelerinde yaşayan Türkiyeli nüfusun belirgin ortak bir özelliği de genç bir nüfusa sahip olmasıdır. Bu topluluk birinci aşamada olduğu gibi sadece işçi kesiminden oluşmamaktadır... İş adamı -işçisi, akademisyeni-öğrencisi, memuru-emeklisi gibi farklı katmanlardan oluşmaktadır. Emekli olan ilk işçilerin dahi Türkiye'ye dönmedikleri göz önünde bulundurulduğunda diğer katmanların Türkiye'ye dönmeyeceklerine "kesin" gözüyle bakılabilir. Bugünkü araştırmaların sonuçları Avrupa'da yaşayan emekliler dâhil diğer katmanların Türkiye'ye kesin dönüş yapmayı istemedikleri şeklindedir.

Eğitim, sosyal uyum sorunu, yabancı düşmanlığı, kadınların sorunları, vatandaşlık, seçme-seçilme sorunları, azınlık statüsü gibi birçok sorunla karşı karşıya olan göçmenler ve sorunları incelenmeye değer sosyolojik bir vakıadır.

"Avrupa'da, özellikle Avusturya ve Almanya gibi ülkelerde çok derin bir Müslüman korkusu yaşanmaktadır. Bu, özellikle göç sorunlarının yaşandığı yerlerde görülüyor. Bu tabii ki entegrasyonun başarısızlığıyla da ilgilidir. İslamofobi bir realite ve Türkiye'ye dönük kuşkuların önemli bir unsurudur" (Radikal Gazetesi, 2006).

Reel durumdan kesitler hususunda, demografik gelişmenin ve sorunların yanı sıra Türk kültürünün ve bir anlamda İslam kültürünün Avrupa'da/Almanya'da süreç içerisinde kurumsallaşması bugün kendisini her alanda göstermektedir. Kültürel dernekler, camiler, Türk gazeteleri, Türkçe yayın yapan TV ve radyolar, eğitim merkezleri, hafta sonu İslam okulları, spor dernekleri, Türk işadamları ve işletmeler üst çatı federasyonları şeklinde ortaya çıkmaktadır. 50 bin civarında Türk iş adamı, 300 bin civarında Alman ve Türk'e iş istihdamı sağlamaktadır. Bu alandaki ekonomik yatırımların

toplamı 10 milyarın üzerindedir. 2000 yılında Türk işletmecilerinin ciroları 60 kûsur milyar mark civarındadır. Yüksek tahsil yapan 30 bin civarında üniversiteli öğrenci bulunmaktadır.

Üniversiteye hazırlık liselerinde okuyan üniversiteli aday sayısının 100 bin rakamının ötesinde olduğu bilinmektedir. Üniversite talebelerinin 5 bine yakını hukuk, ekonomi, sosyal bilimler 3 bine yakını kültür ve sanat, 2 bin civarında matematik ve teknik bilimler, 6 bin civarında ise mühendislik bilimleri okumaktadırlar.

Türlere yönelik olarak Türkçe yayın yapan yerli merkezli birçok yayın bulunmamaktadır. Günümüzde kitle iletişim araçlarının önemini göçmenler de kavramıştır. Kültürün ve toplumsal gerçekliğin ilk aşamada aktarıcısı olarak kitle iletişim araçları yani medyanın çağdaş toplumların sinir sistemi haline geldiğini göçmenler de bilmektedir. 90'lı yılların başında Türkiye Araştırmalar Merkezi TAM'ın istatistikleri şöyleydi: Ailelerin %94'ü en azından bir radyo dinlediğini, %98'i ise bir televizyon izlediğini söylemektedir. İzlenen kanallar özellikle uydudan, çanakdan yayın yapan bildik Türk kanallarıdır. Türkiyeliler arasında gazete okuyanların %80'lik bir bölümü Türk gazetelerini okumayı tercih etmektedirler. Toplam olarak Almanya'daki ailelerin %55'i eve kendi dillerindeki gazetelerden satın almaktadırlar. Avrupa'daki Türkiyelilerin %44'ü günlük Türk gazetelerini okurken, %20'si Alman gazetelerini almakta ve Alman gazetelerini takip edenlerin %10'u aynı zamanda bir Türk gazetesini de okumayı tercih etmektedir. Şu anda 8 tane günlük ve birkaç tane haftalık Türk gazetesinin Avrupa baskıları bulunmaktadır. Bunlardan yaklaşık Hürriyet 60 bin, Türkiye 15 bin, Milliyet 5 ile 6 bin, Zaman 10–11 bin, Milli Gazete 7 bin (Avrupa'da Milli Gazete niçin 300 bin okurdan sadece 7 binine ulaşmaktadır? Oysa Milli Görüş'ün, gerek örgütsel gerekse potansiyel olarak Avrupa'da yüz binlerce üyesi, taraftarı bulunan bir göçmen örgütü olduğu bilinmektedir. Milli Gazete'nin Avrupa gerçeğine göre ve dünyadan haber, yorum gibi gerçek anlamda gazetecilik yapması halinde bu sayının ona katlanacağından şüphe yoktur), Akit 1500, Özgür Politika 15 bin civarında satmaktadır. Türkçe olarak neşredilen gazetelerin toplam Avrupa baskıları yerel gazetelerle beraber 300.000'i bulmaktadır (OECD, 2009).

Avrupa'daki varlığı tartışılmaz olan Türkiyeli göçmenler ve göçmenlerin sorunlarını gündeme alacak, dünyadan, Türkiye'den ve Avrupa'dan haber, yorum ve araştırmalarıyla göz dolduracak gazetelere ve dergilere ihtiyaç dünden daha fazladır.

Gençlik

Gençliğin Tanımı

Göç ederek farklı bir toplum ve kültür içinde yaşamak durumunda kalan genç, ailesinden ve sosyo-kültürel çevresinden gelen farklı değerlerle karşı karşıya kalmaktadır. Gençler, Avusturya'da yaşayan göçmen Türklerin önemli bir kesmini oluşturmaktadır. Araştırmanın önemli bir boyutunu oluşturan üniversiteli Türk gençleri ise ancak sağlıklı bir kavram analizi ile incelenebilir:

Milli Eğitim Bakanlığı gençliği şöyle tarif etmektedir: "Gençlik, büyüme neticesinde, biyolojik ve psikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan 12-24 arasında kalan yaş gurubudur" (Devlet Planlama Teşkilatı, 1983).

Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın tarifine göre "Genç, 15 ile 25 yaşları arasında, öğrenim gören, hayatını kazanmak için çalışmayan ve ayrı bir konutu bulunmayan kişidir" (Yörükoğlu, 1986).

Bir toplumdaki "gençlik" kesimi literatürdeki yaygın görüşe göre 12- 24 yaşları arasındaki bireyleri kapsamaktadır.

Gençlik kavramı ile ilgili bilimsel yaklaşımlar ve teoriler

Gençlik, insan yaşamı içinde farklı bir evreyi temsil etmesinden dolayı biyoloji, etnografya, tarih, psikoloji ve sosyoloji gibi çok çeşitli bilim dallarının araştırma konusunu oluşturmuştur. Örneğin “*biyolojik yaklaşım*” içinde geliştirilen gençlik teorilerine göre gençteki psikolojik ve davranışsal değişmelerin birincil nedeninin biyogenetik faktörlerle bağlı olduğu kabul edilmiştir. *Etnografik yaklaşım* içinde geliştirilen gençlik teorileri ise daha çok antropologlar tarafından benimsenmiş ve gençlik döneminin anlaşılmasında farklı kültürlerdeki varyasyonlar üzerinde durulması gerektiği kabul edilmiştir. Sosyal kurumların, ekonomik ilişkilerin, alışkanlıkların, törelerin, geleneklerin ve dini inançların toplumdan topluma ve kültürden kültüre değiştiği ön kabulünden hareketle çocuğun kişilik gelişiminin belirlenmesinde; sosyal çevrenin önemi üzerinde durulmuştur. *Tarihsel yaklaşım* içinde geliştirilen gençlik teorilerine göre ise, gençliğin görece olarak insanlık tarihi içinde yeni yeni keşfedildiği ve gençlik kavramına atfedilen tanımın endüstriyel devrimiyle birlikte farklılaştığı kabul edilir. *Psikolojik yaklaşım* içinde geliştirilen gençlik teorileri açısından ise genç davranışının, gençlik dönemini etkileyen iç ve dış faktörlerin açıklanmasında ve değişimin gençlik dönemi ile ilişkisinin belirlenmesin psikanalitik teori, sosyal psikoloji teorileri ve sosyal öğrenme teorilerinin çıkarımları önemlidir. Sosyal psikoloji teorilerinin, sosyolojide özellikle sembolik etkileşim teorisinin şekil kazanmasında önemli payı olmuştur. Sosyal öğrenme teorisi ve sembolik etkileşim teorisi, yetişkinlerin, gencin davranışlarını etkileyecek derecede ne yaptığı üzerinde yoğunlaşır ve rol modelleri konusuna odaklanır. Örneğin Bandura ve Walters'a göre çocuklar başkalarının davranışını gözlemleyerek öğrenirler ve davranış modellerini taklit ederler. Bu süreç onlar açısından bir model alma sürecidir. Model alma sosyalizasyon süreci olarak kabul edilir. Gençlerin temel sosyal değerlerini, müzik, giyim, saç stili ve kendini ifade etme biçimlerini etkileyen önemli modellerden birisinin de akran grupları olduğunu ifade eden Bandura ve Walters, gençlerin taklit yoluyla, kendine güven duyma, fedakarlık, hiddet, cinsel davranışlar gibi çeşitli kompleks sosyal davranışları öğrenebildiklerini belirtmişlerdir. *Sosyolojik yaklaşım* içinde geliştirilen gençlik teorileri, gençlik döneminin belirleyicisi olarak sosyal çevre

üzerinde durmuşlardır. Gencin sosyal durumunu ele alan araştırmalar, çocukluktan yetişkinliğe geçiş döneminin uzadığının fark edilmesiyle artış göstermiştir. Endüstri öncesi toplumlarda genç ve yetişkin aynı çatı altında yaşamakta, günlük yaşamda benzer aktiviteleri ve görevleri yerine getirmekte ve genç adeta yetişkinin bir minyatürü olarak yer almaktaydı. Sanayileşme ve kentleşme süreçleriyle birlikte gençlerin ve yetişkinlerin davranış ve aktivite alanları birbirinden ayrılmaya ve uzaklaşmaya başlamıştır. Aile yaşamının yeni biçimleri ortaya çıkmaya başlamıştır” (Burcu, 1998).

Genel olarak gençlikle ilgili geliştirilen sosyolojik teorilerin üç başlık altında yer aldığı söylenebilir. “Bunlar çatışmacı, sembolik etkileşimci ve yapısal fonksiyonalist teorileridir. Çatışmacı teoriye göre yüksek derecede gelişmiş bir sosyal sistemde gencin yetişkin olmasını sağlayacak koşullar daha da zorlaşmakta teknolojik ve kültürel değişimle birlikte ortaya çıkan yeni normlar ve değerler genci birbirine uymayan çatışan değerlerle karşılaştırmaktadır. Gencin ekonomik, eğitim, güven hissedememe ve amacını belirleyememe gibi sorunları, onların çeşitli saplan davranış örnekleri sergilemelerine olmaktadır” (Burcu, 1998).

Gençlik sorunları ve anomi

Birey aslında insan yaşamının bütününe yayılmış olan ve ait olduğu toplumun bir üyesi haline gelme sürecinde toplumun sosyo-kültürel dokusunu içselleştirerek, kişiliğine katar.

“Sosyalleşme süreci olarak da tanımlanan bu dönemde bazı sosyalleştirme ajanları işlev görür. Örneğin Eisenstadt, gençlik kültürünün, genci ailenin dışındaki dünyaya hazırlamada en önemli rolü oynadığı ileri sürmektedir. Modern gençliği aile rollerinden yetişkin rollerine geçiş aşaması olarak nitelendiren ve bu geçişi tamamlamada ikincil formel sosyalizasyon araçlarının varlığından söz eden Eisenstadt ve Parsons, bunlara örnek olarak okullar ve gençlik organizasyonlarını göstermişler ve bu formel sosyalizasyon araçlarının yardımcı olarak da informal akran gruplarının varlığından söz

etmişlerdir. Öte yandan endüstriyel toplumda değişimin sürekliliği ve ekonomik uzmanlaşma gibi iki sosyal gerçekliğin etkisine değinen Coleman ise sosyal değişmeye paralel olarak yetişkinlerin çocuklarını artık kendi imajlarına göre yetiştiremediklerini ifade etmiştir. Coleman ailenin temel bazı fonksiyonlarının değişikliğe uğradığı, kitle iletişimnin giderek etkili olduğu bilgi ve düşüncenin hızla yayıldığı modern toplumlarda yetişkin kültüründen farklı olarak kendi dilleri, özel sembolleri ve en önemlisi de değer sistemleri ile bir gençlik kültürünün ortaya çıktığını ifade etmiştir” (Bayhan, 1997).

“Modernite olgusu pek çok alanda yaşanan köklü değişim ve dönüşüme paralel olarak kendisini insan hayatının çocukluktan yetişkinliğe geçiş aşamasında da göstermiştir. Batı’da ve daha sonra da ülkemizde gençliğin insan yaşamının ayrı bir evresi olarak ortaya çıkması ve tanımlanmasını, üretim tarzlarının değişmesine bağlı olarak geleneksel toplum örgüsündeki çözümlerle açıklamak mümkündür. Eisenstadt (1956)’ın da vurguladığı gibi, karmaşık toplumlarda kuşaksal olayların dinamikleri, teknolojik gelişme- iş bölümü arasındaki karşılıklı etkileşimde belirlenebilir. Dolayısıyla sanayileşmeye bağlı olarak ortaya çıkan işbölümü ve artan mesleki ihtisaslaşma, toplumda eğitilmiş işgücüne olan ihtiyacı doğurmuştur. Sanayi toplumlarının ihtiyaç duyduğu yeni iş kollarında çalışacak olan personel, uzun bir eğitim sürecinden geçmek durumunda idi. Bu da geleneksel dönemde "küçük yetişkinler" olarak anılan yaş grubunun artık ergen ya da genç olarak tanımlanması olgusunu gündeme getirmiştir. Artık bu yaş grubu toplumsal üretim sürecinde değil fakat bazı yükümlülükleri yerine getirene kadar aileleri ve devlet tarafından desteklenmesi gereken bir konum kazanmışlardır. Dolayısıyla genç, üretim sürecine dahil olabilecek bilişsel performansa ve donanımına ulaşıncaya dek tüketici birey konumunda yer tutar” (İ. Doğan, 2004).

Bu bağı kurabilmek için genç, duygusal ve toplumsal gelişim açısından bir dizi gelişimsel görevi başarmak zorundadır. Bu görevler: a) bedensel özelliklerini kabul ederek olumlu bir benlik imgesine sahip olmak, b) cinsel kimlik ve ona ilişkin toplumsal rolünü benimsemek, c) arkadaşlık ilişkilerini geliştirmek, d) duygusal bağımsızlık ve özerklik kazanmak, e) bir mesleğe

hazırlanmak, gerekirse çalışabilmek, f) aşk ve ilişkiler konusunda karar almak, aile kurmaya hazırlanmak g) toplumsal ve siyasal etkinliklerde sorumlu bir katılımcı olabilmek, h) bir değerler sistemi geliştirmek olarak sınıflandırılabilir” (Gander ve Gardiner, 1993, 406). Gencin içinde yaşadığı toplum, gençlik politikaları oluşturmaktan ailenin gündelik yaşamdaki davranışlarına değin bu gereksinmelere ne ölçüde duyarlı ise gencin gelişimsel görevlerini yerine getirmesi de o ölçüde kolaylaşır.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, “modernite çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemini daha uzun yıllara yayarak gençlik döneminin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Modern sanayi toplumlarında gençliği ilgilendiren pek çok sosyokültürel ve psikolojik sorunun kökeninde (örneğin kuşaklar çatışması) sanayileşmenin bu dönüştürücü etkisinin izleri yatmaktadır. Gençlik sorunları; psiko-fizyolojik, cinsel, ekonomik, eğitim, kuşaklararası anlaşmazlık, madde bağımlılığı, ideolojik sapma, işsizlik, barınma, beslenme ve sağlık vb. gibi "geleneksel sorunlar" ile sosyal değişmeye bağlı olarak gelişen çarpık kentleşme, değerlerdeki değişmeler, gelecek korkusu, anomie (amaçsızlık ve kuralsızlık), statükoya karşı oluş, kimlik bunalımı, sosyal psikolojik sorunlar, yalnızlık, stres, güvensizlik ve medya tarafından sunulan modellerin tek boyutlu etkisinin ortaya çıkardığı kültürel yabancılaşma, şiddet vb. gibi "güncel sorunlar" olarak sınıflandırılabilir” (İ. Doğan, 1991).

Türkiye'de 1968 Kuşağı gençlik kültürü, dünyadaki gençlik hareketlerinin taklidi niteliğinde ve karşı-kültür hareketleri çerçevesinde yapılanmıştır.

“Gençler aynı zamanda dünya vatandaşı olarak nitelenmektedirler, başka bir deyişle gençlik, küresel kentlerde, yerel kültür ile ulus aşırı kültür gövdeleri arasındaki dinamik kesişme noktası olarak karşımıza çıkmaktadırlar” (Neyzi, 2004).

“Gençlik kendine özgü bir kültüre sahip olma sürecine girmiştir, bu bir bakıma gençliğin kendini ifade etme ihtiyacından doğmuştur; çünkü gençlik

dönemi kimlik kazanma ihtiyacının en yoğun yaşandığı dönemdir. Kaldı ki bu gençlik bir de bilinçli olarak toplumun üretim ve karar alma sürecinden uzak tutulmaya başlanmışsa gençlerin hakim kültür kalıpları dışında yapılanmış protest bir alt kültür grubunu oluşturmaları kaçınılmaz olmuştur. 60'lı yıllarda bu gençlik kültürü daha ziyade karşı kültür hareketleri çerçevesinde şekillenmiştir. İngiltere'de "Teddy Boys" lar, "Meşin ceketliler", Amerika'da "Dazlaklar", Almanya'da görülen "Punkçu" gençlik. II. Dünya Savaşı sonrası "savaşma, seviş" sloganıyla ortaya çıkan "Hippiler" ve "Çiçek Çocukları" modern toplum eleştirisini hedeflemiş ve gerilimi boşaltan bir subap görevi üstlenmiştir. Bu hareketlerin Türkiye'deki benzerleri olarak da İstanbul "Bağdat Caddesi Gençliği" ve Ankara'daki Yüksel Caddesi ve Tunalı Hilmi Caddesi gençliğini örnek verilebilir" (İ. Doğan, 1991).

Türkiye'de 1968 Kuşağı gençlik kültürü, dünyadaki gençlik hareketlerinin taklidi niteliğinde ve karşı-kültür hareketleri çerçevesinde yapılmıştır.

“Gençler aynı zamanda dünya vatandaşı olarak nitelenmektedirler, başka bir deyişle gençlik, küresel kentlerde, yerel kültür ile ulus aşırı kültür gövdeleri arasındaki dinamik kesişme noktası olarak karşımıza çıkmaktadırlar”(Neyzi, 2004).

“ Batı Avrupa' da ve Amerika' da, gençlik üzerine özellikle de kültürel çalışmalar alanın da 1990'lı yıllarda yapılmaya başlanan araştırmalar, müzik, stil, imaj ve gösteri gibi konulara yer vermekte ve genel olarak popüler kültür üzerinde yoğunlaşmaktadır” (Evans, 2001). “Bu tarihsel, sosyal, ekonomik ve teknolojik dönüşümün kültürel mantığını yakalamak için de Marshall Mc Luhan adlı eserinde "Amerikan toplumunun yaşamına giren televizyonun yaklaşık 300 yıl bu toplumun gidişatını belirlemiş olan kitabın yerini aldığı, bunun da düşünce ve yorum merkezli bir hayatı, hızla seyir ve eğlence merkezli bir hayata dönüştürdüğünü" anlatan Postman, her şey hakkında artık fikrin değil görüntünün üretildiği sorunlu bir dünyaya geçişin ortaya çıkardığı kültürel çelişiklere işaret ederek, "siyasetin, dinin, eğitimin, sanatın, acının, dehşetin, aşkın, şiddetin, eğlencelik olarak sunulduğu bir dünya"da

gençliğin yaşadığı topluma ve dünyaya yabancılaşmasının önüne geçilmesinde başta eğitimciler olmak üzere konunun bütün muhataplarından ciddi atılımlar gerçekleştirmesini beklemektedir” (Atay, 2004).

“Gençlik, bilhassa günümüz toplumlarında veya modern dünyada kendine bakış açısı itibariyle, çocukluk ile erişkinliği bağlayan bir köprüdür. Genç için çocukluk dönemi geride kalmıştır; fakat genç henüz yetişkin toplumda belli bir noktaya ulaşmış değildir. Bu yüzden gençlik çağı bir belirsizlik ve arayışlar devresidir. Bu çağ, hayat için bir yön ve hedefin arandığı, meslek ve ailevi rollerin üstlenilmesi için gerekli kişilik özelliklerinin kazanıldığı, ferdin daha müstakil ve problemlerle bir kimse olarak hareket etmeye başladığı bir hazırlanma dönemidir. Sanayileşme “küçük yetişkinlik” tanımıyla çocukların kısa bir zamanda yetişkin yaşama katılma şeklindeki toplumsal geleneği ortadan kaldıran bir sosyal dönüşümü gerçekleştirmiştir. Bu dönüşüm aynı zamanda eğitim olgusunu sanayi sektöründe bir zorunluluk olarak ortaya çıkarmıştır. Sanayinin yetişmiş insan gücüne duyduğu ihtiyaç ergenlik döneminin özel bir eğitim, beceri ve performans geliştirme dönemi olarak kabul görmesini sağlamıştır” (İ. Doğan, 2004).

“Bilimsel çalışmaların sonuçları itibariyle gençlik dönemin en başta gelen psikolojik özelliklerinden bazıları şunlardır: Kişilik bunalımı, isyankârlık, hayatta gaye edinme, sorumluluk duygusunun gelişmesi, hayattan tatmin arama, macera ve hareket isteği” (H. Z. Doğan, 1985).

“Gençlik çağı, bağımsızlık ve topluma karışma çağıdır. Genç evden kopar, çevreye yönelir. Yaşlılarıyla kaynaşma imkânı bulacağı faaliyetlere yönelir. Hepsinin benzer çabalar içinde olması, buna karşılık mizaç ve o ana kadarki yetişme farklılıkları, gençlerde gruplaşmalara yol açar” (MEB, 1986). “Bazı gençlerde tedirginlik, kuruntulu olma, zor beğenme, çabuk tepki gösterme, kararsızlık, bencillik, savurganlık ve dağınıklığın artması, süse ve giyime düşkünlük, dilin değişmesi, müzik zevkinin başkalaşması vb. olarak ortaya çıkan davranış değiştirme görülmektedir” (Özoğlu, 2001).

“Kendilerini daha çok Avrupalı gören diaspora gençleri aile, dil, kültür ve cinsellik konularında önceki kuşağa oranla farklı bir anlayış geliştirmekte ve geleneksel kültürel kimliğin yeniden üretimi sürecinde yaşadıkları toplumun baskın değerlerinden de etkilenmektedirler. Birtakım kültürel değerlere yaklaşımları ve bu değerlere yükledikleri anlam gittikçe değişmektedir. Bu değişime paralel olarak kuşaklar arası sürtüşmeler yaşanmakta ve gençler kimliksel konularını tekrar tanımlamaya çalışmaktadır. Her ne kadar kendilerini Batılı kabul etseler de diasporadaki Türk gençleri anne-babalarından tevarüs ettikleri değerlere tamamen sırt çevirmemekte ve sürtüşmeden arınmış bir aile yaşantısı özlemi çekmektedir. Türkçe, Türk kültürü ve ailedeki sıcak ilişki ortamını sevmelerine rağmen farklı bir ortamda sosyalleştikleri için buldukları ortamın baskın kültürel değerlerini de benimseme yolunu seçmektedirler. Bunun da ötesinde Avrupa'daki Türk gençleri hyphenated (tireli) kimlik de denilen” (Çağlar, 1998) Britanyalı-Türk, Alman-Türk, Fransız- Türk vb. biçimlerde tanımlanan yeni bir melez (hybrid) Türk kimliğini temsil etmektedirler. Diasporadaki Türk gençliği geleceğini Avrupa'da görmekte ve gerek İngiltere'deki gerekse diğer Avrupa ülkelerindeki Türk gençleri yeniden tanımlanmış 'kültürel kimliklerini' koruyarak içinde buldukları toplumla sürtüşmeden uzak bir yaşam sürme mekanizması kurmaya çalışmaktadır. Phinney'in (Phinney, 1993) deyişiyle bu gençler aynı zamanda çoğul aidiyet ya da birden fazla grupta özdeşleşme süreci yaşamaktadırlar. Bununla birlikte gençliğin ruhsal ve sosyal sorunları, ana- baba- genç ilişkileri, aile dışı çevrede genç arkadaş grubunun önemi ile gençlikte kız- erkek arkadaşlığı konuları ön plana çıkmaktadır. Her toplumda ergen kişi çağına özgü olan duygu, düşünce, tutum ve eylem içindedir. Bu çağın temel özellikleri, duygusal coşku ve taşkınlık, çabuk kurulan ve bozulan ilişkiler, kolay etkilenme, kişiliğin sınırlarını aşma, toplum içinde sivrilme, ilgi çekme, rol sahibi olma çabası biçiminde özetlenebilir. Aksi yöndeki kanaatlere rağmen, hangi kökene sahip olursa olsun, gençlerin değer yargıları arasında büyük benzerlikler söz konusudur. Göçmenler için biraz daha önemli olan “aile mevhumu“ gibi bazı konularda ise ufak tefek farklılıklar görülebilmektedir. Göç geçmişine sahip gençler için, bir ailenin kurulması önemli bir olay ve ayrı bir eve çıkıp kendi yaşamlarını kurduktan sonra da ebeveynleriyle irtibatı sıkı bir şekilde sürdürmektedirler. Yabancı kökenli

gençler, Alman yaşlılarına oranla dinî cemaatler içinde daha fazla yer almakta ve inançlarını, kilise ya da camiye giderek daha yoğun yaşamaktadır. Gençler arasında Almanların yüzde 14'ü, İtalyanların yüzde 21'i ve Türklerin yüzde 35'i bunu düzenli olarak uyguluyor.

Gençlik ve medya

Hızlı toplumsal değişimle birlikte gençlerin zamanlarının çoğunu ailelerinin dışında geçirmeye başlamaları, aile içindeki doğal eğitim sürecinin yerini çeşitli kurumlara bırakmasına neden olmuştur. “Günümüz gençliği açısından, sosyalizasyon ve internet aracılığı ile yayılan, eğlence ve gösteri endüstrisi tarafından oluşturulan ve pazarlanan projeler görsel kültür unsurlarının sunduğu modeller karşısında daha az etkide bulunur hale gelmiştir. Ancak bu sürecin, sosyo-kültürel ve sosyo-psikolojik etkileri toplumun bilhassa genç kuşakları üzerinde daha yoğun olarak hissedilmekte ve gözlenmektedir; çünkü ergenlik döneminde bireyler bir yandan fiziksel, zihinsel, duygusal ve psiko- sosyal gelişim alanlarında çocukluktan kurtulup genç olma ve yetişkinliğe hazırlanma çabası içindelerken öte yandan da bu dönemin en önemli gelişimsel görevlerinden birisi olan özerklik ve kimlik kazanma çabası içindedirler” (C. Şahin, 2005).

“Medya kullanımı büyük ölçüde çeşitlilik kazanmış olan eğlence ve bilgi bombardımanı, göçmen ve göçmen olmayan gruplar tarafından farklı algılanmasına rağmen, yine de medya kullanım alışkanlıkları, göç alan ülkenin baskın kültürüyle ilişkiler ve göç veren ülke ve etnik gruplar hakkında da fikir verebilmektedir. Göçmenler arasında hem Alman hem de geldikleri ülkenin dilinde yayın yapan medya organlarını kullanmak son derece olağan sayılmaktadır. Göçmenlerin sadece yüzde 22'si hiç Alman gazetesi okumakta, aynı zamanda göçmenlerin dörtte birinden fazlası, haftada birkaç kez, kendi ülke dilinde yayımlanan gazeteleri okumaktadır. Bu sadece Türk kökenliler arasında yaygın bir eğilim değildir. Yunanlılar ve İtalyanların da yaklaşık dörtte biri kendi dillerindeki gazeteleri sıklıkla okumaktadır. Kültürel uyum, tek yönlü bir yol değildir. Alman göç toplumu içindeki kültürel

yelpazede kendilerine sağlam bir yer edinmiş çok sayıda göç geçmişine sahip sanatçı da mevcuttur” (Schönwalder, 2007).

Üniversite gençliği

Çocukluk daha genel bir sosyalleşme, gençlik ise daha ayrıntılı ve derinliğine bir sosyalleşme dönemidir. Üniversite ikinci dönem sosyalleşme sürecinde, çok önemli bir katkı sağlar.

Bugüne kadar üzerinde yeterli çalışma ve çözümlenmelerin ortaya konulmamış olması, Avrupa’da eğitim alan üniversiteli Türk gençlerinin sosyalleşme sorunları konusuna özellikle eğilmeyi zorunlu kılıyor.

1960’larda Avrupa’ya yapılan iş göçünün yanı sıra ilerleyen çağ ve bilgi toplumuna geçiş ile birlikte yine farklı bir Türk göçüne daha tanık olunmaktadır; ancak bu kez sadece ekonomik nedenlerle değil, eğitim amaçlı Avrupa’ya gençler göç etmeye başlamışlardır. Bu göç “kimlik sorunu” nu da beraberinde getirmiştir; ancak kimlik sorununun görünürdeki bu benzerliği yaratacağı yönelim ve aşamalarında farklılık gösterecektir.

Aslında, tarihi süreçte üniversite gençliği her dönemde kitlesel tepki hareketleri yaratmaktadır. Kendine özgü bir kültür ve kitleyi oluştursa da, üniversite gençliği, bir bütün olarak toplumun sosyal ve kültürel yapısından, toplumun ürünü olduklarından dolayı, soyutlanamazlar. Bu anlamda, her devirde, öncelikle kendi sorunlarını ileri sürerek olay yaratma gibi görünse de, gençlik olayları toplumun bunalımlı durumunun bir yansıması sonucunda meydana gelmektedir.

Eğitim seviyesinde durağanlık yeni yetişen nesillerin meslekî imkanlar elde etmesinde okul eğitiminin kalitesi de belirleyici bir etken konumundadır. 1980'li yıllardan itibaren göçmen çocuklarının eğitim düzeyinde bir yükselme gözlenmesine karşın, bu olumlu gidiş, 1990'ların ortalarında yerini bir durağanlığa bıraktı, hatta bazı alanlarda durum daha da kötüleşmeye başladı. 2005 yılında mezun olan yabancı uyruklu öğrencilerin ancak yüzde 8,2'si liseyi bitirmeyi başarırken, yüzde 17,5'i ise ortaokul diploması dahi alamadı. Bu oranlar, Alman vatandaşlarında ise yüzde 25,7 ve 7,2 olarak gerçekleşti. Alman okul sisteminin, eğitme yükümlülüğünü lâıyıkıyla yerine getiremediği, PISA eğitim araştırmalarında da açık bir şekilde görüldü" (PISA, 2009).

Meslekî eğitim alanında da belirgin farklılıklar söz konusu 18-21 yaş arasındaki yabancılarda, meslekî eğitim almayı başaranların oranı yüzde 23'te kalırken, Almanlarda bu oran yüzde 53'lere ulaşıyor. Derslerdeki not ortalamaları karşılaştırıldığında da göçmenlerin, çıraklık yapabilecekleri bir iş yeri bulma şansları daha zayıf durumdadır. Üniversite öğrencileri arasında da göç geçmişine sahip kişilerin oranı, olması gerek düzeyin çok altında bulunmaktadır.

"Genç göçmenlerin eğitim durumuna baktığımızda, gençlerin dörtte biri Alman eğitim sistemi içinde en alt düzeyde yer alan okul olan Hauptschule'ye giderken, her dokuz göçmen gençten sadece biri liseye gitme ve daha sonra yüksek öğrenime devam etme şansını bulmaktadır. Bu sayı Türk gençlerde yirmide bire (% 5,5) düşmektedir. Göçmen gençlerin yarıya yakını (% 43) Hauptschule mezunu iken, beşte biri (%19) Hauptschule'yi bile bitirmeden eğitim sisteminden ayrılmış durumdadır. Hauptschule'yi bitirenler ise artık eskiden olduğu gibi çıraklık meslek eğitim yeri bulamamaktadır. Genç göçmenler arasında çıraklık eğitimi görenlerin oranı 1994'de % 44 iken (Türkler % 48) 1997'de % 37'ye (Türkler % 39) düşmüştür. Bu yetersiz katılımın ötesinde genç göçmenlerin çıraklık eğitimi gördükleri alanlar Almanlara göre çok daha sınırlıdır. Genç göçmen kadınların % 18'i kuaför, % 11'i doktor yardımcısı, % 11'i dişçi yardımcısı olarak eğitim görürken, erkeklerin % 9'u araba tamircisi, % 7'si elektrik döşeyicisi olarak eğitim

görmektedir. Bu tür mesleklerde eğitim sonrası uzman işgücü olarak istihdam şansı düşük olup, daha fazla işsizlik riski vardır, daha düşük gelir ve işte sınırlı yükselme imkanı getirmektedir. Göçmen gençler teknik alanların yanı sıra hizmet alanına ait çıraklık eğitiminde de çok düşük oranda yer almaktadır. Hem kamu hizmetlerinde (öffentlicher Dienst) hem de banka, sigorta vb. yabancılara da hizmet sunan dolayısıyla iki dil bilmenin yararlı olacağı alanlarda iş güçlerine olan talep düşük olup çıraklık eğitimindeki payları çok sınırlıdır” (Bericht der BBfA, 1998).

“1995 yılında tüm istihdamdakilerin yaklaşık % 62’si hizmet sektöründeyken, IAB’nin yaptığı projeksiyonlara göre 2010 yılında bu oran % 69’a çıkacaktır. Böylece üretime yönelik, görece düşük vasıflık isteyen faaliyetler daha da azalacaktır. Hizmet sektöründe danışmanlık, işletmecilik, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin önemi artacak, üniversite ve yüksek okul ve meslek okulu mezunlarına olan talep çoğalacaktır. Bunun anlamı eğitim sistemi içindeki dezavantajlı konularından ötürü yakın gelecekte göçmenler arasında yüksek oranlı işsizliğin ve iş gücü piyasasından dışlanmanın kaçınılmazlığıdır” (Hönekopp, 2003). İşsizlerin yanı sıra hem halen iş sahibi olan, hem eğitim sistemi içinde bulunan göçmenlerin vasıflık düzeyinin yükseltilmesi için çok ciddi çabalar gösterilmesi gereklidir. Bu noktada Alman yetkililer Türk ailelerden çocuklarının eğitimi konusunda daha duyarlı davranmalarını, Almanca öğrenmelerini teşvik etmelerini istemektedir. Kuşkusuz ailelerin katkısı önemlidir; ancak Alman Sendikalar Birliği DGB’nin temsilcisi Çınar’ın da belirttiği gibi gençlerin mesleki eğitime az yönelmesinin arkasında eğitim imkânları hakkında bilgilendirme eksikliği bulunması ve gençlerin yaşadıkları ayrımcılık tecrübelerine dayanarak Alman toplumunu kendilerine ilgi göstermediği değerlendirilmesi de yatmaktadır” (Toksöz, 2001).

“Tüm bu farklılıkları açıklayabilmek için bir dizi etkenin bir araya getirilmesi gerekiyor. Burada genel olarak toplumsal sınıflaşma olgusu, ağırlıklı bir role sahiptir. İşçi ailelerinin ya da sosyal açıdan zayıf ve düşük eğitim seviyesine sahip ebeveynlerin çocuklarının eğitim alma şansları, diğerlerine göre daha azdır. Özellikle göç geçmişine sahip öğrencilerin çoğu bu ailelere mensuptur. Buna ek olarak, göç olgusu bağlamındaki bir başka

nokta da çocukların Almanya'ya göç etme yaşı büyüdükçe, okuldaki sorunlarının da artıyor olmasıdır. Başarılı bir öğrenim hayatının en temel unsuru ise çocuklara Almanca'nın etkin bir şekilde öğretilmesi olarak görülüyor. Bu tür dezavantajlı başlangıç koşulları, Alman okul sistemi tarafından yeterince telâfi edilemiyor. Gerek gündelik gerekse meslekî yaşamdaki iletişim sürecinde, o ülkede konuşulan dile vâkıf olmak büyük önem taşıyor. Geç dönem göçmenlerin yüzde 80'i ve Türklerin yüzde 54'ü kendi Almanca konuşma seviyelerini "iyi" ya da "çok iyi" olarak değerlendiriyor. Bu durum, Almanya'da doğan göçmen kökenli çocuklar için de istisnasız olarak geçerli; zira arkadaşlarıyla ağırlıklı olarak Almanca konuşuyorlar. Göç geçmişine sahip insanların büyük çoğunluğu için "iki dillilik" gündelik hayatın bir realitesi durumundadır" (Schönwälder, 2007).

Üniversite öğrencisi ne yetişkindir ve ne de çocuktur. Çocukluktan yetişkinliğe geçme döneminin sıkıntılarını taşımaktadır. "

Kendi kimliğini bulma, toplumsal yönden yerel ve çocukluk döneminin değerlerini daha geniş toplumun ulusal ve evrensel değerlerini benimseme ve uzlaştırma, toplum değerlerine uyum sağlama, sosyal olgunluğa erişme durumundadır. Üniversite gençleri, sosyal olgunluğa erişmenin iki önemli boyutu olan "bağımsızlık" ve "cinsel" kimliğine uygun olan davranışları kazanmak zorundadır. Bağımsızlık, kişinin otonom hale gelebilmesi, kendi kendini yönetmesi, toplumun genel ve evrensel değerlerine, kişisel niteliklerine, mevcut durum ve koşullara uygun bağımsız ve gerçekçi kararlar alabilmesi anlamına gelir. Bazen yanlış yorumlandığı şekilde, bağımsızlık, kişinin aklına estiği gibi davranması, toplumun, diğer insanların ve ailesinin aksine düşünce üretmek ve davranmak değildir. Aksine bağımsızlık, rasyonel düşünme, topluma karışma ve onun bir üyesi haline gelme kültürlenme ve sosyalleşme sürecidir. Bu sosyalleşme, topluma uyum sağlama süreci içinde, bireyin ilişki içinde olduğu akran gruplarının arkadaş gruplarının önemi büyüktür. Özellikle de üniversite düzeyinde, ailenin etkisi azalır, arkadaş grubunun değerler sistemi, bireyin davranışlarını yönlendirme yönünden daha etkili hale gelir. Özellikle ülkemizde, ailelerin çoğunda, ana ve babalar, oğulları ve kızlarının ulaştığı öğrenim seviyesine ulaşamadıkları için "model

olma", çocuklarını etkileme güçlerini kısmen" yitirmektedirler. Aksine çocuklar ailenin kararlarını etkiler hale gelmektedir. Bazı hallerde bu durum olumlu gelişmelere, bazı durumlarda da aile ile çatışmaya neden olmaktadır. Olumlu çözüm yolu, birbirlerini sevdikleri şüphe götürmeyen tarafların hoşgörülü bir tutum içinde olmaları paylaşımları ve uzlaşmalarıdır" (Özgüven, 1992).

Üniversite gençlerinin içinde yaşadığı ortama ve öğrencilere ilişkin olarak yapılan bazı araştırmalarda ortaya konan sorunlar kişinin yukarıda belirtmeye çalıştığımız gelişim ve uyum sorunları ile birlikte düşünülünce üniversite öğrencilerinin ne denli ağır koşullar içinde mesleğe ve hayata hazırlanma çabalarını sürdürdükleri bir ölçüde anlaşılabilir olacaktır.

Yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalar, üniversite düzeyinde, öğrencilerin zihin ve akademik gelişmelerine ağırlık verildiği, bunun aksine, beden gelişimi, sosyal gelişimi ve boş zamanlarını değerlendirme ve bireysel ihtiyaçlarını karşılama yönünden sağlanan imkânların sınırlı olduğu, öğrencilerin beden sağlığı, sosyal ve kişisel gelişmelerinin zihinsel ve akademik gelişmeye paralel olması gerektiği vurgulamaktadırlar.

"Öğrencilerin aile, okul ve diğer kurumlarla olan çatışma alanları üzerinde yapılan araştırmalarda da, (1) Kız erkek arkadaşlığı ve sosyal hayat, (2) Ailenin değer yargıları ve nesiller çatışması, (3) Okul ile ilgili çatışmalar. (4) Din ve felsefi görüş' ve düşüncelerle ilgili çatışmalar öğrencilerin toplum kurumları ile çatışma konuları olarak belirtilmiştir" (Oskay, 1981).

"Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları" konusunda yapılan bir araştırmada da, gençlerin, konut, beslenme, ekonomik sıkıntılar, aile, gelenek ve görenekler, din, cinsellik, bağımsızlık ve sorumluluk gibi durum ve davranışlara ilişkin sorunları ile intihar, suçluluk, alkol ve ilaç bağımlılığı gibi kaçma ve stresle başa çıkma mekanizmalarını vurgulamaktadır" (Köknel, 1979). Aynı yapıtta ayrıca, gençlerin boş zamanlarını iyi değerlendirmedikleri de belirtilmiştir.

Gençlerimiz ve sorunlarına ilişkin olarak yapılan bir diğer araştırmada ise, "Üniversite öğrencilerinin % 70'nin ekonomik, % 40'ının barınma, erkeklerin % 43 ve kızların % 28'inin arkadaşlık ilişkisi kurma, % 29'unun fakülte ve üniversite hayatına uyum sağlama, erkeklerin % 77 ve kızların % 63'ünün kişisel nitelikte sorunları bulunduğunu ve öğrencilerin yaklaşık % 86'sının üniversitelerde 1980 öncesinde görülen "terör olayları"ndan huzursuz olduklarını ortaya koymuştur. (Ekşi, 1982) Üniversite öğrencilerinin sorunları konusunda yapılan başka diğer bir araştırmada da "öğrencilerin en çok vurguladıkları problemin "okul" ve "başarı" ile " ilgili olduğu, bunu, "gelecek". "aile" ile "kız-erkek arkadaşlığı" sorunlarının izlediği kızların üniversitede problem çeşidi ve problem sayısı itibariyle erkeklerden daha çok sorunları" olduğunu belirtmiştir" (Özdemir, 1985).

Üniversite öğrencilerinin "psikolojik sorunları" na ilişkin ülkemizde YURTKUR yurtlarında barınan öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmada, öğrencilere, "psikolojik sıkıntı ve problemlerinin neler olduğu sorulmuş, yaygın olduğu genellikle varsayılan 11 maddelik bir listeden, kendilerinde var olanları işaretlemeleri istenmiştir. Dikkat edileceği üzere, öğrenciler birden fazla işaret etme olanağına sahip oldukları için elde edilen yüzdeler toplamı yüz edecek şekilde ortaya çıkmamıştır. Bu yüzdeleri birbirlerine göre olan sırasına ve ağırlığına bakarak yorumlamak gerekir. Sonuç olarak farklı düzeylerde olmak üzere öğrencilerin psikolojik sıkıntılarının bir hayli yüksek olduğu görülmüştür. Verilen psikolojik sıkıntılar çeşitli üniversite ve bölgelerin genel ortalaması olarak, şöyle sıralanmaktadır. Gerilim % 74, aşırı kaygı % 68, uykusuzluk %66, duygusal kararsızlık % 61, sürekli hayal kurma % 56, aşırı heyecan ve alınganlık % 54, çevre koşullarına uyum sağlayamama % 49, insanlardan kaçma, içine kapanma % 48. insanlarla iyi ilişki kuramama % 46, sebebi belirsiz korku % 42 olarak sıralanmıştır." (Özgüven ve diğerleri, 1988).

Avrupa'da yaşayan üniversite gençliğinin sorunlarının en başında işsizlik gelmektedir. "Uyum için en önemli faktör, gerek iş yaşamına girişte ve gerekse meslekî hiyerarşinin her aşamasında eşit haklara sahip olmaktır. Her ne kadar göçmenler arasında da yazılım mühendisleri, doktorlar ve avukatlar

olduğu kadar müteşebbisler ve metal işçileri de olsa, herhangi bir göç geçmişi olmayan Almanlara oranla, bu kişiler genellikle daha kötü bir meslekî konumda bulunuyor. Göçmenlerin yaklaşık yarısı hâlâ işçi olarak çalışıyor. Ancak daha önceleri yabancıların yoğun olarak çalıştığı “madencilik ve imalât sanayii” önemini büyük ölçüde yitirdi. Göçmenlerin vasıflı ya da vasıfsız olmaları, bugün bile 1950 ve 1960’lı yıllardaki işçi alımı politikasını yansıtıyor. Kısmen yaygın olan “Türk manavı” imajına rağmen, kendi işine sahip olan müteşebbis yabancıların oranı yüzde 9,6 ile göç geçmişi olmayan Almanlara oranla daha düşük bir seviyede seyrediyor. İltica talebinde bulununlar ve şartlı oturma iznine sahip olan mültecilerin istihdam piyasasına girişlerine zaten sınırlı şekilde izin verilirken, göçmenler arasında işsizlik oranının da daha yüksek olduğu görülüyor: 2006 yılında yüzde 23,6 olan yabancılar arasındaki işsizlik oranı, genel oranın (yüzde 10,8) iki katından daha yüksek seviyede idi. Almanya’ya yeniden dönen geç dönem göçmenler arasındaki işsizlik oranı da ortalamadan çok üzerinde seyrediyor. Göçmenler, istihdam piyasasındaki yapısal değişiklikler ve işçi sayısının azaltılması gibi adımlardan çok daha yoğun bir şekilde etkileniyor” (Schönwälder, 2007).

Avusturya’da Üniversite Eğitimi

“Avusturya’da toplam 22 bilim ve altı sanat üniversitesi (akademi) mevcuttur. Özel üniversitenin bulunmadığı ülkede yüksek öğretim parasızdır. Bunun yanı sıra üniversitelerden bağımsız mesleki yüksekokullar mevcuttur” (Leitner, 1992).

Türkiye’de ise devlet üniversitelerinin yanı sıra özel vakıf üniversiteleri mevcuttur. “Özel üniversitelerde eğitim ücretlidir ve bazı üniversitelerde bu ücretler çok yüksektir. Devlet üniversitelerinde de öğrencilerden her dönem bölümlere göre miktarı değişen öğrenim harçları alınmaktadır. İki ya da dört yıllık yüksek okullar da üniversitelerin bünyesinde eğitim vermektedir. Avusturya üniversitelerinde eğitim Humboldt felsefesine dayanmaktadır. Berlin Üniversitesi’nin kurucusu ünlü dil bilimci ve filozof Wilhelm von Humboldt’un Avrupa’nın yüksek öğretiminde çığır açan üç temel ilkesi bu

felsefenin özünü oluşturur: Eğitim ve araştırmanın ayrılmaz birliği, öğrenme ve öğretim serbestliğini kapsayan akademik özgürlük ve çok yönlü evrensel entellektüeller yetiştirmektir. Bu bağlamda bilimsel araştırmalara, akademik özgürlüğe ve (bir alanda aşırı uzmanlaşmış vatandaşlar yetiştirmek yerine) çok yönlü evrensel entellektüeller yetiştirmeye özel vurgu yapmaktadır. Üniversite öğrencileri uzmanlık alanlarına yönelmeden önce ilk yıllarda doğa bilimleri, sosyal bilimler ve felsefe alanlarında temel eğitim almaktadırlar. Yüksek lisans (Master) ve doktora düzeyindeki eğitimlerde de Humboldt'un üçüncü temel ilkesine uygun olarak öğrenciler farklı alanlardan dersler alırlar ve yeterlilik sınavları ile tez savunmaları bu farklı alanlarca ortak olarak yapmaktadır (Bertilsson ve Nybom, 1991, 56).

Avusturya'da öğrencilere dolaylı ya da doğrudan maddi destek sağlayan bir ülke olmakla birlikte, bütçede en büyük payı oluşturan ve sosyal devlet ilkesi gereği yapılan dolaylı yardımlar; aile yardımı, aile veya kişisel sigorta desteği, çocuğu üniversitede okuyan ailelere yapılan vergi kesintileri şeklinde yapılmaktadır. Doğrudan yardımlar ise akademik başarıya ve performansa göre yapılır. Öğrencilerin % 9'unun aileleri doğrudan devlet yardımından yararlanmaktadır. Ülkede kitap ve benzeri eğitim materyalleri oldukça ucuzdur. Toplu taşıma araçları da öğrenciler için ücretsizdir. Bunların fiyatları devlet tarafından sübvansede edilir. (www.earcmn.org. Web adresinden 09.05.2006 tarihinde alınmıştır.)

Avusturya'da üniversite eğitiminin mali bilançosu:

Masraflar;

Almanca hazırlık sınıfı esnasında;

- Üniversite öğrenci birliği (Österreichische Hochschülerschaft) katkı payı 15,- Euro (dönemlik)
- Almanca hazırlık kurs ücreti 370,-Euro veya 690,- (dönemlik)
- Yurt kirası / barınma giderleri (aylık) 200–240,-Euro arası
- Sağlık Sigortası (aylık) (tüm sağlık giderlerini kapsayan zorunlu sağlık sigortası) 23,- Euro

- Ulaşım (aylık) (Viyana ve çevresi için metro, hızlı tren, tramvay ve otobüs gibi tüm toplu taşıma araçlarından 1 ay boyunca ücretsiz yararlanabileceğiniz toplu ulaşım kartı) 45,-Euro
- Beslenme ve diğer giderler (yaklaşık değer olarak verilmiştir) 250–300,-Euro arası

Üniversite eğitimi esnasında:

- Üniversite öğrenci birliği (Österreichische Hochschülerschaft) katkı payı 15,- Euro (dönemlik)
- Yurt kirası / barınma giderleri (aylık) 200–240,-Euro arası
- Sağlık Sigortası (aylık) (tüm sağlık giderlerini kapsayan zorunlu sağlık sigortası) 23,- Euro
- Ulaşım (aylık) (Viyana ve çevresi için metro, hızlı tren, tramvay ve otobüs gibi tüm toplu taşıma araçlarından 1 ay boyunca ücretsiz yararlanabileceğiniz toplu ulaşım kartı) 29,-Euro
- Beslenme ve diğer giderler (yaklaşık değer olarak verilmiştir) 250–300,-Euro arası
- Üniversite Harcı 726,- Euro (dönemlik)

Yukarıdaki masraflar yurttaki kalan bir öğrenci baz alınarak, resmi verilere göre, hazırlanmıştır.

Üniversite harcının yarısının kimi üniversite tarafından, başarıya endeksli olarak, dönem sonlarında öğrenciye iade edilir, dolayısıyla dönemlik harç miktarı 363,-Euro'ya gelmektedir.

Yukarıdaki masraflara uçak biletleri, 1350,- Euro yurt depozitosu ve yaklaşık 100,-Euro'luk vize ücreti dâhil değildir.

Böylece Avusturya öğrencilere dolaylı ya da doğrudan maddi destek sağlayan bir ülke konumunda görünse de üniversite öğrencileri yukarıda sayılan maddi külfetin altından kalkabilmek için boş zamanlarında 'part time'

olarak adlandırılan işlerde çalışmaktadırlar. Taksi şoförlüğü, garsonluk, tezgâhtarlık vb. bu işlerin başında gelmektedir.

Avusturya'nın resmi dili Almancadır; artık çoğu okullarda programlar ikinci bir dil olan İngilizce ile verilmektedir. Klasik üniversitelerin yanında Avusturya Tıp ve Teknik Üniversiteleri, Ekonomi Üniversitesi, Veterinerlik, Madencilik ve dünyaca ünlü Güzel Sanatlar Üniversitesi gibi uzmanlaşmış üniversiteler sunmaktadır. Pratik tecrübeye yoğunlaşan meslek okulları, ek olarak öğrencilerin kendi istekleri doğrultusunda dersler alıp belli alanlarda bilgilerini yoğunlaştırarak hali hazırdaki eğitimlerini geliştirme fırsatı sunmaktadır. Ayrıca 1999'dan beri Avusturya'da resmen tanınmış özel okullar da açılmıştır. Hem üniversiteler hem de meslek okulları lisans, master, doktora programları olmak üzere üç aşamalı sisteme geçilmiştir. Lisans programları normalde 6-8 dönemde tamamlanırken, master programları 2- 4, doktora programları en az 4 dönemde tamamlanabilmektedir. Ek olarak, klasik 2 yıllık sistem hala geçerli durumdadır. Buna göre diplomayı tamamlamak 8- 10 dönem alırken doktora 4 dönem sürmektedir.

“Türkiye’de öğrenciler için kayıt gereksinimleri şu şekilde sınırlanıyor: Vatandaşlık kanıtı, Türkiye’den mezun olunan lise diploması, ÖSS’den en az 185 puan alındığının belgesi, Almanca yeterlilik kanıtı, her zaman istenmez-okula veya programa göre değişir, meslek okulları, üniversite ek kursları veya özel üniversiteler için günümüzde bir giriş sınavı veya profesyonel niteliklerin kanıtı gereklidir. Giriş ve yerleşme hususunda eğitim amacıyla altı aydan fazla Avusturya’da kalacak Türk vatandaşların“ Aufenthaltsbewilligung Studierende ” adında bir öğrenci belgesine ihtiyacı vardır. Kurala göre bu belge okula kabul edildikten sonra ve Avusturya’ya girmeden önce Türkiye’de verilmelidir. Öğrenci durumunun uzatılması için yaşa bağlı olarak değişen ayda 412€ ile 747 € arasında tutarı ödeyebilme kanıtı gereklidir. Avusturya’da eğitim gören Türk öğrencilerin çoğu dönem başına yaklaşık 725 € ödemektedir. Aylık ortalama yaşam bedeli ise yaklaşık 800 € . Avusturya’da eğitim gören Türk vatandaşlarının sınırlı çalışma seçenekleri var; bunun yanı sıra Avusturya’ ya üniversite eğitimi almak için giden göçmen gençler

tezgâhtarlık, taksi şoförlüğü gibi part- time işler yapmaktadır ve bunu yapabilmek için bir çalışma izni almak zorundalar; fakat masrafları karşılamak için eğitim süresince çalışmaktan kazanılacak paraya güvenmek tavsiye edilen bir yöntem değildir. Avusturya’da değişim öğrencisi olarak bir dönem veya bir yıl geçirmek için birçok olanak sağlamaktadır. Özellikle burs arayan Türk öğrencilere olanak sağlayan kuruluşlar mevcuttur. Erasmus Avrupa’daki en çok bilinen ve tercih edilen öğrenci değişim programı niteliğindedir. Erasmus öğrencilere iki temel seçenek sunuyor: Erasmus Study programı ve Erasmus Practicum programı. Üçüncü dönemlerinde ve daha ileride olan öğrenciler Avrupa’daki ortak üniversitelerden birinde 3- 13 aylık eğitim almak için başvurabiliyorlar. Programa katılan öğrencilerden derslere katılmaları, verilen ödevleri yapmaları ve sınavlara girmeleri beklenmektedir” (Turkish Student, 2008).

Türkiye’de yüksek öğrenime olan talep ile arz arasında büyük fark bulunmakta, bu fark özellikle son 30 yıldan bu yana giderek artmaktadır. Bunun bir sonucu olarak, yurt dışındaki üniversitelere olan talep artmaktadır. Ülkemizin yurt dışında eğitim gören yüksek öğretim öğrenci nüfusu bakımından ilk sıralarda yer alması bu anlamda dikkate değer bir göstergedir.

Viyana Üniversitesi

Viyana Üniversitesi 130 ülkeden 72 bin öğrencisi ve 8.300 çalışanı (bunlardan 6200’ü bilim adamı) ile Alman dil coğrafyasının en büyük ve aynı zamanda Avusturya’nın önde gelen üniversitelerindendir.

Dünyanın en iyi üniversite sıralamalarında hep üst sıralarda yer alan üniversite, Şubat 2009 itibarı ile Viyana Üniversitesi dünyanın en iyi 90. üniversitesidir. Aynı listede ODTÜ 428, Bilkent Üniversitesi 430 ve Boğaziçi Üniversitesi 489. sıradadır.

Amacı, teorik ile pratik bazlı bilgiyi sentezleyerek öğrencilere yüksek kalitede eğitim vermek olan Viyana Üniversitesinde; 52’si lisans, 108’i yüksek

lisans, 7'si diploma ve 10'u doktora olmak üzere yaklaşık 180 program bulunmaktadır.

Üniversitenin kurumları şehrin 60'a yakın farklı noktasında bulunmaktadır. Viyana Üniversitesinin tarihi ana binası 1884 yılında, Avusturya Parlamentosu, Viyana Belediye Binası ve Burg tiyatrosunun da bulunduğu caddede, tarihi dokusuyla eşdeğer ve bilimin toplumsal değerini yücelten mimarisiyle mimar Heinrich von Ferstel tarafından yapılmıştır.

Ana binada üniversite yönetimi, ana kütüphane, idari birimler, öğrenci işleri, bazı fakülte ve enstitüler, dekan ofisleri, pek çok oda ve konferans salonu ile üniversitenin en büyük anfi salonu bulunmaktadır. Ana binada, Viyana Üniversitesinin nobel ödüllü dokuz profesörün heykeli bulunur. Bahçesinde ise üniversitenin 154 ünlü bilim adamının büstleri vardır.

Viyana üniversitesinin kütüphanesi, 6,5 milyon kitap mevcuduyla köklü bir kütüphanedir. Erasmus / Sokrates programları ile birlikte ASEA-UNINET, UNICA ve EUA, üniversitenin üyesi olduğu uluslararası eğitim programlarıdır.

Viyana Üniversitesinin fakülteleri

2003 yılından öncesinde Avusturya Üniversitelerindeki tüm bölümlerde eğitim Lisans ve Yüksek Lisans birleşik olarak (Diplomstudium) verilmekteydi. 2003 yılından sonra bölümlerin büyük kısmı Lisans Eğitimi (3 yıl) ve Yüksek Lisans Eğitimi (2 yıl) olarak ayrıldı. Hala birleşik okutulan (Diplomstudium, 4 yıl) bölümler bulunmaktadır.

Avusturya'nın Başkenti Viyana'da kurulan Viyana Üniversitesi 600 yüzyılı aşan tarihiyle Avrupa'nın ve dünyanın en eski ve en köklü üniversitelerindedir. 1365 yılında Duke Rudolf IV tarafından kurulmuş olan üniversitenin şu anda toplam 130 ülkeden 71.000 öğrencisi bulunmaktadır. 6.000'i bilim adamı olmak üzere toplam 8.000 çalışanı vardır. 130 farklı Bölümü ile birçok alanda eğitim imkânı sunmaktadır. Viyana Üniversitesi aynı

zamanda ERASMUS/SOCRATES Network (300 Enstitüden oluşan) üyesidir. 50 den fazla üniversiteyle iş birliği içindedir. Bu uzun süre içerisinde pek çok bilim adamı, sanatçı ve devlet adamı yetiştirmiş olan Viyana Üniversitesi Avrupa'nın kültür, sosyal ve siyasal yaşamına çok önemli katkılarda bulunmuştur.

- Hukuk Fakültesi
- İşletme, Ekonomi ve İstatistik Fakültesi
- Bilgisayar Bilimleri Fakültesi
- Tarihi ve Kültürel Çalışmalar Fakültesi
- Katolik İlahiyat Fakültesi
- Protestan İlahiyat Fakültesi
- Filolojik ve Kültür Bilimleri Çalışmalar Fakültesi
- Felsefe ve Eğitim Bilimleri Fakültesi
- Psikoloji Fakültesi
- Sosyal Bilimler Fakültesi
- Yer Bilimleri, Coğrafya ve Astronomi Bilimleri Fakültesi
- Çeviri Çalışmaları Merkezi
- Spor Bilimleri ve Üniversite Sporları Merkezi
- Matematik Fakültesi
- Fizik Fakültesi
- Kimya Fakültesi
- Moleküler Biyoloji Merkezi
- Yaşam Bilimleri Fakültesi

Türk öğrencilerin Viyana Üniversitesini seçmelerindeki sebepleri şöyle sıralayabiliriz.

- Öğrencilerin Türkiye’de ÖSS sınavında alınan puan ile yerleştikleri üniversiteden memnun olmamaları.
- Yurt dışından gelen öğrenciler için harçların dönem başına sadece 726€ oluşuyla Türkiye’deki birçok üniversiteyle kıyasla çok daha uygun şartlarda kaliteli eğitim alınabilmesi.

- Yabancı öğrenci olarak 01.01.2003 tarihinden itibaren aylık 600€' yu geçmeyecek ücretler ile çalışma hakkının olması.
- Tüm Avrupa'da yaşam standardı olarak Zürih ile birlikte yıllardır birinciliği paylaşan ve bilgiye ulaşmada mevcut olan geniş imkânları ile kültür ve sanat şehri Viyana'da üniversite okumak veya lisansüstü eğitim imkânları.
- Üniversitenin öğrencilere sunmuş olduğu bilgisayar, internet, laboratuvar ve zengin kütüphanelerin kullanımıyla yakaladıkları avantaj akademik avantaj.
- Öğrenim kalitesi tüm dünyada tartışılmaz üstün kabul edilen bu ülkenin üniversitelerinden alacağınız ve kariyerinizin için belirleyici olacak üniversite, master veya doktora diplomaları.

Üniversite öğrencilerinde barınma konusunda herhangi bir sorunu bulunmamaktadır; Avusturya'da eğitim amacıyla Avusturya'ya gitmeden önce öğrencilerin kalacağı yurt veya evler bu işi yapan eğitim acentaları veya şirketleri tarafından yapılmaktadır. Ancak öğrenciler ilk sene yurttta kalmayı tercih etmektedirler; çünkü Avusturya ve Viyana'da ev kiralari oldukça yüksektir. Ev kiralama ücretleri 300 ile 600 EURO arasında değişiklik göstermektedir.

Avusturya'da eğitim dili Almancadır. Avusturya'da üniversite okumak isteyen gençlerin ilk etapta Türkiye'deyken Almanca bilme zorunluluğu yoktur. Bu noktada dil kursları oldukça önem taşımaktadır; çünkü lisans eğitiminin dili Almancadır ve öğrenciler bir sene boyunca hazırlık sınıfı olarak adlandırılan zamanda bu dilin öğrenmeleri gerekmektedir.

Viyana üniversiteleri tarafından öğrenciye sunulan bu hazırlık kursu esnasında üniversite harç parası almamaktadır. Ancak üniversitenin yönlendirdiği bu kursun dönemlik ücretleri kalitesine göre 370 ile 630 Euro arasında değişmektedir.

Öğrencilerin bir sene boyunca eğitim görecekleri bu kurs 7 kurdan oluşmaktadır ve bu 7 kuru da bitirdikten sonra dil yeterlilik sınavının yazılı

kısmı vermiş sayılmaktadır. Fakat bir de ek olarak üniversitenin komisyonu tarafından sözlü olarak sınav yapılmaktadır.

Şehir içi ulaşımda, üniversite öğrencileri 4 aylık dönemi kapsayan 117 Euro gibi bir ücret ödeyerek bu dört aylık süre içinde ulaşım araçlarından sınırsız yararlanabilme hakkına sahiptir.

Örgütlenme

Gurbetçi Türkler, Avusturya'ya göç ettikten sonra örgütlenme yoluna giderek kurdukları birçok dernekle faaliyet göstermektedirler. Bu derneklerin diğer bir önemi de kendi bünyelerinde oluşturdukları milli ve dini sosyal faaliyetlerdir. Kurulan derneklerin, faaliyet ve isimleri Avusturya'da yaşayan göçmen Türk toplumunun geçmişle, anayurtlarıyla(Türkiye) Türk kültür unsurlarını(dil, dini gelenek...)olan ilişkilerini gösterir niteliktedir. Bu nedenle derneklerin amaç, faaliyet ve isimleri ele alınarak incelenmiştir.

Türkler, çeşitli sorun ve sosyal ihtiyaçlardan dolayı, 1980'li yılların ilk yarısından itibaren farklı biçimlerde örgütlenmeye başladılar. Önceleri yerel düzeylerde kurulan bu örgütlenmeler, esas olarak Türkiye'deki değişik politik parti ve grupların etkisini taşıdığı görülmektedir. Türkiye'deki hemen, hemen tüm parti ve akımlar, Avusturya'da yaşayan Türkler arasında kendi uzantısı olan dernek ve çalışmalar şeklinde varlık bulmuştur. Ancak bu örgütlenmeler, daha çok, Türkiyelilerin dini ve etnik kökenlerini öne çıkaran veya buradaki yaşamın gündemi ve ihtiyaçlarından kopuk olma özelliği taşımaktadır. Türkiyelilerin burada kalma eğilimini gözetmeyen, burada yaşamaktan kaynaklanan sorun ve ihtiyaçlarına ilgi duymayan ve buradaki yaşamlarını kolaylaştırmaktan çok, kendi içine kapanmayı teşvik eden çalışmalar ilk dönemlerde öne çıkmıştır. Tiyatrodan sinemaya, edebiyata kadar kültür-sanat yaşamının birçok alanında giderek daha fazla göçmene rastlanmaktadır. Günlük yaşam içerisinde paylaşılan şeyler, kurulan-sürdürülen arkadaşlık-dostluk ilişkileri düne göre daha çok artmıştır. 'Dünle'

karşılaştırıldığında "Ali ile Hans" birbirini daha iyi anlama, daha yakından tanıma imkânı bulmaktadır.

Viyana'daki üniversite öğrencileri, Viyana'ya göç ettikten sonra örgütlenme yoluna giderek kurdukları birçok dernekle faaliyet göstermektedirler.

Dernekler

Viyana'da yaşayan üniversiteli Türk öğrenciler, eğitim, spor, ekonomi, politika, sosyal yardım, sanat, kültür alanlarında yardımlaşma ve dayanışmayı sürdürmek amacıyla çeşitli isimler altında dernekler kurmuşlardır. Viyana'da yaşayan üniversiteli Türkler ve öğrenciler tarafından kurulan derneklere, genellikle kendi milletlerinin, dinlerinin ve ülkelerinin ismini vermişlerdir. Öğrencinin mensubu olduğu derneğe ödemesi gereken miktar ise yıllık 30 eurodur. 2 taksit halinde alınır. 15 euro bir döneme ait ücrettir. Öğrenci üniversiteye başladığında dönem başında bu ücreti yatırmakla yükümlüdür.

Viyana'da yaşayan üniversiteli Türk öğrencilerin ve orada yaşayan Türklerin kurdukları dernekler daha çok " Türk" ve "İslam" kültür öğelerini orada yaşayan halka ve özellikle de gençlere aktarma amacındadır. Nitekim; Avusturya Atatürkçü Düşünce Derneği tüzüğünde amacını şöyle belirtiyor:"

a) Mustafa Kemal Atatürk'ü, eserlerini, düşüncelerini ve bunların çağa uygun yorumlarını tanıtan kültürel, sosyal ve bilimsel çalışmalarını yapmak,

b) Avusturya'da Türkiye Cumhuriyeti veya Avusturya Cumhuriyeti tabiiyetinde yaşayan Türklerin kültürel, siyasi, hukuki ve iktisadi statülerini iyileştirmek ve bu kişilerin(grubun) çıkarlarını korumak,

c) Bir ülkenin kültürünü, bilimini, ekonomisini, tarihini ve kamu kuruluşlarını diğer ülke halkına tanıtmak ve iki tarafta da karşılıklı anlayışı geliştirmekte etken olmak,

d) Bir ülkenin önemli kültürel, bilimsel, ekonomik konularını diğer ülkenin sorumluluk taşıyan ya da kamuoyunu etkileyen kişilerine ve gruplarına tanıtmaktır.”

Dernek, bu amaçlarını geliştirmek üzere faaliyetlerini şöyle sıralar:

1. Mustafa Kemal ATATÜRK`ün düşünce, devrim ve eserlerini tanıtıcı; kültürel, sosyal ve bilimsel çalışmalar yapmak,

2. Atatürk devrimleri ve eserlerine ilişkin toplantılar, seminerler, konferanslar ve sergiler gerçekleştirmek,

3. Gençlerin ve çocukların, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi konusunda her türlü eğitimi, inceleme gezisi, bilgilendirmeleri ve bilinçlendirmeleri amacıyla çalışmalar yapmak,

4. Türk kültürünü, geleneklerini ve sanatını, Avusturyalılara ve ülkedeki diğer yabancılara tanıtmak için olanaklar sağlamak,

5. Yurttaşların, Avusturya toplumu ile uyum sağlamalarını ve daha sıkı bir Türk-Avusturya dostluğu kurabilmelerini özendirici çalışmalar yapmak,

6. Yurttaşların uluslar arası insan hak ve onuruna uygun bir yaşam sürdürebilmeleri için etkili çalışmalar yapmak,

7. Atatürk`ün eseri olan Türk Devriminin fikir ve eyleminden ortaya çıkan düşünce sistemini, toplum anlayışını, dünya görüşünü, yaşam biçimini anlatmak, anlattırmak,

8. Atatürk`ün, insanlık ve ulusal onura dayalı ve uluslar arası ilişkilerde mazlum uluslara ışık tutan ve tüm dünyaya barış ve insan severlik ilkesini getiren siyaset modelini ilke edinmek,

9. Atatürkçü düşüncenin laik kurumlarını ve laik eğitim sistemini anlatmak, anlattırmak,

10. Atatürk`ün yaşamda, devlet sisteminde ve tüm değerlerde bilime ve akla üstünlük ve öncelik tanıyan hedeflerini gerçekleştirmek için çalışmak,

11. Ulusumuzun birliği, devletimizin tekliği ve ülkemizin tümlüğü konusunu özenle savunmak,

12. Avusturya Atatürkçü Düşünce Derneği`nin şubelerini açmak” (Atatürkçü Düşünce Derneği Tüzüğü).

Bunun yanı sıra dernek, Viyana`da yaşayanlar arasında kaynaşma ve kendi değerlerini yaşatmak amacıyla yürüyüş, gezi, toplantı gibi faaliyetler düzenlemektedir.

Benzer şekilde WONDER Tüzüğünde amaçlarını şöyle sıralar:

“ WONDER Derneği, 2000 yılında Viyana`ya Türkiye`den gelen üniversite öğrencileri tarafından kurulmuş olan bir dernektir. Amacı; öncelikle bünyesindeki öğrencilerin akademik kariyerlerini yapmalarını sağlamak, sonrasında da gerek Türkiye`de gerek yurt dışında devam edecek çalışmalarına katkıda bulunmaktır. İmkânlar ölçüsünde başarılı öğrencileri desteklemeye devam eden derneğin şu anda yaklaşık 700 üyesi bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı mezun olup doktora eğitimine başlamış, bir kısmı eğitimlerine Viyana`daki üniversitelerde devam etmektedir. Sadece akademik kariyer gayesinde olmayan WONDER öğrencileri, yaptıkları faaliyetlerle Türkiye`nin Avrupa`ya dönük yüzü olduklarını göstermektedirler. Dernek, resmi olarak kurulduğu tarihten itibaren 100`ü aşkın ilim ve bilim adamını çeşitli seminerler vermek üzere misafir etmiş ve bu seminerler öğrencilere Türkiye`den uzak kaldıkları süre zarfında Avrupa`dan Türkiye`deki olaylara bakışta objektif bir perspektif kazanmalarına yardımcı olmuştur. Avrupa ve Avusturya`nın siyasi, kültürel ve ekonomik yapısını da yine etkin pozisyonlardaki Avusturyalı misafirleri aracılığıyla ilk ağızdan öğrenme fırsatı bulmuşlardır. Öğrenciler birçok sosyal faaliyetlere de imza atmışlar, Wonder bünyesinde çeşitli alanlarda çok sayıda dernek kurmuşlardır. Uluslararası alanda da, uzman eğitimcilerin rehberliğinde geleceğe yönelik birçok projenin de mimarı konumunda olan Wonder,

öğrencilerin geniş bir dünya görüşüne sahip olmalarına, gelecekte yapmayı tasarladıkları işler için altyapı ve tecrübe kazanmalarına yardımcı olmaktadır. Wonder, kuruluşunun 6. yılında; gereksinimler çerçevesinde, yeni, profesyonel ve kurumsal bir yönetim tarzını benimsemiş, bu yönetim biçimiyle daha iyi bir şekilde hizmet vermek, çok yönlü kullanıma açık merkez binadaki olanaklardan azami şekilde yararlanmak, daha önceden fikirsel alt yapısı oluşmuş, akademik ve sosyal projeleri geliştirmek ve uygulamak, dernek çatısı altında bulunan ama özerk yapılarını koruyan diğer derneklere yeterli çalışma alanı sağlamak amaçlanmıştır.”⁴

Diğer bir kuruluş olan JUWA (Avusturya Gençlik Federasyonu) ilke, vizyon ve misyonlarını şu şekilde sıralamaktadır.

Vizyonlarını; “ifsada karşı ıslaha çalışan, Milli ve manevi değerleri özümsemiş, kendisiyle barışık, vizyon sahibi, güven duyulan, büyüklerine saygılı, küçüklerine şefkatli, hukuka bağlı, vatandaşlık bilincine sahip, hoşgörülü, diyaloga açık, eğitilmiş, başarılı, sorumluluk sahibi, zararlı alışkanlıklardan uzak, insanlık değerlerini baş tacı eden, evrensel değerlere saygılı, ilkeli, güzel ahlak sahibi, özü-sözü-davranışı bir olan, zulmetmeyen zulmede rıza göstermeyen, elinden ve dilinden kimseye zarar gelmeyen, bilime önem veren, kendini geliştiren ve yetiştiren, başarıyı ulaşılabilecek son durak değil bitmeyen bir yolculuk olarak gören, gençliğin ihtiyaçlarına kurumsal projeleri ile madden ve manen cevap verebilen, cesaretli, girişimci ruha sahip, fedakar, model örnek olabilen, önde gelen, asimile olmamış, karakteri sağlam, şahsiyetli ve bütün insanlığın dünya ve ahiret saadetini isteyen istikamet üzere hareket eden sosyal gençler yetiştirmek.”

Misyonlarını ise; “gençliğin adresi olmak. Gençlerin karar alma organlarına katılımını ve söz sahibi olmalarına katkı sağlamak. Bireysel duyarlılığı toplumsal duyarlılık haline dönüştürmek ve gençlikten başlayarak “vatandaşlık” bilincini oluşturmak. Fikirlerin yarıştığı ve bunların eyleme dönüştüğü bir platform oluşturmak. Gençlerin, sorunların değil çözümlerin bir

⁴ Bu konudaki bilgiler 20 Mart 2009 tarihinde Uluslararası Öğrencileri ve Öğrenci Aktivitelerini Destekleme Derneği Başkanı Yusuf KARA ile yapılan görüşmelerden elde edilmiştir.

parçası olmasını sağlamak. Yaşlıları ve gençleri bir araya getirerek karşılıklı beklentilere ortak çözüm aramak. Gençleri toplumda örnek gösterilen fertler olarak yetiştirmek. Gençleri "benim olmadığım yerde kimse yoktur" sorumluluğunda bir bilince ulaştırmak. Gençlerin milli ve manevi değerlerle örtüşmeyen alışkanlıklardan uzaklaşmalarına yardımcı olmak. "Kim var?" diye sorulduğunda, sağına soluna bakmadan "Ben buradayım" diyebilen bir gençlik yetiştirmek. Sorunlu gençlere etkin psikolojik destek sağlamak. Ailelere yönelik özel programlarla aile içi iletişimi geliştirmek ve örnek aile sayısını artırmak. Yeni bir gençliğe yeter bir gençlik olmak. Ulusal ve uluslararası alanda örnek alınabilir ve modellenen bir gençlik kuruluşu olmak. Sürdürülebilirlik amacı doğrultusunda geleceğe ortak olmak. Yardıma muhtaç insanlara hangi yaş grubunda olursa olsun gençlerle el ele vererek destek olmak. Ahlaki kriterleri toplumsal mutakabat haline getirmek. Gençlerin el becerileri ve zihni çalışmasını birleştirerek çok yönlü gelişmesine ve meslek edinmelerine yardımcı olmak. Gençlerin boş zamanlarını kendisine, ailesine ve topluma yararlı işlerle değerlendirmelerini sağlamak. Kişisel gelişimini tamamlamış sosyal bir genç yetiştirmek. Gençliği bir bütün kılmak, dayanışma ve paylaşımaya yönelik özelliklerini "ortaklık" bilinci içinde geliştirmek ve gençliğe birlikte çalışma alışkanlığı kazandırmak. Avusturya'nın tanıtımına ve kalkınmasına katkı sağlamak. Gençlere fert, toplum ve dünya meselelerini tanıma ve çözüm arama duyarlılığı kazandırmak. Gençleri yaratılış gayesini bilen ve bu ruhla hareket eden model örnekler olmalarını sağlamak. Barışa ve kardeşliğe katkıda bulunmak. Gençleri ilgi ve kabiliyetlerine göre topluma kazandırmak. Gençlerin kendilerini toplumda ifade edebilmelerini ve haklarını koruyabilmeleri sağlamak. Sosyal ve kültürel içerikli programlar düzenlemesinde tecrübe kazandırmıştır. Maddi açıdan ihtiyaç sahibi ve çalışkan öğrencilere imkan ölçüsünde burs, barınma vb. konularda yardımcı olmuştur. Entegrasyona yardımcı, asimilasyona engel olmuştur. Çevresine temel konulara, evrensel doğrulara, iyiye güzele çağıran ve bunları tebliğ eden yapısıyla örnek şahsiyet olmuş ve model öğrenme konusunda gençliğin model ihtiyacını gidermiştir. Komşuluk bilincini geliştirmiştir. Yaşlıları yalnız bırakmamış, yapılan programlarla onlara vefa göstermiştir" (Avusturya Gençlik Federasyonu, 2009)

Yapılanma; JUWA' nın verdiği sosyal, kültürel ve dini hizmetler, yapılacak olan çalışmalara göre genel merkez, bölge ve şube hizmetleri olarak gerçekleştirilir.

Teşkilatın en küçük organize kurumu, yerel camiler ve dernekler bünyesinde oluşturulmuş gençlik teşkilatlarıdır. Bu teşkilatların federasyonumuzla ortak hareket etme kararı üzerine faaliyet alanını sadece gençlerle sınırlı tutmamış, gerek bayanlara, gerek beylere ve emeklilere yönelik de hizmetler vermeye devam etmektedir. Bu kuruluşlarda kültürel değerlerin korunması amacıyla programlar geliştirilip, her yaş grubuna yönelik çalışmalar yapmaktadır.

Yapısal olarak şubeler, bölge teşkilatlarına bağlı olarak çalışır. JUWA, on biri Viyana'da, onu Niederösterreich'te, biri Graz'ta, sekizi Oberösterreich'te, ikisi Salzburg'ta, yedisi Innsbruck'ta ve altısı da Bregenz'te olmak üzere toplam 45 gençlik kuruluşuyla ortak çalışma yapmakta ve bu kuruluşlar JUWA çatısı altında faaliyet göstermektedirler.

JUWA Bölge Teşkilatları, bir taraftan Genel Merkez ile Şubeler arasında irtibatı sağlarken, eş zamanlı olarak kendisine bağlı şubelerin çalışmalarını koordine eder. Bölge teşkilatları, özellikle eğitim, sosyal, kültürel ve spor faaliyetlerinin koordine edilmesinden ve programların sunulmamasından sorumludur. Bununla birlikte bölgeler, şubeler arası iş birliği ve bilgi akışını da sağlarlar. Viyana'da bulunan genel merkez, teşkilatın gerek yerel, gerekse bölgesel tüm hizmetlerin koordine edilmesini sağlar ve genel çalışma programını hazırlayarak, temel konularda stratejiler belirler. Böylece, bölge ve şubelerin verdiği hizmetlerde asgari bir standardın oluşmasını sağlar. Bunun haricinde genel merkez, bölge ve şubelerin tek başlarına yerine getiremeyecekleri hizmetleri yine bölgelerin desteğiyle düzenler” (Avusturya Gençlik Federasyonu Tüzüğü -www.juwa.at- resmi web sitesinden 20.05.2009 tarihinde alınmıştır.)

Eğitim, kültür, sanat, spor alanlarında faaliyet gösteren bu dernek “Dewa” isminde haftalık Türkçe ve Almanca gazete de çıkarmakta ve Viyana’nın birçok bölgesine parasız olarak dağıtmaktadır.

Bunların yanı sıra dernekler, Viyana’da yaşıyan gençler arasında kaynaşıma ve dayanışımayı sağlamak, gençlerin gerek yaşıadığı çevrede gerekse entegrasyon konusunda gelik sorunlarına ışık tutmak amacıyla faaliyetler düzenlemektedirler. (Bkz: Ek-10)

Diğer bir dernek ise Viyana İslam Federasyonu(VİF)’dur. 1970’li yıllarda alışıma imkânı bulmak için Viyana’ya gelen Türk işıileri, küçük cemaatler oluşıturarak namaz kılabilecekleri küçük mescitler kurmuşılardır. 1980’li yıllarda ise bir araya gelmeye başılayarak federasyonlar oluşıturmuşılardır. Bu federasyonlardan bir tanesi olan Viyana İslam Federasyonu (VİF) günümüzde Avusturya’da bulunan en büyük sivil toplum kuruluşılarından bir tanesidir ve Avusturya’nın birçok eyaletinde Őubeleri bulunmaktadır. VİF’ in parçası olan Kadın Kolları’nın bir alt birimi olan gençlik komitesi 'Jugendkomitee', 1996 yılından beri gönüllü komite mensupları ile genç kızlara yönelik faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu erevde Jugendkomitee İslami atmosfer içinde sundukları sosyal aktivitelerle beraber aynı zamanda asıl olarak gençlere dini ve kültürel hizmetler sunmaya alışımaktadır. VIF Eğitim Başıkanlığı Avusturya’da yaşıyan Müslüman topluma eğitim ve rehberlik hizmeti veren birçok cemiyet ve kurumla beraber faaliyet gösteren bir birimdir. Viyana ve Niederösterreich(N) bölgesini içine alan bölgede 21 Şube ve eğitim kurumlarına müfredat, materyal, personel ve diğer alanlarda eğitim desteği vermektedir. Bu alışıma ile mevcut eğitim materyalleri, alışıma kâğıtları ve diğer dökümanlar bir yerde toplayarak, ihtiyaı olan yetkilendirilmişı Őahıslar ve kurumlar bu bilgileri çocuklara ve gençlere aktaracaklardır. İyi bir eğitimin aynı zamanda başıarılı bir entegrasyona giden yol olduğuna inanan teşıkilat, İslami kimliğin oluşıturulması ve gelişıtirilmesi hususunda, eğitimin önemine vurgu yapmaktadır. Teşıkilat, dini eğitimin yanı sıra çocuklarımızın okul başıarıları ile de yakından ilgilenmekte, özellikle ilk ve orta öğretime giden çocukların eğitimine, ev ödevleri yardım kursları ile katkıda bulunmaktadır. Viyana İslam

Federasyonu, bütün yaş grupları için "hayat boyu öğrenme ve öğretme" anlayışını kendine ilke edinir. Eğitim başkanlığı, Müslümanların, Avusturya şartlarında dinlerini öğrenebilmeleri için, pedagojik özellikli çeşitli eğitim materyalleri ile müfredatlar hazırlamakta ve programlar düzenlemektedir” (Viyana İslam Federasyonu resmi web sitesi www.egitim.at 'den 25.05. 2009 tarihinde alınmıştır.)

Demokratik işçi Dernekleri Federasyonu ise amaçlarını şöyle sıralar:

Türkiyeli göçmen işçilerin, gençlerin ve kadınların siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel hak ve taleplerini savunmak ve her türlü milliyetçiliğe, bölünmüşlüğe ve ayrımcılığa karşı, yerli-yabancı tüm emekçilerin birliğini sağlamak ve ortak yaşamı güçlendirmek amacıyla kurulan DİDF, göçmenlerin dini veya etnik kökenleriyle tanımlanıp, içinde yaşadıkları toplumdan ayrılmasına karşı çıkmakta, hangi etnik ve dini kökenden olursa olsun, emekçilerin, gençlerin ve kadınların ortak ihtiyaç ve özelemleri için bir araya gelmesini savunmaktadır. İçinde yaşadığımız toplumun bir parçası olan Türkiyeli göçmenlerin iş, eğitim, sağlık, sosyal haklar vb. konularda yaşadığı sorunları dikkate alan DİDF, işsizliğe, sosyal hakların kısıtlanmasına, eğitim ve sağlık hizmetlerinin paralı hale getirilmesine, demokratik hakların sınırlandırılmasına karşı sendikalar ve çeşitli demokratik, sosyal hareketlerle birlikte hareket etmeyi esas alarak, göçmenlerin de bu hareketin etkin bir parçası olması için uğraş vermektedir. İşsizliğin, eğitimsizliğin, uyuşturucunun, kimlik bunalımının içine sokulan gençlerin sorun, ihtiyaç ve özelemlerini konu alan çalışmalara özel bir ağırlık veren federasyonumuz, gençlerin kendi inisiyatifiyle politik, kültürel, sosyal çalışma ve etkinlikler düzenlemesi için tüm olanaklarıyla onlara destek vermektedir. DİDF-Gençlik grupları olarak örgütlenen işçi-çırak, öğrenci, işsiz gençler, bir yandan iş yerlerinde, okullarda, semtlerde talepleri için aktif mücadele ederken, bir yandan da, her yıl düzenledikleri yaz kamplarıyla, kültür sanat festivalleriyle, spor turnuvalarıyla ve kendi imkânlarıyla yayınladıkları "Junge Stimme" dergisiyle 3. Kuşağın alternatif sesi olarak faaliyet yürütmekteler. İş ve sosyal hayatta ek zorluklarla yüz yüze olan kadın emekçilerin sorun ve ihtiyaçları da, federasyonumuzun ağırlık verdiği çalışmalardan biridir. Federasyona bağlı

dernekler, göçmen emekçilerin sosyal, kültürel gelişimi ve aydınlanması için yürütülen faaliyetlerin de merkezi olma çabasıdadır. İçinde yaşanan ülkenin ilerici kültür mirasıyla buluşmayı amaçlayan bu çalışmalar çerçevesinde, tiyatrodan müziğe, sinemadan edebiyata birçok alanda gruplar kurulmakta, konserler, şenlikler, söyleşiler, kitap günleri, sergiler, festivaller düzenlenmektedir.

Derneklerin büyük bir bölümü Türkiye'den göç eden Türkler(birinci kuşak) kurulmuş ve yönetilmektedir. Gençler tarafından kurulan ve üyelerinin büyük bir çoğunluğu ikinci ve üçüncü kuşak Viyanalı Türk gençlerinin oluşturduğu Avusturya Gençlik Federasyonu(WONDER) bu konuda ilk sırada gelmektedir. Federasyon, gençlerin katılımı ile kültür, sanat, spor vb. alanında faaliyetler göstermektedir.

Derneklerin isimleri, amaçları ve faaliyetlerini yansıtır niteliktedir. Büyük çoğunluğu da üniversite eğitimi almış ikinci ve üçüncü kuşak gençler tarafından kurulan derneklerin isimleri; anavatanlarına, geçmişlerine, milli ve dini kökenlerine duydukları özlem ile içinde yaşadıkları kültürün sentezini gösterir niteliktedir. Tespit edilen dernek ve kuruluş isimleri şöyledir:

1. Avusturya Türk Dernekler Birliği
2. Avusturya Türk- İslam Kültür ve Sosyal Dayanışma Birliği (ATIB)
3. Avusturya Atatürkçü Düşünce Derneği
4. Avusturya- Türkiye Dostluk Derneği
5. Avusturya-Türk Federasyonu
6. Avusturya-Türkiye Derneği
7. Avusturya- Türk Veliler Birliği
8. Avusturya Türkiye Öğretmenler Birliği
9. Avusturya İslam Kültür Merkezleri
10. Avusturya İslam Federasyonu
11. Avusturya İslam Federasyonu
12. Avusturya Gençlik Federasyonu
13. Avusturya Türkiye Müzik Derneği
14. WONDER

15. Saz Derneği (Türkiye Cumhuriyeti Viyana Büyükelçiliği Eğitim Müşavirliği, 2009)

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, veri toplamada izlenen yol ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel işlemler üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma betimsel nitelikte bir çalışmadır. Konu ile ilgili literatür taranmış ve amaca uygun olarak geliştirilen anket aracı ile elde edilen veriler araştırma soruları kapsamında çözümlenmiş ve raporlaştırılmıştır.

Araştırma, “tarama modeli” şeklindedir. “Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2005). Tarama modeli içinde ‘genel tarama modeli’ yaklaşımıyla ele alınmıştır. “Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da Araştırma üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Genel tarama modelleri ile tekil ya da ilişkisel taramalar yapılabilir” (Karasar, 2005)

Araştırma Grubu

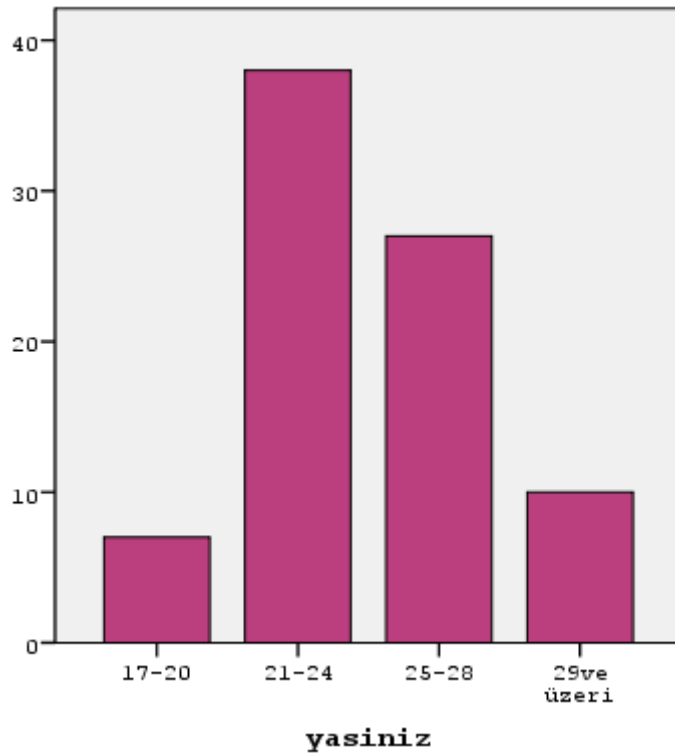
Araştırmanın çalışma alanı Avusturya'da eğitim gören öğrenci grupları, eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, ilgili bakanlık ve resmi kuruluşlar oluşturmaktadır. Araştırmanın genel evreni Avusturya'da yaşayan üniversite eğitimi gören gurbetçi üçüncü kuşak ve orada üniversite eğitimi gören göçmen, anne ve babasının ikisi de Türk olan, Viyana'da yaşayan 17–29 yaşları arasındaki üniversiteli Türk gençleridir; araştırmanın örnekleme ise, Viyana Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinden 2009 mart ve nisan aylarında tesadüfi örnekleme tekniği ve yansızlık kuralına uygun olarak seçilen gençlerden 82 kişilik bir araştırma grubudur. Çalışma evreninden elde edilen örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında ortalama evren değer kestiresine olanak veren formüller kullanılarak tespit edilmiştir. Bu sayının Statistik Austria 2003⁵ verilerine göre sayısı 1200 olduğu bilinmektedir. Ancak, genel ve çalışma evreninin büyüklüğü hakkında güncel kesin bir sayıya ulaşmak mümkün olmamıştır. Bu grupta diğer Avrupa ülkelerinden ve Türk Cumhuriyetlerinden gençler de bulunmaktadır. Bu nedenle kesin bir sayı bulunamamıştır. Elde edilen örneklem grubunun çalışma alanını temsil edeceği varsayılmıştır. Araştırmada söz konusu olacak gençlerden hazırlanmış olan anketle sosyalleşme sorunları hakkında bilgi alınmıştır. Anket soruları açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşmuş, gençlerin yaşadıkları kültüre bağlı olarak farklılaşan özelliklerini ortaya koyucu nitelikte geliştirilmiştir.

Araştırma kapsamına giren gençlerin yaşı, cinsiyeti, doğum yeri, medeni durumları hakkındaki bilgiler bu bölümde verilmekte; tespitler Tablo 1'de görülmektedir.

⁵ Bunun için bkz: Ek-12

Tablo 1: Araştırma Grubunun Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	N	%
17-20yaş	7	8,5
21-24yaş	38	46,3
25-28yaş	27	32,9
29ve üzeri	10	12,2
Toplam	82	100,00

Şekil 1: Araştırma Grubunun Yaşa Göre Dağılımı

17–29 yaş grubu arasındaki gençlerden seçilerek oluşturulan Araştırma grubunda, çalışma kapsamındaki gençlere yaşları sorulmuş, alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; Gençlerin %8,5'i (7kişi) 17–20 yaş aralığında, %46,3'ü (38 kişi) 21–24 yaş aralığında, %32,9'u (27 kişi) 25–28 yaş aralığında, %12,2'si (10 kişi) 29 yaş ve üzerindedir.

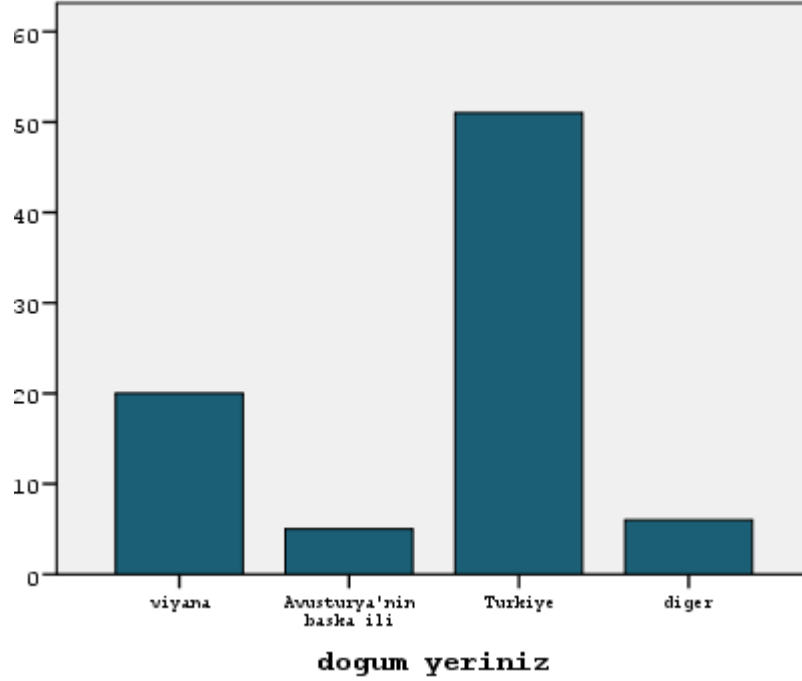
Tablo 2: Araştırma Grubunun Cinsiyetlere Göre Dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kız	41	51,2
Erkek	39	48,8
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere cinsiyetleri sorulmuş, alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; Gençlerin %50'si (41kişi) kız, %47,6'sı (39kişi)erkektir. Kız bireylerle erkek bireylerin dağılımları birbirine çok yakındır. Gençlerin %2,4' (2 kişi) diğer yanıtını işaretlemiştir.

Tablo 3: Araştırma Grubunun Doğum Yerine Göre Dağılımları

Doğum Yeri	N	%
Viyana	20	24,4
Avusturya'nın başka ili	5	6,1
Türkiye	51	62,2
Diğer	6	7,3
Toplam	82	100,00

Şekil 2: Araştırma Grubunun Doğum Yerine Göre Dağılımı

Araştırma kapsamındaki gençlere doğum yerleri sorulmuş, alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; gençlerin %24,4'ü (20 kişi) Viyana doğumlu, %6,1'i (5 kişi) Avusturya'nın başka ilinde doğmuş, %62,2'si (51 kişi) Türkiye doğumludur. Gençlerin %7,3'ü (6 kişi) diğer yanıtını işaretlemiştir. Buradaki verilerden hareketle Avusturya ve yurt dışında doğan gençler ile Türkiye'de doğup yurt dışına eğitim almak için giden gençlerin dil, asimilasyon, ulusal değerler gibi hususlarda aralarında anlamlı bir farklılığın olduğu görülecektir.

Tablo 4: Araştırma Grubundan Doğum Yeri Türkiye Olanların İllere Göre Dağılımı

İl	N	%
Adapazarı	3	3,7
Aksaray	4	4,9
Ankara	7	8,5
Bingöl	2	2,4
Denizli	2	2,4
Dersim	2	2,4
Eskişehir	3	3,7
İğdır	2	2,4
İstanbul	5	6,1
İzmir	6	7,3
Kayseri	2	2,4
Kırşehir	6	7,3
Samsun	1	1,2
Sivas	2	2,4
Yozgat	4	4,9
Türkiye dışı	31	37,8
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençler arasından Türkiye’de doğanlara hangi illerde doğdukları sorulmuş, alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; Gençlerin %3,7’si (3kişi) Adapazarı’nda, %4,9’u (4 kişi) Aksaray’da, %8,5’i (7 kişi) Ankara’da, %2,4’ü (2 kişi) Bingöl’de, %2,4’ü (2 kişi) Denizli’de, %2,4’ü Dersim’de, %3,7’si (3kişi) Eskişehir’de, %2,4’ü (2kişi) İğdır’da, %6,1’i (5kişi) İstanbul’da, %7,3’ü (6 kişi) İzmir’de, %2,4’ü (2 kişi) Kayseri’de, %7,3’ü (6 kişi) Kırşehir’de, %1,2’si (1 kişi) Samsun’da, %2,4’ü (2 kişi) Sivas’da, %4,9’u (4 kişi) Yozgat’ta doğmuştur. Gençlerin %37,8’i (31 kişi) Türkiye dışında doğmuştur.

Veri Toplama Araç Ve Teknikleri

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine araştırma amaçları doğrultusunda bilgi toplamak amacıyla anket kullanılmıştır. Anket, kapalı ve açık uçlu olmak üzere toplam 35 maddeden oluşmaktadır. Kapalı uçlu soruların bir bölümü kişisel bilgilerle ilgilidir. Bu bölümde cinsiyet, yaş, medeni durum, barınma sorunu, aylık geçim, aile ortamı, ailenin sosyo

ekonomik ve kültürel durumu, gençlerin okuma alışkanlıkları, Türkçeden başka konuşulan dil gibi sorunlarla ekonomik ve entellektüel hazır bulunuşluk düzeylerinin irdelenmesi amaçlanmıştır. Kavramların çağrışım gücünden yararlanmayı amaçlayan ikinci bölümün soruları ise şu kavramlar çevresinde oluşturulmuştur: Anomi, yabancılaşma aile. Bu kavramların gençlerde oluşturduğu sempatik ve antipatik tepkiler onların genel tutumlarını meydana getiren eylem ve eğilimlerini pekiştirecek niteliktedir.

Anket formlarına belli bazı kuşku ortadan kaldırmak ve daha sağlıklı bilgilerin sağlanması amacıyla isim ve adres yazmamaları istenmiştir. Anketlerden elde edilen bilgiler tablolara dökülerek analiz edilmiştir. Kimlik bilgilerinin(demografik) dışındaki araştırma soruları bulgular bölümünde yer almaktadır. Anket formu uygulanmadan önce öğrencilere araştırmanın amacı ve anket formunun içeriği hakkında açıklamalarda bulunup katılımları için onam formunu okumaları ve onaylamaları istenmiştir. Anket formu, 15 Mart-22 Mart 2009 tarihleri arasında araştırmacı tarafından öğrencilere dağıtılmış ve yaklaşık 15 dakika içerisinde doldurulan anketler tekrar araştırmacıya teslim edilmiştir. Anket formları rastgele seçilen öğrencilere yüz yüze elden verilmiş ve tekrar elden alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma grubunu oluşturmak, anket geliştirme ve uygulamak, kaynak taraması, görüşme ve gözlem yapmak amacıyla 15 Mart- 22 Mart 2009 tarihleri arasında Avusturya'nın başkenti Viyana'da kalınmıştır.

Bu araştırmanın ön çalışmasının yapıldığı 2007-2008 yılları arasında Ankara'daki devlet ve üniversite kütüphanelerinde yurt dışında yaşayan üniversiteli Türk gençlerine ait araştırmaların genelini göç olgusunun yoğun olarak yaşandığı Almanya ile ilgili kaynakları içermesi bakımından Almanya'da yaşayan göçmenlerin sosyal sorunları ile ilgili tez ve kitaplar incelenmiştir. Ayrıca üniversite öğretim görevlileriyle yapılan yüz yüze görüşmelerde "Avrupalı ve Hıristiyan bir toplum içerisinde yaşayan ve eğitim

alan Avrupalı ve Hıristiyan olmayan bir azınlığı, o toplumdaki ayıran ve kimliğinin şuurla canlı kalmasını sağlayan en önemli unsurların başında:Dil, din, aile, arkadaş grupları, geleneğe bağlı alışkanlıklar geldiği sonucuna varılmıştır.” Bu nedenle anket formunun olasırlığı ve kapsamı konusunda fikir edinilmiştir.⁶ Bunların yanı sıra Viyana’da yaşayan gençlerle, ailelerle, Alman ve Türk öğretim üyeleriyle, öğrenci dernekleri başkanlarıyla görüşülmüştür. Anket formları pilot uygulama esnasında ilk önce Türk gençlik derneklerine postalanmıştır. Pilot çalışma sonucu elde edilen bilgilerle ankete son şekli verilmiştir.

Elde edilen bilgilerle anket formu hazırlanmış ve Doktor Karl Lueger 1 1010 Innere Stadt bölgesinde bulunan Viyana Üniversitesi’nde eğitim alan 82 üniversiteli Türk öğrencisine uygulanmıştır. Uygulama esnasında esnasında anket formu Almanca ve Türkçe olmak üzere aynı şekilde hazırlanmış ve ankete katılanlara ikisi de verilerek istediklerinden bir tanesini seçip doldurmaları istenmiştir.

Üniversite öğretim görevlileri ve Avusturya’daki öğrenci derneklerinin başkanlarıyla yapılan görüşmeler(Atatürkçü Düşünce Derneği - Murat Yıkırdırım Barlan, Avusturya Üniversite Danışmanlığı – Adnan Yayık, Avusturya Gençlik Federasyonu-JUWA-Evren Demir, Çağdaş Kadınlar Kültür Derneği – Pakize Seren) bunun yanı sıra araştırma süresi boyunca adı geçen derneklerle yazışmalar yapılmıştır, kaynak taraması ve pilot çalışmaların neticesinde ankete asıl şekli verilmiş ve adı geçen kurum ve kuruluşlardan Avusturya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin sorunları hakkında bilgi alınmıştır. “Alman bir toplum içerisinde yaşayan Avrupalı ve Hıristiyan olmayan bir azınlığı, o toplumdaki ayıran ve kimliğinin şuurla canlı kalmasını sağlayan en önemli unsurların başında : Dil, din, aile, arkadaş gruplarıyla ilişkiler, boş zamanları değerlendirme, geleneğe bağlı alışkanlıklar geldiği sonucuna varılmıştır.” bu nedenle hazırlanan anket formunda kimlik, yabancılaşma, asimilasyon ve derneklerle ilgili sorular sorulmuştur.

⁶ Bu aşamada Bilkent Üniversitesi’den İnanç Atılgan, Avusturya halk partisi- ÖVP millet vekili Sirvan Ekinci, Ufuk Üniversitesi’den anket formunun hazırlanıp düzenlenmesinde Aslıhan Alhan ve İnci Tekgüleç Apaydın ile görüşülmüştür.

Verilerin Analizi

Anketten elde edilen bilgiler(%), frekans (N) uygulanarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında 82 anket üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Buna ek olarak ankette aralarında ilişki bulunabilecek sorulardan hareketle yurt dışında üniversite eğitimi alan gençlerin analizinde Avusturya'da gurbetçi olarak eğitim alan gençler ile yurt dışına yalnızca üniversite eğitimi almak için bulunan gençler arasında elde edilen verilerden hareketle gurbetçi gençlik ile Avusturya'da eğitim amacıyla bulunan gençler arasında doğum yerleri ile eğitim dili olan Almancayı konuşma-anlama düzeyleri ve Alman toplumuna bakış açıları arasında anlamlı farklılıklar görülmüş;bu farklılıkları tespit etmek amacıyla "Ki-kare" analiz yöntemi sadece ilişkilerin saptanmasında değil, aynı zamanda değişkenler arasındaki farklılıkların belirlenmesinde yardımcı olması bakımından tercih edilmiş. Bu noktada "Ki-kare" analiz yöntemi iki değişken arasında sistematik bir ilişkinin var olup olmadığını belirlemek amacıyla yani "Ki-kare" analiz yöntemi bir çapraz tabloda yer alan değişkenler arasındaki gözlenen ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla çapraz tablo ve ki kare testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, SPSS 15 Programı ile bilgisayarda çözümlenmiştir. Hata payı 0.05 alınmıştır. Analizlerden elde edilen sonuçlara bulgular ve yorumlar bölümünde yer verilmiştir. Elde edilen oranların doğrultusunda ise anlamlı bir ilişkinin varlığından söz edilebilir.

Anketin yanı sıra Viyana üniversitesindeki Türk gençleri yerlerinde gözlemler, ailelerle, gençlerle, dernek başkanları ve resmi görevlilerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Anket formu Türkçe ve Almanca olarak hazırlanmış ve öğrencilere tercihleri sorulmuş ; fakat anketi dolduran bütün öğrenciler Türkçe formu tercih etmişlerdir. Uygulanan anket formunun Türkçesi **Ek-1'de** yer almaktadır. Buna ek olarak Viyana'da alışveriş merkezlerine, Türk Derneklerine, Türk dükkanlarına gidilerek gençlerin sosyal etkinlikleri

gözlemlenmiş ve fotoğraflama yoluyla belgelendirilmiştir. Bu fotoğraflar araştırmanın 'ekler' kısmına ilave edilmiştir.

Araştırmanın yazılımı bilgisayar yoluyla gerçekleştirmiş; yazımda 'Bilimsel Araştırma Yöntemi' (Karasar, 2005) ile 'Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Önerisi ve Tez Yazım Klavuzu 2007' ölçütler takip edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bilgiler altı ana grupta toplanmıştır. Araştırma kapsamına giren gençlere uygulanan « anket-bilgi formu »ndan elde edilen sonuçlar belirli bir sıralama çerçevesinde ele alınmış, tablolar halinde yüzdeler ve frekansları verilerek sunulmuştur. Buna göre elde edilen sıralama, içerdiği ayrıntı ve sınırlılıklar şu şekildedir :

- 1. Medeni Durum:** Bekar, sözlü, nişanlı, evli, boşanmış, birlikte yaşama.
- 2. Sosyo-ekonomik düzeyle ilgili sorular :** Barınma durumu, Türkiye’de bulunma süreleri anne- baba mesleği, doğum yeri, kardeş sayısı, ailenin ortalama aylık geliri, geçim kaynakları, iş yeri sahibi olma durumları.
- 3. Sosyo- kültürel düzeyle ilgili sorular :** Okuma alışkanlıkları, en çok okunan yayınlar, Almanca’dan başka konuşulan diller, Almancayı konuşma-anlama düzeyleri,boş zamanı değerlendirme, TV izleme süreleri ve izledikleri programlar.
- 4. Aile ve yakın çevre :** Ailede olan belli başlı sorunlar, aile hangi durumlarda suçlayıcı olmaktadır ? Sıkıntı ve sorunlar kimlerle paylaşılmaktadır. Türk arkadaşları hakkındaki düşünceleri, Hayatın boş ve anlamsız bulunmasıyla toplumdaki uzaklaşma isteği oldu mu ? Geleceğe güvenle bakmanın en önemli etmeni/leri nelerdir ? Mensup olunan dernekler.
- 5. Kavramların Çağrışım Gücü :** Anomi, yabancılaşma, ulusal kültür.

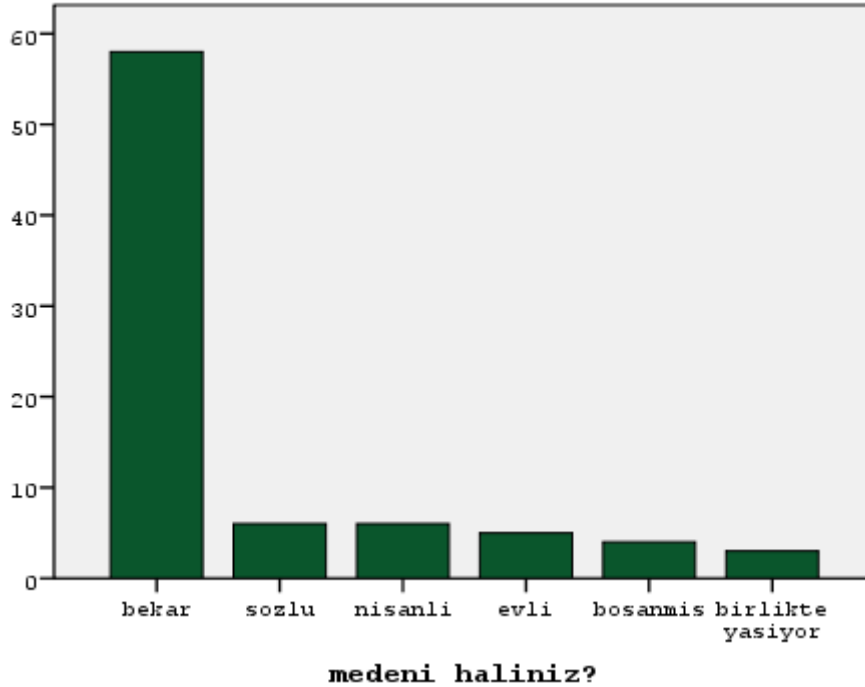
6. **Kültür** : Alman yaşam biçimi hakkındaki görüşleri, yabancılara Türkiyeyi anlatmaları.

7. **Dil**: Almancadan başka hangi dilde konuşabiliyorsunuz?, Birisi size Almanca soru sorduğu zaman nasıl cevap veriyorsunuz?, Hangi dilde rahat konuşabiliyorsunuz?, Almanca okuma- yazma biliyor musunuz?, Almanca okuma- yazma biliyor musunuz?

Medeni Durum:

Tablo 5: Araştırma Grubunun Medeni Durumlarının Dağılımları

Medeni Hal	N	%
Bekar	58	70,7
Sözlü	6	7,3
Nişanlı	6	7,3
Evli	5	6,1
Boşanmış	4	4,9
Birlikte yaşıyor	3	3,7
Toplam	82	100,00

Şekil 3: Araştırma Grubunun Medeni Durumlarının Dağılımları

Araştırma kapsamındaki gençlere medeni halleri sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; Gençlerin %70,7'si bekâr(58kişi), %7,3'ü (6 kişi) sözlü, %7,3'ü (6kişi) nişanlı, %6,1'i (5kişi) evli, %4,9'u (4 kişi) boşanmış, %3,7'si (3 kişi) birlikte yaşamaktadır.

Sosyo-Ekonomik Durum

Bu başlık altında araştırma kapsamına giren gençlere ekonomik durumlarını ortaya koyacak sorular yöneltilmiştir. Alınan cevaplardan hareketle barınma imkânları, anne- babanın yaşı, mesleği, geçim kaynakları, kardeş sayısı, ailenin ortalama aylık gelirine ilişkin boyutlar üzerinde durulmuştur.

Tablo 6: Araştırma Grubundaki Gençlerin Kiminle Birlikte Yaşadıklarına Göre Dağılımı

Kiminle Kalıyorsunuz?	N	%
Ailemle birlikte	37	45,1
Bir akrabamın yanında	10	12,2
Yalnız başıma	17	20,7
Ortak bir konutta, arkadaşım ile	13	15,9
Kız/erkek arkadaşım ile	5	6,1
Başka	0	0,0
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere kaldıkları yerler sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; Gençlerin %45,1'i (37kişi) ailesi ile birlikte, %12,2'si (10 kişi) akrabasının yanında, %20,7's(17kişi) yalnız başına, %15,9'u (13kişi) ortak bir konutta bir arkadaşı ile birlikte, %6,1'i(5kişi) kız/erkek arkadaşı ile beraber kaldığını belirtmiştir. Tablo 6'da da görüldüğü üzere yalnız başına kalan gençlerin ev kiralılarının yüksek olması sebebiyle yurtları tercih ettikleri bilinmektedir. ⁷

⁷ Söz konusu gençlerle yüz yüze yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler.

Tablo 7: Araştırma Grubunun Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

Kardeş Sayısı	N	%
Yok	0	0,0
1	10	12,2
2	42	51,2
3ve üzeri	30	36,6
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere kaç kardeş oldukları sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; Gençlerin %12,2'sinin (10kişi) 1 kardeşi, %51,2'sinin(42kişi) 2 kardeşi, %36,6'sının (30kişi) 3 ve üzeri sayıda kardeşi bulunmaktadır. Gençler arasında kardeşi olmayan birey yoktur.

Tablo 8: Araştırma Grubundaki Gençlerin Türkiye'de Bulunmalarına Göre Dağılımları

Türkiye'de bulunma	N	%
Hayır, hiç bulunmadım	2	2,4
Kısa bir süre gittim	0	0,0
Tatillerde hep gidiyorum	52	6,4
Ailem Türkiye'de yaşıyor ve yalnızca eğitim için buradayım	28	34,1
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere Türkiye'de bulunma durumları sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; gençlerin %2,4'ü (2 kişi) Türkiye'de hiç bulunmadığını belirtirken, %6,4'ü (52 kişi) tatillerde Türkiye'ye tatillerde gittiğini, %34,1'i (28 kişi) ailesinin Türkiye'de yaşadığını ve yalnızca eğitim için yurt dışında olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 9: Araştırma Grubunun Aylık Geçim Kaynaklarına Göre Dağılımları

Aylık Geçim Kaynakları	Evet		Hayır	
	N	%	N	%
Harçlık alarak	36	43,9	46	56,1
Burs ve kredi yardımıyla	18	22,0	64	78,0
Çalışarak	55	67,1	27	32,9
Özel gelirim var	3	3,7	79	96,3

Araştırma kapsamındaki gençlere aylık geçim kaynakları sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; gençlerin %43,9'u (36 kişi) harçlık alarak geçindiğini, %22,0'ı (18 kişi) burs ve kredi yardımıyla geçindiğini, %67,1'i(55 kişi) çalışarak geçindiğini, %3,7'si (3 kişi) özel gelirim olduğunu belirtmiştir. Gençler arasında çalışarak geçim sağladığını belirtenlerde yığılma gözlenmiştir. Çalışarak geçimini sağlayan gençlerin okuldan kalan vakitlerinde tezgâhtarlık, taksi şoförlüğü gibi işlerde çalışmaktadır. ⁸

Tablo 10: Araştırma Grubunun Babalarının Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	N	%
40ve altı	7	8,5
40-50	41	50,0
50-60	22	26,8
60-70	10	12,2
Ölü	2	2,4
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere babalarının yaşları sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; gençlerin babalarının %8,5'i (7 kişi) 40yaş ve altında, %50,0'ı (41 kişi) 40–50 yaş aralığında, %26,8'i (22 kişi) 50–60 aş aralığında, %12,2'si (10 kişi) 60–70 yaş aralığındadır. Gençlerin %2,4'ünün(2 kişi) babası vefat etmiştir.

⁸ Söz konusu gençlerle yüz yüze yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler.

Tablo 11: Araştırma Grubunun Babalarının Doğum Yerlerine Göre Dağılımı

Doğum yeri	N	%
Adıyaman	1	1,2
Aksaray	4	4,9
Ankara	4	4,9
Bingöl	2	2,4
Çorum	1	1,2
Dersim	2	3,7
Erzurum	2	2,4
Eskişehir	3	3,7
İğdır	2	2,4
İstanbul	5	6,1
İzmir	6	7,3
Kayseri	6	7,3
Kırıkkale	2	2,4
Kırşehir	4	4,9
Nevşehir	1	1,2
Niğde	1	1,2
Sakarya	3	3,7
Samsun	3	6,1
Sivas	5	2,4
Yozgat	14	17,1
Türkiye	2	11,0
Ölü	2	2,4
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere babalarının doğum yerleri sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; gençlerin babalarının %1,2'si(1 kişi) Adıyaman'da, %4,9'u(4 kişi) Aksaray'da, %4,9'u (4 kişi) Ankara'da, %2,9'ü (2 kişi) Bingöl'de, %1,2'si (1 kişi) Çorum'da, %3,7'si (2 kişi) Dersim'de, %2,4'ü (2 kişi) Erzurum'da, %3,7'si (3 kişi) Eskişehir'de, %2,4'ü (2 kişi) İğdır'da, %6,1'i (5 kişi) İstanbul'da, %7,3'ü (6 kişi) İzmir'de, %7,3'ü (6 kişi)Kayseri'de, %2,4'ü (2 kişi) Kırıkkale'de, %4,9'u (4kişi) Kırşehir'de, %1,2'si (1 kişi) Nevşehir'de, %1,2'si (1 kişi) Niğde'de, %3,7'si (3 kişi) Sakarya'da, %6,1'i (3 kişi) Samsun'da, %2,4'ü (5 kişi) Sivas'ta, %17,1'i (14 kişi) Yozgat'ta doğduğunu belirtmiştir. Gençlerin %2,4'ünün(2 kişi) babası vefat etmiştir. Gençlerin %11'i (9 kişi) il belirtmeden Türkiye cevabını vermiştir.

Tablo 12: Araştırma Grubunun Babalarının Mesleğe Göre Dağılımı

Meslek	N	%
Emekli	17	20,7
Serbest	24	29,3
İşçi	22	26,8
Memur	7	8,6
Özel Sektör	10	12,1
Ölü	2	2,4
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere babalarının işleri sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; gençlerin babalarının %20,7'si (17kişi) emekli, %29,3'ü (24 kişi) serbest meslek sahibi, %26,8'i (22 kişi) işçi, %8,6'sı (7 kişi) memur, %12,1'i (10 kişi) özel sektör çalışanı olarak görev yapmaktadır. Gençlerin %2,4'ünün(2kişi) babası vefat etmiştir. Tablo 12'de görüldüğü gibi baba mesleği seçenekleri arasında "serbest" ve " işçi" cevaplarının ağırlıklı olduğu görülmektedir. Gerçekte bu durum gençlerin ailelerinin gelir düzeyi, toplumsal statü ve statü gruplarının belirlenmesinde önemli bir sonuca da işaret etmektedir.

Tablo 13: Araştırma Grubunun Babalarının Kendi İş Yeri Olma Durumuna Göre Dağılımları

Kendine ait iş yeri	N	%
Var	30	36,6
Yok	50	61,0
Ölü	2	2,4
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere babalarının kendi iş yeri olma durumları sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; Gençlerin babalarının %36,6'sının (30 kişi) kendine ait iş yeri var iken, %61,0'ının (50 kişi) kendine ait iş yeri yoktur. Gençlerin %2,4'ünün(2 kişi) babası vefat etmiştir.

Bu yönde tespitte bulunmak amacıyla Araştırma grubunda gurbetçi gençlerinin babalarının iş yerlerinin büyük bir çoğunluğunu restoran, cafe,

kebab, butik gibi dükkânlar oluşturmaktadır. iş yeri olmayanların ise işçi statüsünde çalıştıkları söylenebilir. İş yerlerine ait bir başka görüntü de isimleridir. Yıllar önce 'Para kazanmak' vb. amaçlarla Avusturya'ya göç eden Türklerin açtıkları dükkânlara kendi adlarını veya anayurtlarında yaşadıkları bölgeleri yansıtan isimler koymaktadırlar. Tespit edilen bazı dükkân isimleri ise şöyle; Jewelier Kaya, Kebap König, Evrenkaya Schu, Cafe Bodrum, Cafe Toros, İmbiss Cafe Şener, Şarkışla Express...

Tablo 14: Araştırma Grubunun Babalarının Viyana'da Yaşadıkları Yıllara İlişkin Dağılımları

Viyana da yaşama yılı	N	%
10 ve daha az	3	7,3
11-20yıl	8	19,5
21-30yıl	23	56,1
30-40yıl	7	17,1
Toplam	41	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere babalarının Viyana'da kaç yıl yaşadıkları sorulmuş, alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Tabloya babası Viyana'da yaşayan 41 gencin cevapları yansıtılmıştır. Buna göre; Gençlerin babalarının %7,3'ü(3 kişi) Viyana'da 10yıl ve daha az süre, %19,5'inin(8 kişi) 11–20 yıl arası, %56,1'inin (23 kişi) 21–30 yıl arası, %17,1'inin(7 kişi) 30–40 yıl arası yaşamışlardır. 11–20 yıl aralığı ve daha fazla yılları cevaplandıran gençlerin ağırlıklı olarak gurbetçi oldukları tespit edilmiştir. Uzun süre göçmenlik yaşantısının anne- babanın öz-kültür ve kimliğinde deformasyonlara yol açacağı ve bu durumun çocuklarına yansiyebileceği söz konusu olabilmektedir.

Tablo 15: Araştırma Grubunun Annelerinin Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	N	%
40ve altı	10	12,2
40–50	47	57,2
50–60	22	26,7
60–70	1	1,2
l	2	2,4
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere annelerinin yaşları sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; Gençlerin annelerinin %12,2'si (10 kişi) 40yaş ve altında, %57,2'si (47 kişi) 40–50 yaş aralığında, %26,7'si (22 kişi) 50–60 aş aralığında, %1,2'si (1kişi) 60–70 yaş aralığındadır. Gençlerin %2,4'ünün(1 kişi) annesi vefat etmiştir.

Tablo 16: Araştırma Grubunun Annelerinin Doğum Yerlerine Göre Dağılımı

Doğum yeri	N	%
Adıyaman	1	1,2
Ankara	5	6,1
Barcelona	1	1,2
Bingöl	2	2,4
Bursa	2	2,4
Çevlik	1	1,2
Çorum	5	6,1
Dersim	2	2,4
Eskişehir	2	2,4
Iğdır	2	2,4
İstanbul	6	7,3
İzmir	5	6,1
Kırıkkale	2	2,4
Kırşehir	4	4,9
Manisa	2	2,4
Sakarya	3	3,7
Samsun	3	3,7
Sinop	2	2,4
Sivas	4	4,9
Şanlıurfa	1	1,2
Yozgat	16	19,5
Türkiye	9	11,0
Ölü	2	2,4
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere annelerinin doğum yerleri sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; gençlerin annelerinin %1,2'si(1 kişi) Adıyaman'da, %6,1'i(5 kişi) Ankara'da, %1,2'si(1 kişi) Barcelona'da, %2,4'ü (2 kişi) Bingöl'de, %2,4'ü (2kişi) Bursa'da, %1,2'si (1kişiÇevlik'de, %6,1'i (5kişi) Çorum'da, %2,4'ü (2 kişi) Dersim'de, %2,4'ü (2 kişi) Eskişehir'de, %2,4'ü (2 kişi) Iğdır'da, %7,3'ü (6kişi) İstanbul'da, %6,1'i (5 kişi) İzmir'de, %2,4'ü (2 kişi) Kırıkkale'de, %4,9'u (4 kişi) Kırşehir'de, %2,4'ü (2 kişi) Manisa'da, %3,7'si (3 kişi) Sakarya'da, %3,7'si (3 kişi) Samsun'da, %2,4'ü (2 kişi) Sinop'ta, %4,9'u (4kişi) Sivas'ta, %1,2'si (1 kişi) Şanlıurfa'da,

%19,5'i (16kişi) Yozgat'ta doğduğunu belirtmiştir. Gençlerin %2,4'ünün(2 kişi) babası vefat etmiştir. Gençlerin %11'i (9 kişi) il belirtmeden Türkiye cevabını vermiştir.

Tablo 17: Araştırma Grubunun Annelerinin Mesleğe Göre Dağılımı

Meslek	N	%
Emekli	8	9,8
Ev hanımı	54	65,6
İşçi	4	4,9
Memur	6	7,3
Özel Sektör	8	9,8
Ölü	2	2,5
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere annelerinin işleri sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; gençlerin annelerinin %9,8'i (8 kişi) emekli, %65,6'sı (54 kişi) ev hanımı, %4,9'u (4 kişi) işçi, %7,3'ü (6kişi) memur, %9,8'i (8 kişi) özel sektör çalışanı olarak görev yapmaktadır. Gençlerin %2,4'ünün(2 kişi) annesi vefat etmiştir. Anne mesleği seçenekleri arasında “ev kadınlığı”, “emekli” ve “özel sektör” ün ön planda olduğu görülmektedir. Gerçekte bu durum gençlerin ailelerinin gelir düzeyi, toplumsal statü ve statü gruplarının belirlenmesinde önemli bir sonuca da işaret etmektedir.

Tablo 18: Araştırma Grubunun Annelerinin Kendi İş Yeri Olma Durumuna Göre Dağılımları

Kendine ait işyeri	N	%
Var	2	2,4
Yok	78	95,1
Ölü	2	2,4
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere annelerinin kendi iş yeri olma durumları sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır.

Buna göre; gençlerin annelerinin %2,4'ünün (2 kişi) kendine ait iş yeri var iken, %95,1'inin (78 kişi) kendine ait iş yeri yoktur. Gençlerin %2,4'ünün(2 kişi) babası vefat etmiştir.

Tablo 19: Araştırma Grubunun Annelerinin Viyana'da Yaşadıkları Yıllara İlişkin Dağılımları

Viyana da yaşama yılı	N	%
10 ve daha az	5	12,5
11-20yıl	14	35,0
21-30yıl	16	40,0
30-40yıl	5	12,5
Toplam	40	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere annelerinin Viyana'da kaç yıl yaşadıkları sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Tabloya annesi Viyana'da yaşayan 40 gencin cevapları yansıtılmıştır. Buna göre; gençlerin annelerinin %12,5'i(35 kişi) Viyana'da 10yıl ve daha az süre, %35,0'ının (14 kişi) 11–20 yıl arası, %40,0'ının (16 kişi) 21–30 yıl arası, %12,5'inin (5 kişi) 30–40 yıl arası Viyana'da yaşamışlardır. 11–20 yıl aralığı ve daha fazla yılları cevaplandıran gençlerin ağırlıklı olarak gurbetçi oldukları tespit edilmiştir. Uzun süre göçmenlik yaşantısının anne- babanın öz-kültür ve kimliğinde deformasyonlara yol açacağı ve bu durumun çocuklarına yansiyebileceği söz konusu olabilmektedir.

Tablo 20: Araştırma Gurubunun Anne-Baba Medeni Durumlarına İlişkin Dağılımları

Anne-baba durumu	N	%
Birlikte yaşıyorlar	70	85,4
Ayrı yaşıyorlar	3	3,7
Boşanmış	6	7,3
Anne ölü	1	1,2
Baba ölü	1	1,2
Her ikisi ölü	1	1,2
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere anne baba durumları sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; gençlerin %85,4'ünün (70 kişi) anne babası beraber yaşarken, %3,7'sinin (3 kişi) ailesi ayrı yaşamaktadır. Gençlerin %7,3'ünün (6 kişi) anne babası boşanmış, %1,2'sinin (1 kişi) annesi, %1,2'sinin (1 kişi) babası, %1,2'sinin (1 kişi) ailesi vefat etmiştir.

Tablo 21: Araştırma Grubunun Ailelerinin Aylık Ortalama Gelir Dağılımı

Aylık gelir	N	%
800–1000 euro	13	15,9
1200–1500 euro	6	7,3
1600–1800 euro	11	13,4
1900–2400 euro	8	9,8
2500 ve üzeri	14	17,1
Bilmiyorum	29	35,3
Ailem ölü	1	1,2
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere ailelerinin aylık ortalama geliri sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tablo ve grafiğe yansıtılmıştır. Buna göre; gençlerin ailelerinin %15,9'unun aylık geliri (13 kişi) 800-1000euro, %7,3'ünün aylık geliri (6 kişi) 1200-1500euro, %13,4'ünün aylık geliri (11 kişi) 1600-1800euro, %9,8'inin aylık geliri (8 kişi) 1900–2400 euro, %17,1'inin aylık geliri (14 kişi) 2500 euro ve üzeridir. Gençlerden 35,3'ü (29 kişi) soruya bilmiyorum yanıtını vermiştir.1 kişi ailesi ölü olduğu için soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Aile ve Yakın Çevre

Bireyin toplumsallaşmasında aile ve yakın çevrenin doğrudan ve dolaylı etkisinin olduğu düşünülerek bu bölümde gençlere anne-babalarının hangi durumlarda baskı yaptıkları, anne-babalarının kendilerine karşı olan davranışları, Türk arkadaşlarını nasıl değerlendirdikleri, kız/erkek arkadaşlığı konusundaki düşünceleri, sıkıntı ve bunalımlarını kiminle paylaştıkları,

çevrelerindeki insanlardan sıkılıp, hayatı boş ve anlamsız bularak kendilerini tanımadığı bir yere gitmek isteyip istemedikleri, geleceğe güvenle bakabilmesi için en önemli etmen hakkındaki düşünceleri, üniversite öğretim üyelerinin Türk öğrencilere karşı tutumlarına ilişkin görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 22: Araştırma Grubunun Anne-Babalarının Hangi Durumlarda Baskı Yaptıklarına İlişkin Dağılımları

Hangi durumlarda aileniz size baskı yapar	Evet		Hayır	
	N	%	N	%
Hiçbir durumda baskı yapmaz	52	63,4	29	35,4
Evde Türkçe konuşmam için	6	7,3	75	91,5
Türklerle arkadaşlık yapmam için	7	8,5	74	90,2
Türk birisiyle evlenmem için	22	26,8	59	72,0
Ders çalışmam için	12	14,6	69	84,1
Kız/erkek arkadaşlarımla dışarı çıkmamam için	9	11,0	72	87,8
Oruç tutmam için	8	9,8	73	89,0
Namaz kılmam için	8	9,8	73	89,0
Müslüman olduğuma beni inandırmam için	4	4,9	77	93,9
Türk olmayanlarla arkadaş olmamam için	1	1,2	80	97,6
Ailem ölü	1	1,2	81	98,8

Araştırma kapsamındaki gençlere “Hangi durumlarda anne-babanız size baskı yapar?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %63,4’ü (52 kişi) ailesinin hiçbir durumda baskı yapmadığını, %7,3’ü (6 kişi) ailesinin evde Türkçe konuşması için baskı yaptığını, %8,5’i(7 kişi) ailesinin Türklerle arkadaşlık yapması için baskı yaptığını, %26,8’i(22 kişi) ailesinin Türk birisiyle evlenmesi için baskı yaptığını, %14,6’sı (12 kişi) ailesinin ders çalışması için baskı yaptığını,

%11,0'ı (9 kişi) ailesinin kız/erkek arkadaşları ile dışarı çıkmaması için baskı yaptığını, %9,8'i (8 kişi) ailesinin oruç tutması için baskı yaptığını, %9,8'i (8 kişi) ailesinin namaz kılması için baskı yaptığını, %4,9'u (4 kişi) ailesinin Müslüman olduğuna kişiyi inandırmak için baskı yaptığını, %1,2'si (1 kişi) ailesinin Türk olmayanlarla arkadaş olmaması için baskı yaptığını belirtmiştir. 1 kişi ailesi vefat ettiği için soruyu yanıtıız bırakmıştır.

Araştırma grubuna göre baskı yapılan ve ilk sırada yer alan konular şöyledir: Türk birisiyle evlenmesi için, ders çalışması için, kız/erkek arkadaşları ile dışarı çıkmaması için yapılan baskılar ilk üç sırayı almaktadır.

Tablo 23: Araştırma Grubunun Annelerinin Kendilerine Karşı Olan Davranışlarına Göre Dağılımları

Annelerin gençlere karşı olan davranışları	Evet		Hayır	
	N	%	N	%
Yanlış bir şey yaptığım zaman hemen sinirlenip beni dövüyor	0	0,0	80	97,6
Benim istek ve düşüncelerimi dikkate almıyor	8	9,8	72	87,8
Hep kendi düşüncelerinin doğru olduğuna inanıyor ve ısrar ediyor	9	11,0	71	86,8
Söylediklerini kesinlikle yapmamı istiyor	10	12,2	70	85,4
İşi nedeniyle benimle ilgilenmiyor	1	1,2	79	96,3
Genelde benim düşünce ve isteklerimi dinliyor ve ona göre davranmaya çalışıyor	31	37,8	49	59,8
Herhangi bir konuda sorunum olduğunda bana yardım etmek istiyor	59	72,0	21	25,6
En iyi şekilde yetişmem için elinden gelen her şeyi yapıyor	48	58,5	32	39,0
Annem ölü	2	2,4	80	97,6

Araştırma kapsamındaki gençlere “Annenizin size karşı davranışı nasıldır?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %9,8’i (8 kişi) annesinin kendisinin istek ve düşüncelerini dikkate almadığını, %11,0’ı (9 kişi) annesinin hep kendi düşüncelerinin doğru olduğunu düşündüğünü ve ısrar ettiğini, %12,2’si (10 kişi) annesinin söylediklerini kesinlikle yapmasını istediğini, %1,2’si (1kişi) annesinin işi nedeniyle kendisiyle ilgilenmediğini, %37,8’i (31 kişi)

annesinin genelde kendi düşünce ve isteklerini dinleyip, ona göre davranmaya çalıştığını, %72,0'ı (59 kişi) annesinin herhangi bir sorun olduğunda kişiye yardım etmek istediğini, %58,5'i (48 kişi) annesinin bireyin en iyi şekilde yetişmesi için elinden gelen her şeyi yaptığını belirtmiştir.2 kişi annesi vefat ettiği için soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Annelerin çocuklarına göre davranışları olumlu yönde yoğunlaşmaktadır. Araştırma grubuna göre annelerinin kendilerine olan davranışlarında baskıların ilk sırasını annesinin söylediklerini kesinlikle yapmasını istediğini, ikinci sırada annesinin hep kendi düşüncelerinin doğru olduğunu düşündüğünü ve ısrar ettiğini ve üçüncü sırada ise annesinin kendisinin istek ve düşüncelerini dikkate almadığı şeklindedir.

Tablo 24: Araştırma Grubunun Babalarının Kendilerine Karşı Olan Davranışlarına Göre Dağılımları

Babaların gençlere karşı olan davranışları	Evet		Hayır	
	N	%	N	%
Yanlış bir şey yaptığım zaman hemen sinirlenip beni dövüyor	8	9,8	72	87,8
Benim istek ve düşüncelerimi dikkate almıyor	1	15,9	67	81,7
Hep kendi düşüncelerinin doğru olduğuna inanıyor ve ısrar ediyor	31	37,8	49	59,8
Söylediklerini kesinlikle yapmamı istiyor	24	29,3	56	68,3
İşi nedeniyle benimle ilgilenmiyor	15	18,3	65	79,3
Genelde benim düşünce ve isteklerimi dinliyor ve ona göre davranmaya çalışıyor	16	19,5	64	78,0
Herhangi bir konuda sorunum olduğunda bana yardım etmek istiyor	42	51,2	38	46,3
En iyi şekilde yetişmem için elinden gelen her şeyi yapıyor	48	58,5	32	39,0
Babam ölü	2	2,4	80	97,6

Araştırma kapsamındaki gençlere “Babanızın size karşı davranışı nasıldır?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %9,8’i (8 kişi) babasının, yanlış bir şey yaptığı zaman hemen sinirlendiğini ve bireyi dövdüğünü, %15,9’u (1 kişi) babasının istek ve düşüncelerini dikkate almadığını, %37,8’i (31 kişi) babasının hep kendi düşüncelerinin doğru olduğunu düşündüğünü ve ısrar ettiğini, %29,3’ü (24 kişi) babasının söylediklerini kesinlikle yapmasını istediğini, %18,3’ü (15 kişi) babasının işi nedeniyle kendisiyle ilgilenmediğini, %19,5’i (16 kişi) babasının genelde kendi düşünce ve isteklerini dinleyip, ona göre davranmaya çalıştığını, %51,2’si (42 kişi) babasının herhangi bir sorun olduğunda kişiye yardım etmek istediğini, %58,5’i (48 kişi) annesinin bireyin

en iyi şekilde yetişmesi için elinden gelen her şeyi yaptığını belirtmiştir.2 kişi babası vefat ettiği için soruyu yanıtı bırakmıştır.

Babaların çocuklarına göre davranışları olumlu yönde yoğunlaşmaktadır. Araştırma grubuna göre babalarının kendilerine olan davranışlarında baskıların ilk sırasını babasının hep kendi düşüncelerinin doğru olduğunu düşündüğünü ve ısrar etmesi, babasının söylediklerini kesinlikle yapmasını istediğini, babasının işi nedeniyle kendisiyle ilgilenmediği şeklindedir.

Seçenekler, a' dan e' ye (e dâhil) kadar anne- babalar lehine tek yönlü, f' den h' ye kadar ise anne-baba-çocuklar şeklinde çift yönlü ilişkileri betimlemektedir.

Babaların çocuklarına göre davranışlarının değerlendirilmesinde dikkat çekici olan noktalardan biri de % 9,8 oranında belirtilen babaların çocuklarına uyguladıkları şiddet eylemidir.

Elde edilen veriler ışığında anne- babaların çocuklarına karşı genellikle fedakâr, yardımsever, demokratik tutum içinde olmalarına rağmen, otoriter, ısrarcı, saldırgan gibi tutumlara da tanık olunmaktadır. Babaların annelere nazaran çocuklarına karşı daha baskıcı olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 25: Araştırma Grubunun Türk Arkadaşlarını Değerlendirmelerine Göre Dağılımları

Türk arkadaşlar	N	%
Kaba, sinirli, kırıcı	18	22,0
Eğitim seviyesi düşük, cahil	12	14,6
Tutucu, geri kafalı	10	12,2
İçine kapanık, sessiz	6	7,3
Yardımsever	21	25,6
Anlayışlı, dürüst	15	18,3
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Türk arkadaşlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %22,0'ı (18 kişi) Türk

arkadaşlarını kaba, sinirli, kırıcı; %14,6'sı (12 kişi) Türk arkadaşlarını eğitim seviyesi düşük, cahil; %12,2'si (10 kişi) Türk arkadaşlarını tutucu, geri kafalı; %7,3'ü (6 kişi) Türk arkadaşlarını içine kapanık, sessiz; %25,6'sı (21 kişi) Türk arkadaşlarını yardımsever; %18,3'ü Türk arkadaşlarını anlayışlı, dürüst olarak nitelendirmiştir.

Tablo 26: Araştırma Grubunun Kız/Erkek Arkadaşlığı Konusundaki Düşüncelerine Göre Dağılımları

Düşünceniz	N	%
Karşıyım	7	8,5
Evlilikle sonuçlanırsa taraftarım	31	37,8
Gereklidir	44	53,7
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Kız/erkek arkadaşlık konusundaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %8,5'i (7 kişi) kız/erkek arkadaşlığa karşı olduğunu, %37,8'i (31 kişi) evlilikle sonuçlanırsa taraftar olduğunu, %53,7'si (44 kişi) kız/erkek arkadaşlığının gerekli olduğunu düşündüğünü belirtmiştir.

Tablo 27: Araştırma Grubunun Sıkıntı Ve Bunalımlarını Anlattıkları Kişilere Göre Dağılımları

Kime anlatırsınız?	N	%
Kimseye anlatmam	24	29,3
Aileme	24	29,3
Arkadaşlarıma	14	17,1
Yakın hissettiğim herkese	19	23,2
Çıktığım kişiye	1	1,2
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Herhangi bir sıkıntınızı/bunalımınızı kime anlatırsınız?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %29,3'ü (24 kişi) sıkıntısını kimseye anlatmadığını, %29,3'ü (24 kişi) ailesine anlattığını, %17,1'i (14 kişi)

arkadaşlarına anlattığını, %23,2'si (19 kişi) yakın hissettiği herkese anlattığını, %1,2'si (1 kişi) çıktığı kişiye anlattığını belirtmiştir.

Tablo 28:Araştırma Grubunun Çevrelerindeki İnsanlardan Sıkılıp, Hayatı Boş Ve Anlamsız Bularak Kimsenin Kendilerini Tanımadığı Bir Yere Gitmek İstemelerine Göre Dağılımı

	N	%
Hiçbir zaman	13	15,9
Pek ender	28	34,1
Ara sıra	35	42,7
Her zaman	4	4,9
Dernek ya da ait olduğum topluluk bu tür duygularımın giderildiği bir yerdir	2	2,4
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Çevrelerinizdeki insanlardan sıkılıp, hayatı boş ve anlamsız bularak kimsenin kendilerini tanımadığı bir yere gitmek ister misiniz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %15,9'u (13 kişi) hiçbir zaman yanıtını, %34,1'i(28 kişi) pek ender yanıtını, %42,'si (35 kişi) ara sıra yanıtını, %4,9'u (4 kişi) her zaman yanıtını verirken; %2,4'ü (2kişi) dernek ya da ait olduğum topluluk bu tür duygularımın giderildiği bir yer olduğunu ifade etmiştir.

Araştırma grubunun çevrelerindeki insanlardan sıkılıp, hayatı boş ve anlamsız bularak kimsenin kendilerini tanımadığı bir yere gitmek istemelerine göre dağılımında % 42,7 oranında verilen “Ara sıra” cevabı dikkat çekicidir.

Tablo 29: Araştırma Grubunun Geleceğe Güvenle Bakabilmesi İçin En Önemli Etmen Hakkındaki Düşüncelerine Göre Dağılımları

Geleceğe Güvenle Bakabilmesi İçin En Önemli Etmen	N	%
Ailenin varlıklı olması	18	22,0
Öğrenim	23	28,0
Çevreden saygı ve sevgi görme	14	17,1
Zengin ve nüfuslu bir yakın çevre	1	1,2
Belirli bir alanda şöhret olma	9	11,0
Geçerli bir mesleğe sahip olma	10	12,2
Başka	7	8,5
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Geleceğe güvene bakabilmeniz için en önemli etmen nedir?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %22,0’ı (18 kişi) en önemli etmenin ailenin varlıklı olmasını, %28,0’ı (23 kişi) öğrenim durumunu, %17,1’i (14 kişi) çevreden saygı ve sevgi görmek olduğunu, %1,2’si (1 kişi) zengin ve nüfuslu bir yakın çevrenin gerekli olduğunu, %11,0’ı (9 kişi) belirli bir alanda şöhret olma olduğunu, %12,2’si (10 kişi) geçerli bir mesleğe sahip olma olduğunu düşünmektedir. Gençlerin %8,5’i (7 kişi) başka nedenlerin geleceğe güvenli bakabilmek için en önemli etmen olduğunu düşünmektedir.

Araştırma grubundan elde edilen bilgiler doğrultusunda geleceğe güvene bakabilmesi için en önemli etmenlerin ilk sırasında öğrenim, ikinci sırada ailenin varlıklı olması ve üçüncü sırada ise çevreden saygı ve sevgi görme gelmektedir. Bu verilerden hareketle gençlerde öğretimin değeri konusunda farkındalığın olduğu söylenebilmektedir.

Elde edilen verilerden hareketle üniversite gençliği geleceğe güvenle bakabilme konusunda yoğun şekilde işsizlik kaygısı yaşamaktadırlar. İş bulma sorunun giderek arttığını düşünmektedirler.⁹

⁹ Bunun için bkz: Ek- 11.

Tablo 30: Araştırma Grubunun Üniversite Öğretim Üyelerinin Türk Öğrencilere Karşı Tutumlarına İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları

Tutumları	N	%
Katı ve sert buluyorum	17	20,7
İlgisiz buluyorum	18	22,0
Anlayışlı ve hoşgörülü	39	47,6
Bunların dışında	8	9,8
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Üniversite öğretim üyelerinin Türk öğrencilerine karşı tutumunu nasıl buluyorsunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %20,7’si (17 kişi) katı ve sert buluyorum, %22’si (18 kişi) ilgisiz buluyorum, %47,6’sı (39 kişi) anlayışlı ve hoşgörülü buluyorum ve %9,8’i (8 kişi) ise bunların dışında başka yanıtlar vermişlerdir.

Araştırma grubundan elde edilen bilgiler doğrultusunda üniversite öğretim üyelerinin Türk öğrencilere karşı tutumlarına ilişkin görüşleri % 47,6 oranında her ne kadar pozitif yönde bir yoğunlaşma oluşturmuşsa da; %20,7 ile “Katı ve sert buluyorum” ve % 22,0 oranında “İlgisiz buluyorum” cevapları gençlerin üniversite öğretim üyelerine çok da sıcak bakmadıkları söylenebilmektedir.

Sosyo-Kültürel Düzey

Gençlerin günlük davranışlarından hayatı algılayışlarına kadar geniş etkinlik yeteneklerini biçimlendiren bir değişken olarak düşünülmüştür. Boş zamanlarını değerlendirme durumlarını, kız/erkek arkadaşlığı konusundaki düşüncelerini, en çok ne okuduklarını, en çok hangi tür gazete ve dergi okuduklarını, TV de en sık izledikleri programları, günlük ortalama TV izleme saatlerini, diledikleri kadar okuyamama sebeplerini belirtilen boyutlarda gençlerin yaşama biçimi ve değer yargılarını etkileyen ve böylece onları başkalarından farklılaştıran öğeler olarak düşünülmüştür.

Tablo 31: Araştırma Grubunun Boş Zamanlarını Değerlendirme Durumlarına Göre Dağılımları

Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?	Evet		Hayır	
	N	%	N	%
Kitap, gazete vb. okuyorum	50	61,0	32	39,0
Televizyon izliyor ve müzik dinliyorum	46	56,1	36	43,9
Pub, disko, club gibi yerlere gidiyorum	27	32,9	55	67,1
Sinema, tiyatro, spor karşılaşmalarını izlemeye gidiyorum	31	37,8	51	62,2
Evde sessizce oturup hayal kurarım	12	14,6	70	85,4
Ailemle birlikte zaman geçiririm	29	35,4	53	64,6
Resim, müzik, spor vb. faaliyetlerle uğraşırım	18	22,0	64	78,0

Araştırma kapsamındaki gençlere “Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu sorulmuş, anket formunda yer alan soruya bir ya da birden çok seçeneği işaretleyerek cevap verebilecekleri söylenmiştir ve alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %61,0’ı (50 kişi) boş zamanlarında kitap, gazete vb. okuduğunu, %56,1’i (46 kişi) boş zamanlarında televizyon izlediğini ve müzik dinlediğini, %32,9’u (27 kişi) boş zamanlarında pub, disko, club gibi yerlere gittiğini, %37,8’i (31 kişi) boş zamanlarında sinema, tiyatro, spor karşılaşmalarını

izlemeye gittiğini, %14,6'sı(12 kişi) boş zamanlarında evde sessizce oturup hayal kurduğunu, %35,4'ü (29 kişi) boş zamanlarında ailesi ile birlikte zaman geçirdiğini, %22,0'ı (18 kişi) boş zamanlarında resim, müzik, spor vb. faaliyetlerle uğraştığını belirtmiştir.

Ayrıca bu araştırmanın ön test çalışmaları esnasında tespit edilen ve anket formunda yer verilen “Evde sessizce oturup hayal kurarım” alışkanlığı, gençlerin iletişim kopukluğu ve buna bağlı olarak da yabancılaşma ve kimlik sorunları yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte elde edilen veriler doğrultusunda gençlerin yalnızca %61,0' ının “Kitap, gazete vb. okuyorum” cevabını vermeleri de okuma alışkanlıklarının düzeyini gösteren dikkat çekici bir orandır.

Tablo 32: Araştırma Grubunun En Çok Ne Okuduklarına Göre Dağılımları

En çok ne okursunuz?	N	%
Gazete	23	28,0
Dergi	10	12,2
Kitap	13	15,9
Gazete-dergi	11	13,4
Gazete-kitap	12	14,6
Okumayı sevmem	13	15,9
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “En çok okursunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %28,0'ı (23 kişi) gazete okuduğunu, %12,2'si (10 kişi) dergi okuduğunu, %15,9'u (13 kişi) kitap okuduğunu, %13,4'ü (11 kişi) gazete-dergi okuduğunu, %14,6'sı (12 kişi) gazete-kitap okuduğunu belirtirken, %15,9'u (13 kişi) okumayı sevmediğini belirtmiştir.

Tablo 33: Araştırma Grubunun En Çok Hangi Tür Gazete Ve Dergi Okuduklarına Göre Dağılımları

En çok hangi tür gazete ve dergi okursunuz?	N	%
Edebi	8	9,8
Sanatsal	7	8,5
Politik	6	7,3
Fikri	8	9,8
Bilim-Kurgu	11	13,4
Aktüel	20	24,4
Bunların dışında	9	11,0
Okumuyorum	13	15,9
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “en çok hangi tür gazete ve dergi okursunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %9,8’i (8 kişi) edebi türde kitap/dergi okuduğunu, %8,5’i (7 kişi) sanatsal türde kitap/dergi okumaktadır. Gençlerin bir bakıma siyasal ilgi düzeyi hakkında bir fikir verebilecek nitelikteki türde eser okuma oranı %7,3’ü (6 kişi)’tir. Gençlerin %9,8’i (8 kişi) fikri türde kitap/dergi okuduğunu, %13,4’ü bilim-kurgu türde kitap/dergi okuduğunu, %24,4’ü (20 kişi) aktüel türde kitap/dergi okuduğunu, %11,0’ı (9 kişi) bunların dışında türde kitap/dergi okuduğunu belirtmiştir. Kitap/dergi okumayı sevmediğini belirten gençler bu soruyu yanıtsız bırakırken, araştırma kapsamında bulunan gençlerin %15,9’u (13 kişi) kitap okumadığını belirtmiştir.

Tablo 34: Araştırma Grubunun Diledikleri Kadar Okuyamama Sebeplerine Göre Dağılımları

Okuyamama sebebi	N	%
Vakit olmuyor	35	42,7
Maddi imkanlarım yetmiyor	1	1,2
İstediğim türde kitap bulamıyorum	2	2,4
Okuyacak kalitede kitap yok		
Görsel iletişim izlemek daha cazip geliyor	37	45,1
Başka	7	8,5
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Dilediğiniz kadar okuyamama sebebiniz nedir ?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %42,7’si (35 kişi)vakit olmadığını için diledikleri kadar okuyamadığını, %1,2’si(1 kişi) maddi imkanları yetmediği için diledikleri kadar okuyamadığını, %2,4’ü(2 kişi) istediği türde kitap bulamadığı için diledikleri kadar okuyamadığını, %45,1’i (37 kişi) görsel iletişim izlemek daha cazip geldiği için diledikleri kadar okuyamadıklarını belirtmişlerdir. Gençlerin %8,5’i başka nedenlerden ötürü diledikleri kadar okuyamadıklarını belirtmişlerdir.

Gençlerin diledikleri kadar okuyamama sebepleri arasında en yüksek oranın %45,1 ile “Görsel iletişim izlemek daha cazip geliyor” cevabı bu anlamda görsel iletişimin onlar için daha ilginç ve çekici bir nitelik taşıdığı söylenebilir. Bununla birlikte diğer yüksek bir oran ise%42,7 ile “ Vakit olmuyor” seçeneği gençlerin içinde buldukları yaşam koşullarından okumaya diledikleri zamanı ayıramadıkları şeklindedir.

Tablo 35: Araştırma Grubunun Günlük Ortalama TV İzleme Saatlerine Göre Dağılımları

Ortalama saat	N	%
2–3 saat	40	48,8
3–4 saat	21	25,6
4–5 saat	14	17,1
5 saat ve üstü	2	2,4
Hiç	5	6,1
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Günde ortalama kaç saat Tv izliyorsunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %48,8’i (40 kişi) günde ortalama 2-3 saat, %25,6’sı (21 kişi) günde ortalama 3-4 saat, %17,1’i(14 kişi) günde ortalama 4-5 saat, %2,4’ü (2 kişi) günde ortalama 5 saat ve üstü TV izlemektedir. 5 kişi hiç TV izlememektedir.

Tablo 36: Araştırma Grubunun TV’de En Sık İzledikleri Programlara Göre Dağılımları

En sık izlenen program	N	%
Haber programları	30	36,6
Tartışma programları	6	7,3
Belgeseller	2	2,4
Filmler	11	13,4
Diziler	18	22,0
Yarışma programları	10	12,2
Hepsi	0	0,0
Hiç	5	6,1
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “TV de en sık izlediğiniz program nedir ?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %36,6’sı (30 kişi) en sık haber programlarını, %7,3’ü (6 kişi) en sık tartışma programlarını, %2,4’ü (2kişi) en sık belgeselleri, %13,4’ü (11 kişi) en sık filmleri, %22,0’ı (18 kişi) en sık dizileri,

%12,2'si (10 kişi) en sık yarışma programlarını izlemektedir. TV izlemediğini belirten gençler bu soruyu yanıtızsız bırakmışlardır.

Araştırma grubundan alınan veriler doğrultusunda gençlerin Tv'de en sık izledikleri programların ilk sırasında % 36,6 ile "Haber programları" gelmektedir; bu da gençlerin daha çok siyasi ve politik nitelikteki programları tercih ettiklerini gösterir niteliktedir.

Dil

Bu bölümde Araştırma grubunun Almanca dışında konuştukları diller, Almanca soru sorulduğu zaman nasıl cevap verdikleri, hangi dilde daha rahat konuşabildikleri, Almanca okuma-yazma bilme durumları tespiti; esasen zorunlu eğitim dili olan Almancayı konuşma düzeyleri ve bu konuda karşılaştıkları sorunlar ve bunların iletişimde yarattığı zorluklar arasında ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Tablo 37: Araştırma Grubunun Almanca Dışında Konuştukları Dillere Göre Dağılımları

Konuşulan Dil	Evet		Hayır	
	N	%	N	%
Türkçe	80	97,6	2	2,4
Arapça	11	13,4	71	86,6
Fransızca	6	7,3	76	92,7
İngilizce	50	61,0	32	39,9
İspanyolca	11	13,4	71	13,4
İtalyanca	4	4,9	78	95,1
Başka	9	11,0	73	89,0

Araştırma kapsamındaki gençlere "Almanca dışında hangi dilleri konuşuyorsunuz?" sorusu sorulmuş anket formunda yer alan soruya bir ya da birden çok seçeneği işaretleyerek cevap verebilecekleri söylenmiştir ve alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %97,6'sı(80 kişi) Türkçe, %13,4'ü Arapça(11 kişi), %7,3'ü (6 kişi)

Fransızca, %61,0'ı (50 kişi), %13,4'ü (11 kişi) İspanyolca, %4,9'u (4 kişi) İtalyanca dillerini de konuşmaktadırlar. Gençlerin %11,0'ı (9 kişi) başka seçeneğini işaretlemişlerdir.

Araştırma grubunun verdiği cevaplar ışığında gençlerin almanca dışında konuştukları dillerin ilk sırasında %80 oranında Türkçe, ikinci sırada ise İngilizce gelmektedir.

Tablo 38: Araştırma Grubunun Almanca Soru Sorulduğu Zaman Nasıl Cevap Verdiklerine Göre Dağılımları

Nasıl cevap veriyorsunuz?	N	%
Almancam iyi olmadığı için anlayamıyorum	0	0,0
Ne sorduğunu anlıyorum fakat Almanca cevap veremiyorum	31	37,8
Ne sorduğunu anlıyorum ve Almanca cevap veriyorum	51	62,2
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Almanca soru sorulduğu zaman nasıl cevap veriyorsunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %37,8'i (31 kişi) Almanca soru sorulduğu zaman ne sorulduğunu anladığını fakat Almanca cevap veremediğini, %62,2'si (52 kişi) Almanca soru sorulduğunda, ne sorulduğunu anladığını ve Almanca cevap verdiğini belirtmiştir.

Yukarıdaki verilerin ışığında gençlerin Almanca soru sorulduğu zaman nasıl cevap verdikleri hususunda %62,2 oranıyla “Ne sorduğunu anlıyorum ve Almanca cevap veriyorum” seçeneği pozitif yönde bir yoğunluk oluşturmaktadır. Ancak bununla birlikte %37,8 oranındaki “Ne sorduğunu anlıyorum fakat Almanca cevap veremiyorum” seçeneği gençlerin zorunlu eğitim dili Almanca iletişim kurma ve anlama-konuşma seviyeleri hakkında dikkat çekicidir.

Tablo 39: Araştırma Grubunun Hangi Dilde Daha Rahat Konuşabildiklerine Göre Dağılımları

Dil	N	%
Almanca	34	41,5
Türkçe	48	58,5
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Hangi dili daha rahat konuşabiliyorsunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %41,5’i(34kişi) Almancayı, %58,5’i (48kişi) Türkçeyi daha rahat konuşmaktadır.

Tablo 40: Araştırma Grubunun Almanca Okuma-Yazma Bilme Durumlarına Göre Dağılımları

Almanca düzeyi	N	%
Almanca okuma-yazma bilmiyorum	0	0,0
Az okuma-yazma biliyorum	1	1,2
Orta derece okuma-yazma biliyorum	32	39,0
İyi okuma-yazma biliyorum	17	20,7
Çok iyi okuma-yazma biliyorum	32	39,0
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Almanca okuma-yazma biliyor musunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %1,2’si (1kişi) az okuma yazma bildiğini, %9,0’ı (32kişi) orta derece okuma yazma bildiğini, %20,7’si (17kişi) iyi okuma yazma bildiğini, %39,0’ı (32kişi) çok iyi okuma yazma bildiğini belirtmiştir.

Yukarıdaki veriler ışığında Araştırma grubunun Almanca okuma-yazma bilme durumlarının %39,9 ile “Orta derece okuma-yazma biliyorum” ve %39,9 ile “Çok iyi okuma-yazma biliyorum” seçeneklerinin eşit orandadır. Bu durumun çok iyi bilenlerin daha çok gurbetçi gençlik; orta derece bilenlerin ise Avusturya’ya üniversite eğitimi alan gençler ayrımına işaret ettiği söylenebilir.

Kavramların Çağrışım Gücü

Bazı sözcük ve kavramların uyandırdığı tepki ve çağrışım belirli bir kimliğe yakın ya da uzak olma durumunu düşündüreceği tahmin edilmiştir.

Tablo 41: Araştırma Grubunun Üyesi Oldukları Dernek Ya Da Sivil Toplum Örgütlerine Göre Dağılımları

Üyelik durumu	N	%
Üye	12	14,6
Üye değil	70	85,4
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Üyesi olduğunuz bir dernek ya da sivil toplum örgütü var mı?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %85,4’ü (70 kişi) dernek ya da sivil toplum örgütlerine üye değilken, %14,6’sı (12kişi) üye olduğunu belirtmiştir. Dernek ya da sivil toplum örgütlerine üye olmayan gençlerde yığılma gözlenmiştir.

Tablo 42: Kavramların Çağrışım gücü (Anomi)

Anomi	N	%
Boşluk-Kuralsızlık	11	13,4
Özgürlük	13	15,9
Amaç	15	18,3
Yaşama Biçimi	15	18,3
Cevapsız	28	34,1
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere ‘Anomi’ kavramının neyi çağrıştırdığı sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %13,4 ‘Boşluk-Kuralsızlık’, %15,9 ‘Özgürlük’, %18,3’ü ‘Amaç’, %18,3’ü ‘Yaşama Biçimi’ olarak yorumlamıştır. Gençlerin %34,1’i ise soruyu cevapsız bırakmışlardır.

Gençlerin %18,3 oranlarında 'Anomi' kavramını 'Yaşam Biçimi' ve 'Amaç' olarak nitelendirmeleri amaçsızlığın bir yaşam biçimi olarak düşündüklerine işaret etmektedir.

Tablo 43: Kavramların Çağrışım gücü (Yabancılaşma)

Yabancılaşma	N	%
Değişim	16	19,5
Kendinden Uzaklaşma	13	15,9
Farklı Olma	19	23,2
Bilmiyorum	8	9,8
Cevapsız	26	31,7
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere 'Yabancılaşma' kavramının neyi çağrıştırdığı sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %19,5'i 'Değişim', &15,9'u 'Kendinden Uzaklaşma', %23,2'si 'Farklı Olma, %9,8'i 'Bilmiyorum' olarak yorumlamıştır. Gençlerin %31,5'i ise soruyu Cevapsız bırakmışlardır.

Yukarıdaki veriler ışığında Araştırma grubunun 'Yabancılaşmayı ilk sırada 'Farklı olma', ikinci sırada ise 'Değişim' olarak nitelendirmeleri sosyo-kültürel çevrenin kendi lehine yaratmaya çalıştığı sempati ile bireyi kendine uydurma çabaları; ayrıca anne-babaların uzun süren göçmenlik yaşamının etkileri olduğu söylenebilir.

Tablo 44: Kavramların Çağrışım gücü (Aile)

Aile	N	%
Baskı	12	14,6
Gereksiz	5	6,1
Olması Gerekli	20	24,6
Sığınılan Yer	19	23,2
Çok Önemli	16	19,5
Cevapsız	10	12,2
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere 'Aile' kavramının neyi çağrıştırdığı sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin % 14,6'sı 'Baskı', %6,1'i 'Gereksiz', %24,6'sı 'Olması Gerekli', %23,2'si 'Sığınılan yer', % 19,5'i 'Çok Önemli' olarak yorumlanmıştır; % 12,2'si ise soruyu cevapsız bırakmışlardır.

Elde edilen veriler ışığında Araştırma grubunun 'Aile' hakkındaki düşünceleri daha çok pozitif yönde ağırlık kazanırken; gençlerin aileyi %14,6'sının baskı, %6,1'inin de 'Gereksiz' olarak görmesi Türk-İslam yaşam biçimindeki aile kavramından uzaklaşarak, batının empoze ettiği serbestlikle kendi kültürüne karşı bir anti-sempatinin uyanmış olduğunu düşündürmektedir.

Kültür

Bu bölümde Araştırma grubuna yaşam biçimi ile ilgili görüşleri, yabancılara Türkiye Cumhuriyeti'ni anlatma durumları sorulmuş ve bu sorulara verilen cevaplar ışığında içinde buldukları ve ait oldukları kültüre uzak-yakın olma halleri hakkında tespitte bulunulmaya çalışılmıştır.

Tablo 45: Araştırma Grubunun Alman Yaşam Biçimi İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımları

Görüş	N	%
Hiçbir yönünü beğenmiyorum	1	1,2
Alman yaşam biçimi ile kendi aramda bir ilişki görmüyorum	2	2,4
Bazı yönlerini beğeniyorum	37	45,1
Modern ve rahat buluyorum	24	29,3
Her yönü ile beğeniyorum	18	22,0
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Alman yaşam biçimi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %1,2’si (1 kişi) Alman yaşam biçiminin hiçbir yönünü beğenmediğini, %2,4’ü (2 kişi) Alman yaşam biçimi ile kendi arasında bir ilişki görmediğini, %45,1’i (37 kişi) Alman yaşam biçiminin bazı yönlerini beğendiğini, %29,3’ü (24 kişi) Alman yaşam biçimini modern ve rahat bulduğunu, %22,0’ı (18 kişi) Alman yaşam biçimini her yönü ile beğendiğini belirtmiştir.

Araştırma grubundan elde edilen veriler doğrultusunda gençlerin %45, 1 oranında cevapladığı “Bazı yönlerini beğeniyorum” seçeneğinden hareketle Alman kültürüne karşı antipati beslemedikleri söylenebilir. Bununla birlikte gençlerin %29,3 oranında “Modern ve rahat buluyorum” seçeneği Alman kültürü ile kendi kültürleri arasında bir kıyasa ve Alman kültürünün daha rahat olduğuna işaret etmektedir ve seçenekteki %22,0 oranındaki “Her yönü ile beğeniyorum” ifadesi de Alman kültürüne karşı bir sempati olarak düşünülebilir.

Tablo 46: Araştırma Grubunun Yabancılara Türkiye Cumhuriyeti’ni Anlatma Durumlarına Göre Dağılımları

Durum	N	%
Hayır	8	9,8
Bazen	28	34,1
Böyle bir durumla karşılaşmadım	6	7,3
Genellikle	25	30,5
Her zaman	15	18,3
Toplam	82	100,00

Araştırma kapsamındaki gençlere “Yabancılara Türkiye Cumhuriyeti’ni anlattığınız oldu mu?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre gençlerin %9,8’i (8 kişi) yabancılara Türkiye Cumhuriyeti’ni anlatmadığını, %34,1’i (28 kişi) bazen anlattığını,

%7,3'ü (6 kişi) böyle bir durumla karşılaşmadığını, %30,5'i (25 kişi) genellikle anlattığını, %18,3'ü (15 kişi) her zaman anlattığını ifade etmiştir.

Araştırma grubunun yabancılara Türkiye Cumhuriyeti'ni anlatma durumlarından hareketle elde edilen verilere bakıldığında gençlerin ülkelerini anlatma konusunda çok istekli olmadıkları söylenebilir.

Buradan itibaren aşağıdaki tablolarda aralarında ilişki bulunabilecek sorulardan hareketle yurt dışında üniversite eğitimi alan gençlerin analizinde Avusturya'da gurbetçi olarak eğitim alan gençler ile yurt dışına yalnızca üniversite eğitimi almak için giden gençler arasındaki farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 47: Araştırma Grubunun Doğum Yerlerine Göre Almanca Soru Sorulduğunda Nasıl Cevap Verdiklerine İlişkin Dağılımları Ve Ki-Kare Testi

Almanca soru sorulduğunda nasıl cevap veriyorsunuz?	DOĞUM YERİ			
	Başka Ülkeler		Türkiye	
	N	%	N	%
Almanca iyi olmadığı için anlayamıyorum	0	0,0	0	0,0
Ne sorduğunu anlıyorum fakat Almanca cevap veremiyorum	2	2,4	29	35,4
Ne sorduğunu anlıyorum ve Almanca cevap veriyorum	29	35,4	22	26,8
Toplam	31	37,8	51	62,2

Ki-Kare test istatistiği değeri:20,839 olasılık değeri:0,000

Araştırma kapsamındaki gençlere “Almanca soru sorulduğunda nasıl cevap veriyorsunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar ile gençlerin doğum yerleri çapraz tablo yardımıyla yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre Türkiye’de doğan gençlerin %35,4’ü(29 kişi) ne sorulduğunu anladığını; fakat Almanca cevap veremediğini,%26,8’i (22 kişi) ne sorulduğunu anladığını ve Almanca cevap verdiğini; başka ülkelerde doğan

gençlerin %35,4'ü(29 kişi) ne sorulduğunu anladığını ve Almanca cevap verdiğini belirtmiştir. Yapılan ki kare analizine göre gençlerin doğum yeri ile Almanca soru sorulduğunda cevap verebilmeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.($p<,05$; $X^2=20,839$)

Araştırma grubunun verdiği cevaplar ışığında gençlerin doğum yerleri ile Almancayı konuşma-anlama durumları arasındaki anlamlı ilişkiye bakıldığında Türkiye doğumlu olup ve özellikle eğitim için Avusturya'ya giden gençlerin Almanca konuşma-anlama düzeylerinin daha düşük; buna karşın yurt dışında (% 37,8) doğan gençlerin Almanca konuşma-anlama düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 48: Araştırma Grubunun Doğum Yerlerine Göre Daha Rahat Konuşabildikleri İle İlişkin Dağılımları ve Ki-Kare Testi

Hangi dilde daha rahat konuşabiliyorsunuz?	DOĞUM YERİ			
	Başka Ülkeler		Türkiye	
	N	%	N	%
Almanca	27	32,9	7	8,5
Türkçe	4	4,9	44	53,7
Toplam	31	37,8	51	62,2

Ki-Kare test istatistiği değeri: 42,764 olasılık değeri:0,000

Araştırma kapsamındaki gençlere “Hangi dilde daha rahat konuşabiliyorsunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar ile gençlerin doğum yerleri çapraz tablo yardımıyla yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre Türkiye’de doğan gençlerin %8,5’i (7 kişi) Almanca daha rahat konuşabildiğini,%53,7’si (44 kişi) Türkçe daha rahat konuştuğunu; başka ülkelerde doğan gençlerin %32,9’u(27 kişi) Almanca daha rahat konuştuğunu, %4,9’u (4 kişi) Türkçe daha rahat konuştuğunu belirtmiştir. Yapılan ki kare analizine göre gençlerin doğum yeri ile daha rahat konuştukları dil arasında anlamlı bir ilişki vardır.($p<,05$; $X^2=42,764$)

Tablo 48'deki verilerden hareketle Türkçeyi; yurt dışı doğumlu gençlerin özellikle %24 oranında Avusturya doğumlu gençlerin Almancayı daha rahat konuştukları söylenebilir.

Tablo 49: Araştırma Grubunun Doğum Yerlerine Göre Almanca Okuma-Yazma Düzeylerine İlişkin Dağılımları Ve Ki-Kare Testi

Almanca okuma-yazma biliyor musunuz?	DOĞUM YERİ			
	Başka Ülkeler		Türkiye	
	N	%	N	%
Almanca okuma-yazma bilmiyorum	0	0,0	0	0,0
Az okuma-yazma biliyorum	0	0,0	1	1,2
Orta derece okuma-yazma biliyorum	2	2,4	30	36,6
İyi okuma-yazma biliyorum	2	2,4	15	18,3
Çok iyi okuma-yazma biliyorum	27	32,9	5	6,1
Toplam	31	37,8	51	62,2
Ki-Kare test istatistiği değeri: 48,578 olasılık değeri:0,000				

Araştırma kapsamındaki gençlere “Almanca okuma yazma biliyor musunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar ile gençlerin doğum yerleri çapraz tablo yardımıyla yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre Türkiye’de doğan gençlerin %1,2’si (1 kişi) Almanca az okuma-yazma bildiğini, %36,6’sı (30 kişi) Almanca orta derece okuma-yazma bildiğini, %18,3’ü (15 kişi) Almanca iyi okuma-yazma bildiğinin, %6,1’i (5 kişi) Almanca çok iyi okuma-yazma bildiğini; başka ülkelerde doğan gençlerin %2,4’ü (2 kişi) Almanca orta derece okuma-yazma bildiğini, %2,4’ü (2 kişi) Almanca iyi okuma-yazma bildiğinin, %32,9’u (27 kişi) Almanca çok iyi okuma-yazma bildiğini belirtmiştir. Yapılan ki kare analizine göre gençlerin doğum yeri ile Almanca okuma yazma bilmeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.($p<,05$; $X^2=48,578$)

Tablo 47'den hareketle Türkiye doğumlu gençlerin Almanca okuma-yazma düzeylerine bakıldığında bu oranın az ve orta derece düzeyde olduğu; ANCAK %24 oranında Avusturya doğumlu gençlerin çok iyi düzeyde Almanca okuma-yazma bildikleri söylenebilir. Bununla birlikte %18,3 oranındaki "İyi okuma-yazma biliyorum" seçeneği Türkiye'den giden gençlerin öğrenim dilleri olan Almancayı olumlu yönde geliştirdikleri söylenebilir.

Tablo 50: Araştırma Grubunun Doğum Yerlerine Göre Alman Yaşam Biçimi İle İlgili Görüşlerinin Dağılımları Ve Ki-Kare Testi

Alman Yaşam Biçimi ile İlgili Görüşleriniz	DOĞUM YERİ			
	Başka Ülkeler		Türkiye	
	N	%	N	%
Hiçbir yönünü beğenmiyorum	0	0,0	1	1,2
Bu konuda bilgim yok	0	0,0	0	0,0
Alman yaşam biçimi ve kendi aramda bir ilişki görmüyorum	2	2,4	0	0,0
Bazı yönlerini beğeniyorum	3	3,7	34	41,4
Modern ve rahat buluyorum	15	18,3	9	11,0
Her yönü ile beğeniyorum	11	13,4	7	8,5
Toplam	31	37,8	51	62,2
Ki-Kare test istatistiği değeri:28,159 olasılık değeri:0,000				

Araştırma kapsamındaki gençlere "Alman yaşam biçimi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusu sorulmuş alınan yanıtlar ile gençlerin doğum yerleri çapraz tablo yardımıyla yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre Türkiye'de doğan gençlerin %1,2'si (1 kişi) Alman yaşam biçiminin hiçbir yönünü beğenmediğini, %41,4'ü (34 kişi) Alman yaşam biçiminin bazı yönlerini beğendiğini, %11,0'ı (9 kişi) Alman yaşam biçimini modern ve rahat bulduğunu, %8,5'i (7 kişi) Alman yaşam biçimini her yönü ile beğendiğini; başka ülkelerde doğan gençlerin %2,4'ü (2 kişi) Alman yaşam biçimi ve kendi arasında hiçbir ilişki görmediğini, %3,7'si (3 kişi) Alman yaşam biçiminin bazı yönlerini beğendiğini, %18,3'ü (15 kişi) Alman yaşam biçimini modern ve rahat bulduğunu, %13,4'ü (11 kişi) Alman yaşam biçimini

her yönü ile beğendiğini belirtmiştir. Yapılan ki kare analizine göre gençlerin doğum yeri ile Alman yaşam biçimi ile ilgili görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. ($p < ,05$; $X^2 = 28,159$)

Tablo 50'den hareketle Türkiye doğumlu gençlerin Alman yaşam biçimini bazı yönlerde beğendiği yoğunluk kazanmaktadır. Bununla birlikte %25 oranında Avusturya doğumlu gençlerin Alman toplumunu rahat ve modern bulmakla birlikte her yönüyle de beğendiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum ise gurbetçi gençliğin içinde yaşadığı kültür tarafından asimile edildiğini düşündürmektedir.

Tablo 51: Araştırma Grubunun Doğum Yerlerine Göre Yabancılara Türkiye Cumhuriyeti'ni Anlatma Durumlarına İlişkin Dağılımları Ve Ki-Kare Testi

Yabancılara Türkiye Cumhuriyeti'ni anlattığınız oldu mu?	DOĞUM YERİ			
	Başka Ülkeler		Türkiye	
	N	%	N	%
Hayır	3	3,7	5	6,1
Bazen	17	20,7	11	13,4
Böyle bir durumla karşılaşmadım	6	7,3	0	0,0
Genellikle	4	4,9	21	25,6
Her zaman	1	1,2	14	17,1
Toplam	31	37,8	51	62,2
<i>Ki-Kare test istatistiği değeri:27,362 olasılık değeri:0,000</i>				

Araştırma kapsamındaki gençlere “Yabancılara Türkiye Cumhuriyeti'ni anlattığınız oldu mu?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar ile gençlerin doğum yerleri çapraz tablo yardımıyla yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre Türkiye’de doğan gençlerin %6,1’i (5 kişi) yabancılara Türkiye’yi anlatmadıklarını, %13,4’ü (11 kişi) bazen anlattığını, %25,6’sı (21 kişi) genellikle anlattığını, %17,1’i (14 kişi) her zaman anlattığını; başka ülkelerde doğan gençlerin %3,7’si (3kişi) yabancılara Türkiye’yi anlatmadıklarını, %20,7’si (17 kişi) bazen anlattığını, %7,3’ü (6 kişi) böyle bir durumla karşılaşmadığını, %4,9’u (4 kişi) genellikle anlattığını, %1,2’si (1 kişi) her zaman anlattığını belirtmiştir. Yapılan ki kare analizine göre gençlerin

doğum yeri ile gençlerin yabancılara Türkiye Cumhuriyeti'ni anlatmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.($p<,05$; $X^2=27,362$)

Tablo 51'den hareketle Türkiye doğumlu gençlerin yabancılara Türkiye Cumhuriyeti'ni anlatma durumlarına ilişkin veriler doğrultusunda doğum yerleri Türkiye olan ve özellikle Avusturya'ya üniversite eğitimi almak için gidenlerin ülkelerini anlatmaya özen gösterdikleri; ancak başka ülkelerde doğan gençlerin ise böyle bu tutumu bazen sergiledikleri söylenebilir. Bu durumun ise gurbetçi gençliğin içinde yaşadığı kültür tarafından asimile edildiğini ve kendi kültürüne yabancılaştığını düşündürmektedir.

Tablo 52: Araştırma Grubunun Avusturya'da Bulunma Sebeplerine Göre Üniversitelerdeki Öğretim Üyelerinin Türk Öğrencilere Karşı Tutumlarına İlişkin Dağılımları Ve Ki-Kare Testi

Üniversitelerdeki öğretim üyelerinin Türk öğrencilere karşı tutumları	Almanya'da bulunma sebebi			
	Öğrenci		Gurbetçi öğrenci	
	N	%	N	%
Katı ve sert buluyorum	10	12,2	7	8,5
İlgisiz buluyorum	14	17,1	4	4,9
Anlayışlı ve hoşgörülü	4	4,9	35	42,7
Bunların dışında	0	0,0	8	9,8
Toplam	28	34,1	54	65,9

Ki-Kare test istatistiği değeri:33,889 olasılık değeri:0,000

Araştırma kapsamındaki gençlere “Üniversite öğretim üyelerinin Türk öğrencilerine karşı tutumunu nasıl buluyorsunuz?” sorusu sorulmuş alınan yanıtlar ile gençlerin Almanya'da bulunma sebepleri çapraz tablo yardımıyla yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Alınan yanıtlara göre Almanya'da yaşayan gençlerin %8,5'i (7kişi) katı ve sert, %4,9'u (4kişi) ilgisiz, %42,7'si (35kişi) anlayışlı ve hoşgörülü bulunduğunu belirtmiştir. %9,8'i (8kişi) ise bunların dışında başka yanıtlar vermişleridir. Almanya'da sadece eğitim için bulunan gençlerin %12,2'si (10kişi) katı ve sert, %17,1'i (14kişi) ilgisiz, %4,9'u (4kişi) anlayışlı ve hoşgörülü bulunduğunu belirtmiştir. Yapılan ki kare analizine göre gençlerin Almanya'da bulunma sebepleri ile üniversitelerdeki öğretim

üyelerinin Türk öğrencilere karşı tutumları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. ($p < ,05$; $X^2 = 33,889$)

Tablo 52'den hareketle Türkiye doğumlu ve Avusturya'da üniversite eğitimi alan gençlerin üniversitelerdeki öğretim üyelerinin Türk öğrencilere karşı tutumlarını ilgisiz, katı ve sert bulmaktadır. Bu durumun aksine üniversite okuyan gurbetçi öğrencilerin yüksek bir oranla (%42,7) anlayışlı ve hoşgörülü bulması gurbetçi öğrencilerin dil ve içinde yaşadıkları kültürle olan lehine bir ilişkiyi sergilediği söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu bölümde, araştırmalardan, anket, görüşme ve gözlemlerden elde edilen bulgular ışığında; kimlik, sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel, aile ve yakın çevre ve kültür boyutlarında istek, beklenti ve rahatsızlık duydukları konularla ilgili verilere yönelik olarak yapılmıştır.

Kimlik

Bireyin kimlik kazanımında yaşadığı sosyo-kültürel çevrenin önemi kadar yaşı, cinsiyeti, doğum yeri, medeni durumu vb. de önemli olabilmektedir. Yurt dışında okuyan üniversiteli öğrencilerin eğitim durumları ve sosyalleşme sorunları ele alınacak olursa, gençlerin ağırlıklı yaş ortalamalarının 25–28 olduğu ve gençlerin %70,7'si bekâr olduğu görülmektedir. Bu durumda gençlerin hayata bakış ve algılayışlarında aileden çok arkadaşın ön plana çıktığı ve beklentilerin karşılanmasında aileden çok akran gruplarının değer kazandığı söylenebilir. Avusturya ve yurt dışında doğan gençler ile Türkiye'de doğup yurt dışına eğitim almak için giden gençlerin dil, asimilasyon, ulusal değerler gibi hususlarda aralarında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Başta Avusturya olmak üzere yurt dışında doğan gençlerin üniversite eğitimi sürecinde eğitim dili olan Almanca anlama ve konuşmada zorluk çekmedikleri ve bahsedilen dili çok iyi düzeyde konuştukları, uzun süren göçmenlik deneyimi sonucunda içinde yaşadıkları topluma uyum sağladıkları tespit edilmiştir. Aksine Türkiye doğumlu olup yurt dışına(Avusturya'ya) salt üniversite eğitimi almak için giden gençlerde

Almancayı orta düzeyde anlayıp konuştukları, içinde buldukları yeni kültür karşısında uyum sorunları yaşadıkları görülmüştür.

Üniversite eğitimi için evden (aile) uzaklaşma olmakla birlikte yurt dışında okuyan gurbetçi üniversiteli Türk gençlerinde kız ve erkek gençler evleninceye kadar anne-babaları ile birlikte yaşamaktadırlar. Oysa Alman gençler genellikle 18-22 yaşları arasında anne- babasının yanından ayrılarak yalnız başına veya kız/erkek arkadaşları ile birlikte başka bir evde yaşamaktadır; fakat bu durumun medya ve popüler kültürle birlikte değişime yüz tuttuğu söylenebilir. Gençlerin doğum yerlerinin İç Anadolu bölgesinde yoğunlaştığı, İç Anadolu ve Türkiye'nin Doğu bölgelerden gelen gençlerle yapılan görüşmelerde gurbetçi Türk ve Türkiye'nin Batı bölgelerden gelen arkadaşlarını "serbest"¹⁰ olarak tanımladıklarına tanık olunmuştur. Farklı kültür ortamlarında yetişen bireylerin birbirlerine karşı olan davranışlarını ve alışkanlıklarını da farklı algılamalarına yol açabilmektedir.

Sosyo- ekonomik Durum:

Avusturya'da okuyan üniversiteli Türk gençlerinin anne-babalarının yaş ortalamaları 45'tir. Bu yaş grubunun bir özelliği de çalışma yaş grubu içerisinde bulunmalarıdır. Gençlerin anne ve babalarının annelerde %95,1 babalarda % 61,0 oranında kendilerine ait bir iş yeri yoktur. Bu durum ise para kazanmak amacıyla anne-babaların mesai saati boyunca(10-12 saat) çalışmakta çalışmaktadır. Ekonomik koşulların zorladığı uzun çalışma saatleri, aile yapısındaki rolleri ve ilişkileri de etkilemektedir. Eşlerin birbirlerine ve çocuklarına yeterince zaman ayırmamalarına neden olmaktadır.¹¹ Ayrıca Araştırma grubundan elde edilen verilerde annelerin %65,6'sının ev hanımı, babaların ise %29,3 serbest, % 26,8'inin işçi olması, gelir düzeyleri ve mesleklerinin gençlerin hayata dönük tercihlerinde

¹⁰ Halk arasında kullanılan "serbest" kelimesi ile Türk adetlerine pek rastlanılmayan bir şekilde evli kadınların tek başına veya kız/erkek arkadaşları ile dışarı çıkması anlatılmak istenmiştir.

¹¹ Bkz: Tablo 23–24. Örnekleme Grubunun Anne-babalarının Kendilerine Karşı Olan Davranışlarına Göre Dağılımları

belirleyici olduğu, gerçekte bu durum toplumsal statü ve statü gruplarının belirlenmesinde önemli bir sonuca da işaret ettiği söylenebilir.

Ailelerin aylık gelir durumu 1500 euro dolaylarında olması bunu destekler niteliktedir. Avusturya'da yaşayan üniversiteli Türk öğrencilerinin çoğunun anne-babasının Avusturya'da 21–30 yıl gibi uzun yıllar yaşamış olması gençlerinin anne-babalarının belli bir oranın gurbetçi olduğunu göstermektedir. Böylece uzun yıllar göçmenlik yaşamının ailede öz-kültüre karşı meydana getirdiği yabancılaşma ve deformasyonlara yol açacağı durumlara neden olabileceği ve bu durumun çocuklarına yansiyabileceği söz konusu olabilmektedir.

Araştırma grubundaki gençlerin %45,1'i ailesiyle yaşamaktadır; bu durum ise gençlerin gurbetçi aileye mensup olduğuna işaret etmektedir. Diğer gençlerden Tablo 6'da¹² da görüldüğü üzere yalnız başına kalan gençlerin ev kiralalarının yüksek olması sebebiyle yurtları tercih ettikleri bilinmektedir.¹³ Türkler getto seklinde oda mutfak kabinet üçlüsü denilen (Koridor ve tek odadan oluşan) evlerde kalmaktadır. Evlerin yaşama koşulları her ne kadar kısıtlı olsa da üniversiteli Türk öğrenciler tarafından ekonomik sebeplerden dolayı tercih edilmemektedir.

Araştırma grubundaki gençlerin %63,5 gibi büyük bir oranı Türkiye'ye tatil için gitmekte; %34,1 oranındaki gençlerin ailesi Türkiye'de yaşıyor ve yalnızca eğitim için yurt dışında bulunmaktadır. Bununla birlikte Araştırma grubunun aylık geçim kaynaklarını ağırlıklı olarak çalışarak edindikleri bilinmektedir¹⁴ve gençler 'part –time' olarak adlandırılan tezgâhtarlık, taksi şoförlüğü gibi işlerde çalışmaktadır. Gençlerin birçoğu da burs ve kredi yardımıyla eğitimlerine devam etmektedir. Bahsedilen bursların birçoğunun İslami dernekler tarafından verildiği bilinmektedir.

¹² Bkz: Tablo 6. Örneklem Grubundaki Gençlerin Kiminle Birlikte Yaşadıklarının Dağılımları.

¹³ Bunun için bkz: Ek–11.

¹⁴ Bkz: Tablo 9. Örneklem Grubunun Aylık Geçim Kaynaklarına Göre Dağılımları

Aile ve Yakın Çevre

Geleneksel Türk ailesinin hiyerarşik yapısı buradaki Türk ailelerin ilk bakışta genel görüntüsünü oluşturmaktadır. Bu görüntü genç kuşağın tüm yenilikçi çabalarına rağmen geleneksel Türk toplumunun değerlerinden gerek almış oldukları kültür gerekse aile ve toplumun değer yargılarının verdiği baskıdan dolayı süregelmektedir. Elbette genç kuşakların gelenek dışında yeni rol ve işlevlere yönelmeleri ile bu yöndeki dış etkenlerin ve zorlamaların ailenin geleneksel yapısında gözlenebilir değişmeye ve dönüşümlere neden olabilmektedir.

Araştırma grubuna göre baskı yapılan ve ilk sırada yer alan konular şöyledir: Türk birisiyle evlenmesi için, ders çalışması için, kız/erkek arkadaşları ile dışarı çıkmaması için yapılan baskılar ilk üç sırayı almaktadır. Gençlerin kendi soydaşlarından kız ya da erkeklerle arkadaşlık kurmaya ve evlenmeye karşı olmamalarına rağmen toplumsal değer ve yargılardan çekindikleri bu kaygının İslam dininden kaynaklandığı söylenebilir. Bilindiği gibi İslam dini ehli kitaba mensup kişilerden kız almayı yasaklamamış, buna karşılık Müslüman olunmadığı sürece kız verme şeklindeki evliliği de yasaklamıştır. Bu gelenek anne-babaların evlilik konusunda kız ve erkek çocuklarına yaptıkları baskıların farkındalığında da kendini göstermektedir.

Ailenin kimlik ve kişilik kazanımında uyguladığı terbiye aynı zamanda, ailenin mensubu olduğu toplumun gelenek ve görenek ve dini inanışlarını da içermektedir. Dolayısıyla terbiye de büyük ölçüde şekil veren toplumun benimsediği ve ailenin de uygulayıcısı olduğu din kültürü ve buna bağlı olarak gelenek ve göreneklerdir. Terbiye bireyin kişilik ve kimlik kazanımında önemli rol oynayabilmektedir. Birey veya aile ait olduğu toplum içerisinde yaşarken dinini ve kültürel özelliğini koruma ve sürdürme isteği ön plana çıkmaktadır.

Bunlara ek olarak aileler çocuklarına evde Türkçe konuşması için, Müslüman olduğuna inandırmak için, namaz kılması için de baskı yapmaktadırlar. Ailelerin çocuklarına din konusunda baskı yapması, ailenin taşıdığı 'Türk' 'Müslüman' kimliğine karşı antisempatı duymasına neden

olmaktadır; çünkü genç içinde yaşadığı sosyo-kültürel çevresi aracılığıyla o topluma uygun davranış, düşünce ve kişilik kazanacaktır. Arkadaşlarıyla birlikte gittiği sinema, disko, tiyatro, futbol stadı, alışveriş merkezi,... Gitgide bu mekânlar kendine has kültür ortamlarına uygun olarak düşünmesini ve davranmasını isteyecektir.

Elde edilen veriler ışığında anne- babaların çocuklarına karşı genellikle fedakâr, yardımsever, demokratik tutum içinde olmalarına rağmen, otoriter, ısrarcı, saldırgan gibi tutumlara da tanık olunmaktadır. Babaların annelere nazaran çocuklarına karşı daha baskıcı olduğu söylenebilmek ve verilen cevaplarda çocuklarına şiddet uyguladıklarına da tanık olunmaktadır.

Yurt dışında üniversite eğitimi alan Türk gençleri, yaşadıkları çok-kültürlü ortam içerisinde birçok insanla çeşitli nedenlerle bir araya gelmekte, bir şeyler yapmakta veya izlemektedir. Sosyo-kültürel çevrede bulunan çeşitli mekânlar, kendilerine özgü kültür ortamları ile bireyin kimlik ve kişilik oluşumuna etki edebilmektedir. Üniversite eğitimi alan gençlerdeki bu sosyalleşmede en önemli faktör arkadaştır.

Araştırma grubunun Türk arkadaşlarını %22,0 oranında kaba, sinirli, kırıcı; %14,6 oranında eğitim seviyesi düşük, cahil; %12,2 oranında tutucu, geri kafalı; %7,3 içine kapanık, sessiz bulmaktadır. Ancak arkadaşlık kurarken "milliyet" bir tercih ölçütü olarak algılamadıklarını göstermektedir. Araştırma konusu gençler kız/erkek arkadaşlığını %53,7 oranında 'Gerekli' bulmaktadır; ancak %8,5 'Karşı' ve %53,7 'Evlilikle sonuçlanırsa taraftarım' seçenekleri arkadaş tercih ve seçeneklerinin önemli kriter noktasının ileride yapacakları evliliğe zemin oluşturmasıdır. Bu durum ise gençlerin tercihlerinde Türk- İslam toplumunun gelenek görenek ve değerlerinin caydırıcı etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırma grubunun sıkıntı ve bunalımlarını anlattıkları kişilerin eşit oranlarda ve ilk sırada aileleri ve kimseyle paylaşmamaları şeklindedir. Buna karşın %1,2 oranında 'çıktığı kişiye' anlatması gençlerin duygusal anlamda birlikte olduğu kişiye karşı bir güven kaybı yaşadığını düşündürmektedir.

Buna ek olarak gençlerin çevrelerindeki insanlardan sıkılıp, hayatı boş ve anlamsız bularak kimsenin kendilerini tanımadığı bir yere gitmek istemelerine göre dağılımında % 42,7 oranında verilen “Ara sıra” cevabı dikkat çekicidir.

Geleceğe güvenle bakabilmesi için en önemli etmen hakkındaki düşüncelerinde ilk sırada öğrenime verdikleri önem, ikinci sırada ailenin varlıklı olması gelmektedir; böylece gençlerde öğretimin değeri konusunda farkındalığın olduğu söylenebilmektedir.

Dünyada gelişen olaylar toplumların sosyal ve siyasal gündemlerini de hızla değiştirmiştir. Geçmişin mücadele ve savaş anlayışları da konum değiştirmektedir. Geçmişin feodal problemleri ve ideolojik çatışmaları çerçevesinde gelişen uluslar arası ilişkiler bu son dönemde yerini kültürel kimliklerin merkez haline getirdiği yeni standartlara bırakmış durumdadır. Bu çerçeve de başta Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinde baş gösteren yabancı düşmanlığı dikkati çekmektedir. Bu nokta da Avrupa'nın Türkiye'ye bakış açısı irdelenebilir. Bu durumda gençlerin üniversite öğretim üyelerinin Türk öğrencilere karşı tutumlarını ilişkin katı, sert ve ilgisiz buldukları akıllarda soru işareti oluşturmaktadır.

Sosyo-Kültürel Düzey

Gençlerin günlük yaşamları ve boş zamanlarını değerlendirme şekilleri sosyo-kültürel düzeyleri hakkında bilgi vermektedir. Toplumsal alışkanlıklar öz-kültür ve buna bağlı alışkanlıkların aktarımında genelde aile, özelde ise bireyin tercihleri bireyin boş zamanlarında eyleme dönüşerek dışa yansımaktadır. Boş zamanlarındaki dinlenme, eğlence biçimleri bireyin kendi toplumuna özgü edindiği alışkanlıklar olarak kişiliğine ve kimliğine yansımaktadır. Nitekim, gençlerin %61,0'i boş vakitlerini kitap, gazete vb. okuyarak, %56,1'i televizyon izleyerek ve müzik dinleyerek, %32,9 'u pab, disko, club gibi yerlere giderek, %37,8'i sinema, tiyatro, spor karşılaşmalarını izleyerek geçirmektedir. Araştırma grubunun %14,6'sı boş zamanlarında ne aile ne de sosyo-kültürel çevresindeki etkinliklere katılmayarak evde sessizce

oturup hayal kurarak geçirmektedir. Gençlerin bu alışkanlığı, gençlerin iletişim kopukluğu ve buna bağlı olarak da yabancılaşma ve kimlik sorunları yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte elde edilen veriler doğrultusunda gençlerin yalnızca %61,0' ının "Kitap, gazete vb. okuyorum" cevabını vermeleri de okuma alışkanlıklarının aşağı düzeyi gösteren dikkat çekici bir orandır. Bunlara ek olarak gençlerin %64,6'sı ailele birlikte zaman geçirmek istemediğini belirtmiştir; bu durumun ise gençlerin aileleriyle yaşadığı çatışmayı destekler niteliktedir. Gençlerin %22,0'ı resim, müzik, spor vb. faaliyetlerle uğraştığını belirtmiştir. Böylece gençler faydalı sosyal aktivitelere önem vermediği söylenebilir.

Araştırma grubunun gençlerin %28,0'ı gazete okuması siyasi, politik konulara ilgi duyduklarına işaret etmektedir; buna ek olarak %24,4 oranında 'aktüel' türle ilgi duymaları Türkiye ve dünyadaki olaylara ilgisiz olduklarına işaret etmektedir.

Gençlerin diledikleri kadar okuyamama sebepleri arasında en yüksek oranın %45,1 ile "Görsel iletişim izlemek daha cazip geliyor" cevabı bu anlamda görsel iletişimin onlar için daha ilginç ve çekici bir nitelik taşıdığı söylenebilir. Bununla birlikte diğer yüksek bir oran ise %42,7 ile " Vakit olmuyor" seçeneği gençlerin içinde buldukları yaşam koşullarından okumaya diledikleri zamanı ayıramadıkları şeklindedir.

Hızla değişen dünya ile birlikte gençlerin zamanlarının çoğunu ailelerinin dışında geçirmeye başlamaları, aile içindeki etkileşimi ve değer alışverişinin yerini çeşitli kurumlara bırakmasına neden olmuştur. "Günümüz gençliği açısından, internet aracılığı ile yayılan, eğlence ve gösteri endüstrisi tarafından oluşturulan ve pazarlanan projeler görsel kültür unsurlarının sunduğu modeller karşısında daha az etkide bulunur hale gelmiştir; ancak bu sürecin, sosyo-kültürel ve sosyo-psikolojik etkileri toplumun bilhassa genç kuşakları üzerinde daha yoğun olarak hissedilmekte ve gözlenmektedir. Araştırma grubunun günlük ortalama TV izleme saatlerinin %48,8'inin '2-3 saat' oranında ekran karşısında geçmesi medyanın gençler üzerindeki

etkisini destekler niteliktedir. Ayrıca bu programların %36 oranında ‘haber Programları’ izlemeleri siyasal ve politik konulara ilgilerini göstermekle birlikte, %22’sinin ‘Diziler’ ve %12’sinin ‘Yarışma Programları’ izlemeleri program seçimindeki kaliteye işaret ediyor.

Dil

Kimlik ediniminde öz-kültür unsurlarının önemli olmasından dolayı ana dili öğrenip konuşmak, o dilin temsil ettiği ulusla kendi kimliği arasında bağıntı kuran birey; yeni bir kültür çevresi ve onun dili ile karşılaştığında çatışma yaşayabilir. Almanca dışında konuştukları diller, Almanca soru sorulduğu zaman nasıl cevap verdikleri, hangi dilde daha rahat konuşabildikleri, almanca okuma-yazma bilme durumları tespiti; esasen zorunlu eğitim dili olan Almancayı konuşma düzeyleri ve bu konuda karşılaştıkları sorunlar ve bunların iletişimde yarattığı zorluklar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Araştırma grubunun verdiği cevaplar ışığında gençlerin Almanca dışında konuştukları dillerin ilk sırasında %80 oranında Türkçe, ikinci sırada ise İngilizce gelmektedir.

Araştırma grubundaki gençlerin Almanca soru sorulduğu zaman nasıl cevap verdikleri hususunda %62,2 oranıyla “Ne sorduğunu anlıyorum ve Almanca cevap veriyorum” seçeneği pozitif yönde bir yoğunluk oluşturmaktadır. Ancak bununla birlikte %37,8 oranındaki “Ne sorduğunu anlıyorum; fakat Almanca cevap veremiyorum” seçeneği gençlerin zorunlu eğitim dili Almanca iletişim kurma ve anlama-konuşma seviyelerindeki olumsuzluğu göstermekte ve gençlerin %41,5’i Almancayı, %58,5’i Türkçeyi daha rahat konuştuklarını göstermektedir. Bununla birlikte gençlerin Almanca okuma-yazma bilme durumları %39,9 ile “Orta derece okuma-yazma biliyorum” ve %39,9 ile “Çok iyi okuma-yazma biliyorum” seçeneklerinin eşit orandadır. Bu durumun çok iyi bilenlerin daha çok gurbetçi gençlik; orta derece bilenlerin ise Avusturya’ya üniversite eğitimi alan gençler ayrımına işaret etmektedir.

Eğitimde başarı durumunda, Türkiye'den gelme çoğunluğu büyük şehirlerden ve maddi durumu oldukça iyi ve genelde bir ticari eğitim danışmanlığı üzerinden öğrenciler en çok sorun yaşayan gruptur ve belli bir süre sonra Türkiye'ye dönmektedirler. Doğma büyüme Avusturya'da yaşayan Türk öğrencileri ana dil avantajını kullanır; fakat yine de sistemin verdiği rahatlıktan çok hızlı ilerleyemezler.

Sonuç itibariyle bu öğrenciler genelde dil okulu için 3 dönem ve 1 yıllık üniversite eğitimlerinde de 2 dönem olmak üzere genelde 5 dönem ya da 2,5 yılı boşa geçirmiş, beklenen vize süresi vb. durumlar da eklendiğinde ortalama 3 yıllık bir Almanca öğrenme macerası yaşamış ve ciddi maddi kayıp elde etmiş olmaktadır.

Kavramların Çağrışım Gücü

Bazı sözcük ve kavramların uyandırdığı tepki ve çağrışım belirli bir kimliğe yakın ya da uzak olma durumunu düşündüreceği tahmin edilerek, gençlerin %18,3 oranlarında 'Anomi' kavramını 'Yaşam Biçimi' ve 'Amaç' olarak nitelendirmeleri amaçsızlığın bir yaşam biçimi olarak düşündüklerine işaret etmektedir. Gençlerin 'Yabancılaşma' yı ise ilk sırada 'Farklı olma', ikinci sırada ise 'Değişim' olarak nitelendirmeleri sosyo-kültürel çevrenin kendi lehine yaratmaya çalıştığı sempati ile bireyi kendine uydurma çabaları; ayrıca anne-babaların uzun süren göçmenlik yaşamın etkileri olduğu söylenebilir. Elde edilen veriler ışığında Araştırma grubunun 'Aile' hakkındaki düşünceleri daha çok pozitif yönde ağırlık kazanırken; gençlerin aileyi %14,6'sının baskı, %6,1'inin de 'Gereksiz' olarak görmesi Türk-İslam yaşam biçimindeki aile kavramından uzaklaşarak, batının empoze ettiği serbestlikle kendi kültürüne karşı bir anti-sempatinin uyanmış olduğunu düşündürmektedir.

Kültür

Topluma ait gelenek, görenek, töre, âdet, ahlâk, değer gibi ortak temel davranış kalıplarının bireye aktarılması, bireyin toplumsallaştırmaktadır.

Gençleri yaşam biçimi ile ilgili görüşlerinden yola çıkarak kendi kültürleri ile içine girdikleri yeni kültür arasında ikilem yaşadıkları görülmekte; bu durum ise gençlerin yeni kültür lehine bir tutum sergilemektedirler. Böylece gençlerin %45, 1 oranında cevapladığı “Bazı yönlerini beğeniyorum” seçeneğinden hareketle Alman kültürüne karşı antipati beslemedikleri söylenebilir. Bununla birlikte gençlerin %29,3 oranında “Modern ve rahat buluyorum” seçeneği Alman kültürü ile kendi kültürleri arasında bir kıyasa ve Alman kültürünün daha rahat olduğuna işaret etmektedir ve seçenekteki %22,0 oranındaki “Her yönü ile beğeniyorum” ifadesi de Alman kültürüne karşı bir sempati olarak düşünülebilir ve Türkiye Cumhuriyeti’ni anlatma durumlarından hareketle elde edilen verilere bakıldığında gençlerin ülkelerini anlatma konusunda çok istekli olmadıkları tespit edilmiştir. Doğum yerleri Türkiye olan ve özellikle Avusturya’ya üniversite eğitimi almak için gidenlerin ülkelerini anlatmaya özen gösterdikleri; ancak başka ülkelerde doğan gençlerin ise böyle bu tutumu bazen sergiledikleri söylenebilir. Bu durumun ise gurbetçi gençliğin içinde yaşadığı kültür tarafından asimile edildiğini ve kendi kültürüne yabancılaştığını düşündürmektedir.

Sendikalar ve dernekler yıllardır üniversiteli Türk gençlerine olanak tanınması için çağrıda bulunuyor, ancak seslerini duyurmaları pek mümkün görünmüyor ya da yalnızca kendi siyasi perspektiflerini gençlere empoze etme şeklinde kendini gösteriyor. Bunun yanı sıra dernekler yapmış oldukları toplantılar, eğlenceler, uyum faaliyetleri gibi sosyal aktiviteleri ağırlıklı olarak İslami bir yapı sergiliyor.

Gençlerin maddi olarak bir yerlere gelebilmeleri için, bir meslek ve iş sahibi olmaları gerekmektedir. Gençlerimiz içine girmiş olduğu yeni toplumda dış reflexlerin hevesine çok erken kapılıp, eğitimden ve hayata

hazırlanmaktan uzaklaşıyor. “Bugün varız, yarın yokuz” felsefesiyle eğlence âleminde vakit öldürüyorlar. Manevi bireysel bağımsızlıklarına erişebilmeleri de aileleri tarafından engellemektedir.

İki kültür arasında yetişen bu gençliğe kimileri hayranlıkla bakarken, kimileri gençlerin gösterdikleri başarıları hiçe saymaktadır. Öte taraftan, kişiliğini kendi çabasıyla kazanan gençler artık iki kültür arasında sıkışmış değil; kendi kültürüne hâkim olarak bunun verdiği bilinçle yeni kültür içinde asimile olmadan zenginleştirmesi mümkün olmalıdır. Avrupa Devletlerinde entegrasyon ve akkültürasyon sürecini başarı ile tamamlayanların sayısı git gide artmakta ve müthiş kabiliyetli bir gençlik yetişmektedir. Yurt dışında eğitim alan gençlerimizin amaçlarına ulaşması, kendi özlerini kaybetmeden evrensel bakış açısına sahip gençlerin yetişmesi ancak gençlerimizin sorunlarının ve yaşam şartlarının düzeltilmesiyle mümkündür. Bu da politik ve toplumsal çabalarla elde edilebilir. Gençlik gelecekte toplumun önderi olacak bir kesimi oluşturmaktadır. Bu bağlamda gençlik Türk toplumu açısından sembolik bir yatırım olma özelliğine sahiptir. Toplumların sürekliliğinde önemli bir potansiyel güç olan gençliğin, beden ve ruhen sağlıklı gelişimi, toplumların güvenli geleceğinin de teminatı anlamına gelmektedir. Bunun için de gençliğin sorunlarına ve bunalımlarına çözümler üretilmelidir. Her şeyden önce gençlere kendi sorunlarıyla baş edebilme potansiyelini keşfettirecek ve öz-benlik saygısı ve öz-yeterlilik düzeyi yüksek bireyler olarak kendi kabiliyetlerinin farkında olmalarına ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarmalarına imkân sağlayacak eğitim politikalarının hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Öneriler

Bu araştırmada yukarıda belirtilen sonuçlara dayanılarak şu öneriler geliştirilmiştir.

1. Üniversite gençliği, toplumun ve sosyal yapının bir ürünü olduğu için, anomik ve yabancılaşmış davranış eğilimleri de, toplumun durumunu yansıtmaktadır. Bu anlamda, gençlerin bunalımlı davranışlarının tedavisi, bir bütün olarak toplumun bunalımlı yapısının sağlıklı olarak yeniden yapılandırılmasında önem arz etmektedir.

2. Yetişkin kuşakların, tek boyutlu olarak bütün olumsuz davranışlarında, genç kuşakları suçlamaları, gerçekte değildir; çünkü, genç kuşak, doğal olarak yetişkin kuşağı model almaktadır. İyi örnek iyi ürün, kötü örnek kötü ürün yaratmaktadır. Bu bakımdan ailelerin çocuklarının bir birey olduklarını düşünmeleri, onları dinlemeli ve tercihlerine saygı duymaları, bilgi verici ve özendirici olmaları beklenmektedir.

3. Üniversite gençlerini, 21. yüzyılın eşiğinde yeni yapılanan "Enformasyon Toplumu" na hazırlıklı biçimde yetiştirmek gerekmektedir. Bu anlamda, global ile milli kültürü bağdaştırabilen ve milli kültürünü global kültüre katma uğraşısı verebilme zihni alt-yapıyla gençleri eğitmek gerekmektedir.

4. Üniversite eğitimin gençlerin daha sonraki gerek ekonomik gerekse sosyal yaşamları üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda üniversite eğitiminde gençlerin kendini özgürce ifade edebilen ayrıca sosyal ve kültürel faaliyetlerle birlikte çok boyutlu ve donanımlı yetiştirilmeleri önem arz etmektedir.

5. Üniversite gençlerinin, özellikle üniversite birinci sınıfında yaşadıkları uyum probleminin çözümlenmesi için; akademik danışmanlıkların işlevlerinin arttırılması yanında, üniversitelerin Sağlık, Spor ve Kültür Dairelerinin etkinliklerinin daha kuşatıcı olmasının sağlanması gerekmektedir.

6. Enformasyon ve iletişim çağında, medyanın etik kurallara uygun yayın yapması, ticari amaç ile hizmet amacını dengelemesi, sosyal sorumluluk bilincinde özellikle çocuk ve gençlerin etkileneceği olumsuz davranış modelleri sunmaması, sağlıklı bir nesil için gerekli olan şartlardandır.

7. Birleşmiş Milletler Kurulu tarafından 1985 Milletlerarası Gençlik Yılı'nda saptanan "Katılım", "Gelişme" ve "Barış" hedeflerinin önemi ve anlamının sürekliliği bağlamında; gençlere toplumda sorumluluk vererek katılımlarının sağlanması, gençlerle birlikte gelişme ve kalkınmanın sürdürülmesi ve barışın gerçekleştirilmesi temel politik amaçlar olmalıdır. Bunun ilk adımı ise öğretim üyeleri tarafından gerçekleştirilmelidir.

8. Avusturya Devleti daha henüz (kırk beş yıl geçtiği halde) yabancıların sorunlarına çözüm yolları bulma konusunda fazla yol kat edememiştir. Ausländerbeauftragte'nin yerine bir "Migrasyon Bakanlığı" kurulması yerinde bir karar olacaktır.

9. Araştırmada gençlerin ön öncelikli yaşadığı sorunların başında dil sorunu gelmektedir. Bu durumda yurt dışından öğrenci alımında sınır tanımayan ve bu durumdan maddi ve manevi fayda sağlayan Avusturya devletinin kurslar içerisinde en iyi kurs olup, her üniversiteye sınırlı sayıda kontenjan ayıran 'Üniversitelerin ortak dil okulları' nın her türlü açık olması sağlanmalıdır.

Genel olarak, yaş grubu itibariyle 15–24 yaş arası, gençlik çağı olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde bireyin kimliği ve kişiliği netlik kazanır. Bu bakımdan, topluma hazırlanma ve uyum süreci olan sosyalleşmenin, bu dönemde önemli fonksiyonları vardır. Dolayısıyla, sosyalleşme kurumlarının en etkililerinden olan aile ve eğitim kurumunun, genç bireye olumlu davranış ve kişilik modelleri sunması, her iki kurumca verilen kültür kodlarının uyum içinde olması ve birbirleriyle çatışmaması gerekmektedir. Bedensel, ruhsal ve sosyal bakımdan sağlıklı yetişen gençlik, sağlıklı toplum demektir. Gençlik bir bakıma, toplumun sürekliliği ve geleceği için hayat kaynağıdır; çünkü,

bugünün gençleri yarının yetişkinleri olarak toplumda yerlerini alacaklardır. Sosyolojik açıdan gençliğin toplum içindeki önemi ve değeri bağlamında, devletlerin sağlıklı bir gençlik yetiştirme politikasının olması, milletin ve devletin hayatta kalması için gerekli ön şartlardan birini oluşturmaktadır.

21. yüzyıla girerken yeniçağın enformasyon çağı, yeni toplumun da enformasyon toplumu olacağı ve oluştuğu gerçeğinden hareketle, toplum yapısının bütün sosyal kurumlarıyla bilgi ve iletişim temelli yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Politik söylemiyle “çağı yakalamak” ya da “çağ atlamak” ancak, öncelikle eğitim başta olmak üzere, toplumun bütün kurumlarıyla yeniçağın değer ve gereklerine göre kökten yeniden kurumlaşmasıyla mümkün olabilecektir. Gençlerin meslek olarak sosyal hizmet ve eğitim dallarına yönelmeleri de gelecek için ayrı bir umut kaynağıdır.

KAYNAKÇA

- Abadan, N. (1964). *Almanya'daki Türk İşçileri ve Sorunları*. Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası.
- (1976). *Turkish Workers in Europe 1960–1975. A Socio-Economic Appraisal*.
- (1979). *Göçmen İşçi Çocuklarının Sosyal-Psikolojik ve Eğitimsel Sorunları, Yurt Dışındaki Türk Çocuklarının Eğitim Sorunları*. T.C. Ankara Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Merkezi.
- AKBIYIK, D.İ., MENDEL, E.G., ÖNDER, M.E., CORDING, C. *Almanya'da Yaşayan Türklerde Göçmen Olmanın Depresyon ve Somatik Semptomlar Üzerine Etkisi*. Kriz Dergisi. Cilt 7 (2), 25-29.
- Akkayan, T. (1979). *Göç ve Değişim*. İstanbul: İ. Ü. Ed. Fak. Yay.
- Alicik, H. (1995). *İkinci Kuşak Kıbrıslı Türklerin İngiliz Toplumuna Uyumunun Getirdiği Sosyo- Kültürel Sorunlar: Kimlik, Yabancılaşma, Asimilasyon*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aral, N., Baran, G., Bulut, Ş. Ve Çimen, S. (1981). *Çocuk Gelişimi*. İstanbul: YA-PA.
- Atatürkçü Düşünce Derneği Tüzüğü, (20.12.1997). Viyana.
- Atay, T. (2004). *Yaşasın Meşhuriyet Çağı. Popüler Kültürden Kitle Kültürüne Türkiye İzlenimleri*. İstanbul: Epsilon yay.
- Bayhan, V. (1997). *Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma*. Ankara: Kültür Bakanlığı yay.
- BAYMUR, F. (1969). Yurtlarda Kalan Yüksek Öğrenim Öğrencilerinin

Başlıca Sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Dergisi*.

Cilt: 1 Sayı: 1 Ankara.

Beauftragte der Bundesregierung für Ausländerfragen. (2000). *Bericht über die Lage der Ausländer in der Bundesrepublik Deutschland*, Berlin.

Benoist, J. M. (1989). *Thatcherism across the Channel* (Bruges group meeting in Paris). *National Review*. v. 41, Nov.

Bericht der Beauftragten der Bundesregierung für Ausländerfragen (Bericht der BBfA.) (1998). Bonn.

Bertilsson, M. ve Nybom, T. (1991). *Studies of higher education and research from university to comprehensive higher education: on the widening gap between "lehre and leben"*. *Studies of Higher Education and Research*. Stockholm. 18.05.2006 tarihinde alınmıştır:

<http://www.epnet.com>

Bloom, M.(1987). , *Shake, Rattle, and Roll* . New York. v. 20, Nov.

Bott, P. Merckens, H. And Schmind, F. (1990). *Türkische Jugendliche und Aussiedler Kinder in Familie und Schule*.

Burcu, E. (1998). Gençlik Teorilerinin Sınıflandırılmasına İlişkin Bir Çalışma. *Sosyoloji Araştırma Dergisi*. *Cilt 1*. Sayı: 1-2. s.105-136.

Castles, S., Booth, H., & Wallace, T. (1987). *Here For Good, Western Europe's New Ethnic Minorities*,. London: Pluto Pres.

Cantor, M. H. (1985). *Families: a Basic Source of Long-Term Care for the Elderly*., *Aging*. no.349.

Coştueroğlu, M. (1973). *Sosyal Şizofreni ve Atatürkçülük Üzerine*. Ankara.

Çağlar, A. (1998). *Hyphenated identities and the Limits of 'Culture' in Tariq Madood ve Pnina Werbner (Eds.)*, *The Politics of Multiculturalism in*

- New Europe, Zed Books, London: 169-185.
- Diefenbacher A, Heim G. (1994). *Somatic symptoms in Turkish and German depressed patients*. Psychosom Med, 56-6.
- Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu Yönetim Kurulu Raporu Ekim 2006. Viyana.
- Doğan, H. Z. (1985). *Üniversite Gençliğinin Sorunları*. Uluslararası Terörizm ve Gençlik Sempozyumu Bildirileri 24-26 Nisan, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Doğan, İ. (1991). *Gençlik ve Gençlik Sorunları*. Türk Aile Ansiklopedisi. Cilt II, S.562- 575. T.C. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma yay.
- (2004). *Toplum ve Eğitim Sorunları Üzerinde Felsefi ve Sosyolojik Tahliller*. Ankara: Pegema yay.
- (2007). *Sosyoloji-Kavramlar ve Sorunlar*. Ankara: Pegem-A yayıncılık.
- Doğan, M. (2002). *Avrupa ve Müslümanlar*. Haksöz Dergisi ,Sayı–130.
- Doğan, S. (1988). *Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Lise Öğrencilerinin Problemleri*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (1983). *Gençlik ve Spor, V. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, yayın no: 104. Ankara.
- EKŞİ. A. (1982). *Gençlerimiz ve Sorunları*. İstanbul.
- Esentürk-Ercan, L. (1998). *Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerine Ait Sorunların Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Evans, A. (2001). *If Everybody Looked The Same: Post-Youth Culture*. Youth

Studies. June. Vol. 20. Issue 2, pp.11-16. Australia.

Eyikoçak, N., Türkarlan, N., Yetişen D., Çiçekli E., Hasköyler, F., Sezgin E.,

T.C. *Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü*

Avusturya Çalışma Ziyareti Raporu.

Fien, F. (2005). Almanya'daki Türkler- Entegrasyon- Gettolaşma. (Web:

<http://konrad.org.tr/Medya%20Mercek/13faruk.pdf?ref=klasshop.com>.

24 aralık 2008 tarihinde alınmıştır.)

Gander J ve Gardiner H. W. (1998). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. (Haz: Bekir

Onur). Ankara: İmge yayınları.

Gary, A. F. (1985.). *The Dirty Play of Little Boys. Society*. v. 24, Nov./Dec.

1986. Sojacy, L., "Power Play (childhood role play)", Working

Woman. v. 10, Sept.

Goldsmith, R. (1986). *The Effects of Parental Employment Status,*

Dissertation (Ph.D.) The University of Michigan.

Göhler, G. (1990). *Die gesundheitliche Situation und die darau*

resUtierenden probleme der türkischen Migranten/innen in der

Bundesrepublik Deutschland. Türkisehe Migranten in der

Bundesrepublik Deutschland-Federal Almanya'da Göçmenler, Band II,

Köln: Önel Verlag.

Gökdere, A. Y. (1978). *Yabancı Ülkelerde İşgücü Akımı ve Türk Ekonomisi*

Üzerindeki Etkileri. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.

Hall, E. (1987). *All in the family*. Psychology Today. v. 21, Nov.

Hinkle, G. J. (1957). *Sociology and Psychoanalysis*. Modern Sociological

Theory in Continuity and Change. H. Becker ve A. Boskoff (ed.), N.Y.

Hirose, T. (1985). *Japonya'da Gençliğin Durumu Ve Sorunları-*

- Gençliğin Eğitimi Ve Sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Hökekleli H. , Çayır C. (2006). Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. Bursa: Cilt: 15, Sayı: 1.s.23- 46.
- Hönekopp E. (2003). *Non-Germans on the German Labour Market*. Almanya-Türkiye Göç İlişkilerinde Yeni Gelişmeler Uluslararası Seminerine sunulan bildiri, İstanbul Bilgi Üniversitesi, 24-25 Ocak 2003.
- Hui-Sheng Lin. (1988). *The Determinants of the timing of First Marriage for Women in Taiwan*. Dissertation. (Ph.D.) The university of Michigan.
- Hunhington, S. P. (1993). *Uygarlıklar Savaşı Mı? İzlenim yay.*
(Çev: Yusuf Kaplan)
- Hurley, D. *Getting help from helping.* , Psychology Today. v. 22, Jan. 1988.
- İşçimen, N. C. (1999). *Yurt Dışında Yaşayan Türk Vatandaşlarının Sosyal Güvenlik Hakları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Jahoda, M. (1993). *Socialization maddesi*, The Blackwell Dictionary of Twentieth-Century Social Thought. W. Outwhite ve T. Bottomore (ed.), U.S.A.
- Jansen, C. J. (1970). *Migration; a sociological problem*, Readings in the Sociology of Migration, London: Pergamon Pres.
- Joppke, C. (1999), *Immigration and the Nation State*, Oxford: Oxford University Pres.
- Kahraman, H.B. (2003). *Kitle Kültürü: Kitlelerin Afyonu*. İstanbul: Angora yay.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1987). *Alienation of the Outsider: The Plight of Migrants*,

International Migration, Vol., XXV, No.2: 195-209

- Kaya, Y. K. (1982). *Yurt Dışındaki İşçilerimiz ve Çocuklarının Eğitim Sorunları*. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı yayınları. (DPT: 1814-spb:340)
- Koen, E. (1988). *Volksmedizinische Krankheitsvorstellungen und Heiler in der Türkei*. Yayınlanmamış tez. Heidelberg Üniversitesi, Almanya.
- Kongar, E. (1978). *Toplumsal Değişme*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- (1979). *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Köknel, Ö. (1979). *Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları*. İstanbul: Cem Yayınları.
- Kritz, M.K, Keely C.B. Ve Tomasi S. M. (eds.) (1992). *Global Trends in Migration: Theory and Research on International Population Movements*, New York: Staten Island; Kritz M. M., Lim. L. L. ve Zlotnik, H. (eds.) *International Migration System, A Global Approach*, Oxford: Clarendon Press.
- Kuruer, (2009). *Yeni Hareket Gazetesi*
- Lindesmith, A. R. ve Strauss, A. L. (1956). *Social Psychology*, N.Y.
- Leitner, E. (1992). *Austria. Handbook of world education: A comparative guide to higher education & educational systems of the world*. Editor: Walter Wickremasinghe. Houston, Texas: American Collegiate Service.
- Levis, B. (1991). *Modern Türkiye'nin Doğuşu* (Çev: M. Kıratlı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Magnet-Myron. (1993). *Rebels with a cause (blaming society for inner city*

- crime*. National Review. v. 45, Mar. 15.
- Majors, R.ve Mancini, J. (1992). (Rescuing the black male) The Futurist. v. 26, Sept./Oct.
- Mandell, A. (1986). *The Limits of Change: Insights from the Sociology of Knowledge for Educational Theory*. American Journal of Education; v. 94. n.3. May
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. (Çev: Osman Akınhay, Derya Kömüçü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- McAuliffe, K. (1985). *Making of a Mind*. Omni (New York, N.Y.). v. 8, Oct.
- Marzollo, J. (1988). *How they learn best (four year olds)*. Parents. v. 63, Jan.
- Milli Eğitim Bakanlığı Komisyon. (1986). *12-24 Yaş Gençlerin Sosyo-Ekonomik Sorunları*. Ankara: Milli Eğitim yayını.
- Memduhoğlu, H. B. (2008). *Türkiye ve Avusturya Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. Cilt: 6 (3), 545–559
- Mcrobbie, A. (1999). *Postmodernizm ve Popüler Kültür*. (Çev: Almila Özbek). İstanbul: Sarmal yayınları.
- Mütevelliöğlu Schulze, N.(1996). *Yurt Dışına İşçi Göçünün 40. Yılına Doğru: F. Almanya' daki Türklerin Değişen Profili ve Sorunları*. Mülkiye, Cilt: XXIV • SAYI: 222.
- Naranjo, D. R. , A. (1983). *Comparison of White/Anglo and Chicano Students in an Investigation of The Relationship Between Education and Student Identity*. Dissertation (Ph.D.). The University of Michigan.
- Newcomb, T. M.(1950). *Social Psychology*. The Dryden Pres. N. Y.
- Neyzi, L. (2004). *Ben Kimim? Türkiye'de Sözlü Tarih, Kimlik ve Öznellik*. İstanbul: İletişim yayınları.

- Ogburn W. F.ve Nimkoff, M. F. (1940). *Sociology*, Cambridge, U.S.A.
- Oktay, A.(2002). Türkiye’de Popüler Kültür. İstanbul: Everest yayınları.
- Oromaner, M. (1985). *Toward a More Comprehensive Understanding of the Community College*. U.S. New Jersey.
- OSKAY, G. (1981). *Değer Yargıları Yönünden Ana-Baba Ergen Çatışması*. Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü. (Basılmamış Doktora Tezi).
- Ozankaya, Ö. (1984). *Toplum bilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Feryal Matbaacılık.
- Özbek, M. (2002). *Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski*. İstanbul: İletişim yayınları.
- Özdemir.İ.E. (1985). *Gazi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Problemleri*. Hacettepe Üniversitesi.Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı(Basılmamış Yüksek lisans Tezi.Ankara
- ÖZGÜVEN. İ. E. (1985). "Gazi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Problemleri", Hacettepe Üniversitesi. Psikolojik Hizmetler Ana -Bilim Dalı (Basılmamış yüksek Lisans Tezi).
- (1992). *Üniversite Öğrencilerinin Sorunları ve Baş etme Yolları*. H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı.7.
- (1974). *Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler*. Ankara. Hacettepe üniversitesi Basımevi.
- ÖZGÜVEN, İ, E. ve Diğerleri. (1988). *YURTKUR Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Beklenti ve Problemleri*. Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü. Ankara.

- Özkara, S. (1990). *Türkische Migranten in der Bundesrepublik Deutschland-Federal Almanya'da Göçmenler*. Band II. Köln: Önel Verlag.
- Özoğlu, S. Ç. *Gençlerin Kişilik Gelişimine Nasıl Yardımcı Olabiliriz, Gençliğin Eğitim Sorunları*. Ankara: TED yayınları.
- Persons, T. ve Bales, R. F. (1955). *Family: Socialization and Interaction Process*. Glencoe.: The Free Pres.
- Phinney, J. S. (1993) '*Multiple Group Identities*', in Jane Kroger (ed.) *Discussions on Ego Identity*, Hillside, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates: 47-74.
- Radikal Gazetesi, 04/05/2006.
- Rocher, G. (1968).*Le Changement Sociel*, Paris.
- Römhild, R. (2005). *Hareket Halindeki Kültürler. Frankfurt Üniversitesi Kültür Antropolojisi ve Avrupa Kökenbilim*. Enstitüsü yayınları.
- Rosen, S. (1985). *Society and Reform in China*. Current History. v. 84, Sept.
- Schönwälder, K. (2007). *Reform Projesi Uyum* (Çev: Murat Çelikkafa).Berlin: Jürgen Kocka Yayınevi. Almanya'nın Geleceğe Hazırlığı- Sosyolojik Makaleler. WZB Yıllığı. Berlin.
- Sert, E. (2000). Hayat Academy. İstanbul: Bilge Yayınları.
- Starr, J. M. (1980). *The Generation of Social Change: New Perspectives on Youth Movements in Modern History*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Anthropological Association. (New York, NY, August)
- Storey, J. (2000). *Popüler Kültür Çalışmaları- Kurumlar ve Metodlar*. (Çev: Koray Karaşahin). İstanbul: Babil yayınları.
- Sözen, E. (1997). *Medyatik Hafıza*. İstanbul: Timaş yayınları.

- Swanson, G. E. (1964). '*Internalization*' maddesi. A Dictionary of the Social Sciences. J. Gould ve Kolb W. L. (ed.). The Free Press. N.Y.
- Suzuki, P. T. (1981). *Psychological Problems of Turkish Migrants in West Germany*. American J Psychotherapy.
- Şahin, C. (1999). *Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi),Ankara: Gazi Üniversitesi.
- (2001). *Yurt Dışı Göçün Bireyin Psikolojik Sağlığı Üzerindeki Etkisine İlişkin Kuramsal Bir İnceleme*. G. Ü Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 21. Sayı 2.
- Şahin, Cem. (2005). Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 25. Sayı 2.
- Şen, F. (1993). *Almanya'da Türklerin Bir Tarihçesi/Sabırın Sonu Türk Almanlar*. (Çev: Hayrettin Aydın). Almanya: Aktüel Rörör.
- Şerati, A. (1980). *Medeniyet ve Modernizim*. (Çev: Fatih Selim, Abdurrahman Aslan). İstanbul: Zafer Matbaası.(Eserin orijinal yayın tarihi 1969)
- Şişman, N. (2005). *Gençliğin İcadı Ya Da Hayatın Ertelenmesi*. Zaman Gazetesi.
- TAN, H. (1971). *Öğrenci İhtiyaçlarını Taram Listesi ve El Kitabı*. M.E.B. Eğitim Birimi Yayınları. No: 48. İstanbul Milli Eğitim Basımevi.
- Tan, M. (1981). *Toplumbilimine Giriş, Temel Kavramlar*. A.Ü. Eğitim Fak. Yayınları.
- Tanilli, S. (1989). *Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz?* İstanbul: Eskin Matbaası.
- Teber, S. (1993).*Göçmenlik Yaşantısı ve Kişilik Değişimi*. Almanya:

Ortadoğu Varlay.

Tekeli, İ. ve L. Erder. (1978). *İç Göçler*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Thoits P. A. (1983). *Multiple Identities and Psychological WellBeing: Reformulation and Test of The Social Isolation Hypothesis*. American Sociological Review, Vol. 48, April.

Thomas, C. R. (1973). *Philosophical anthropology and educational change: Wilhelm Von Humboldt and the Prussian reforms*. History of Education Quarterly, 13(3).

Toksöz, G. (2001). Almanya'daki Türk Göçmenlerin İşgücü Piyasasındaki Sorunları. Mülkiye Dergisi. Cilt XXVI.s.101.

Tomenendal, K. (2000). *Das türkische Gesicht Wiens. Auf den Spuren der Türken in Wien*: Böhlau-Verlay

Tural, S. (1993). *Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler*. Ankara: Alıç Matbaacılık.

Turkish Student- Yurt Dışı Eğitim Dergisi. (2008). Yıl: 2. sayı: 3

Türkçe Sözlük. (1988). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Türkiye Araştırmalar Merkezi (TAM) .(1997). F. *Almanya'da Türkler*. Essen.

USA Today (Periodical). (1992) *Easing Transition to new School*. v. 121 .

Uzun, E. (1993). *Misafir İşçilik Göçmenlik- Azınlık/Sabrın Sonu Türk Almanlar*. Almanya: Aktüel Roror.

Ülken, H. Z. (1969). *Sosyoloji Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Öskan, Ü., Talan, B., Bulut, İ., Çağdaş, C., (1986). *12- 24 Yaş*

Gençlerin Sosyo- ekonomik Sorunları. Ankara: Basın Yayın Yüksek Okulu Matbaası.

Wynne, E. A. (1986). *Will the Young Support the Old?*, Society. v. 23,
Sept./Oct.

Yazıcı, Z. (1999). *Almanya Ve Türkiye'de Anaokuluna Devam Eden 60-76 Aylar Arasındaki Türk Çocuklarının Dil Gelişimi ile Okuma Olgunluğu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi

Yenel, S. (2008). *Entegrasyon Çok Çaba ve Anlayış İsteyen Bir Şey* (Türkçe çevirisi- Almanca). Die Presse.

Yörükoğlu, A. (1986). *Gençlik Çağı*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür yayınları.

Yüksek Öğretim Kurumu Vakıf üniversitesi Raporu. 2007

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (1998), YİHGM., 1997 Yılı Raporu, Ankara; S.3.

(Avusturya Gençlik Federasyonu-www.juwa.at- resmi web sitesi 20.05.2009 tarihinde alınmıştır.)

www.statistik.at (erişim: 10.05.2006 tarihinde alınmıştır.)

www.ibe.unesco.org (erişim: 19.05.2006 tarihinde alınmıştır.)

www.earcmn.org (erişim: 09.05.2006 tarihinde alınmıştır.)

www.avusturyadauniversite.com (erişim: 15.05.2009 tarihinde alınmıştır.)

www.egitim.at.(Viyana İslam Federasyonu resmi web sitesinden 25.05.2009 tarihinde alınmıştır.)

Milli Eğitim Bakanlığı İstatistikleri (2002). Eğitim İstatistikleri(20.03.2009 tarihinde alınmıştır.)

<http://www.meb.gov.tr/stats/apk2002/67.htm> (01.02.2009 tarihinde alınmıştır.)

Statistics Norway (2002). Foreign Citizens, By Citizenship Per 1 January

1975-2002. http://www.ssb.no/utlstat_en/tab-2002-04-25-03-en.html

(02.01.2009 tarihinde alınmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti Viyana Büyükelçiliği, <http://www.tcviyana.at/>

(13.01. 2009 tarihinde alınmıştır.)

OECD(Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü) resmi sitesi

<http://www.oecd.org/>(20 Ocak 2009 tarihinde alınmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti Viyana Büyükelçiliği Eğitim Müşavirliği

(02.01.2009 tarihinde alınmıştır.)

<http://habercininyeri.wordpress.com/>(22.03.2009 tarihinde alınmıştır.)

http://www.avusturyadaegitim.gen.tr/neden_avusturya.asp(27.03.2009

tarihinde alınmıştır.)

PİSA (<http://www.swr.de/international>)(27.03.2009 tarihinde alınmıştır.)

EKLER

EK-1

Tez konusu: Yurt dışında üniversite eğitimi alan Türk gençlerinin içinde buldukları yeni kültür karşısında yaşadıkları sosyal sorunları nelerdir?

Bu anket yurt dışında yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin sosyalleşme sorunlarının anlaşılması yönünde hazırlanmıştır. Anket 17-30 yaşları arasındaki üniversiteli Türk gençlerini kapsamaktadır. Ankete isminizi yazmanız gerekmiyor. Vereceğiniz cevaplar topluca değerlendirilecektir.

Anket Türkçe ve Almanca olmak üzere iki dilde de aynı şekilde hazırlanmıştır. İstedığınız sorudan başlayarak cevaplandırabilirsiniz. Soru ve seçenekleri okuduktan sonra size uygun olan seçeneğin önündeki parantezin içine "X" işareti koyunuz veya rakamları daire içine alınız. Anket formunu doldurduktan sonra size gönderdiğimiz zarfın içine koyup postalayınız. Aşağıdaki adrese elden de ulaştırabilirsiniz.

Araştırmanın başarıya ulaşabilmesi, gençlerin sorunlarının anlaşılabilmesi, sizin anketteki sorulara vereceğiniz dürüst ve gerçekçi cevaplarla olacaktır. Gösterdiğiniz ilgiye şimdiden teşekkür eder, başarılar dilerim.

Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi
Zeliha İNALTEKİN GÜRLEK

ANKET SORULARI

1.Yaşınız?

- a)17-20 b) 21-24 c)25-28 d)29 üzeri

2.)Cinsiyetiniz?

- a)Kız b)Erkek

3. Doğum yeriniz?

- a) Viyana b) Avusturya'nın başka ili c)Türkiye d) Diğer

4.Doğum yeriniz Türkiye ise hangi şehir?

.....

5. Medeni haliniz?

- a) Bekâr
- b) Sözlü
- c) Nişanlı
- d) Evli
- e) Boşanmış
- d) Birlikte yaşıyor

6. Kiminle kalıyorsunuz?

- a) Ailemle birlikte
- b) Bir akrabamın yanında
- c) Yalnız başıma
- d) Ortak bir konutta/Arkadaşımla birlikte
- e) Kız/Erkek arkadaşımla birlikte
- f) Başka(Lütfen belirtiniz):

7. Kaç kardeşiniz var?

- a) Yok
- b) 1
- c) 2
- d) 3 ve üzeri

8. Türkiye de bulundunuz mu?

- a) Hayır hiç bulunmadım.
- b) Kısa bir süre bulundum
- c) Tatillerde hep bulunuyorum
- d) Ailem Türkiye de yaşıyor ve yalnızca eğitim için buradayım

9. Viyana da hangi bölgede yaşıyorsunuz?

.....

10. Aylık geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?

- a) Harçlık alarak
- b) Burs ve kredi yardımıyla
- c) Çalışarak
- d) Özel gelirim var(Lütfen belirtiniz):

11. Anne- babanızla ilgili bilgiler:

	Baba	Anne
Yaşı:.....	(.....)	(.....)
Doğum yeri:.....	(.....)	(.....)
Ne iş yapıyor?.....	(.....)	(.....)
Kendine ait bir iş yeri var mı?.....	(.....)	(.....)

12. Anne babanıza uygun olan durumu işaretleyiniz?

- () Birlikte yaşıyor
- () Ayrı yaşıyorlar
- () Boşanmış
- () Annem ölü
- () Babam ölü
- () Her ikisi de ölü

13. Ailenizin ortalama aylık geliri nedir?

- a)800-1000 euro
- b)1200-1500 euro
- c)1600-1800 euro
- d)1900-2400 euro
- e)2500 ve üzeri
- f)Bilmiyorum

14.Hangi durumlarda anne babanız size baskı yapar?

- a)Hiçbir durumda baskı yapmaz
- b)Evde Türkçe konuşmam için
- c)Türklerle arkadaşlık yapmam için
- d)Türk olan birisiyle evlenmem için
- e)Ders çalışmam için
- f)Kız/Erkek arkadaşlarımla dışarı çıkmamam için
- g)Oruç tutmam için
- h)Namaz kılmam için
- i)Müslüman olduğuma beni inandırmak için
- i)Türk olmayanlarla arkadaş olmam için

15. Anne-babanızın size karşı olan davranışlarına uygun gelen seçenekleri işaretleyiniz.**Anne Baba**

()	()	Yanlış bir şey yaptığımda hemen sinirlenip beni dövüyor
()	()	Benim istek ve düşüncelerimi dikkate almıyor
()	()	Hep kendi düşüncelerinin doğru olduğuna inanıyor ve ısrar ediyor
()	()	Söylediklerini kesinlikle yapmamı istiyor
()	()	İşi nedeniyle benimle ilgilenmiyor
()	()	Genelde benim düşünce ve isteklerimi dinliyor ve ona göre davranmaya çalışıyor

16.Türk arkadaşlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

- a)Kaba, sinirli, kırıcı
- b>Eğitim seviyesi düşük, cahil
- c)Tutucu, geri kafalı
- d)İçine kapanık, sessiz
- e)Yardımsever
- f)Anlayışlı, dürüst
- g)Bunların dışında (Lütfen belirtiniz).....

17. Herhangi bir sıkıntınızı ve bunalımınızı kime /kimlere anlatırsınız?

- a)Kimseye anlatmam
- b)Aileme
- c)Arkadaşlarıma
- d)Yakın hissettiğim herkese
- e)Çıktığım kişiye

18.Çevrenizdeki insanlardan sıkıldığınız, yaşadığınız hayatı boş ve anlamsız bulduğunuz ve kimsenin sizi tanımadığı bir yere gitmek istediğiniz oldu mu?

- a)Hiçbir zaman
- b)Pek ender
- c)Ara sıra
- d)Her zaman
- e)Dernek ya da ait olduğum topluluk bu tür duygularımın giderildiği bir yerdir

19. Bir gencin geleceğe güvenle bakabilmesi için en önemli etmen nedir?

- a)Ailenin varlıklı olması
- b)Öğrenim
- c)Çevreden saygı ve sevgi görme
- d>Zengin ve nüfuzlu yakın bir çevre
- e)Belirli bir alanda şöhret olma(ses, film, yıldız, futbolcu vb.)
- f)Geçerli bir mesleğe sahip olma
- g)Başka (Lütfen belirtiniz):

20.Boş zamanlarınız nasıl değerlendiriyorsunuz?

- a)Kitap, gazete vb. okuyarak
- b)Televizyon izleyerek ve müzik dinleyerek
- c)Pub, disko, club gibi yerlere giderek
- d>Sinema, tiyatro, spor karşılaşmalarını izlemeye giderek
- e)Evde sessize oturup hayal kurarak
- f>Ailemle birlikte zaman geçirerek
- g)Resim, müzik, spor vb. faaliyetlerle uğraşarak

21.Kız/Erkek arkadaşlığı hakkında ne düşünüyorsunuz?

- a)Karşıyım
- b)Evlilikle sonuçlanırsa tarafım
- c)Gereksiz

22.En çok ne okursunuz?

- a)Gazete
- b)Dergi
- c)Kitap
- d)Gazete- Dergi
- e)Gazete – Kitap
- f)Okumayı sevmem

23.En çok hangi tür gazete ve dergiyi okursunuz?

- a)Edebi
- b)Sanatsal
- c)Politik
- d>Fikri
- e>Bilim-Kurgu
- f)Aktüel
- g)Bunların dışında (Lütfen Belirtiniz):

31. Aşağıdaki kavramlar sizce neyi ifade etmektedir?

- a)Anomi(kuralsızlık-amaçsızlık):
- b)Yabancılaşma
- c)Aile

32.Üyesi olduğunuz bir dernek ya da sivil toplum örgütü var mı?(Varsa lütfen adını beliriniz)

.....
.....

33)Alman yaşam biçimi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

- a)Hiçbir yönünü beğenmiyorum
- b)Bu konuda bilgim yok
- c)Alman yaşam biçimi ve kendi aramda bir ilişki görmüyorum
- d)Bazı yönlerini beğeniyorum
- e)Modern ve rahat buluyorum
- f)Her yönü ile beğeniyorum

34)Yabancılara Türkiye Cumhuriyeti'ni anlattığınız oldu mu?

- a)Hayır
- b>Bazen
- c)Böyle bir durumla karşılaşmadım
- d)Genellikle
- e)Her zaman

35) Üniversite öğretim üyelerinin Türk öğrencilerine karşı tutumunu nasıl buluyorsunuz?

- a) Katı ve sert buluyorum
- b) İlgisiz buluyorum
- c) Anlayışlı ve hoşgörülü
- d) Bunların dışında(Lütfen belirtiniz):

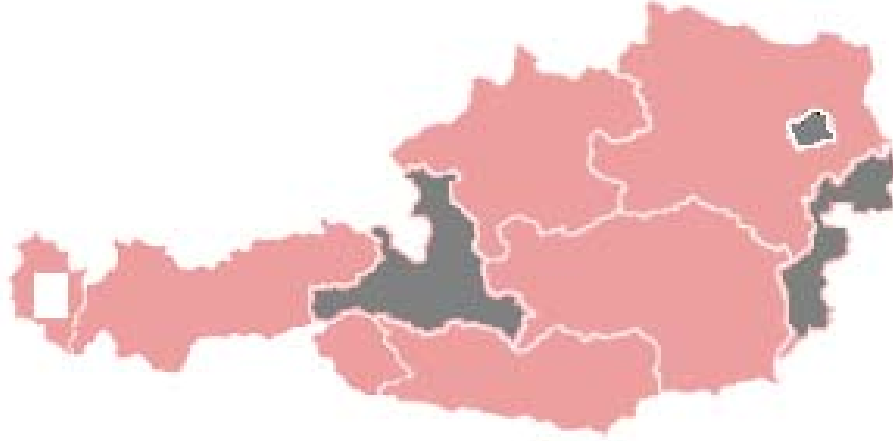
Teşekkürler...

EK-2

Viyana Üniversitesi Kütüphanesinden Bir Görüntü

EK-3

Avusturya'da Türklerin Yoğun Olarak Yaşadığı Bölgeler

1.Burgenland 5. Salzburg 9.Viyana

Kaynak: www.vikipedi. com. Web sitesinden 14.11.2008 tarihinde alınmıştır.

EK-4

Viyana Üniversitesi

EK-5

Viyana'dan bir görüntü

EK-6

Türk Öğrencilerin Yabancı Ülkelerde Öğrenimleri Hakkında Yönetmelik

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, üniversitelerin öğretim elemanı ve kamu kurum ve kuruluşlarının yetişmiş personel ihtiyacını karşılamak için Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan sınavla yurtdışına resmi -burslu öğrenci olarak öğrenime gönderilenler ile kendi hesaplarına özel öğrenci olarak öğrenim yapacakların yurtdışındaki öğrenimlerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik yurtdışında lisansüstü düzeyinde öğrenim yapacak resmi-burslu öğrenciler ile özel öğrenci olarak kendi hesaplarına lisansüstü, lisans, ilk ve orta öğrenim seviyelerinde öğrenim yapacak öğrencilerin uymaları gereken esasları kapsar. Ancak kamu kurum ve kuruluşlarının yurtdışında okutmak istedikleri öğrenciler hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 223 üncü maddesi hükümleri uygulanır. Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun ile 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun hükümlerine göre hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen ; Bakanlık; Milli Eğitim Bakanlığını, Büyükelçilik ve Konsolosluk; Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği ve Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluklarını, Müşavirlik; eğitim müşavirliğini, Ataşelik; eğitim ataşeliğini, Yükseköğretim; ortaöğretime dayalı en az dört yarıyılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümünü, Lisans; Ortaöğretime dayalı en az sekiz yarıyılık bir programı kapsayan yükseköğretimi, Lisans üstü; yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlilik öğretimini, Öğrenci; Yurtdışında öğrenim yapmak üzere Milli Eğitim Bakanlığınca öğrenciliği tanınan kişiyi, Resmi- burslu öğrenci; Bakanlıkça sınavla seçilerek yurtdışına mecburi hizmet karşılığında lisans üstü düzeyinde öğrenime gönderilen ve masrafları Bakanlık veya ilgili kurumlarca karşılanan öğrenciyi,

Resmi- burssuz öğrenci; resmi-burslu statüde öğrenim yapmakta iken çeşitli nedenlerle bursu kesilen ve öğrenimini kendi imkanları ile sürdüren öğrenciyi, Özel öğrenci ; yurtdışında öğrenimleri süresince her türlü masrafları, kendi imkanları veya özel kuruluşlar tarafından karşılanan öğrenciyi,

Esas öğrenim ; yurtdışında dil öğreniminden sonra başlayan ve daha önce tamamlanan öğrenim düzeyinin üstünde bir öğrenim ile o ülkenin eğitim sisteminin gereği olarak yapılan hazırlık ve tamamlama öğrenimini ifade eder.

İKİNCİ KISIM

Başvuru süresi ve Şekli, İstenilen belgeler, Öğrenimle İlgili Hükümler Başvuru Süresi

Madde 5 - Özel öğrencilerin başvuruları her yıl bir Haziran'da başlar ve ertesi yıl otuz Nisan'a kadar on bir ay süre ile devam eder.

Başvuru Tekli

Madde 6 - Özel öğrenciler, Bakanlıkça hazırlanacak başvuru dilekçesine öğrenciliklerinin tanınmasıyla ilgili gerekli belgeleri ekleyerek yurtdışında müşavirlikler ve ataşelikler, bunların bulunmadığı yerlerde konsolosluklar vasıtasıyla, yurtçinde kendileri doğrudan Bakanlığa başvurabilirler.

İstenilen Belgeler

Madde 7 - Özel öğrencilerin öğrenciliklerinin tanınmasıyla ilgili gerekli belgeler her yıl Bakanlıkça belirlenir.

Öğrenciliği Tanıma

Madde 8 - Bir kişinin özel öğrenciliğinin Bakanlıkça tanınabilmesi için ilgilinin 7 nci maddeye göre her yıl tespit edilecek belgeleri tamamlaması ve Devlet memuru olmaması şarttır.

ilk ve Ortaöğretimde Öğrenciliği Tanıma

Madde 9 - Yurtdışında bulunan işçilerin, yurtdışında yerleşik Türk ailelerinin ve sürekli görevle yurtdışında bulunanların ilk ve ortaöğretime devam edecek olan çocuklarının öğrenciliklerinin tanınmasıyla ilgili işlemleri, yurtdışı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğü ile bölgesi içinde buldukları eğitim müşavirliği veya ataşeliğince, bunların bulunmadığı yerlerde ise konsolosluklarca yapılır.

Yükseköğretimde Öğrencilik Tanıma

Madde 10 - Yurtdışında lisan ve lisansüstü seviyede öğrenim yapacakların öğrenciliklerinin tanınmasıyla ilgili işlemler Yükseköğretim Genel Genel Müdürlüğü ile bölgesi içinde buldukları eğitim müşavirliği veya ataşeliğince bunların bulunmadığı yerlerde konsolosluklarca yapılır.

Zorunlu Hizmet

Madde 11 - Yurtdışında öğrenciliklerinin

tanınması için başvurularından zorunlu hizmetle yükümlü olanlar, zorunlu hizmetini yaptığını, parasal karşılığını ödediğini, taksitle ödemede anlaştığını veya ertelediğini belgelendirmek zorundadır.

Geçici Belge Düzenleme

Madde 12 - Öğrenciliklerinin tanınması için yurtdışından başvuruda bulunanlara , öğrencilik tanıma işlemleri tamamlanıncaya kadar müşavirlikler veya ataşeliklerce, bunların bulunmadığı yerlerde konsolosluklarca bir defaya mahsus olmak üzere ,altı ay süre ile askerlik ve pasaport işlemleri için ilgili mercilere verilmek üzere öğrenci olduklarına dair belge düzenlenir.Bu gibilere izin belgesi düzenlenmez.

Dosya Açtırma

Madde 13 - Yurtdışında öğrenim yapacak öğrenciler, öğrenim yerlerine gitmeden önce , Bakanlığın belirleyeceği işlem ve belgeleri tamamlamak; öğrenim yerlerine vardıklarında , müşavirlik veya ataşeliğe , bunların bulunmadığı yerlerde konsolosluga varış tarihlerini bildirerek adlarına dosya açtırmak zorundadırlar. Dosyası Açılan öğrencilerin bütün işlemleri (pasaport, askerlik, izin v.b.) müşavirlik veya ataşeliklerce, bunların bulunmadığı yerlerde konsolosluklarca yapılır.

Özel öğrenciler öğrenciliklerinin tanındığı tarihten itibaren altı ay içerisinde müşavirliğe veya ataşeliğe, bunların bulunmadığı yerlerde konsolosluga başvurarak dosya açtırmadıkları takdirde öğrenci tanıma fişleri dosyaları kapanmak üzere Bakanlığa iade edilir.

Dil Öğrenimi

Madde 14 - Öğrencilere dil öğrenimi için bir yıl süre verilir. Dil öğrenimi için verilen bu süre ,vaktinde haber verildiği ve müşavirlik, ataşelik veya konsoloslukça kabul olunup bakanlıkça uygun görülen bir özüre dayandığı takdirde altı ay uzatılabilir.Öğrenim yapmak istedikleri ülkenin dili ve edebiyatı ile ilgili bir bölümden mezun olan fakülte ve yüksek okul mezunları, o ülkede lisan üstü seviyede öğrenime başlamak zorundadırlar. Ancak seviye tesbit sınavına tabi tutulacağını belgelendirenlere bu sınava girme hakkı tanınır.

Hazırlık Öğrenimi

Madde 15 - Lisans üstü öğrenim yapmak üzere yurtdışına gidenlerin buldukları ülkenin eğitim sistemi dikkate alınarak, esas öğrenimlerine başlayabilmeleri için okullarınca gerekli görülen hazırlık veya telafi öğrenimi yapmalarına izin verilir.

Öğrenim Süresi

Madde 16 - Resmi-burslu öğrencilerin

yüksek lisans seviyesindeki öğrenimlerini iki yılda, doktora seviyesindeki öğrenimlerini de üç yılda tamamlamaları esastır. Ancak, Bakanlıkça yüksek lisans seviyesindeki öğrenimini süresi içerisinde tamamlayamayan öğrenciye geçerli mazarete dayalı olarak altı ay resmi-burslu,uygun görülecek süre kadar da resmi-burssuz statüde süre uzatımı verilebilir .Resmi-burssuz statüde verilecek olan süre uzatımı, resmi - burslu statüdeki öğrencilere tanınan süre uzatımının iki katını geçemez.

Öğrenim Planı

Madde 17 - Esas öğrenimlerine başlayan resmi -burslu öğrenciler üç ay içerisinde öğrenim plan taslaklarını müşavirliğe veya ataşeliğe , bunların bulunmadığı yerlerde konsolosluga gönderirler.

Müşavirlik, ataşelik veya konsolosluklar öğrenim plan taslaklarını tasdik edilmek üzere Bakanlığa gönderirler.

Yıl Sonu Öğrenim Durumu Formu

Madde 18 - Müşavirlikler, ataşelikler veya konsolosluklar her yıl en geç aralık ayı sonuna kadar resmi-burslu ve özel öğrencilerin yıl sonu öğrenim durumu formunu doldurarak Bakanlığa gönderirler.

İzin

Madde 19 - Resmi-burslu öğrencilerin iki aya kadar olan sömestr tatilleriyle ilgili izinleri , müşavirlikler, ataşelikler veya konsolosluklarca verilir. Bunun dışında süresi ve amacı ne olursa olsun her türlü izin müşavirlik, ataşelik veya konsoloslugin teklifi üzerine Bakanlıkça verilir.

Dal Okul ve Ülke Değişikliği

Madde 20 - Özel öğrencilerin öğrenim dalının öğrenim kurumunun ve öğrenim gördüğü ülkenin değiştirilmesi, müşavirliğin, ataşeliğin veya konsoloslukların iznine bağlıdır. Bu değişikliklerde sömestr kaybı olaması esastır. Ancak,değişikliğin zorunlu görüldüğü hallerde, en fazla iki sömestrelilik kayba izin verilebilir. Uygun görülen değişiklikler ,müşavirlikler, ataşelikler veya konsolosluklarca yapılır ve Bakanlığa bu konuda bilgi verilir. Ancak resmi-burslu öğrencilerin öğrenim planlarının, öğrenim gördükleri ülkelerin, okulların ve dalların değiştirilmesi konularında Bakanlığın ve ilgili kurumların izni alınır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Resmi - Burslu Öğrencilerle İlgili Mali Hükümler

Sınav Esasları

Madde 21 - Resmi-burslu öğrencilerin seçme sınavları ile ilgili esaslar, her yıl Bakanlıkça kurulan bir komisyonca kararlaştırılır ve o yıl için tesbit edilen

esaslar hazırlanan sınav kılavuzunda açıklanır.

Resmi- Burslu Öğrencilerle İlgili Ödenekler

Madde 22 - Resmi -burslu öğrencilerin aylık ödenekleri, yollukları,öğrenim,tedavi ve diğer giderleri ,her yıl yeniden düzenlenen ödeme esaslarıyla ilgili tebliğe göre ödenir.

İzinsiz Ayrılmalarda Bursun Kesilmesi
Madde 23 - İzin almadan resmi ve haftasonu tatilleri haricinde, öğrenim yerinden ayrılan resmi-burslu öğrencilerin izinsiz oldukları süre zarfındaki bursları kesilir.

Yurtiçi Aylığı

Madde 24 - Resmi-burslu öğrencilerin yurtdışı izinli olarak bir yılda iki aydan fazla kalmaları halinde, üçüncü ayın başından itibaren kendilerine yurtiçi aylığı ödenir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Öğrencilikle İlişki Kesme ve Diğer Hükümler

Askerlik Sebebiyle İlişki Kesme

Madde 25 - Öğrenimlerine başarı ile devam ettikleri halde askerlikle ilgili kanunlarda belirlenen yaş sınırı sonuna gelenlerin , öğrenimini tamamlayanların ve öğrenimden vazgeçenlerin öğrencilikle ilişkileri kesilir.

Devamsızlık veya Başarısızlık Sebebiyle İlişki Kesme

Madde 26 - Öğrenim kurumuna devam etmeyen, öğrenim durumunu belgelendirmeyen ve üst üste iki yıl başarısız duruma düşen öğrencilerin öğrencilikle ilişkilerinin kesilmesi; müşavirlikler , ataşelikler veya bunların bulunmadığı yerlerde konsolosluklar tarafından Bakanlığa teklif edilir ve Bakanlıkça bu kişilerin öğrencilikle ilişkileri kesilir.

Mevzuata Aykırı Hareketlerden dolayı İlişki Kesme

Madde 27 - Yurtdışında öğrenimde bulunan öğrencilerden ;
a) Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı veya öğrencilik onur ve saygınlığını kırarak harekette bulunanların,
b) Mevzuata göre ülke için zararlı sayılan fiil ve hareketlerde bulunan veya bu çeşit faaliyetlere katıldıkları belirlenenlerin,
c) Öğrenim gördüğü kurumun kurallarına aykırı hareketinden dolayı öğrenim kurumuyla ilişkisi kesilenlerin,
d) Bölgesinde bulunduğu müşavirliğin, ataşeliğin veya konsolosluğun talimatını dinlememekte ısrar edenlerin,
e) Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenlerin,
Müşavirliğin, ataşeliğin veya konsolosluğun teklifi üzerine Bakanlıkça

öğrencilikle ilişkileri kesilir.

Statü Değişikliği

Madde 28 - Müşavirlikler veya ataşelikler, durumları 1416 sayılı Kanunun yirminci maddesine uyan özel öğrencilerden resmi-burslu statüye geçmek isteyenlerin başvurularını , bu konudaki görüşlerini de bildirerek Bakanlığa intikal ettirirler. Bunların özel öğrencilik statüsünden resmi-öğrenci statüsüne geçebilmeleri ile ilgili gerekli değerlendirme Bakanlıkça yapılır.

Staj İzni

Madde 29 - Uluslararası Proje , araştırma çalışması veya üniversite bünyesinde yeni teknolojilerle ilgili bir çalışma yaptıkları belgelendiren öğrencilere , bir yılı geçmemek üzere öğrenim sonu staj izni verilebilir.

Bir Üst Öğrenim İzni

Madde 30 - Resmi-burslu öğrencilerden yurtdışına gönderiliş amaçlarının üzerinde bir öğrenim yapmak isteyenlerden öğrenimleri sırasında süre uzatımı almamış olanlara , adına öğrenim yaptığı kurumun görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça izin verilebilir.

Belge Düzenleme

Madde 31 - Öğrenimlerine başarı ile devam ettiklerini Belgelendiremeyen öğrencilere müşavirlikler, ataşelikler veya konsolosluklarca herhangi bir öğrenci belgesi düzenlenemez.

Öğrenim Yerinden Ayrılış ve Dönüş

Madde 32 - Resmi-burslu öğrenciler, öğrenim yerlerinden ayrılışlarını ve dönüşlerini müşavirlik, ataşelik veya konsolosluğa bildirmek zorundadırlar. İlişki Kesmenin Bildirilmesi

Madde 33 - Resmi-burslu öğrenciler, öğrenim yerlerinden ayrılışlarını ve dönüşlerini müşavirlik, ataşelik veya konsolosluğa bildirmek zorundadırlar. İlişki Kesmenin Bildirilmesi

Madde 33 - Bakanlıkça bir öğrencinin öğrencilikle ilişkisinin kesildiği bildirildiğinde müşavirlik,ataşelik veya konsoloslukça bu husus öğrenciye bildirilir. Ayrıca Bakanlıkça askere sevk tehiri devam edenlerin durumları hakkında ilgili Bakanlığa bilgi verilir.

İlgili Kurumlara bilgi Verilmesi

Madde 34 - Resmi-burslu öğrencilerden bursu kesilenlerin veya yurda geri çağırılanların durumları hakkında ilgili kurumlara bilgi verilir.

Askere Sevk Tehirlerinin Uzatımı

Madde 35 - Lisan üstü öğrenim yapan öğrencilerin sevk tehirlerinin uzatılması ile ilgili işlemleri müşavirliklerin, ataşeliklerin veya konsoloslukların teklifi üzerine Bakanlıkça yapılır.

Yürürlükten Kaldırma

Madde 36 - Bakanlar Kurulunun

19.08.1958 tarihli ve 4/10672 sayılı Kararı ile yürürlüğe konulan Türk Öğrencilerinin Yabancı Memleketlerde Okumaları ile İlgili Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.
Yürürlük
Madde 37 - Sayıştay'ın görüşü alınarak hazırlanan bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
Yürütme

Madde 38 - Bu Yönetmelik hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.
Not: 1 - Bu Yönetmelik 22 Şubat 1993 tarih ve 21504 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
2 - Yönetmeliğin 16'ncı maddesi 17 Mart 1993 tarih ve 21527 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan düzeltilmiş şekliyle yazılmıştır.
Kaynak: T.C. Viyana Büyükelçiliği

EK-7**Yurt dışında Öğrenim Yapacaklara İlişkin 1416 Sayılı Kanun**

Kanun No: 1416

Madde 1 - Umumi ve mülhak bütçe ile idare olunan Devlet Devairi ve inhisar idarelerinin, vilayetlerin,tehremenetleri ile belediyelerin ,ticaret odalarynın ve mukavelenameleri mucibince talebe göndermeye mecbur olan şirketlerin tahsil için ecnebi memleketlere gönderecekleri talebe bu kanun ahkâmına tabidir.

Madde 2 - Birinci maddede sayılan makamlar tarafından ecnebi memleketlere gönderilecek talebe Maarif Vekaletince müsabaka ile seçilir. Bu makamlar göndermek istedikleri talebenin adedini,ihtisas zümresini ve bu talebede aradıkları evsafı ve okutmak istedikleri memleketleri ve takip etmesini arzu eyledikleri tahsil planının esaslı cihetlerini her sene nisan nihayetine kadar Maarif Vekaleti'ne bildirirler. Maarif Vekaleti de o sene ecnebi memleketlere gönderilecek talebenin evsafını, tahsil şartlarını alakadar tedris müesseselerine tebliğ ve gazetelerle ilan eder.

Madde 3 - Sene sonu imtihanlarını müteakip tedris müesseselerinin muallim veya müderris meclisleri toplanarak o seneki mezunlarla başkaca daha yüksek bir müesseseden mezun olmamış evvelki seneler mezunlarından gerek malumat gerek zeka ve seciye itibariyle aranan evsafı haiz olanları müsabakaya girebilmek üzere namzet olarak ayırırlar. Yalnız askeri fabrikalar umum müdürlüğünden tahsile gönderilmek istenen talebe için namzetler, imtihanları diğer talebe usul ve şartları dahilinde Maarif Vekaletince yapılmak üzere,mezkur müdürlük tarafından seçilir.

Madde 4 - İmtihan merkezlerinde teşkil edilecek sıhhiye heyetleri namzetlerin muayenelerini yaparak ecnebi memleketlerinde tahsillerine mani olacak arızalardan salim bulunup bulunmadıklarını tayin ederler. Namzetler bu heyetin vereceği sıhhat raporlarını almadan müsabaka imtihanına giremezler.

Madde 5 - İmtihan sualleri Maarif Vekaletince tayin edilecek mütehassıslardan mürekkep bir komisyon

tarafından tertip olunur. Bu komisyon lüzum gördüğü takdirde sual tanzimini hariçteki mütehassıslara da havale edebilir. Ancak başka dairelerden gönderilecek talebenin sualleri tertip edilirken alakadar vekaletlerden memur edilecek mütehassıslar dahi aza sıfatıyla komisyona iştirak ederler.

Madde 6 - İmtihanların yapılacağı tarih, müessese ve merkez her sene Maarif Vekaleti tarafından tayin ve en az on bet gün evvel ilan olunur.

Madde 7 - İmtihanlar Maarif Vekaleti tarafından her merkezde teşkil edilecek heyetler huzurunda yapılır. Bu heyetlerin teşekkül ve çalışma usulleri bir talimatname ile tespit olunur.

Madde 8 - İmtihan evrakı, sualleri tertip eden komisyon tarafından tetkik edilir. Her derse ait imtihan evrakı biri alakadar vekaletten memur edilmek üzere en az iki zat tarafından not alanlar arasından tercih sebebi olarak nazari itibara alınır. Sualleri tertip eden komisyon icabında ders zümrelerine emsal kabul edebilir.

Madde 9 - Elyevm tahsilde bulunan ve bundan böyle gönderilecek olan her talebeye maarif Vekaletince tahsil şartlarını gösteren etraflı birer plan verilir. Lüzum ve zaruret takdirinde bu planlar (2) nci madde hükmü nazari dikkate alınarak Maarif Vekaleti tarafından tadil edilebilir.

Madde 10 - Müsabakada kazanan ve gönderilmeleri kararlaştırılan talebeden bu kanun ile kendilerini tahvil olunan mecburiyetleri ifa edeceklerine dair Maarif Vekaletince birer taahhütname alınır ve bu taahhütnamelerin tasdikli birer sureti alakadar makamlara verilir.

Madde 11 - Bir talebenin tahsilini ikmal etmesi o talebenin tahsil planında gösterilen merhaleleri geçmesi demektir. Hastalık veya herhangi meşru ve fevkalade bir vaki olmadıkça talebenin tahsil planında gösterilen müddette tahsilini bitirmemesi o talebenin geriye çağırılmasını icap ettirir.

Madde 12 - Umumi ve mülhak bütçe ile idare olunan dairelerin tahsilde bulunan veya yeniden gönderecekleri talebe için her sene bütçeleriyle kabul olunacak tahsisat daire namına ayrı ayrı maddeleri ihtiva etmek üzere Maarif Vekaleti bütçesinde açılacak bir fasılda cem olunur. Diğer makamlar kendi hesaplarına tahsilde bulunan ve yeniden gönderilecek olan talebenin Maarif Vekaletinin alacakları miktara göre senelik tahsisatının tediyesini her sene Nisan nihayetine kadar Maliye Vekaletine

tahriren taahhüt ederler. Bu taahhütler yekünü bir taraftan varidat bütçesine ithal diğer taraftan da Maarif Vekaleti bütçesindeki talebe faslına bir madde olarak vaz olunur. *Madde 13* - (4.7.1988 tarih ve 336 sayılı KHK ile değişik şekli) Öğrenci ödeneği, bütün öğrencileri kapsamak üzere her yıl Milli Eğitim Gençlik ve Spor ve Maliye ve Gümrük Bakanlıklarınca tespit edilecek aylık miktar ile zaruri giderler toplamından tetekkül eder. *Madde 14* - Maarif Vekaletleri ecnebi memleketlerde tahsilde bulunan talebenin daimi ve muntazam bir surette teftiş ve murakabesi vazifesi ile mükellef olmak üzere azami dört Maarif Müfettişinden ve Askeri fabrikalar Umum Müdürlüğüne mensup bir müfettişten mürekkep bir teftit heyeti bulundurur. Her müfettişe müteferrik ve müstacel masraflar için icra Vekilleri kararı ile üç bin liraya kadar avans vermeye Maarif Vekaleti selahiyettedir.*)

(*) Avans ve kredi sınırlarının her yıl Bütçe kanunu ile belirlenmesi, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesini değiştiren 15.02.1979 tarih ve 24 sayılı KHK ile hükme bağlanmıştır.

Madde 15 - Müfettişler mühim ve müstacel sebepler dolayısıyla bir talebenin bulunduğu tehir veya müesseseyi tebdil edebilirler. Askeri fabrikalara mensup talebeler sınıfını muhafaza etmek suretiyle bu ahkama tabidir. Bu takdirde azami bir hafta zarfında vekaleti keyfiyetten haberdar ederler. *Madde 16* - Müfettişler kendi hesaplarına tahsilde bulunan Türk talebenin vaziyetini ve çalışmalarını aileleri tarafından vuku bulacak müracaat üzerine teftiş ederler ve neticeden kendilerine malumat verirler. Bu talebeden milli şeref ve haysiyeti kırarak surette hareket ettikleri müfettişler tarafından tespit edilenler, velileriyle talebenin tahsilde bulunduğu memleket elçiliğine ve Maarif Vekaletine bildirilir. *Madde 17* - Maarif Vekaleti her talebenin tahsilini ikmal etmesinden altı ay evvel keyfiyeti ait olduğu makama bildirir. Tahsilini ikmal ve avdet eden talebe üç ay zarfında (*) tahhütname ile merbut olduğu makama bu talebeye bir vazife tayin edilmedikçe üç ay müddetle ecnebi memleketlerde tahsilde bulunan talebe için itası mukarrer asgari aylığının yarısı

aylık tahsisat olarak verilir. *Madde 18* - Avdet ve müracaat etmiş olan bir talebe ihtisası dahilinde kendisine teklif olunacak hizmeti kabule mecburdur. Ancak bu mecburiyet müracaatından itibaren üç ay nihayetine kadar bir hizmete tayin edilmeyenler için sakıt olur. Birinci maddede sayılı makamlardan belediyeler, ticaret odaları ve şirketler tarafından tahsile gönderilen talebe müstesna olmak şartıyla diğer makamlara ait talebe için 10 ncu maddeye tefikan bu talebenin taahhütnameyi ahkamınının tatbiki ile vazifedar olanlar avdet edecek talebeyi açıkta bırakmamak üzere zamanında bütçeleri ile tahsisat teklif etmemek veya münhal bir vazifeyi hazır bulundurmamak gibi tedabiri evveliyeyi ittihazda ve intihap ve tayin ile mükellef olanlar tahsilden avdet ve müracaat eden talebeyi ihtisasları dahilinde münhal bir hizmete kanuni sebepler olmaksızın tayin için muktazi muameleleri ifada ihmal ve terahi gösterdikleri takdirde o talebenin ecnebi memleketlerde tahsili uğrunda ihtiyar edilmiş masrafını ödemeye mecburdurlar.

Taahhütname ile merbut olduğu makam tarafından kendisine müracaatından itibaren iki ay zarfında iş gösterilmeyen talebeyi üçüncü ay hitamına kadar devletin herhangi bir dairesi hizmete tayin edebilir ve bu takdirde talebenin taahhütnamesindeki mecburiyeti kendisini hizmete tayin eden daireye intikal eder.

(*) 15.05.1975 tarih ve 1897 sayılı Kanunla 2 ay olarak değiştirilmiştir.

Madde 19 - Geriye çağrılan talebe ile tahsillerini bitirerek üç ay zarfında avdet eylemeyen ve 17, 18 inci maddeler mucibince müracaat ve teklif olunan hizmetleri kabul etmeyen talebe ile bunlardan mecburi hizmet müddeti içinde istifa eden veyahut memuriyet ihraç cezasına uğrayanlar Memurin Kanununun altmış dördüncü maddesine tevfikan tahsil masraflarını faizleriyle beraber ödemeye mecburdurlar.

Madde 20 - Evvelce kendi hesaplarına tahsile gitmiş olan talebeden tahsillerine devam edemeyecek vaziyete düşmüş olanlar buldukları resmi müesseselerde imtihan geçirmiş ve bu imtihanlarda muvaffakiyet temin etmiş buldukları taktirde müfettişliğin mütalaası alındıktan sonra zümresine ait tahsisat mevcut olmak ve dairesince muvafakat olunmak şartıyla bu kanun ahkamına tabi talebe

arasına alınabilirler. Ecnebi memleketlerde resmi hiç bir imtihan geçirmemiş olanların bu Kanun ahkamına tabi talebe meyanına alınabilmesi için Maarif Vekaletince açılacak müsabaka imtihanlarına iştirak etmeleri şarttır. *Madde 21* - Birinci maddede sayılı makamlar tarafından tahsil için ecnebi memleketlere ayrıca memur gönderilmesi caiz değildir. Memurlardan tahsil için gitmek isteyenler bu kanun ahkamına tevfikane talebe sıfatını iktisaba ve gitmezden evvel memuriyetlerinden istifaya mecburdurlar. Dairelerince staj maksadıyla ecnebi memleketlere

gönderilecek memurlara bu Kanunun şumulu yoktur.

Madde 22 - Bu Kanun netri tarihinden muteberdir.

Madde 23 - Bu kanunun ahkamını icraya icra vekilleri heyeti memurdur.

Not : Kabul Tarihi: 08 Nisan 1929

Kanunun Resmi Gazetede yayımı :
16 Nisan 1929 Sayı 1169

EK-8

Avusturya'da Okuyan Türk Öğrencilerin Başvurabileceği İlgili Burslar

Avusturya'da okuyan Türk öğrencilerin başvurabileceği ilgili burslar aşağıda belirtilmiştir:

Mondi Austria-Student-Scholarship

Hangi bölümler için: Fen bilimleri, Mühendislikler, Hukuk, Sosyal ve Ekonomi Bilimleri

Burs türü: Dönemlik ve Yıllık

Hedef kitle: Lisans

İletişim: „Austria Student Scholarship“

Kelsenstrasse 7 - A-1032 Wien, Österreich, Europa

Gertraud Max

Tel.: +43 1 79507 / 4002

Fax: + 43 1 79507 / 961

Email: gertraud.max@mondipackaging.com

Webpage: <http://www.mondi.co.uk/austria-student-scholarship>

Son başvuru tarihi: 31.05.2007

Begabtenstipendien für Studierende der Gesellschaft der Freunde der Veterinärmedizinischen Universität Wien

Hangi bölümler için: Veterinerlik, Ziraat ve orman bilimleri

Burs türü: Dönemlik, Yıllık, Ekstralar

Hedef kitle: Lisans / Yüksek lisans

İletişim: Auslandsbüro der Veterinärmedizinischen Universität, Veterinärplatz 1, A 1210 Wien

Son başvuru tarihi: Her yılın 31.10 tarihine kadar

Stipendienfonds der Diplomatischen Akademie

Hangi bölümler için: Sosyal bilimler, Hukuk, Siyasal Bilgiler/Uluslararası İlişkiler/Kamu

Yönetimi, Ekonomi Bilimleri

Burs türü: Dönemlik ve Yıllık

Hedef kitle: Lisans / Yüksek Lisans

İletişim: Diplomatic Academy of Vienna

Favoritenstrasse 15a - A-1040 Vienna

Tel: +43-1-505 72 72

Fax: -43-1-504 22 65

E-mail: info@da-vienna.ac.at

Not: Burs başvuruları diploması akademisine kabul şartına bağlıdır.

Stipendium - JournalistInnen Ausbildung

Hangi bölümler için: Sosyal ve Ekonomi bilimleri, Hukuk, disiplinlerarası Sosyal Bilimler

Burs türü: Dönemlik ve Yıllık

Hedef kitle: Lisans / Yüksek Lisans

İletişim: Donau-Universität Krems - Dr.-Karl-Dorrek-Straße 30 - A-3500 Krems

Mag. Kay Mühlmann

Tel.: +43 (0)2732 893-2704

Fax: +43 (0)2732 893-4700

Email: Kay.Muehlmann@donau-uni.ac.at

Internet: <http://www.donau-uni.ac.at/journalismus>

Son başvuru tarihi: İletişim adresinden öğrenilebilir

Başvurular için genel olarak istenen belgeler: özgeçmiş (vesikalık foto ile birlikte), başarı belgeleri/karnelerin fotokopisi, motivasyon yazısı, üniversite öğreniminizle belirten açıklama metni, 2 öğretim görevlisinden tavsiye mektubu.

KAYNAK: Avusturya Üniversite Danışmanlığı

EK-9**Avusturya Entegrasyon Koordinasyon Merkezinden Duyuru****D U Y U R U**

"Aşağı Avusturya Entegrasyon Koordinasyon Merkezi (KOFİ)" adlı dernek, Aşağı Avusturya Eyaleti'nin göçmenlerin uyumunu kolaylaştırmak amacıyla bir "Entegrasyon Programı" (Niederösterreichisches Integrationsleitbild) hazırlama çalışması yürüttüğünü bildirmiş ve bu programın 2020 yılına kadar uygulanacak uyum politikasının teorik altyapısını oluşturacağını, bu süreç esnasında sivil toplum örgütlerinin bilgi ve birikimlerine başvurulduğunu belirtmiştir. KOFİ tarafından hazırlanan "Entegrasyon Programı"nda yer almasının yararlı olacağına inanılan konularda somut öneriler bulunan bir ön çalışma ilişkisinde sunulmuştur.

Bu çalışma çerçevesinde dernek temsilcileri ve vatandaşlarımızın Aşağı Avusturya "Entegrasyon Programı"nda yer almasında yarar görülen hususlar hakkındaki görüş ve düşüncelerini belirtebilmeleri için Büyükelçiliğimizde 4 Haziran 2007 tarihinde saat 17:00'de bir toplantı düzenlenecektir. Sözkonusu toplantıda KOFİ tarafından bir sunuş yapılması da öngörülmektedir.

Katılmak isteyen dernek temsilcileri ile vatandaşlarımızın 1 Haziran 2007 tarihine kadar 505 73 38 numaralı telefona isimlerini bildirmelerinden memnuniyet duyulacaktır. Saygı ile duyurulur.

Aşağı Avusturya Uyum Programı'na ilave edilebilecek hususlar:

Politika ve Kurumlar:

1. Avusturya'da yasal olarak en az beş yıl çalışma ve oturma iznine sahip olan göçmenlerin (Avusturya vatandaşlığına sahip olmayanlar) de seçme ve seçilme hakkına sahip olmaları,
2. Avusturya'da yasal olarak oturma ve çalışma iznine sahip olan göçmenler için vatandaşlık durumları göz önüne alınmaksızın Avusturya kamu kuruluşlarında iş imkanları bakımından eşit fırsatlar tanınması,
3. Göçmen gençlerin kamu sektöründeki iş alanlarına yönlendirilmesi ve desteklenmesi (Polislik, öğretmenlik gibi meslekler, sağlık alanı)
4. Göçmen kadınlar için ekonomik bağımsızlıklarını kazandırabilecek mesleki eğitim imkanları sağlanması,
5. Oturma ve çalışma hakkına sahip göçmenlerin Eyaletin sosyal yardımlarından (kira yardımı, öğrenciler için burs gibi) eşit olarak faydalanmalarına imkan sağlanması,
6. Eyalet kamu kuruluşlarında görev yapanların göçmenlere yaklaşımları konusunda bilinçlendirilmelerine yönelik çalışmalar yapılması (önyargıların giderilmesine yönelik)
7. Belediye evlerinden göçmenlerin de eşit şartlarla yararlandırılmaları ve bu konuda göçmenlere bilgi sağlanması,

8. Aşağı Avusturya'da entegrasyondan sorumlu bir kurum oluşturulması,

9. Anti-diskriminasyon yasası hakkında göçmenlerin bilgilendirilmesinin sağlanması ve "bezirk"lerde danışma bürolarının oluşturulması,

10. Eyaletteki yayın organlarının entegrasyon konularına yer ayırmalarının sağlanması ve kamuoyunu bilinçlendirmeye yönelik çalışması,

Eğitim:

1. Aşağı Avusturya'da Eyalet yönetiminin tüm çocukların anaokuluna devam edebilmeleri için yeterli sayıda anaokulu açması yükümlülüğü bulunmaktadır. Eyalet tarafından göçmenlerin çocuklarını anaokullarına göndermelerini teşvik eden ve bu konuda bilinçlendirmeye yönelik kampanyalar düzenlemesi,

2. Aşağı Avusturya'da anaokullarında göçmen kökenli görevlilerin çalışması uygulamasına devam edilmesi,

3. Aşağı Avusturya'da okullar ve veliler arasında yakın bir işbirliği oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılması, ailelerin

eğitim sistemi konusunda bilgilendirilmelerinin sağlanması,

4. Aşağı Avusturya'da anadil derslerinin desteklenmesi ve teşvik edilmesi, anadil derslerinin müfredat programı içine alınmasının sağlanması,

5. Anadil dersi öğretmenlerinin mesleki eğitimlerine ve yeterliliklerine bakılarak seçilmesi,

6. Öğretmenlerin entegrasyon ve göçmenlerin yaşam biçimleri hakkında bilgilendirilmesi,

7. Mesleki eğitim imkanları hakkında göçmen ailelerin bilgilendirilmeleri için çalışmalar yapılması

8. Aşağı Avusturya eyaletinde lise-üniversite öğrencileri için sağlanan burslardan göçmenlerin de yararlanmalarının sağlanması,

9. İlk ve orta okullarda önyargılara ve yabancı düşmanlığına karşı projelerin başlatılması, hayata geçirilmesi

Kaynak: T.C. Viyana Büyükelçiliği-24 Mayıs 2007

EK-10

UNIDAY 2009 Üniversiteliler Günü Afişi

The poster features a grid of nine small images on the left side, each with a caption below it. The top row includes a portrait of Prof. Dr. Tariq Ramadan, a historical scene from İncesaz, and a portrait of Serdar Tuncer. The middle row shows Prof. Dr. İskender Pala, the cover of the book 'ŞİİRİN SULTANLARI', and a historical scene from İstanbul Panoraması. The bottom row contains three abstract graphics labeled 'GÜNÜN PROGRAMI', 'KÜLTÜREL ETKİNLİKLER', and 'TANITIM AKTİVİTELERİ'.

UNIDAY⁰⁹
 ÜNİVERSİTELİLER GÜNÜ
 “Yinelemeyen Yenileyemez”

**Viyana’ dan katılmak için
 İrtibat: 0676 / 740 20 50**

**03.04.2009 tarihinde
 Otobüs kalkacaktır.**

04.04.2009
www.uniday2009.org

Westfalenhallen Dortmund

EK-11

07.11.2007 Tarihinde Avusturya'da Öğrenci Konseyi Üyesi Bir Öğrenci İle Yapılan Söyleşiden Alıntılar

Avusturya'da öğrenci konseyleri

Avusturya Üniversiteler Meclisi (ÖH) Innsbruck Üniversitesi eski başkanı ile Avusturya ve özellikle Innsbruck'taki öğrenci-gençlik sorunları ve gençlik mücadelesi üzerine sohbet ettik.

Kendinizi tanıtır mısınız?

28 yaşındayım. Innsbruck'ta yaşıyorum. Bir gençlik evinde gençlik sorumlusu olarak çalışıyorum.

Konseyler bunların dışında hangi temel sorunlara dair çalışmalar yapıyor?

Üniversitenin giderek daha fazla piyasaya açılması büyük sermaye şirketlerinin üniversitede gittikçe daha fazla söz sahibi olması bizim için temel meselelerden biri. Avusturya'da genel olarak daha kötü pozisyonda olan göçmenlerin, üniversitedeki sorunlarına dair söz söylemek ve taleplerinin arkasında durmak da gündemlerimiz arasında. Diğer yandan da üniversitelilerin günlük yaşamındaki sorunlarla uğraşyoruz, mesela ulaşım ücretlerinin düşürülmesi ya da üniversitelilere transkriptlerinin verilmesi... Yine, 2000 yılından önce Avusturya'da üniversitede öğrenim görmek ücretsizdi, 2000 yılında üniversite harçlarını getirmeye çalıştılar. Ona karşı müthiş bir şekilde mücadele verdik, büyük yürüyüşler düzenledik.

Üniversiteler açısından çok büyük bir sorun da barınma... Çok sayıda üniversite öğrencisi var; buna karşın konut sayısı az, ev sahipleri bundan yararlanmak istiyor ve ev kiralarını çok yüksek tutuyorlar. Bütün bunlara dair ve bir yandan da konseylerin

mücadele sonucu elde ettikleri hakların adım adım ellerinden alınmasına karşı çalışmalar yürütüyoruz.

Avusturya'da gençlik profili ne durumda ve siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bundan 20 yıl önce Avusturya'da durum tamamen değişti. Mesela öğrenciler ve çırağlar çabucak iş bulabiliyorlardı. İş bulma sorunu bugünkü kadar yüksek değildi. Şimdi ise -tüm araştırmalar da aynı şeyi söylüyor- genç işsizliği artmış durumda. Gelecekleri konusunda umutsuz olan ve gençler çoğalmış ve geleceğe yönelik sorunlarını çözemez duruma gelmişler. Ben şunu gözlemliyorum; gençler üzerinde aşırı baskı var; mükemmel olmaya, en iyi olmaya mecbursun şeklinde. Bu da gençleri rekabetçiliğe ve de bireyciliğe itiyor. Üniversitede gittikçe her şey daha da zorlaşıyor, harçlar artıyor ve üniversiteden sonra iş bulmak da zorlaşıyor dolayısıyla üniversiteler de bir bunalım içine giriyor. Bu anlamda müthiş bir baskı var ve bu baskıyla insanlar kendi çıkarlarının peşinde koşmaya yönlendiriliyor.

Bu rekabetçilik ve bireycilik nedeniyle gençlere özgür bir alan bırakılmıyor artık, hatta arkadaş edinmek bile istemiyorlar. Genel durum bu. Bir de göçmenlerden söz etmem gerekiyor ki bu toplumda en fazla baskı, göçmen çocukları üzerinde. Bu da Avusturya'da çok büyük bir sorun. Göçmen ailelerin çocukları bu ülkede hiçbir şekilde eşit haklara sahip değiller. Anne babalarından daha iyi bir eğitim alma imkanları yok. Birçok açıdan çok büyük zorluklar yaşıyorlar.

*kaynak: www.vsstoe.at
(erişim tarihi 23.05.2008)

EK-12

Avusturya'daki Türklerin istatistikleri

Türklerin nüfusu	250.000
Avusturya Vatandaşlığını alanlar	80.000
1992-2001 arası A. vatandaşlığına geçen Türkler	56.700
Çalışan Türkler	70.000
Türk şirketleri	2.300
Üniversite öğrencileri	1.200
Süper lise (Gymnasium) öğrencileri	800
Meslek okulu öğrencileri	4.500
İlkokul öğrencileri	25.000

Kaynak: Statistik Austria 2003

EK-13

Ülkelerin Yurt Dışına gönderdiği Öğrenci Sayıları(2001)

Ülke	Öğrenci Sayısı
Çin	000 124
Kore	523 70
Hindistan	179 61
Yunanistan	074 55
Japonya	041 55
Almanya	489 54
Fransa	587 47
Türkiye	204 44
Fas	063 43
İtalya	485 41
Malezya	709 32
ABD	103 30
Kanada	326 29
Endonezya	615 26
İspanya	196 26
İngiltere	198 25
Hong Kong	261 23
Rusya	004 22
Singapur	514 19

Kaynak: OECD, Policy Brief, Internationalization of Higher Education, Ağustos, 2004.

EK-14

Viyana dışındaki kentlerdeki üniversiteler ilk yıldan itibaren (Almanca hazırlık esnasında) harç talep edebilirler.

Üniversite öğrencisi (2000)	220.972
Yabancı öğrenci sayısı	26.331

Kaynak: Statistik Austria 2003 (www.avusturyadauniversite.com web adresinden 20.10.2008 tarihinde alınmıştır.)

